

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ TUTKUYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Elif Beste VEYSELLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL – 2020

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ TUTKUYA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Elif Beste VEYSELLER

(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman:
Prof. Dr. Ayşen BAKİOĞLU

İSTANBUL – 2020

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

29/07/2020

Elif Beste VEYSELLER

ÖZGEÇMİŞ

Elif Beste Veyseller 1991, İstanbul doğumludur. İlköğretimini Zekaidede İlköğretim okulunda, liseyi Hüseyin Bürge Anadolu Lisesinde tamamlamıştır. Liseyi bitirir bitmez çocukluk hayali olan sınıf öğretmenliği bölümünü kazanmış ve 2012 yılında Marmara Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünden mezun olmuştur. Üniversite hayatı boyunca çeşitli kurumlarda gönüllü öğretmenlik yapmıştır. Mezun olur olmaz Doğa Kolejinde sınıf öğretmenliği görevine başlamıştır. Kurumda sınıf öğretmenliği dışında araştırma ve geliştirme bölümünde çeşitli çalışmaları yürütmüştür. 2015 yılında Boğaziçi Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Gelişim Programına katılmış ve 2017 yılında programını tamamlayarak Uzman Öğretmen sertifikasını almıştır. Halen Doğa Kolejinde sınıf öğretmenliği görevini devam ettirmektedir. Aynı zamanda da Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Eğitim Yönetimi ve Denetimi üzerine yüksek lisans yapmaktadır.

İletişim: elifbesteveyseller@gmail.com

ÖZET

Bir eğitim sisteminin başarılı olabilmesi, sistemin yürütücülerinden olan öğretmenin niteliği ile orantılıdır. Öğretmenler yetiştirdikleri öğrencilerin topluma fayda sağlayabilmeleri adına, onların başarılı bir eğitim öğretim hayatlarının olması ister ve kendilerini de sorumlu hissederler. Bu doğrultuda bireyleri harekete geçiren, zaman ve enerji harcama konusunda motive eden, ilham veren, olumlu duygular uyandıran, zihni etkileyen bir tetikleyici olan; ayrıca yapılan araştırmalar neticesinde etkili öğretmen özelliklerinden biri olarak kabul edilen tutku kavramının öğretmenlik mesleği bağlamında önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu bağlamda bu çalışma, öğretmenlerin mesleki tutku olgusunu nasıl anlamlandırdıkları ve bu anlamlandırma sürecinde sahip oldukları deneyimlerin neler olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaç derinlemesine incelemek istendiği için nitel araştırma yaklaşımı kullanılması uygun görülmüştür. Araştırma, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki tutkularına ilişkin iç dünyalarına odaklanarak, güncel ya da geçmiş deneyimlerinin kendi terimleriyle tanımlamaları, meslek tutkusuna ait yaşadıkları deneyimlerin anlamı, yapısı ve özünün derinlemesine incelenmesi hedeflediği için nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseni ile tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilindeki 30 özel ilköğretim okulundan seçilmiş 30 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Konuya ilişkin yapılan literatür taraması ardından uzman görüşleri de alınarak veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile, yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerden toplanan verilere içerik analizi yapılmıştır. Araştırma; sınıf öğretmenlerinin mesleğine tutkulu olarak tanımladıkları öğretmen özelliğinin yeniliklere ve öğrenmeye açık olduğu ve meslek tutkusunun öğrenciyi derslerinde daha başarılı olarak etkilediği görülmüştür. Ayrıca araştırmada meslek tutkusunu azaltabilecek dışarıdan bir faktör olmadığı, bu noktada öğretmenin meslek tutkusunun artmasını sağlayan faktörün kendisinin sürekli öğrenme ve gelişmeye açık olması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçları doğrultusunda öğretmenlerin meslek tutkusunu sürdürmelerinde ana faktörün kendileri olması sebebiyle sürekli öğrenme ve gelişmeyi bırakmamaları, araştırmacılara ise mesleki tutkuya ilişkin nitel araştırmaları farklı branş öğretmenleri ile de çeşitlendirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tutku, Mesleki Tutku, Tutkulu Öğretmen, Tutkulu Öğretim

ABSTRACT

The success of an education system is proportional to the quality of the teacher who is one of the executives of the system. Teachers want their students to have a successful education and training life so that they can benefit the society and they feel responsible, as well. The concept of passion which is a trigger that activates individuals, motivates them to spend time and energy, inspires, arouses positive emotions and affects the mind and which is also accepted as one of the effective teacher characteristics as a result of the researches carried out is considered to be important in the context of the teaching profession. In this context, this study aims to reveal how teachers understand the concept of professional passion and what their experiences are in this interpretation process. Since these aims are wanted to examine in depth, the use of qualitative research methodology was deemed appropriate. The research was conducted with a phenomenology pattern, which is one of the qualitative research patterns, since it aims to define the current or past experiences of the classroom teachers in their own words; the meaning, structure and essence of their experiences related to professional passion focusing on their own phenomenal worlds related to professional passion of the classroom teachers participating in this research.

The study group of the research consists of 30 classroom teachers to be selected from 30 primary schools in Istanbul. After the literature review on the subject, a semi-structured interview form was prepared as a data collection tool by taking expert opinions. A semi-structured interview form was used to analyze the content of the data collected from the teachers who will be interviewed face to face. In the study, it was observed that the teacher trait, which classroom teachers defined as passionate about their profession, was open to innovations and learning, and passion for the profession affects the students more successfully in their lessons. In addition, the research concluded that there is no external factor that can reduce the passion for the profession, and at this point, the factor that increases the profession passion is that the teacher should be open to continuous learning and development.

In line with the results of the research, it is recommended that teachers should not stop learning and having continuous development since they are the main factor in maintaining their passion for profession, and researchers are recommended to diversify qualitative research on professional passion with teachers of different branches.

Key Words: Passion, professional passion, passionate teacher, passion for teaching

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans sürecimin en başından beri gerek öğreticiliği gerek desteği gerek yol göstericiliği için hayranlık duyduğum ve meslek hayatımda idol aldığım kıymetli hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. Ayşen BAKİOĞLU'na en kalbi duygularıyla teşekkür ederim. İyi ki kendisiyle tanışma ve öğrencisi olabilme fırsatına eriştim.

Daha sonra meslektaşım, sınıf arkadaşım, sırdaşım ve hayatımda sayamayacağım birçok sıfatın sahibi kardeşim Yiğitalp VEYSELLER'e teşekkür ederim.

Yaşam yolculuğumda yıllardır yanımda olan dostlarım başta Özge EYÜBOĞLU ve Esra Gizem KAZANCIOĞLU olmak üzere hayatıma dokunan ve değer katan tüm sevdiklerime, mesleğe başladığım günden beri öğretmenlik serüvenimi sürdürdüğüm Cevizlibağ Doğa Kolejindeki çalışma arkadaşlarıma, öğrencilerime ve yöneticim Nurdan SİYAHHAN'a destekleri için teşekkür ederim.

Hayatımdaki yeri ve önemi tartışmasız olan, hayatımı kolaylaştıran Volkan DOĞAN'a varlığı için teşekkür ederim. Yapmış olduğum ve yapacağım bütün bilimsel çalışmalarda en önemli güç kaynaklarımdan biri kendisine duyduğum sevgidir.

Ve en değerlilerim; canım babam Bekir VEYSELLER ile canım annem Yasemin VEYSELLER'e ne kadar teşekkür etsem azdır. En büyük yaşam amaçlarımdan biri onlara layık bir evlat olmak istememdir ve o sebeple bu tezimi anne ve babama ithaf etmekten gurur ve onur duyuyorum.

Elif Beste Veyseller

Canım babam ve anneme;

İÇİNDEKİLER

ETİK KURUL ONAY FORMU.....	i
ÖZGEÇMİŞ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ŞEKİL LİSTESİ	xvii
BÖLÜM I: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçları.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.5. Sayıtlılar	7
1.6. Tanımlar	8
BÖLÜM II: İLGİLİ ALAN YAZIN	9
2.1. Meslek ve Mesleğin Genel Özellikleri	9
2.2. Meslek Olarak Öğretmenlik	9
2.3. Öğretmen Olmak	12
2.4. Tutkunun Tanımı	13
2.5. Tutku Türleri	14
2.5.1. Obsesif (Takıntılı) Tutku	14
2.5.2. Uyumlu (Ahenkli) Tutku	14
2.6. Obsesif (Takıntılı) Tutku ve Uyumlu (Ahenkli) Tutkunun Karşılaştırması.....	15
2.7. Uyumlu Tutkunun Pozitif Etkileri.....	15
2.8. Tutku Kavramının Karakteristik Özellikleri.....	16
2.9. Tutku ve Motivasyon Arasındaki İlişki	17
2.10. Tutku ve Bağlılık Arasındaki İlişki	17
2.11. Tutkunun İnsan Yaşamı Üzerindeki Etkisi.....	18
2.12. Meslek Tutkusu	19
2.13. Meslek Tutkusunun Özellikleri	19
2.14. Tutkunun Öğretmenlik Mesleği Üzerindeki Etkisi	20
2.15. Tutkunun Öğrenci Üzerindeki Etkisi.....	20
2.16. Tutkulu Öğretmen Özellikleri	21

2.17. Tutkulu Bir Öğretmene Göre “Öğretmek”	24
2.18. Öğrenme ve Öğretmede Tutkunun Yeri	24
2.18.1. Öğrenme Tutkusu Üzerine Bir Proje: Dahi Saati (Genius Hour).....	27
2.18.2. Eğitimde Tutkunun Kasıtlı Olarak Kullanılması.....	28
2.19. Tutkulu Eğitim ile Kaliteli Eğitim Arasındaki İlişki	29
2.20. Tutkulu Öğretmenin Yarattığı Farklılıklar	29
2.21. Öğrenci Tutkusunu Ortaya Çıkarma ve Geliştirmede Tutkulu Öğretmen Stratejileri	30
2.22. Meslek Tutkusunun Dezavantajları	32
2.23. Meslek Tutkusunu Arttıran ve Azaltan Etmenler	32
2.24. Meslek Tutkusu Sonradan Kazanılabılır Mi?	33
2.25. Meslek Tutkusunun Devamlılığını Sağlamanın Önemi	34
2.26. Meslek Tutkusunun Devamlılığını Sağlamada, Arttırmada ve Geliştirmede Öğretmenin Kendisine Düşen Görevler	35
2.27. Meslek Tutkusunu Geliştirmede Kurumlara Düşen Görevler	36
2.28. İlgili Araştırmalar	38
BÖLÜM III: YÖNTEM	40
3.1. Araştırmanın Deseni	40
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	41
3.3. Veri Toplama Aracı	47
3.4. Verilerin Toplanması	48
3.5. Verilerin Analizi	48
3.6. Geçerlik-Güvenirlik ve Araştırmacının Rolü	48
BÖLÜM IV: BULGULAR.....	51
4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Tanımlamalarına İlişkin Bulgular	51
4.1.1. Toplumu Kalkındıran/Gelişim Sağlayan/ Geliştiren Kişi	52
4.1.2. Kutsal/Önemli/Değerli Kişi	53
4.1.3. Örnek Kişi	54
4.1.4. Sevgi	54
4.1.5. Yaşam Tarzı/Amacı	54
4.1.6. Sabır/Anne/Vicdan	55
4.1.7. Tutku/ Minik Kalplere Dokunan Kişi/ Kendini Gerçekleştirmek/ İz Bırakan Kişi/ Eğitim/ Sanat.....	56
4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Seçme Sebeplerine İlişkin Bulgular ...	56
4.2.1. İdol Alınan Öğretmen	57

4.2.2. Kişilik ve Karakter Yapısına Uygunluk	58
4.2.3. Aile Desteği	60
4.2.4. Sınav Puanı	60
4.2.5. Çocuk Sevgisi	61
4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Sevgi ve Tutku Kavramlarını İlişkilendirmelerine Yönelik Bulgular	61
4.3.1. Birbirini besler.	62
4.3.2. Birbirinden farklıdır.....	63
4.4. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmen Özelliklerine İlişkin Bulgular	65
4.4.1. Yeniliklere ve Öğrenmeye Açık	67
4.4.2. Çocukları Seven/Kendi Çocuğu Gibi Görebilen	69
4.4.3. Özverili	70
4.4.4. İşini Çok Severek Yapan	70
4.4.5. İdealist	71
4.4.6. Sorumluluk Duyan.....	72
4.4.7. Kibirli Olmayan.....	73
4.4.8. Yaşam Boyu Öğrenci Kalabilen	74
4.4.9. Heyecanlı	75
4.4.10. Kriz Yönetebilen.....	75
4.4.11. Motivasyonu Yüksek	75
4.4.12. Cesur	76
4.4.13. Sabırlı ve Hoşgörülü	77
4.4.14. İletişim Becerileri Kuvvetli	77
4.4.15. Enerjik	78
4.4.16. Disiplinli	78
4.4.17. Donanımlı	79
4.5. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmenin Duygusal ve Akademik Açıdan Öğrenci Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular.....	79
4.5.1. Derslerinde daha başarılıdır	80
4.5.2. Öğretmeni ile iletişimi güçlenir	82
4.5.3. Derslerine ilgilidir	84
4.5.4. Derslerini daha çok sever	85
4.5.5. Öğrenmeye özenir.....	85

4.5.6. Okula isteyerek gelir.....	86
4.5.7. Motive olur	87
4.5.8. Mücadele eder.....	87
4.6. Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğrenciden Alınan Geri Bildirimlerin Öğretmenlik Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular	88
4.6.1. Olumlu geri bildirimler mesleki tutkuyu arttırır.....	89
4.6.2. Olumsuz geri bildirimlerden öğretmen ders çıkarır, mücadele eder	90
4.6.3. Olumsuz geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez	92
4.6.4. Öğretmende farkındalık yaratır	93
4.6.5. Geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez.....	93
4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Tutku Düzeylerinde Öğrenci Yeri ve Önemine İlişkin Bulgular	94
4.7.1. Öğrencinin gelişimi öncelikli amaçtır	95
4.8. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusuna Sahip Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri Açısından Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular 99	
4.8.1. Meslek Tutkusuna Sahip Öğretmenin, Öğretim Yöntem ve Teknikleri Açısından Diğer Öğretmenlerden Ayrılır	100
4.8.2. Meslek Tutkusunun Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklerindeki Etkisi Yoktur	105
4.9. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığında ve Artmasında Etkili Olan Faktörler İlişkin Bulgular	106
4.9.1. Sürekli Öğrenme ve Gelişmeye Açık Olma	108
4.9.3. Geri Bildirim Alabilme.....	110
4.9.4. Okul Yönetimin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunması	111
4.9.5. Öğrencilerinin Başarılarına Şahit Olmak	111
4.9.6. Ekipler Arasındaki Uyum.....	112
4.9.7. Anlayışlı Okul Yöneticisi	112
4.9.8. Geçin Kaygısı Yaşamama	113
4.9.9. Çocuk Kalabilmek	114
4.9.10. Mesleki Yönden Tamamlanmış Hissetmeme	114
4.9.11. Yapılan İşten Keyif Alabilme.....	115
4.9.12. Öğrenciler ve Veliler Tarafından Hatırlanmak.....	115
4.9.13. Veli ile İş birliği Yapabilme	115
4.9.14. Değişikliklere Uyum Sağlayabilme.....	116

4.9.15. Sosyal Yaşamdaki Güzel Anlar	116
4.9.16. Değer Görme	116
4.9.17. Hareket Halinde Olma	117
4.9.18. Tutkunun Artmasını Başka Etkenlere Bağlamamalıyız	117
4.10. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Azalmasına Sebep Olan Faktörlere İlişkin Bulgular	117
4.10.1. Meslek Tutkusunu Azaltacak Dışarıdan Bir Faktör Yoktur	119
4.10.2. Gelişime Kapalı Olmak	120
4.10.3. Veliler Tarafından Değer Görmemek	120
4.10.4. Okul Yönetimin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunmaması	121
4.10.5. Geçim Kaygısı Yaşamak	122
4.10.6. Kendini Yorgun Hissetmek	122
4.10.7. Çalışma Ortamındaki Huzursuzluk	123
4.10.8. Mobing	124
4.10.9. Mekânsal Değişiklik Yaşamak	124
4.10.10. Eğitim Sistemindeki Değişiklikler	125
4.10.11. Kötü Giden Özel ve Sosyal Hayat	125
4.10.12. Öğretmenliği Devlet Memuru Olarak Görmek	125
4.11. Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Yöneticisinin, Öğretmenlerin Meslek Tutkusunun Azalmasına ya da Artmasına Olan Etkisine İlişkin Bulgular	126
4.11.1. Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkili Değildir	127
4.11.2. Okul Yöneticisi, Öğretmenin Yalnız Meslek Tutkusunun Artmasında Etkilidir	128
4.11.3. Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkilidir	130
4.12. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleki Doyum Noktasında Meslek Tutkusunun Yerine İlişkin Bulgular	131
4.12.1. Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Artar	132
4.12.2. Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Azalır ..	135
4.12.3. Meslek Doyumu ile Meslek Tutkusu Arasında Bir Bağ Yoktur	135
4.12.4. Meslek Doyumu, Meslek Tutkusu Kadardır	135
4.13. Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaş ve Tecrübenin Meslek Tutkusuyla Orantılanabilirliğine İlişkin Bulgular	136

4.13.1. Meslek Tutkusu Yaş ve Tecrübe ile İlintili Değildir	137
4.13.2. Meslekte Yeni Öğretmenin Tutkusu Daha Fazladır	138
4.13.3. Meslekte Yeni Öğretmenin Tutkusu Daha Azdır	139
4.13.4. Meslek Tutkusu Tecrübe ile İlintilidir	140
4.13.5. Meslek Tutkusu Hem Yaş Hem Tecrübe İlintilidir	140
4.13.6. 10-15 Arası Kıdemde Meslek Tutkusu Fazladır.....	141
4.14. Sınıf Öğretmenlerine Göre Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Meslek Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular	141
4.14.1. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansımamalı	142
4.14.2. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansır	145
4.14.3. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusunu Etkilemez	146
4.14.4. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Gücüne Göre Meslek Tutkusu Etkilenir/ Etkilenmez	146
4.15. Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğretmenin Sahip Olduğu Sosyal Desteğin Meslek Tutkusunu Destekleyebilirliğine İlişkin Bulgular	147
4.15.1. Sosyal Destek Meslek Tutkusunu Besler	148
4.15.2. Sosyal Destek Eksikliği Meslek Tutkusunu Azaltır	150
4.15.3. Sosyal Desteğin Meslek Tutkusuyla Bir İlintisi Yoktur.....	150
4.16. Sınıf Öğretmenlerine Göre Kaybedilen Mesleki Tutku ile Mesleki Tükenmişlik Orantısına İlişkin Bulgular	151
4.16.1. Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşar	152
4.16.2. Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşamaz	154
4.16.3. Tutku Kaybedilmez	156
4.17. Sınıf Öğretmenlerine Göre Eğitim Sistemindeki Değişikliklerin Meslek Tutkusuna Olan Tesirine İlişkin Bulgular	156
4.17.1. Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Etmez.....	157
4.17.2. Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Eder	159
4.18. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Öğretmenin Kişisel Olarak Yapabileceklerine İlişkin Bulgular	160
4.18.1. Devamlı Öğrenme/Gelişim İçinde Olmalı.....	161
4.18.2. Öğrencilerini Çocuğu Gibi Görebilmeli	163
4.18.3. Mücadeleyi Bırakmamalı	164

4.18.4. Farklı Uğraşlar/Hobiler Edinmeli	164
4.18.5. İlgisini/Heyecanını Canlı Tutmalı	165
4.18.6. Meraklı Olmalı	165
4.18.7. Özverili Olmalı	166
4.18.8. Geleceği İnşa Etmekten Keyif Almalı	166
4.18.9. Sosyal Hayat Problemlerini İşine Yansıtmamalı	167
4.18.10. Tutku İçten Gelir	167
4.19. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Kurumun Rolüne ve Stratejilerine İlişkin Bulgular	167
4.19.1. Öğretmene Huzurlu Bir Ortam Sunmalı	169
4.19.2. Öğretmenin Arkasında Durabilmeli /Güvenmeli	169
4.19.3. Öğretmenlerle İletişim Halinde Olmalı	171
4.19.4. Öğretmene Kendini Geliştirmesi İçin Fırsatlar Sunmalı	172
4.19.5. Öğretmen Üzerinde Baskı Kurmamalı	172
4.19.6. Motive Eden Etkinlik Planlamalı	173
4.19.7. Öğretmene Saygı Duymalı	174
4.19.8. Çalışma Şartlarını İyileştirmeli	175
4.19.9. Öğrenci Kayıtlarından Öğretmeni Uzak Tutmalı	175
4.19.10. Öğretmenini Takdir Etmeli	176
BÖLÜM V: SONUÇ ve TARTIŞMA	178
BÖLÜM VI: ÖNERİLER	197
KAYNAKLAR	199
EKLER	206
Ek-1 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	206

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Sınıf Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler.....	43
Tablo 2.	Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Tanımlamalarına İlişkin Bulgular	51
Tablo 3.	Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Seçme Sebeplerine İlişkin Bulgular	57
Tablo 4.	Sınıf Öğretmenlerinin Sevgi ve Tutku Kavramlarını İlişkilendirmelerine Yönelik Bulgular	61
Tablo 5.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmen Özelliklerine İlişkin Bulgular	66
Tablo 6.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmenin Duygusal ve Akademik Açından Öğrenci Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular	80
Tablo 7.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğrenciden Alınan Geri Bildirimlerin Öğretmenlik Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular	88
Tablo 8.	Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Tutku Düzeylerinde Öğrenci Yeri ve Önemine İlişkin Bulgular	95
Tablo 9.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusuna Sahip Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri Açısından Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular.....	100
Tablo 10.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığında ve Artmasında Etkili Olan Faktörler İlişkin Bulgular	107
Tablo 11.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Azalmasına Sebep Olan Faktörlere İlişkin Bulgular.....	118
Tablo 12.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Yöneticisinin, Öğretmenlerin Meslek Tutkusunun Azalmasına ya da Artmasına Olan Etkisine İlişkin Bulgular	126
Tablo 13.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleki Doyum Noktasında Meslek Tutkusunun Yerine İlişkin Bulgular	132
Tablo 14.	Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaş ve Tecrübenin Meslek Tutkusuyla Orantılanabilirliğine İlişkin Bulgular	136

Tablo 15. Sınıf Öğretmenlerine Göre Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Meslek Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular	142
Tablo 16. Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğretmenin Sahip Olduğu Sosyal Desteğin Meslek Tutkusunu Destekleyebilirliğine İlişkin Bulgular	147
Tablo 17. Sınıf Öğretmenlerine Göre Kaybedilen Mesleki Tutku ile Mesleki Tükenmişlik Orantısına İlişkin Bulgular	151
Tablo 18. Sınıf Öğretmenlerine Göre Eğitim Sistemindeki Değişikliklerin Meslek Tutkusuna Olan Tesirine İlişkin Bulgular	156
Tablo 19. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Öğretmenin Kişisel Olarak Yapabileceklerine İlişkin Bulgular	161
Tablo 20. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Kurumun Rolüne ve Stratejilerine İlişkin Bulgular	168

ŞEKİL LİSTESİ

- Şekil 1.** Obsesif (Takıntılı) Tutku ve Uyumlu (Ahenkli) Tutkunun Karşılaştırması..... 15
- Şekil 2.** Tutkuyla Yapılan Öğretim ve Etkili Öğrenme Arasındaki İlişki 27

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Meslek, kişinin yaşamının önemli bir parçasıdır. Çünkü işe gidip gelme süresi ve yıllarca süren eğitim dahil olmak üzere, kişinin yaşamının yarısına yakını işinde geçer (Forest vd., 2011). Aslında sabahları yüzlerinde bir gülümsemeyle uyananların, mükemmelliğe ulaşma ümidiyle saatlerce çalışan bilim insanlarının, günlerce pratik yapan müzisyenlerin ve dahası, birçok kişinin hayatlarını yaşamaya değer kılan etkinliklere ilişkin tutkusu vardır. Tutku kişinin hayatını anlamlandıran, motivasyon ve refah attıran bir yakıt olabilir. Dengeli ve başarılı bir yaşam sağlamak için olumsuz duygular kişiyi baskılarken tutku uyandırabilir (Vallerand vd., 2003).

Çağdaş eğitimin en önemli unsurlarından biri öğretmenlerdir. Eğitimin niteliği ve kalitesi büyük ölçüde öğretmenlerin niteliğiyle doğru orantılıdır. Öğretmen olan bir kişi, alan bilgisi yanında; empatik iletişim, yaratıcı düşünme, eğitsel amaçlı gözlem yapabilme becerilerine sahip, sürekli kendini yenileyen, değişime ve gelişime açık, esnek, insanı ve mesleğini sevip hoşgörülü olmalıdır (Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011). Bu öğretmen nitelikleriyle birlikte tutku, öğretmenlerde ve öğrencilerde olması istenen ilk 10 özellik arasında yer almaktadır (Smoot, 2013). Aynı zamanda Hay McBer Etkili Öğretmenler Raporunda belirtilen dört liderlik özelliğinden biri olarak tanımlanmıştır. Ayrıca yapılan bir başka araştırmaya göre tutku 78 aday öğretmen tarafından tanımlanan 203 etkin öğretmen özelliği arasında baştan üçüncü sırada gelmektedir (Hayes, 2005'den akt. Bakioğlu, Ülker, 2017). Bu doğrultuda mesleki anlamında sadece mesleki donanımın ve niteliklerin tek başına yeterli olmadığı, tutku olgusu gibi duyguların da öğretmenlik mesleği için büyük önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu noktada birçok araştırma ve raporda öne çıkan mesleki tutku olgusunu öğretmenlerin nasıl anlamlandırdıklarının ve bu süreçteki deneyimlerinin her boyuttan incelenmesi gereği hissedilmektedir.

Tutkunun kelime anlamına bakıldığında, insanların sevdiği, önemli bulduğu, zaman ve enerji harcadığı bir aktiviteye yönelik güçlü bir eğilim olarak karşımıza çıkmaktadır (Vallerand vd., 2003). Serin (2017)'e göre tutkunun kişide motive edici bir faktörü vardır. Bu nedenle, yüksek kaliteli öğrenme ve öğretme için önemli bir ihtiyaçtır. Tutku, yeniyi aramak ve yeni fikirler yaşamaktır. Tutku, etkili öğretimin temelindedir. Öğrenme ve öğretme için vazgeçilmez olan tutku, oluşturduğu istek ve coşkuyla öğrenmeyi kolaylaştırır. Tutkulu öğretmenler öğrencilerin yaşamlarında ve başarılarında fark yaratabilirler. Tutkulu öğretmenler bunu; kim oldukları, bildikleri (alan bilgisi) ve nasıl öğrettikleri (inançlar,

tutumlar, kişisel ve profesyonel değerler) ile gerçekleştirirler. Etkili öğrenme ortamları yaratarak öğrencilerinin öğrenme potansiyelini arttırmaya çalışırlar.

Tutkulu öğretmenler hayatımızda büyük değişiklikler yapan öğretmenlerdir. İnançları ve güçlü eylemleri içsel değerlerimizi fark etmemizi ve bizi büyülememizi sağlar. Tutku, öğretmenin motivasyonuna ve performansına katkıda bulunur. Tutkulu öğretmenlerin öğrenci başarısı üzerinde etkisi var. Tutkulu öğretim ile başarılı öğrenci öğrenimi arasında güçlü bir ilişki vardır (Mart, 2014). Bu ilişkinin mesleğine tutkulu öğretmenlerce yaşadıkları deneyimler noktasında çerçevesinin çizilerek örneklendirilmesinin ehemmiyeti açıktır.

Mesleğine iş gözüyle bakmadan tutkuyla sürdüren öğretmenlerin ışığı öğrencilerini birçok açıdan aydınlatacaktır. Day (2004)'e göre de tutkulu öğretmenler, çocuklar, gençler ve yetişkinlerle olan çalışmalarında kararlı, hevesli ve entelektüel ve duygusal olarak enerjiktir. Tutkulu öğretmenler tüm öğrencilerin öğrenebilmelerinde ve başarılarında fark yaratabileceklerine inanırlar. Mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenlerin özelliklerine, kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine, öğrenciler üzerinde bıraktıkları etkilere bu araştırmada detaylı olarak değinilecektir. Özellikle meslek tutkusunun öğrenciler üzerindeki etkilerinin açıkça ortaya koyulmasının mesleğine yalnızca iş gözüyle bakan öğretmenler üzerinde de olumlu etkiler yapacağı düşünülmektedir.

Mesleğinde iyi, donanımlı olan bir öğretmenin her zaman meslek tutkusuna sahip olduğunu söylemek doğru değildir. Öğretmen mesleğini severek ve isteyerek seçmiş olabilir. Mesleğinde iyi olmasının sebepleri de mesleğini isteyerek seçme, severek yapma, mesleğine karşı bağlılık ve sorumluluk duyma durumlarına bağlanabilir. Öğretmenlerin mesleklerini seçiş şekilleri mesleki yaşantılarında son derece önem arz etmektedir. Mesleğini isteyerek seçen ve mesleğine tutkuyla bağlı öğretmen ile sadece bir meslek sahibi olmak ya da tutkusu eksik bir şekilde çeşitli sebeplerle öğretmenliği seçen öğretmen arasında fark olduğunu düşünülmektedir. Ancak bu illa ki iyi öğretmen mesleğine tutkulu öğretmendir olarak genellenmemesi gereken bir husustur. Ayrıca öğretmenlik mesleğini başlangıçta isteyerek seçmemiş bir öğretmen için de meslek tutkusuna sahip olmadığını söylemek de doğru değildir. Buna ilişkin Karaman (2009) öğretmenlerin öğretme tutkusunun sürekliliğini incelediği araştırmasında araştırmaya katılan öğretmenlerin, mesleklerinin ilk tercihleri olmamasına rağmen, öğretmen olmayı küçük yaştan beri isteyen öğretmenlere yakın oranda öğretme tutkusuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç da insanların çalışma ortamlarının ve çevresel faktörlerinin meslek tutkularına pozitif etki edebileceğini göstermektedir. Öğretmenlerde mesleklerine tutkuyla bağlanmalarına sebebiyet veren

çalışma ortamlarının nasıl ve çevresel faktörlerin neler olduğunu araştırmak, bu konulara ilişkin mevcut durumu öğretmenlerin dilinden dinleyerek, ihtiyaçlarına ulaşarak öneriler ortaya koymanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin çoğu da öğretmenlik mesleğine heyecanla girmiştir. Ancak etkili birer eğitimci olabilmek için ihtiyaç duyulan becerilerin veya özelliklerin kontrolüne sahip değildirler. Etkili eğitimci olmak için öğretmen becerileri geliştirilebilir ancak tutkunun mesleğe yeni giriş yapan öğretmenlere öğretilip öğretilmeyeceği konusunda uzlaşma mücadelesi vardır (Smoot, 2013). Ayrıca Bülbül (2009)'un araştırma sonuçlarına göre mesleki kıdem ile öğretmenlerin mesleklerine duydukları tutkunluk düzeyi anlamlı farklılık göstermektedir. Araştırmaya göre öğretmenlerin mesleklerindeki kıdemleri arttıkça mesleklerine olan tutku düzeyleri artmaktadır. Konuya ilişkin araştırmalar incelendiğinde de kıdem ve tutku arasında ortak bir payda etrafında buluşulmadığı görülmektedir. Bu araştırmada bu konuya değinilerek mesleki tutkunun öğretmenin hangi kariyer evresinde baskın olduğu konusunda fikir edinmeye çalışılması bağlamında önem arz ettiği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin mesleklerine duydukları tutkuların sadece içsel bir durum olmadığını, dış faktörler tarafından da etkilenebileceğine işaret eden Bakioğlu ve Ülker (2017) de meslek tutkusunun uzun süre devam edebilmesi için işyerinde buna yönelik bir ortam oluşturulmuş olması gerektiğini, burada yöneticilere büyük bir sorumluluk düştüğünü belirtmişlerdir. Çalışanların meslek tutkularını geliştirebilmeleri aslında kurumun da kendilerine yaklaşımıyla çok yakından ilişkili olduğunu ve bu doğrultuda, meslek tutkusu bağlamında öncelikle çalışanların iş yerlerinden beklentilerini irdelemenin daha doğru bir yaklaşım olacağını açıklamışlardır. Bu araştırmada öğretmenlerin bu beklentileri detaylıca irdelenerek, kurumlar için öneri şeklinde ortaya konulacaktır.

Bülbül (2009) araştırmasına göre okul müdürlerinin kurumlarında öğretmenleri için kullandıkları etkileme taktikleri (teşvik edici davranışta bulunma, takdir etme, bilgilendirme, istişarede bulunma gibi) ile öğretmenlerin mesleklerine tutkunlukları arasında anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Dağlı ve Çalık (2015)'in yaptığı çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Bu noktada kurumların öğretmenin meslek tutkusunda rolünün ve stratejilerinin önemli olduğu düşünülerek araştırmanın okul müdürlerinin öğretmenleri için kullandıkları etkileme taktiklerinin çeşitlendirmelerine alternatif sunacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin sonradan meslek tutkusuna sahip olmaları gibi olumlu durumların dışında zaman zaman öğretmenlerin var olan meslek tutkularını kaybederek tükenmişlik yaşama durumları da söz konusu olmaktadır. Konuya ilişkin Bakioğlu (2014)' na göre halkın öğretmenler hakkındaki düşünceleri ve bürokratik uygulamaların artması, birçok öğretmenin ve öğretmen eğitimcisinin başarılı öğretmenlere hayat veren umudunu, iyimserliğini ve kendine olan inancını yitirmesine neden olmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalar yüksek orandaki stresin öğretmenlerin iş yaşamlarını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen eğitimcilerinin meslek yaşamlarının son aşamasında işlerine olan bağlılıklarını, yoğun çalışma düzenlerini ve enerjilerini korumakta zorluk çektikleri konusunda herkes hemfikirdir. Yaşlanmayla birlikte fiziksel ve duygusal enerji azalmaktadır. Tüm bunların doğal sonucu olarak öğretmenlerin meslek tutkularının azalması ve hatta kaybolması, sonucunda da meslekten çekilme durumları mümkün olabilmektedir. Bu durumların yaşanmaması, öğretmenlerin var olan bütün kariyer evrelerine uyum sağlayabilmeleri için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Ayrıca öğretmenin meslek tutkusuna sahip olması ve devamlılığın sağlanması eğitim kurumları için de son derece önem arz etmektedir. Mesleğine tutkulu olma durumuyla ilgili yapılan araştırma sonuçları, mesleğine tutkuyla bağlı kişilerin, kurumlarına duydukları sorumluluğun, memnuniyet düzeylerinin, performanslarının, öğrenmeye ilişkin motivasyonlarının artarak, devamsızlık durumlarının azaldığını göstermektedir (Schaufeli, Salanova, 2007).

Çoğu öğretmen yetiştirdiği öğrencilerin başarılı bir eğitim öğretim hayatı olmasını ister ve kendini bu noktada sorumlu hisseder. Bu doğrultuda öğretmenlerin mesleklerine bağlı özellikle de öğretme tutkusuna sahip olmaları beklenir. Öğretmenlerin mesleki tutku olgusunu anlamlandırma şekilleri farklılık gösterebilir. Bu farklılık durumuna ise öğretmenlerin mesleklerini seçme nedenlerinden, mesleklerini isteyerek seçip seçmeme noktasındaki duruşları, mesleki yaşantıları içinde karşılaştıkları koşullar, mesleklerine duydukları bağlılık gibi mesleki tutku olgusunu anlamlandırma sürecinde hem içsel hem de dış faktörlerce yaşadıkları deneyimlere kadar birçok faktör doğrudan etki edebilmektedir. Ancak ortak gaye eğitim öğretim başarısı, mutlu, bilinçli, bilgili bir nesil yetiştirmek olması sebebiyle tutkusu eksik öğretmenlerin de şevklenmesi ya da mesleki tutkusu olan öğretmenlerin bu tutkularını azaltan faktörlerin ortadan kaldırılarak sürdürebilmelerini sağlamak adına yapılabilecekler önemlidir. Yapılan mevcut araştırmalar incelendiğinde tutkunun eğitim ve öğretimdeki yerinin önemi noktasında birçok araştırmacı ve akademisyen

hem fikirken, bu noktada yapılan araştırmalar sınırlı kalmıştır. Araştırmanın odak noktalarından olan bu konunun üzerinde durulmasının hem öğretmenlere hem de okul yöneticilerine yeni fikirler verirken, araştırmacılara da yeni olanaklar sunması beklenmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar neticesinde araştırılmak istenen konu öğretmenlerin mesleki tutku olgusunu nasıl anlamlandırdıkları ve bu anlamlandırma sürecinde sahip oldukları deneyimlerin neler olduğunu ortaya çıkarmanın yanı sıra bu ana çerçeve etrafında öğretmenin sahip olması istenen mesleki tutkunun eğitim-öğretimdeki yerine vurgu yapılarak tutkularının devamlılığını sağlama ve canlandırma noktasında yapılabileceklerin incelenmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Alt Amaçları

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin mesleki tutku olgusunu nasıl anlamlandırdıkları ve bu anlamlandırma sürecinde sahip oldukları deneyimlerin neler olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bu kapsamda mesleğine tutkuyla bağlanan öğretmenlerin özelliklerine, tutkunun eğitim ve öğretimdeki yerine odaklanılarak, öğretmenlerin tutkularının artmasına ya da azalmasına sebep olan faktörleri açığa çıkarıp tutkularının devamlılığını sağlamak adına neler yapılabileceği araştırılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenler için tutku kelimesi ne anlama gelmektedir?
2. Mesleğine tutkulu bir öğretmenin sahip olduğu özellikler nelerdir?
3. Eğitim ve öğretim sürecinde tutkunun yeri nedir?
4. Öğretmenlerin tutkularının artmasına ya da azalmasına sebep olan faktörler nelerdir?
5. Öğretmenlerin tutkularının devamlılığını sağlamak için öğretmenlere ve eğitim örgütlerine düşen görevler nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Tutku yalnızca öğretmenlik için değil her meslekte önemli olabilecek niteliklerden biridir. Ancak öğretmenlik mesleğindeki yeri ve önemi bağlamında ayrılmasının ön koşulu, öğretmenlik mesleğinin aynı zamanda bir duygu mesleği olmasıyla ve ilgilenilen kitlenin çocuklar olmasıyla da yakından ilgilidir. Bu noktada çocuklarla özellikle uzun vadede en çok vakit geçiren öğretmenlik branşının sınıf öğretmenliği olması dolayısıyla çalışma grubunun özellikle bu branştan seçilmesinin araştırmayı önemli kılan detaylardan biri olduğu öngörülmektedir. Çünkü sınıf öğretmenliği öğrencileriyle dört yıl boyunca aynı ortamı paylaşımları vasıtasıyla, sınıflarını ve öğrencilerini sahiplenme durumları diğer branşlara nazaran daha yüksek olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayımı ise Bülbül (2019)'un araştırma sonuçları destekler niteliktedir. Araştırmaya göre ilkökul öğretmenlerinin mesleki tutkularının diğer branş öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu noktada araştırmanın çalışma grubunun meslek tutkusunu anlamlandırma noktasında önemli bulgulara ve sonuçları işaret edeceği düşünülmektedir. Ayrıca çalışma grubunun sınıf öğretmenlerinden seçilmesine bağlı olarak araştırmayı önemli kılan detaylardan birinin de özellikle öğretmenin dört yıl boyunca kendi mesleki tutku düzeylerini öğrencilerinin sosyal ve akademik grafikleriyle bağdaşım kurarak gözlemlemeye en muhtemel branşlardan biri olmasıdır.

Her ne kadar tutku insanlar tarafından önemli bir duygu olarak benimsenmiş olsa da kimi öğretmenlik mesleği dahil olmak üzere bazı kimseler tarafından da aşırılık olarak değerlendirilerek olumsuz bir duygu durumu olarak da yorumlanabilmektedir. Bu kavram karışıklığın ortadan kaldırması için de öğretmenlerin dilinden meslek tutkusu olgusunu nasıl anlamlandırdıklarının açığa çıkarılması ve literatürdeki tutku tanımlarıyla ilintilendirilerek meslek üzerindeki pozitif etkilerinin açığa çıkarılması bağlamında önem arz ettiği düşünülmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin seçilme şekli, özellikle küçük yaştan beri bilinçli bir şekilde öğretmen olma isteği muhakkak ki öğretmenin meslek hayatında mühim bir fark olacaktır. Ancak her ne kadar meslek isteyerek seçilmiş olsun teorik bilgilerle eğitilmiş bireyler olarak iyi üniversitelerden mezun olmalarının tek başına yeterli olmadığı aşikardır. Yahut öğretmenlik mesleği hiç istenilmeyen ancak mevcut şartlar gereği seçilmiş de olabilmektedir. Her iki durumda da öğretmenin mesleki tutkusunu oluşturmada, devamlılığında ve tutkusunu arttırmasında hem kişisel olarak kendisine hem de çalıştığı

kurumlara düşen görevler olduğu muhtemeldir. Bu görevlerin herkesçe bilinmesi ve en önemlisi hayata geçirilmesi noktasında araştırma bulgularının çeşitli alternatif ve öneri sunması anlamında önem taşıyacağı düşünülmektedir. Özellikle araştırma öğretmenlerin mesleki tutku olgularını anlamlandırma süreçlerindeki deneyimlerinin öğrenciler, okul yöneticileri ve eğitim sistemindeki değişiklikler bağlamında irdelenmesi açısından önem taşımaktadır. Var olan anlamlandırma süreçlerindeki deneyimlerini ortaya koyarak aksi durumlarda da önlem alma sürecini hızlandırma noktasında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Son olarak ülkemizde öğretmenlerin mesleki tutku olgularını anlamlandırma ve bu süreçteki deneyimlerini ortaya koyan nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji ile tasarlanmış bir çalışma olmaması anlamında önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın sadece sınıf öğretmenleri üzerinden yürütülmesinin bir başlangıç olarak diğer branşlar için de araştırılmasına kapı açacağı ve ortaya çıkan sonuçların tartışılmasının mesleki tutku olgusu ve deneyimler üzerine çağımızın önemli mesleklerinden biri olan öğretmenliğin her branşı için önem arz edeceği düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Bülbül (2019) tarafından yapılan bir çalışmada mesleki tutku düzeylerinin diğer branşlara oranla sınıf öğretmenlerinde daha yüksek olması sebebiyle, araştırmacının da sınıf öğretmeni olması sebebiyle çalışma grubuna erişim imkânının daha mümkün olmasına bağlı olarak İstanbul ilinde bulunan özel okullarda çalışan sınıf öğretmenleri ile kısıtlanmıştır.

1.5. Sayıtlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, araştırma sırasında uygulanan ölçme araçlarına samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Tutku: Güçlü istek ve eğilimin yöneldiği amaç (TDK, 2019).

Obsesif Tutku: Kişinin kimliğini oluşturan, önemli bulduğu bir faaliyeti kontrollü içselleştirilmesi (Vallerand vd., 2003).

Uyumlu Tutku: Kişiyi sevdiği bir aktiviteye katılmayı seçmeye yönlendiren bağımsız içselleştirme (Vallerand vd., 2003).

BÖLÜM II: İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Meslek ve Mesleğin Genel Özellikleri

Meslek hem bireysel hem de toplumsal açıdan kritik önemdedir. Bu nedenle her iki bağlamda ele alınması gereken bir olgudur. Bireysel açıdan ele alındığında; meslek bireyin toplumsal iş bölümünde üstleneceği rolü ve rolün toplumdaki önemine bağlı olarak statüsünü, sosyal sınıfını, elde edeceği kazancı, gizil güçlerini geliştirme olanağını, yeteneklerini kullanabildiği ölçüde elde edeceği psikolojik doyumu ve yaşam kalitesini belirleyen, bireyin yaşamına damgasını vuracak hayati etkinlik alanıdır. Her meslek elemanı çalışırken bir iş yapar, işin gerçekleştirilmesi için iş yükü kapsamında görev alır, bireysel ve örgütsel beklentileri yerine getirmek için yaptığı davranışlar bütünü nedeniyle bir rol sahibidir. Bir mesleğin başarılı bir biçimde yerine getirilebilmesi için sahip olunması gereken özellikleri ise yeterliliklerini oluşturur. Mesleki yeterlilikleri kazanma ve uygulayabilme de bireyin yeteneğinin önemini vurgular (Karslı vd., 2004).

2.2. Meslek Olarak Öğretmenlik

Eğitim bir ülkenin geleceği açısından çok büyük bir önem taşımaktadır. Bir toplumu oluşturan bireyler eğitim sayesinde topluma faydalı hale gelmektedir. Bir ülkenin kalkınabilmesi, diğer ülkeler arasında varlığını sürdürebilmesi, yeterli ve gerekli eğitimin sağlanması ile olacaktır. Eğitimde en önemli unsurlardan biri olan öğretmen, eğitimin niteliğini etkileyecek güce sahip özellikler taşımaktadır. Bu yüzdendir ki, öğretmen bir ülkenin kalkınmasında ve yarının hazırlanmasında en önemli ödevi üzerine alan kişidir. Öğretmenlik bıkmadan, usanmadan, büyük bir özveriyle, sabırla yapılması gereken bir meslektir. Dewey'in "Ektiğini en geç biçen çiftçi öğretmendir" sözü bu ifadeyi kanıtlamak için yeterlidir. Doktor hastasının iyi olup olmadığını görür. Kumandan ya zafer ya da yenilgiyle sonuca ulaşır. Yalnız öğretmenler, zaferini görmek için birkaç nesil beklemek zorundadır (Vural, 2004).

Öğretmenlik, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak kabul edilmektedir. Statü ve saygınlığı, ülke ve kültürlere göre değişmekle birlikte öğretmenlik, doğrudan insanla ilgili bir meslek olması yönüyle, öteden beri sadece bir kazanç kapısı olarak değil, aynı zamanda kutsal bir meslek olarak görülmüştür. Türk eğitim tarihinde de bilge kişilerin ve öğretmenlerin hep saygın bir yeri olmuş, öğretmen denince toplumda

davranış modeli bir insan anlaşılmıştır. Öğretmen hakkında söylenmiş bazı özdeyiş ve atasözlerinde de ona verilen değer açıkça görülür. Kısaca öğretmen, insan mimarı, insan mühendisi, insanın kişiliğini biçimlendiren bir sanatkâr olmaktadır (Şişman, 2002).

Öğretme eylemi, eğitimcilerin aktif rol aldığı bir süreçtir. Bazı eğitimli insanların, çevreleri ve etraflarındaki olaylar hakkındaki farkındalık ve meraklarının öğretme eylemi yarattığı söylenebilir. İnsanların kendi deneyimlerini etraflarındaki insanlarla paylaşma isteği zamanla bizim “eğitim” dediğimiz sisteme dönüşmüştür. Günümüzde her toplum, geçmişte olduğu gibi, öğretme eylemine büyük önem vermiştir. Eğitime ve öğretmenlere yatırım yapan toplumların bugün felsefe, teknoloji, politika konusunda dünyada önemli bir yer edinebilmeleri olasıdır. Yaşamın çok hızlı aktığı, mesafelerin daraldığı, teknolojinin olağanüstü bir yer edindiği bir dünyada; eğitimcilerin kendilerini çağın ihtiyaçlarına göre adapte etmesi gerekmektedir. Bu adaptasyon, eğitimcinin; kendisinin, öğrencilerin ve eğitimin başarısını sağlayabilmek için öğretmenlik mesleğine bağlılığını gerektirir. Başka bir deyişle, öğretmeye bağlı kalmadan hiçbir eğitimci başkalarıyla baş edemez. Sonunda ya aynı seviyede yerinde kalacak ya da o zamanın gerçekleri ve değişimleri altında sıkışacaktır (Yıldız ve Çelik, 2017).

Öğretmenler ve eğitim liderleri öğrencilerin başarılı olmaları noktasında daima sorumluluk sahibidirler. Bu çerçevede daha etkili öğrenme kurumları yaratmak adına, disiplinli okul ve öğretmen, zorunlu öğretim programları, standart testler tasarlanabilir ancak bu yapılanlar her zaman yüksek öğrenci başarısı için tek başına yeterli değildir. Bunun için tutkulu bir öğretim gereklidir. Tutkulu öğretim, öğretmenlik pedagojisine çevrilebilir (Palmer, 2017).

Öğretmenin mesleki tutkusu bağlamında ele alındığında eğitim sisteminin başarısı, sistemi işletecek olan öğretmenin niteliğinden etkilenmektedir denebilir. Öğretmenliği “kutsal” bir meslek olarak tanımlama, “ana meslek” sayma, toplumun kalkınmasında öğretmenlere bel bağlama, yeni nesilleri onların yetiştireceğine inanma eğilimleri her daim canlılığını korumuştur. Buna bağlı olarak nitelikli öğretmen yetiştirme işine önem verilmesi ve toplumun örnek insanları olarak yetiştirilmelerinin gerekliliğinin savunulmasına karşın, istenilen nitelikte öğretmen eğitimi, eğitim sisteminin geriye itilmiş sorunlarından birisi olmuştur. Öğretmenlik mesleği, yetişmekte olan nesli, ailesi, çevresi, ulusu, devleti ve vatani için daima yararlı, yapıcı, üretici, iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirme sanatıdır. Öğretmenlerin yetiştirdiği bireyler, ailesini ve ulusunu mutlu kılar, vatanın ve devletin

geleceği, ekonomik yönden kalkınması her şeyden önce öğretmenlerin göstereceği başarıya bağlıdır (Vural, 2004).

Öğretmenliğin bir meslek olarak kabul edilmesi tartışmaları günümüzde halen devam etmektedir. Öğretmenlik, meslek olma özelliklerini karşılaması gereken ölçütler açısından değerlendirildiğinde, “evet, öğretmenlik de tıpkı diğer meslekler (hekimlik, avukatlık, hemşirelik) gibi meslek olma özelliklerini karşılamaktadır” denebilir. Bunun göstergeleri; mesleğin gerektirdiği ana özellikleri: Özel bilgi temelinde üst düzey eğitim, işe almada sınavla seçme süreci, öğrencilere ve topluma hizmet anlayışını taşıması gibi ana faktörleri içermesidir. Ancak, öğretmenliğe meslek ya da yarı meslek olarak yapılan birçok eleştiri de mevcuttur (Hoy, Dipaola, 2009’dan akt. Bakioğlu ve Bayhan, 2017).

Benzer bir biçimde Türkiye’de diğer bazı mesleklerle karşılaştırıldığında ve uygulamalara bakıldığında, kimilerince öğretmenliğin gerçekten bir meslek olarak görülmediğini söylemek mümkündür. Bir işin meslek olarak tanımlanabilmesi için bazı koşullardan söz edilmektedir. Bunlar, mesleğe girişte bir denetim sisteminin olması, meslekle ilgili meslek örgütlerinin olması, mesleğin toplum tarafından kabul görmesi gibi koşullardır. Bu açılarından bakıldığında öğretmenlik mesleğinin Türkiye’de gerçekten bir meslek olarak görülüp görülmediğine ilişkin eleştirilerin çok da yersiz olmadığı söylenebilir (Şişman, 2002).

Meslek olma boyutu ile ele alındığında öğretmenlikte önemli bir duygusal boyut olan “ilgi” saygıyı yansıtır ve öğretmenin profesyonelliğini etkiler ve bu durum öğretmenlerin çevrelerine olan yaklaşımları ile kendini gösterir. İlgili öğretmenler öğrencilerine olan yaklaşımları ile kendini gösterir. İlgili öğretmenler öğrencileri ve meslektaşlarıyla empati kurabilirler. Kendilerini başkalarının yerine koyabilen öğretmenler ilgili ve profesyonel olarak görülmektedir. Saygı özellikle öğretmenin konuşma şekliyle yansıtılabilir, olayları iyileştirmek ya da öğrencilere yardım etmek ile ilgili olan konuşmalar saygıyı ve ilgili gösterir. Öğrenciler hakkında ve öğrencilerle ve bunun yanı sıra meslektaşlar hakkında ve onlarla ilgili, saygılı bir iletişim yüksek düzeyde profesyonelliğe işaret eder (Bakioğlu ve Bayhan, 2017).

2.3. Öğretmen Olmak

Öğretmenlerin çoğu evden çıkarken işe değil de okula gittiklerini ifade ederler. Burada kritik nokta öğretmenlerin büyük çoğunluğunun mesleklerine bir iş gözüyle bakamayıp yaşantılarında konumlandıkları yerinin önemidir.

Benzer şekilde Kılıçoğlu (2007)'ye göre de bazı meslekler sadece para kazanmak ve sosyal yaşantıyı sürdürmek içindir ama öğretmenlik bir meslek değil, bir yaşama biçimidir. Öğrencilerin zaman zaman öğretmenlerine karşı gösterdikleri davranış bozukluklarının kaynağı sevgisizliktir. Sevilen ve sevildiğini bilen öğretmen, öğrencilerinin bu davranışlarını şahsına yapılan hakaret olarak algılamayacak, oluşturulamayan sevgi bağlarından kaynaklandığını bilecektir. Sevgi sadece öğrencilerin değil, öğretmenin de kendini huzurlu hissetmesini sağlayacaktır. Sevgiyle bakan öğrencilerin karşısında olmak öğretmenlerin yaşadığı en büyük hazzardan biridir. Bu ortamı yaratmak da öğretmenlerin elindedir.

Öğretmenlik belirli bazı görevleri, sınırlı bir alanda yerine getirmeye dayalı bir iş değildir. Bu şekilde gerçekleşen öğretmenlik için “öğretmenlik yapmak” tabiri kullanılır. Öğretmenlik yapmak; mevzuata göre gerçekleştirilen eylemler dizisidir. Burada verilen görevler yerine getirilir, oynanması gereken roller oynanır. Ancak bu yeterli değildir. Söz konusu olan, açık bir şekilde sınırlandırılmayan öğrenme sürecine katkı sağlamak ve etkisini gelecekte de gösterebilecek nitelikte eylemlerde bulunmak ise, belirli görevlerin belirli zaman dilimleri içinde yerine getirilmesi yeterli olmaz. “Zamanında dersime başladım, anlattım, yeterince alıştırma da yaptırdım, disiplini de sağladım ve saatim doldu. Bugünkü görevimi tamamladım.” diyerek evine giden öğretmen, öğretmenlik yapan kategorisine girer. Bir öğretmenin bunları yerine getirmesi elbette önemli ve takdir edilmesi gereken bir durumdur, ancak yeterli değildir. Bunun için de öğretmenlik yapmayı aşp öğretmen olmak gerekir. Çünkü öğretmen olmak, öğretmenin, belirlenmiş görevlerin ötesine geçip hissederek, yaşayarak, kendisini adayarak, öğrencisiyle bütünleşerek var olmasıdır. Öğretmen olmak, öğretmenle öğrencinin birbirine hoşça bakabildikleri, öğretmenin öğrencide, öğrencinin öğretmende dirildiği, güçlü ve sahici bir aidiyettir. Öğretmen olmak daha derin bir sorumluluk almak demektir. Öğretmen olmak varoluş sergileyen bir öğretmenin öğrencisi ile kurduğu ilişki ve etkileşim, bir zaman dilimiyle, hatta bir alanla sınırlanamaz. Öğretmenin gözünde henüz ilkokuldaki bir çocuk bile, yıllar sonra hayatın içinde yer alacak bir bilim insanı, sanatçı, sporcu, siyasetçi olabilir. Yani öğretmen olan, yarının büyükleriyle etkileşim kurduğunun bilincindedir. Yani öğretmen şu an karşısında

duran çocukla konuşurken, aynı zamanda otuz yıl sonrasının ailesini kurmuş, meslek edinmiş, sorumlu bir insanıyla konuştuğunun farkındadır. Öğretmenlik yapmayı aşip öğretmen olanlar, eğitimde problem gibi görünen her şeyi fırsata çevirip harikalar yaratabilirler. Çünkü eğitim, özü itibarıyla, bir öğretmenin başarısız olmasına değil, başarılı olmasına açık bir alandır. Eğitim her zaman meydan okuyucu bir durumdur. Yapılan bütün tariflerin ötesinde eğitim, öğretmenler için her zaman yaratıcı ve dinamik bir zemin olabilir (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2016).

2.4. Tutkunun Tanımı

Cambridge Sözlüğü (2019) tutkuyu, bir şeye güçlü bir inanç veya bir konu hakkında güçlü bir his olarak tanımlarken, Merriam Webster Collegiate Sözlüğü (2019) güçlü bir sevmeye veya arzu için bağlılık olarak tanımlar. Türk Dil Kurumu (2019) ise tutkuyu, güçlü istek ve eğilimin yöneldiği amaç olarak tanımlamıştır.

Sözlük tanımlarına bakıldığında tutku, yaygın olarak arzu ile karıştırılan bir kelimedir. Oysa tutku; coşku ve ilham gibi insanlar bir araya geldiğinde ortaya çıkan, ruhsal bir canlılığa işaret eden kavramdır (Metcalf, Game, 2006).

Aynı zamanda Vallerand vd. (2003) tutkuyu, insanların sevdiği, önemli bulduğu, zaman ve enerji harcadığı bir aktiviteye yönelik güçlü bir eğilim olarak ifade etmişlerdir. Day (2004)'e göre ise tutku, etkili öğretimin temel özellikleri olan umut, sadakat, özen ve coşkuyla tanımlanır. McGovern ve Miller (2008) tutkuyu, daha incelikli bir refah için yansıtıcı uygulamalarda yer alan öğretme ve öğrenmek için bir tutku sergilemek ve öncelikler hissine sahip olmak olarak tanımlar. Tutku, zihninizin güçlü bir şekilde etkilendiği hissidir. Tutku, duygusal güçten kaynaklanan bir rehberdir, ilham veren motive edici bir unsurdur. Tutku ile hedeflere ulaşılabilir (Serin, 2017). Endonezya'da tutkunun heyecan ve şehvet gibi birkaç eşdeğeri kelime vardır (Farisi, 2018). Forest vd. (2011) ise tutku kavramını, bir aktiviteye ya da etkinliğe yönelik verilen değer düzeyi olarak tanımlamışlardır.

Yukarıdaki tanımlardan da görüldüğü üzere literatür taramalarında tutkuyla ilgili yapılan tüm tanımlara bakıldığında en kapsamlı olanı Carbonneau ve diğerleri (2008)'e göre olan tutkunun, bir kişinin, sevdiği (veya hatta âşık olduğu), zamanını ve enerjisini sarf ettiği bir aktiviteye (örneğin, bir kişinin işi) yönelik güçlü bir eğilimi ve arzusudur. Bu tanım şu

ana kadar yapılan araştırmaların çoğunun geliştirildiği ana çerçeve olan Dualistik Tutku Modelinden gelmektedir ve bu modele göre iki türlü tutku türü vardır:

2.5. Tutku Türleri

Vallerand vd. (2003)'e göre kişinin tutkuyla yaptığı faaliyetler kişiyi tanımlamak için önemlidir. Tutku, değişen içselleştirme sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkar ve iki tür tutku vardır. Bu tutku türlerinden biri insanda psikolojik olarak takıntılı (obsesif), diğeri ise uyumludur ve kişilerin içselleştirme şekillerine göre farklılık gösterir. Ayrıca uyumlu ve takıntılı tutku, etkinliği gerçekleştirirken farklı sonuçlar ve deneyimlerle de ilişkilendirilir.

2.5.1. Obsesif (Takıntılı) Tutku

Obsesif tutku, kişinin kimliğini oluşturan, önemli bulduğu bir faaliyeti kontrollü içselleştirilmesine karşılık gelir. Bu tür bir içselleştirme, kişisel veya kişilerarası baskıdan kaynaklanmaktadır. Kişi sevdiği aktiviteye dahil olmak için iç baskı hisseder. Böylece kişi aktivitelerden hoşlanmasına rağmen, onları kontrol eden içsel koşullar nedeniyle bir süre sonra onunla meşgul olmaya mecbur hissedebilir. Bu sebeple de aktiviteyi gerçekleştirirken olumsuz duygular yaşayabilir, aktiviteye odaklanma konusunda zorluk çekerek, aslında sevdiklerini düşündükleri bu aktivitenin hayatlarının diğeri yönleriyle çatıştığını hissedebilirler. İlerleyen süreçte bu tutku türü sağlıklı adaptasyonu engelleyerek, kişinin hayatında orantısız yer kaplayarak olumsuz etkilere neden olur (Vallerand vd., 2003).

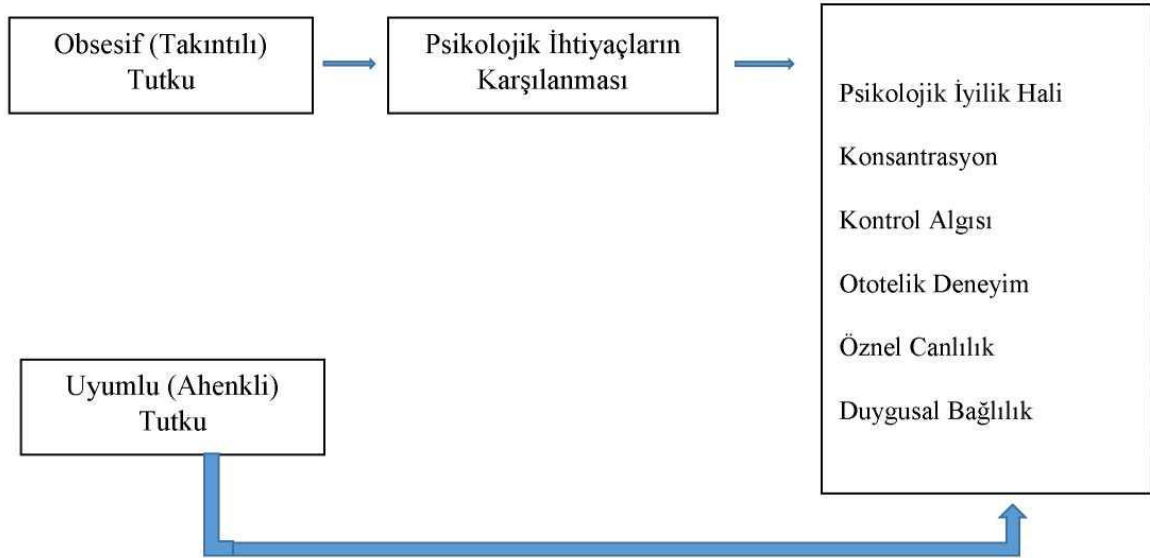
2.5.2. Uyumlu (Ahenkli) Tutku

Uyumlu tutku, kişiyi sevdiği bir aktiviteye katılmayı seçmeye yönlendiren bağımsız içselleştirmedir. Kişi sevdiği aktiviteye serbestçe katılır ve bu nedenle bu tutku türü sağlıklı adaptasyonu teşvik eder. Çünkü kişide sevdiği faaliyete istekli bir şekilde katılmak için motivasyon gücü, takip etme konusunda gönüllülük ve kişisel destek duygusu uyandırır. Faaliyetin kendi değerleri ile aynı doğrultuda olduğunu hissederek ve bu tutku türü kişinin kimliği ve yaşamındaki diğeri yönleriyle uyumludur. Faaliyeti gerçekleştirirken de yüksek konsantrasyon ve enerji hisseder (Vallerand vd.,2003).

Eğitimde tutku üzerine yapılan birçok araştırmada, eğitim için faydaları nedeniyle uyumlu tutkuya odaklanılmıştır (Bonneville-Roussy vd., 2011, 2013'dan akt. Ruiz-Alfonso, Leon, 2016).

2.6. Obsesif (Takıntılı) Tutku ve Uyumlu (Ahenkli) Tutkunun Karşılaştırması

Psikolojik ihtiyaçların karşılanması, uyumlu (ahenkli) tutku ve sonuç değişkenleri (psikolojik iyilik hali, konsantrasyon, kontrol algısı, ototelik deneyim, öznel canlılık, duygusal bağlılık) arasındaki ilişkilere aracılık eder ancak obsesif (takıntılı) tutku sonuç değişkenleri ile yalnızca doğrudan ilişkilere sahiptir.

Şekil 1. Obsesif (Takıntılı) Tutku ve Uyumlu (Ahenkli) Tutkunun Karşılaştırması (Forest, vd., 2011)

2.7. Uyumlu Tutkunun Pozitif Etkileri

Sulaiman vd. (2015) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre, uyumlu tutku sahibi bireylerin hedeflerine ulaşmada fedakarlıklar yapmaları ve tüm benliklerini ortaya koymaları mümkündür. Yapılan bu araştırma ayrıca göstermiştir ki analitik düşünme, açık görüşlülük, sorgulama, özgüven ve uyumlu tutku arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Benzer şekilde, Vallerand vd. (2010) uyumlu tutkunun iş ve özel yaşam arasındaki çatışmaları engelleyerek iş tatminine olumlu katkıda bulunduğu konusunun altını çizmişlerdir. Forest vd. (2011) ise yaptıkları araştırma kapsamında uyumlu tutkuyu akıl sağlığı, zindelik ve duygusal adanmışlıkla bağdaştırmışlardır. Bu kapsamda, Karlsson (2015) iş yerlerinin uyumlu tutku prensipleri doğrultusunda düzenlenmesi durumunda artık çalışanlar için işin tutkuya dönüşeceğini vurgulamıştır (Bakioğlu ve Ülker, 2017).

2.8. Tutku Kavramının Karakteristik Özellikleri

Tutku üzerine yapılan araştırmaların birçoğu Vallerand vd. (2003)'nin kavramsallaştırılması üzerinden gitse de diğer araştırmacılar eğitim bağlamında tutku kavramını tanımlamaya çalışmışlardır. Coleman, Guo (2013), sürekliliği olan, belirli alanlarda öğrenci odaklı ilgiyi ifade eden “öğrenme tutkusu” kalıbını kullanır. Day (2004) ve Liston, Garrison (2004) gibi başka yazarlar ise öğretmenlerin mesleklerine ve öğrettikleri konulara ilişkin duydukları tutku üzerine odaklanıp tutku kavramını öğretmenlerin gözünden incelemişlerdir. Bu yönden bakıldığında ise Day (2004) tutkuyu, öğretmenlerin öğrencilere karşı olan sevgisi ve öğretme yoluyla öğrencilerin yaşamlarını önemli ölçüde etkileyebileceklerine dair duydukları inanç olarak tanımlarken; benzer şekilde Liston, Garrison (2004) ise öğretmenlerin insanları yetiştirme görevlerine ve öğrencilere olan duydukları sevgi olarak tanımlamışlardır.

Genel olarak nicel çalışmalara bakıldığında araştırmacıların ve yazarların Vallerand vd. (2003) 'in tanımını -insanların sevdiği, önemli bulduğu, zaman ve enerji harcadığı bir aktiviteye yönelik güçlü bir eğilim- kullandığını; nitel çalışmalarda ise araştırmacıların ve yazarların daha çok kendi tanımlarını kullanmaya yöneldikleri ve tutkuyu kavramsallaştırma noktasında eşitsizlik olduğunu gözlemlemişlerdir.

Ruiz-Alfonso, Leon (2016) yürüttükleri tutku ve eğitimle ilgili son sistematik bir inceleme isimli çalışmalarında, farklı araştırmacılar ve yazarlar tarafından farklı tanımlanan tutku kavramı tanımlamak için kullanılan tutku karakteristiklerini belirlemeye çalışmışlardır. Farklı eserleri analiz ederek tutku kavramı tanımlamak için farklı yazarlar tarafından kullanılan tutkunun dokuz özelliğini ortaya çıkarmışlardır:

1. Sevilen faaliyet (Kişinin sevdiği etkinliğe karşı güçlü ve olumlu bir eğilim hissetmesi)
2. Kimlik tespiti (Kişinin, faaliyetin kendi içinde bir şey, kim olduğunun bir parçası olduğunu hissetmesi)
3. Özveri (Kişinin etkinliği gerçekleştirmek için çok zaman harcaması)
4. Devamlılık (Faaliyet tutkusunun bir yıl hatta bir ömür boyunca devam etmesi)
5. İlgi (Tutkulu öğretmenlerin öğrencileri ile ilgilenmesi ve onları düşünmesi)
6. Olumlu ilişkiler (Tutkulu öğretmenlerin genellikle öğrencileri ve diğer akranları ile iyi ilişkilere sahip olmaları)

7. Destekleyici bağlam (Tutkulu insanların genellikle tutkularını destekleyen diğer insanlar tarafından kendilerini güçlendirilmiş hissetmeleri)
8. Olumlu duygular (Kişinin faaliyete girdiği an iyi duygular hissetmesi)
9. Etki alanına özgü: (Tutkulu insanlar sadece tutkulu faaliyetler için sevgi gösterirken ve diğer faaliyetler için göreceli bir ilgisizlik göstermeleri).

2.9. Tutku ve Motivasyon Arasındaki İlişki

Serin (2017)'e göre tutku motivasyonu doğurur ve kişiyi harekete geçirmeye teşvik eder. Tutku, aynı zamanda duygu gücünden kaynaklanan motivasyonel bir güçtür (Day, 2004). Ancak Vallerand vd. (2003)'e göre, zorunlu olarak içsel olarak motive olmuş faaliyetler için tutkulu bir durum söz konusu değildir. Örneğin; öğretmenlik mesleği sadece dış motivasyon kaynakları düşünülerek, sadece yaşantıyı sürdürmek için yapılan bir faaliyet olduğunda (para ve maaş olarak) öğretmenlik yapma isteği olmadığı için öğretmenlik monoton olacaktır (Farisi, 2018). Tutku motivasyon yaratır, bu nedenle öğretmenleri harekete geçmeye teşvik eder (Vallerand, 2008). Tutku, refahı, canlılığı ve akıcılığı teşvik edebilecek önemli bir motivasyon gücüdür (Forest, vd., 2011).

2.10. Tutku ve Bağlılık Arasındaki İlişki

Altun (2017)'a göre tutku, kişinin mesleğine olan bağlılığını sürdürür. Yıldız ve Çelik'e (2017) göre ise mesleğine bağlı öğretmenler; heyecan, tutku, arzu, coşku ve enerjiye sahip olan öğretmenlerdir. Bu sıfatlar sayesinde, bu tür eğitimciler çevrelerindeki şeyleri değiştirmek için mücadele etmeye hazırlardır; metodolojileri ve öğretmenlik mesleği açısından fark yaratırlar. Mesleğine bağlı bir eğitimci, öğretme ve öğrenme tutkusuna ve coşkusuna sahiptir. Öğretme ve öğrenmeye olan bağlılıkları nedeniyle, yeni ve özgün şeyler üretebilirler.

Benzer şekilde Serin de (2017), öğretmenlik tutkusunun gelişiminde en önemli unsurlardan birinin, öğretmenlerin, öğrencilere ve onların öğrenmelerine bağlılığı olduğunu ve tutkulu öğretmenler çalışmalarına büyük önem vermeleri sayesinde öğrencilerine ilham vererek onlarda öğrenme isteği uyandırdıklarını, yani mesleklerine olan bağlılıkları sayesinde fark yaratabildiklerini ifade eder. Day (2004)'e göre ise tutkulu olmak insanda enerji, kararlılık, inanç, bağlılık ve hatta saplantı üretir. Tutku, gelişmiş bir vizyona, derinlemesine arzulanan bir hedefe ulaşma kararlılığına yol açabilir, ancak daha geniş bir

vizyonu kısıtlayabilir ve tutkuyla bağlanan bir mahkumiyetin başka şeyler pahasına takip edilmesine neden olabilir.

2.11. Tutkunun İnsan Yaşamı Üzerindeki Etkisi

Vallerand vd. (2007) göre tutku motive edici olarak kişileri harekete geçirir. Kişi kendinden motive edildiğinde, eylem değerli hale gelir. Eylemi daha sorunsuz ve daha muhtemel hale getiren zahmetsiz olma detayı sayesinde eylem gerçekleşir (Csikszentmihalyi, M., Csikszentmihalyi, I.S., 1988). Vallerand vd. (2003) tutkuyu güçlü bir eğilim olarak tanımlarlar ve onlara göre insanlar sevdiği ve değerli bulduğu bir faaliyete doğru önemli ölçüde zaman ve enerji harcarlar. Bununla birlikte kişinin tutkuyla yaptığı etkinlik kimliği ile içselleştirilir. Örneğin; golf konusunda tutkulu olan insanlar sadece golf oynamakla kalmayıp, bu etkinliği yaşam tarzları ve kendilerini golfçüler olarak algırlar. Yani bu içselleştirmenin özerk bir şekilde isteyerek yapılması durumunda, etkinlik bireyin kontrolü altında kalır ve bu durum uyumlu bir tutkuya yol açarken kontrollü bir içselleştirmede etkinlik bireyi kontrol eder. Böylece bu durum takıntılı bir tutkunun gelişmesine yol açabilir (Forest vd., 2011).

Vallerand vd. (2003)'e göre de kişinin geliştirdiği tutku tipine bağlı olarak tutkular hayatı yaşamaya değer hale getirir veya getirmeyebilir. Bu durum tutkunun uyumlu (ahenkli) mu yoksa obsesif (takıntılı) mi olduğuna bağlıdır. Duygusal açıdan ve görevlerin yerine getirilmesi sırasında uyumlu tutku daha olumlu etkilere yol açar. Çünkü faaliyetin özerk içselleştirilmesi ve görevin daha esnek bir şekilde yürütülmesi söz konusudur. Bu da görevi gerçekleştirme ya da faaliyete katılım konusunda daha iyi bir konsantrasyon sağlar. Uyumlu tutku motivasyonla ilgilidir. Birey seçtiği faaliyete özgürce zaman ayırır, sürdürülmesi konusunda gönüllülük ve kişisel onay vardır. Ayrıca sürdürdüğü faaliyet ile diğer yaşam alanları arasında da denge ve uyum söz konusudur. Oysa obsesif tutkuda kontrollü bir içselleştirme, iç baskı söz konusu olduğundan kişi kendini faaliyete katılmaya mecbur hisseder. Bu zorunlu katılım göreve ya da faaliyete tamamen odaklanmasını engeller. Çünkü obsesif tutku ile görev ya da faaliyet kişiyi kontrol altına alır, kimliğinde ve günlük yaşamında orantısız bir yer alır. Özellikle rekabet duygusunun yoğun olduğu görev ya da faaliyetlerde kişi başarılı olamadığı noktada keyif alamamanın yanı sıra kendisini sinirli ve üzgün hisseder. Üstelik olumlu geri dönüşler olmasa bile kişi görev ya da faaliyete devam ederken kafasından şu düşünceler geçmektedir: “Benim için iyi olmadığını biliyorum ama kendime yardım edemiyorum, sadece devam etmem gerekiyor.”

2.12. Meslek Tutkusu

“İş” kelimesi zorluk, mücadele hatta fedakârlık gibi pek çok kavramın yanı sıra, başarı, ilerleme gibi önemli durumları da çağırıştırır. Toplum ve yaşam standartları, ancak kişiler işlerini yürekten gelen duygu yoğunluğuyla yaparsa gelişebilir (Kang, 2006’dan akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Aynı zamanda meslek tutkusu, önemli görülen, sevilen ve fazla zaman harcamayı gerektiren bir işe karşı hissedilen ve gösterilen güçlü bir eğilim olarak tanımlanabilir (Burke, Fiksenbaum, 2008’dan akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Bir başka pencereden bakıldığında ise çalışanlar ancak kendilerini kurumun parçası olarak ve çalıştıkları kurumu da kendilerinden bir parça olarak görmeye başladığında kurumlarıyla özdeşebilirler. Meslek tutkusu kurumla çok yüksek seviyede özdeşleşme - bilişsel bağ- ve çalışanın kurumuna olumlu ve yoğun duygular beslediği ileri derecede duygusal bir bağ gerektirir (Cardon, 2008’dan akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

2.13. Meslek Tutkusunun Özellikleri

Hall (2002) herhangi bir şeye karşı olan tutkunun bireyin duygusal adanmışlığını hak edecek kadar değerli olması durumunda sürdürüldüğü konusuna dikkat çekmiştir. Bu bağlamda, tutku duyulan şeyin seçiminde alternatiflerine karşı üstünlüğünü ispat etmek için mutlaka zekâ ve hayal gücü gereklidir. Bu yüzden tutkunun bazıları tarafından iddia edildiği gibi “mantık dışı” ya da “kör” bir duygu olduğu doğru değildir (Hall, 2002’den akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Yukarıda ifade edildiği gibi mesleki tutku zaman zaman olumsuz duygularla ifade edildiği gibi başka duygu türleriyle de karıştırıldığı görülmektedir. Örnek olarak bir duruma ya da nesneye heyecan duyma tutku kavramı ile karıştırılan ifadelerden biridir. Oysa tutku bir ebeveynin çocuğunu sevmesi gibi uzun süreli bir duyguyken, heyecan ise çocuğunuz bir tabak kırdığında ona duyduğunuz öfke gibi anlık uyarıcılara verilen doğrudan tepkiler şeklindeki kısa süreli, düzensiz duygulardır (Cardon, 2008’dan akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Açık bir ifadeyle meslek tutkusu gerçekleştirilen işe karşı hissedilen güçlü duygu ve en önemlisi işi yapmaya ilişkin gösterilen güçlü eğilim olarak ifade edilebilir. Yapılan literatür

taramasında birçok araştırma sonucuna göre meslek tutkusunun geliştirilebilir olduğu görülmektedir.

2.14. Tutkunun Öğretmenlik Mesleği Üzerindeki Etkisi

Day (2004)'e göre, öğretmenlik mesleğinde tutku dikkate alınması gereken önemli bir kavramdır. Öğretmenler, mesleklerine zamanlarını, enerjilerini ve gönüllerini verirler. Öğretmenlik mesleğinde tutku bir seçenek değildir, kaliteli bir öğretim için gereklidir. Mesleğine uyumlu (ahenkli) bir tutku ile bağlı öğretmenler, mesleki işleriyle meşgul olurken kontrol edilemez bir dürtü hissetmezler. Bunu serbestçe yapmayı seçerler, neyi ne zaman yapacaklarına kendileri karar verirler. Örneğin; böyle bir öğretmen öğle arasında kendisinden öğrencilerine ders vermesi istediğinde bunu reddedip kendisi için daha rahatlatıcı olan ve enerji veren meslektaşlarıyla sosyalleşmeyi seçebilir. Bunun aksine mesleğine obsesif (takıntılı) bir tutku ile bağlı öğretmenler ise; mesleklerine olan bağlılıkları sosyal kabul, eksik özgüven duygusu, kişisel veya kişilerarası baskıdan kaynaklanabileceği için mesleklerine duydukları heyecan kontrol edilemez bir hale gelebilir ve öğretmenin yaşam alanlarında (aile, arkadaş v.b) çatışmalar ile sonuçlanabilir. Örneğin, mesleğine obsesif (takıntılı) bir tutku ile bağlı olan bir öğretmen, okul etkinlikleri düzenleyen bir komitede yer almayı kabul edebilir, öğrencilerinin ek ödevleri olmasına rağmen onlara fazladan ödev hazırlama çabasına girebilir. Komitenin toplantıları, ona aşırı yüklenen görevler bir süre sonra aile faaliyetleriyle çatışabilir. Eşiyle evde olmak yerine öğrencileri için çalışmak rahatsız edici olabilir ve zamanla öğretmen işine odaklanmakta zorluk çekebileceği gibi işini yaparken de olumlu bir etki görmeyebilir ve sonrasında da kendini suçlu hissedebilir. Her ne kadar bu tutkulu katılım öğretmene mesleğine ilişkin geliştirilmiş öğretim becerileri gibi yararlar sağlasa da aynı zamanda; kişisel ve aile sorunları, tükenmişlik gibi ağır maliyetlere de sebebiyet verebilir. Ayrıca takıntılı tutkusu olan bir öğretmen diğer insanlar ve meslektaşları tarafından da daha agresif ve rekabetçi olarak görülebilir (Carbonneau vd., 2008). Tutkunun var olduğu açıktır ve öğretmenin duygu durumunda tutku, yoğun bir akış ve değişimler yaratmaktadır (Csikszentmihalyi, 1988).

2.15. Tutkunun Öğrenci Üzerindeki Etkisi

Öğretmenlerini bir konu hakkında tutkulu ve heyecanlı olarak hisseden öğrenciler içsel olarak motive olabilirler. Öğrencilerin “duygusal bulaşıcılık” adı verilen bir kavramla “tutku

yakalamaları” da olası olabilir (Hatfield vd.,1993). Hafıza içeriği araştırması, duygusal uyaranların, duygusal olmayan uyaranlardan daha iyi hatırlandığını göstermektedir (Sutton, Wheatly, 2003’den akt. Burke vd.,1992). Roeger (2012)’ e göre de kavramlar hevesli bir öğretmenden daha iyi hatırlanır ve yoğun duygular merkezi ayrıntılar için hafızayı geliştirir. Öğrenme, öğrencinin zihninde çimlendiğinde ve genişlediğinde, daha sonra öğrenme, daha yüksek ve genişletilmiş bir öğrenmeye doğru uzanan arttırıcı bir etkiye sahip olur. Öğrenme, öğrencinin zihninde çimlenir ve genişler, sonra daha yüksek ve genişletilmiş öğrenme sarmalına dönüşür. Bu nedenle, pozitif tutkusu olan bir öğretmen, düşüncelerin genişletildiği ve yükseltildiği, öğrenme potansiyelini artıran pozitif bir öğrenme sarmalı oluşturabilir. Ampirik araştırmalar, tutkulu öğretmenlerin, öğrencilerinin tutkulu öğretim tarafından motive edildiğinde aslında çok daha fazla şey öğrendiklerine inandığını belgelemektedir (Carbonneau vd., 2008).

Ampirik araştırmalara ek olarak Patrick vd. (2000) ise tutkuyu öğrenci bakış açısıyla öğrenci motivasyon faktörü olarak incelemiştir. Patrick vd. bu nicel çalışmasında, öğretmen tutkusunun sözel olmayan ve sözel coşkuyla sergilendiği, tutkuyla ilişkili niteliklerin, öğrencilerin öğrenmesini etkilediği bulunmuştur. Ayrıca Fink (2003), öğrencilerin bir şeye önem verdikleri zaman daha enerjik ve öğrenmeye istekli olduklarını belirtir. Aynı şekilde Hattie de (2012) öğretmenlerden gelen tutkunun bulaşıcı olduğunu ve tutkunun öğrencilere bir merak ve heyecan getirdiğini açıklamıştır.

2.16. Tutkulu Öğretmen Özellikleri

Day’e (2004) göre tutkulu öğretmenler, çocuklar, gençler ve yetişkinlerle olan çalışmalarında kararlı, hevesli ve entelektüel ve duygusal olarak enerjiktir. Tutkulu öğretmenler tüm öğrencilerin öğrenebilmelerinde ve başarılarında fark yaratabileceklerine inanırlar. Ayrıca tutku, Hay McBer Etkili Öğretmenler Raporunda belirtilen dört liderlik özelliğinden biri olarak tanımlanmıştır. Ayrıca yapılan bir başka araştırmaya göre tutku 78 aday öğretmen tarafından tanımlanan 203 etkin öğretmen özelliği arasında baştan üçüncü sırada gelmektedir (Hayes, 2005’den akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Fried (2001) ise tutkulu bir öğretmeni, bilgi alanına âşık olan, dünyamızı değiştiren fikirler hakkında derinden heyecanlı olan ve her gün sınıfa gelen gençlerin potansiyelleri ve ikilemleriyle yakından ilgilenen biri olarak tanımlamaktadır. Benzer şekilde, Zehm, Kottler (1993) tutkulu öğretmenleri yaptıkları işi seven kişiler olarak tanımlamaktadır.

Yukarıdaki ifadelerde belirtildiği üzere tutku, kaliteli ve etkili bir öğrenme için esas olan faktörlerden biridir. Öğretmenlerin performansını artıran ve onları daha fazla öğrenci başarısı için teşvik eden bir etkidir. Tutkulu öğretmenlerin ilk özelliği güçlerini, bilgilerini ve sevgilerini öğrencilerle paylaşmalarıdır. Tutkulu öğretmenler etkili bir öğrenme ortamı yaratmaya ve öğrencilerin öğrenme potansiyelini artırma konusunda kararlılardır. Öğrencilerini yönlendirmek için kendi alanlarında farklı öğrenme koşulları yaratırlar. Kendilerini öğrenme sürecinin bir parçası olarak kabul ederek bu tutkuyu öğrencilerine aktarırlar. Motivasyonu eksik ve isteksiz öğrencileri motive edebilirler. Tutku yaratıcılığa katkıda bulunduğundan tutkulu öğretmenler daha fazla düşünme becerisine sahiptir ve kolayca yeni fikirler üretebilir. Tutkulu öğretmenler çalıştıkları okullara adanmıştır ve eğitimde gerçekleştirdikleri başarı bu taahhüdün iyi bir sonucudur. Tutkulu öğretmenler coşkuyla çalışır, mesleklerine olan bağlılıklarını sürekli olarak artırır ve işlerinin önemine inanırlar. Tutkulu öğretmenler, yalnızca bir sonraki dersi planlama konusunda istekli olanlar değildir. Her zaman farklı odaklardan bakarak öğretmeye devam ederler (Serin, 2017).

Aynı zamanda tutkulu öğretmenler şiddetle işlerine adanmıştır ve öğrencilerine büyük ölçüde ilham vermektedirler. Tutkulu öğretmenler, öğrencilerin öğrenme başarısının kalitesini dikkatle gözlemler ve öğrenmedeki verimliliğin sağlanamadığını hissettiklerinde farklı yaklaşımlar kullanarak öğretmenlik yapmaya çalışırlar. Çünkü tutkulu öğretmenler, öğrencileri aktif öğrenmeye teşvik etmenin kendi rollerinin olduğunu bilir ve öğrencilerin entelektüel ve ahlaki gelişimlerini teşvik etmekle ilgilenirler. Tutkulu olan öğretmenler coşkuyla çalışır, özveri ve bağlılıkları artar, ne yaptığını bilirler, yaptıklarına ve işlerinin önemine inanırlar (Mart, 2014).

Benzer bir biçimde Thapan (1986) ise tutkulu öğretmenlerin ilk özelliği güçlerini, bilgilerini ve sevgilerini öğrencilerle paylaşmaları olduğu ifade etmektedir. Ayrıca mesleğine tutkulu öğretmenler öğrencilerini yönlendirmek için kendi alanlarında farklı öğrenme koşulları yaratırlar. İkinci bir özellik olarak, tutkulu öğretmenler kendilerini öğrenme sürecinin bir parçası olarak kabul eder ve bu tutkuyu öğrencilerine aktarır. Daha az deneyime sahip ve daha az motive olmuş öğrencileri motive edebilirler.

Farisi (2018)'ye göre de tutkusu olan birinin mutlu bir şekilde çalışmaya meyillidir ve çalışmalarını aşkla yapar. Bir iş sevilen bir şey haline geldiğinde, birileri yaptığı işin sonuçlarını geliştirmek için her türlü çabayı gösterecektir. Tutkulu öğretmenler etkili öğrenme ortamları yaratarak öğrencilerinin öğrenme potansiyelleri arttırmaya çalışırlar

(Altun, 2017). Tutkulu bir öğretmen öğrencilerin kalpleri ve zihinleri ile nasıl konuşulacağını bilir (Mart, 2014).

Day (2004) tutkunun bir seçenek olmadığını, yüksek öğrenim için bir gereklilik olduğunu öne sürmektedir. Tutku motivasyon yaratır, bu nedenle öğretmenleri harekete geçmeye teşvik eder (Vallerand, 2007). Bu nedenle tutkulu öğretmenler öğrenmeyi etkileyen heyecan yaratırlar. Hansen (2001) tutkulu öğretmenleri, öğretimin inancını yitirmiş ve mesleklerine daha az çaba harcayanlara kıyasla onlara gerçekten güç verdiğine inanan insanlar olarak tanımlar. Hevesli bir öğretmen daha başarılı sonuçlar elde etmek için öğrencileri teşvik edebilir ve onları tutkulu bireylere dönüştürebilir.

Fried (2001) tutkulu öğretmenlerin 10 temel özelliğini şu şekilde sıralamaktadır:

1. Gençlerle, yeni bilgi ve fikirlerle çalışmayı severler.
2. Öğrencilerin bilgi ve yetenek eksikliği, onlara duydukları sevgiyi azaltmanın bir bahanesi değildir.
3. Öğrencilere önem verirler.
4. Dünya meselelerinden ve sınıf sorunlarından haberdardırlar ve bunları etkin bir şekilde yansıtır.
5. Ciddiyetle çalışırlar.
6. Öğrencilerin anlamsız davranışlarını tolere edebilirler ve öğrencilerin sahip olmaları gerektiği iyi davranışlara da çok hassaslardır.
7. Fikirleri yargılamaktan kaçınırlar ve karşılıklı saygı yaratmaya çalışırlar.
8. Risk alırlar ve tüm insanlar gibi hata yapabilirler, ancak bu hatalardan ders alırlar.
9. Öğrencilerin hatalarından öğrendikleri ile etkili bir öğrenme ortamı yaratmaya çalışırlar
10. İşlerini ciddiye alarak fikirlerini ve inançlarını açıkça ifade ederler.

Day (2004) ise Fried'ın ifade ettiği tutkulu öğretmen özelliklerine ek olarak tutkulu öğretmenlerde görülen temel özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

1. Teknik ve kişisel becerilere, derinlemesine bilgiye sahiptirler ve öğrencilerle empati kurabilirler.

2. Öğrencilere önem verir ve öğrencileri işlerinin önemli bir parçası olarak görür ve başarılarıyla ilgilenir.

İkinci maddeye ilişkin olarak Bakioğlu ve Ülker (2017), öğrencilerin öğretmenlerini sevdiklerinde onlardan daha fazla bilgi, beceri öğrendiklerini, öğrencileriyle bağ kurmak için çaba sarf eden öğretmenler kelimelerini sevgiyle paylaşıp fikirlerini çeşitli mimikler ve vücut dili kullanarak ifade etmeye çalıştıklarını ve tutkularını bu gibi yöntemlerle öğrencileriyle paylaşan öğretmenlerin hem kendilerinin verdikleri dersten daha fazla zevk aldıklarını hem de öğrenciyi derse fazla dahil edebildiklerini ifade etmişlerdir.

3. Eğitim ideallerini ve inançlarını yansıtırlar çünkü onlar motivasyon ve etkililik için önemlidir.
4. Çevrelerindeki insanların duygularını anlarlar.
5. Duygu ile birlikte iyi öğrenme, iyi bilginin beraber kullanılmasını gerektirir.
6. Etkili bir öğretmen olmak umut gerektirir. Tutkulu öğretmenler zorluklarla karşılaştığında, çözüm bulma yeteneğine sahiplerdir.

2.17. Tutkulu Bir Öğretmene Göre “Öğretmek”

Hansene (1995) tutkulu bir öğretmene “öğretmek” kelimesini şu şekilde özetlemiştir:

1. Daha önce bilmediklerini bilmek,
2. Daha önce neler yapamadıklarını öğrenmek,
3. Daha önce sahip olmadıkları tutumları elde etmek,
4. Daha önce inanmadıklarına inanmaktır.

Öğrenme ve öğrenme sadece mantıki kurallardan oluşmamaktadır. İyi bir öğretim, öğretmenlerin değerleri, kişilikleri, adanmışlıkları, ahlaki hedefleri, öğrenmeye karşı tutumları, ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmaları yani öğretmeye karşı coşku ve tutkularına dayalı olarak ortaya çıkmaktadır (Day, 2014'den; akt. Bakioğlu, 2014)

2.18. Öğrenme ve Öğretmede Tutkunun Yeri

İyi öğretmenler, meslek yaşamları boyunca öğrenme etkinliğine tutku duyarlar. Meslek yaşamları boyunca onlardan sabırlı olmaları beklenir ve onlar bu konuda başkalarından da destek almaktadırlar (Bakioğlu, 2014)

Aynı şekilde Altun (2017)'a göre de öğrenme, tutkuyla yakından ilgilidir ve tutkunun eğitime katkı sağlayan bir faktördür. Tutku sadece öğretmenleri öğretmeye zorlamaz, aynı zamanda öğrencileri etkili ve verimli bir şekilde öğrenmeye zorlar.

Tutkulu öğretim, motivasyonel özellikleri nedeniyle ve öğrenen tarafından değer verilen, önemseme olarak algılandığından öğrenmeye değer katar (Carbonneau vd., 2008). Bir sınıfta öğretimi gerçekleştirmenin ve öğrenmeyi sağlamanın en önemli yanı, öğrencilerin kendilerine değer vermeleri, kendileri ile ilgili iyi düşüncelere sahip olmaları, başkaları tarafından övülmeleridir. Kimi zaman öğrencilere değer veren öğretmenlere ihtiyaç olduğu unutulmaktadır. Kimi zaman da öğretmenleri kendilerine güven duymaları için cesaretlendirilmesi gerekmektedir; çünkü kendine güvenen öğretmenler yetiştirecekleri çocukları kendilerine güven duymaları için cesaretlendireceklerdir. Kendine güven duymayan bir öğretmen bunu yapmayabilir (Bakioğlu, 2014). Zehm, Kottler (1993)' göre de kaliteli ve etkili bir öğrenme için tutku gereklidir. Tutku, öğretmenlerin performansını artıran ve onları daha fazla öğrenci başarısı için teşvik eden bir faktördür.

Day (2004)'e göre ise tutku bir lüks, bir süs ya da öğretmenlerin sadece birkaçının sahip olduğu bir kalite değildir. Tüm iyi öğretim için çok önemlidir. Tutku, öğretmenin mesleğine duyduğu sevgiden kaynaklanır. Tutkulu öğretmenlerin öğrenme ve öğretme konusunda derin bir sevgileri vardır (Mart, 2014). Tutkulu öğretmenler mesleklerini severler ve bu tutkularının öğrenci başarısı üzerindeki etkisinin farkındadırlar. Öğrenme ve öğretme noktasında tutkunun etkisi tartışılmazdır, motive edici bir faktör olmasının yanı sıra tutku, heyecan ve eylem yaratarak öğrenmeyi ve öğretmeyi olumlu yönde etkileyebilir. Tutkulu öğretmenler her zaman öğrenci başarısını artırma çabası içine girerler. Öğrencileri cesaretlendirmenin kendi sorumlulukları olduğunu bilirler ve daima onların gelişimleriyle ilgilenirler. Aynı zamanda tutkulu öğretmenler her zaman kişisel mesleki gelişim çabasıdadır çünkü sürekli öğrenci başarısını hedefler. Çalışmalarına büyük önem vererek öğrencilerine ilham kaynağı olup onlarda öğrenme isteği uyandırabilirler (Serin, 2017).

Benzer şekilde Mart (2014)'e göre de tutkulu öğretmenler, öğrencilerinin başarılarına kendilerini adadıklarıyla ayrılırlar. Mesleklerine olan bu bağlılık, başarılı öğretimin önemli bir unsurudur. Öğrencilerinin gelişimi ile ilgilenir ve öğrencilerin öğrenmelerini nasıl sürdürecekları konusunda yoğun bir şekilde mücadele ederler. Öğrencilerin merak ve öğrenmeye ilgisini geliştirirler. Mesleği ile ilgilenen ve öğrencilere ve öğrenimlerine tutkuyla bağlı olan öğretmenler, öğrencilerin gelişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır.

Yıldız ve Çelik (2017)'e göre de hayatımız tutku ve coşkuyla çalışan öğretmenler tarafından daha iyi şekillendirilir. Çünkü mesleklerine olan bağlılık, içlerindeki tutku, istek ve motivasyonu tutuşturur böylece sahip olduklarıyla yetinmez devamlı yeni fikirler üretirler.

Tutku ile yapılan öğretime ilişkin Meador (2016) ise; öğretmen, öğrettiği içerik konusunda hevesli ve tutkulu olduğunda öğrenciler olumlu yanıt verecektir. Heyecan bulaşıcıdır. Bir öğretmen coşkuyla yeni içerikler tanıttığında, öğrencileri yakalayabilir ve öğrenciler öğretmenleri kadar heyecanlı olurlar. Bunun sonucunda da öğrenme oranlarını artırırlar. Öğretmenler öğrettikleri içerik konusunda tutkulu olduğun zaman, coşkuları sınıflarındaki öğrencilere mutlaka bulaşacaktır. Eğer öğretmen heyecanlı değilse, öğrenciler heyecanlanmak için neden bulamazlar.

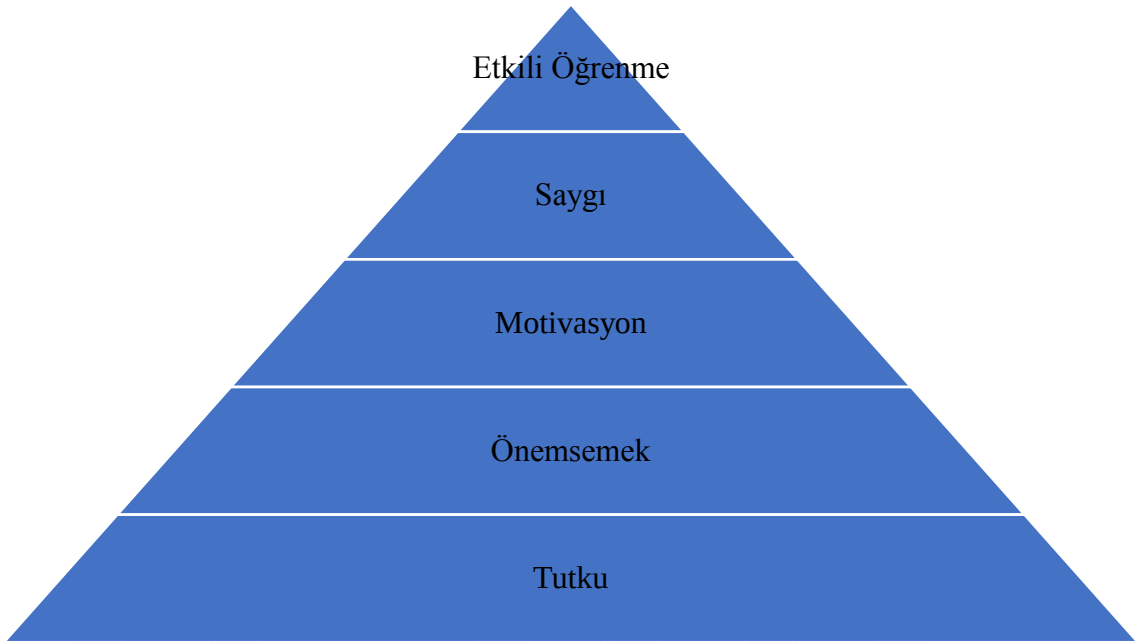
Olson (2003)'a göre, öğretme ve öğrenme konusundaki tutkularımızı keşfettiğimizde ve onları başkalarıyla paylaştığımızda, kapılar açıktır ve her şey mümkün olmaktadır.

Ramirez (2013)'e tutku, dağları hareket ettiren ve eğitimde öğrenme bileşeninin anahtarlarından biri olan motive edici güçtür. Tutku, zorlukların üstesinden gelmek için öğrencileri güçlendirir ve hedeflerine ulaşmak için onları motive eder. Öğrencileri öğrenmeye tutkulu hale getirmek için iki yararlı yöntem vardır:

1. Öğrencileri tutkulu hale getirenin ne olduğunu öğrenmek
2. Tutkuyu modellemek

Örneğin; tutku temelli bir öğretmen yeni bir derse başlamadan önce öğrencilerde ilgi yaratmak için bir hikâye paylaşabilir. Öğretmen kendi tutkusu ile öğrencilerin tutkusunu harekete geçirmeyi başardığında tutkulu bir öğrenme ortamı oluşturmuş olacaktır.

Tutkulu öğretmenler, öğrencilerini başarmaya teşvik etmenin kendi sorumlulukları olduğunun farkındadır. Her zaman kendi öğretim performanslarını ve öğrencilerinin gelişimini önemserler. Etkili öğrenme için öğrencilerini motive ederler. Bu faktörler öğretmen ve öğrenci arasında saygıyı inşa ettiği için de önemlidir (Altun, 2017)

Şekil 2. Tutkuyla Yapılan Öğretim ve Etkili Öğrenme Arasındaki İlişki (Altun, 2017)

2.18.1. Öğrenme Tutkusu Üzerine Bir Proje: Dahi Saati (Genius Hour)

Dahi saatini (Genius Hour), Coke (2018) basit bir ifadeyle hem öğretmenler hem öğrencilerin ilgi ve meraklarını uyandıracak, herkes için erişime açık, paylaşım yapılabilecek bir erişim noktası/odası/sınıfı olarak ifade etmiştir.

Dahi Saati (Genius Hour) öğrencilerin öğrenmenin ötesine geçme fırsatı buldukları, dünyadaki bazı güncel sorulara ve cevaplar yaratan düşünmelere yer veren bir alan yaratmak için tasarlanmasıdır (Howell, O'Donnell, 2017).

Pontefract'e (2011) göre dijital toplumda öğrenme, yalnızca günlük olarak eriştiğimiz teknoloji araçlarının öğrenme süreçleri için nasıl kullanılacağını anlamak değildir.

Sürekli değişen, teknoloji odaklı ve küresel bağlantılı dünyada başarılı bir şekilde öğrenme yolculuğa çıkmak gerekmektedir ve öğretmenlerin teknolojiyi öğrencileri için tasarladıkları öğrenme ortamlarına entegre etme konusunda yetkin olmaları beklenmektedir (Howell, O'Donnell, 2017).

Brock Üniversitesi akademisyenleri Downes, Figg (2019), öğretmen adayları için öğrenme ortamlarını, teknolojik, pedagojik bilgi ve becerilerini geliştirip aynı zamanda öğrenmelerinde daha tutkulu olmaları amacıyla Teknoloji ile Öğretim ve Öğrenme

eğitmenlerinin dahi saati (Genius Hour) kavramını kurslarına dahil ettiği bir araştırma yürütmüşlerdir. Esas amaç bu stratejiyi kullanarak öğretmen adaylarının gerekli teknolojik ve pedagojik bilgi becerilerini geliştirirken öğrenmelerinde daha tutkulu hale gelmelerini sağlamaktır. Öğretmen adaylarına beyin fırtınasıyla öğrencilere tutkulu bir şekilde anlatmak istedikleri bir konuyu araştırmaları istenmiştir. Araştırmalarını dijital çağın gerekliliklere (grafik, video, görsel v.b) uygun olarak sunmaları istenmiştir. Bunları yaparken diğer öğretmenlerle iş birliği içinde olmalarına olanak tanınmıştır. Bu dahi saati (Genius Hour) projeleri, aynı zamanda çoklu kurs ödevlerinin de sunulduğu bir portföy olarak hizmet veren bireysel bir eğitim bloğunda gösterilmiştir. Öğretmen adaylarının hepsi teknoloji ile öğretilen pedagojik anlayışlarını ve işi planlamak sunmak için teknolojiyi kullanma konusundaki teknik bilgilerini sergilemişlerdir. Süreçte öğretmen adayları yeni öğrenme senaryoları ile manevra yaparken, zihinsel, duygusal ve fiziksel bir ölçü sağlayarak tutkularını destekleyen projeleri veya faaliyetleri tamamlamak için yoğun programlarında zaman ayırarak bir denge geliştirmişlerdir. Dahi saatinin (Genius Hour), pedagojik bilgi ve teknolojiye olan etkisi üç şekilde açıklanmıştır:

1. Dahi saati (Genius Hour) ortamında olumlu öğrenme algılarını teşvik etme
2. Kişisel ve zihinsel refahı destekleyen tutku projelerine yaratıcı bir şekilde katılma
3. Teknoloji ile öğretim için pedagojik stratejilerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak

Dahi saatinin (Genius Hour), öğretmen adaylarının zihinsel refahlarını desteklerken pratik ve teorik öğretim bilgilerine katkıda bulunan öğrenmede tutku projesini gerçekleştirdiği görülmüştür. Yeni nesil öğrencilerde teknolojik güveni ve eleştirelliği teşvik etmek için, öğretmen adaylarının sürekli olarak öğrenme sınırlarını zorlamaya çalışan yenilikçi yöntemlere maruz kalmaları gerekmektedir. Bu bağlamda ise dahi saatinin (Genius Hour), dijital çağda tutkulu öğretim noktasında öğretmen adayları ve eğitmenleri tarafından faydalı olduğu görülmüştür.

2.18.2. Eğitimde Tutkunun Kasıtlı Olarak Kullanılması

Palmer (2017)'ın gerçekleştirdiği “Teacher Passion as a Teaching Tool” adlı araştırmasına göre tutkunun, Hugo Lisesindeki öğretmenlerin üç tanesi tarafından, öğrencileri sınıfta tutmayı, öğrenmeyi artırmak için öğrenci davranışlarını, düşüncelerini ve duygularını etkilemek için kasıtlı olarak kullanıldığı sonucuna varılmıştır. Tutkunun bir öğretim aracı olarak kullanılması, öğretim tarzına dokunmuş ve öğretmenler tarafından bir

öğretim becerisi olarak geliştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre tutku, onu bir öğretim aracı olarak kullanan öğretmenler için son derece değerli bir teknik olmuş ve diğer derslerin etkinliklerine de katkıda bulunmuştur. Tutkunun öğretimde kasıtlı olarak kullanıldığı derslerin hazırlık süresinin diğer dersler gibi konuya, öğrencilerin seviyesine ve diğer sınıfsal etkilere bağlı olarak değiştiği belirlenmiştir. Ayrıca kasıtlı olarak tutku kullanan öğretmenler, bir hikâyeyi anlatmak, bir dersi açıklamak ya da beklenen bir öğrenci davranışını yönlendirmek için görünüşlerini, davranışlarını ve seslerini değiştirmek için daha fazla eylem gösterdikleri sonuca ulaşılmıştır.

2.19. Tutkulu Eğitim ile Kaliteli Eğitim Arasındaki İlişki

Fried (2001) tutkulu eğitim ile kaliteli eğitim arasında bir ilişki olduğunu söyleyerek nedenlerini şu şekilde açıklamıştır:

1. Eğer öğrenciler öğretmenin konuya ilgisinin yüksek olduğunu bilirler ve öğretmen onlara yüksek standartlar koyarsa, daha ciddi olurlar. Bu noktada, öğretim artık zorla yapılan bir iş değildir ve öğrenciler için bir ilham kaynağı olmaktadır.
2. Sınıfta işbirlikçi bir öğrenme ortamı ve risk alma isteği yaratılırsa, öğretmen ve öğrenci arasında bir ilişki kurulur.
3. Öğrenciler, öğrendiklerini yaşamlarında nasıl uygulayacaklarını bilmiyorlarsa, öğrenmeleri daha az motive olacaktır.

Öğrenmenin yalnızca zihinsel değil, aynı zamanda duygusal bir etkinlik olduğunun altını çizen Bakioğlu (2014), geleceğin öğretmenlerine ve halen öğretmenlik yapanlara, mükemmel ve kaliteli eğitime ulaşmak için kendi duygularını ve başkalarının duygularını nasıl yönetmenin gerektiğinin sorulması gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Kaliteli eğitim almak için artan beklentiler ışığında öğretmenlerin yüksek motivasyona sahip, duygusal zekâsı yüksek, nitelikli, bilgili ve düşünceli bireyler olması gerektiğini, bu özelliklere sahip olmak yalnızca başlangıç noktası niteliğinde olup, meslek yaşamları boyunca öğretmenlerin bunları yitirmemeleri gerektiğini ifade etmiştir.

2.20. Tutkulu Öğretmenin Yarattığı Farklılıklar

Canlandırıcı ve olumlu bir görünüm sunan tutku, öğretmenlik mesleğini anlama ve geliştirmeye katkıda bulunur ve öğretmenlerin çalışmalarına, yaşamlarına yeni bilgiler sunar (Day, 2004). Bağlılık, tutku ve coşku ile donatılmış öğretmenler, sadece öğrenciler için

değil, meslektaşları için de rol model olacaktır. Eğitimcilerin öğretim yöntemlerine, kişilik özelliklerine, tutumlarına doğrudan ve olumlu olarak katkıda bulunacaklardır (Yıldız, Çelik, 2017). Altun'a (2017) göre tutkulu öğretmenler meslektaşlarıyla iş birliği içinde çalışırlar. İşine tutkuyla bağlı kişiler iş yerindeki ihtiyaçları karşılamak için meslektaşlarıyla bağlantı kurarlar, eğitim ve gelişim için zaman harcarlar (Forest vd., 2011).

Tutkulu öğretmen sadece öğrencilerin ihtiyacını hissetmekle kalmaz, aynı zamanda en güncel öğretme ve öğrenme bilgisini dikkate alan bir dizi öğretme yaklaşımı kullanmak ister. Bu tür yaklaşımlar, amaçlara uygun olarak öğrencilerin öğrenmelerini en etkili şekilde teşvik eder ve destekler (Day, 2004).

Tutkulu öğretmenler etkili bir öğrenme ortamı yaratmaya ve öğrencilerin öğrenme potansiyelini arttırmaya kararlıdır. Tutku yaratıcılığa katkıda bulunur, böylece tutkulu öğretmenler daha fazla düşünme becerisine sahiptir ve kolayca yeni fikirler üretebilir. Tutkulu öğretmenler çalıştıkları okullara bağlıdır ve iyi bir eğitim başarısı bu bağlılığın iyi bir sonucudur (Zehm, Kottler, 1993). Eğitim ve öğretimde öğretmenler kadar öğrencilerin de daha fazla düşünme becerisine sahip olup kolayca yeni fikirler üretmeleri önemlidir. Bu doğrultuda benzer şekilde Yang (2012), öğrencilerin eleştirel düşüncelerini, bildiklerini yeni bilgilerle ilişkilendirmelerini ve edindikleri bilgileri derinlemesine işlemelerini teşvik etmeleri mevcut eğitimde öncelikli bir konu olduğunu ifade etmiştir. O halde tutkulu bir öğretmenin bu noktada aşikâr bir şekilde fark yaratacağı beklenmektedir.

Fried (2001) tutkulu öğretmenin yarattığı farklılıkları aşağıda vurgulanan üç temel özelliği ile özetlemiştir:

1. Tutkulu öğretmenler kendi alanlarına bağlıdır,
2. Tutkulu öğretmenler dünyadaki olaylar konusunda da tutkuludur,
3. Tutkulu öğretmenler öğrencilere bağlıdır.

2.21. Öğrenci Tutkusunu Ortaya Çıkarma ve Geliştirmede Tutkulu Öğretmen Stratejileri

Bonneville-Roussy vd. (2013) öğrencileri dış baskılar için değil, etkinliklere katılmayı kolaylaştıran yani özerkliklerini destekleyen öğretmenlerin öğrencilerin tutkularını artırma olasılıklarının daha yüksek olduğunu fark etmişlerdir. Benzer şekilde, Coleman, Guo (2013) tutkulu öğrencilerin, öğretmenlerini destekleyici, cesaretlendirici ve ilgili olarak görme

eğiliminde olduklarını önermiştir. Ayrıca Fredricks vd. (2010), öğrencilerin genellikle zorluk olarak algılanan faaliyetlere ve kendi ilgileri doğrultusunda yapılan etkinliklere tutku geliştirdiklerini ifade etmiştir.

Ruiz-Alfonso, Leon (2017) tarafından yapılan araştırmaya değin, hiçbir zaman öğrencilerin tutkusunu teşvik edebilecek spesifik öğretmen özellikleri analiz edilmemiştir. Ruiz-Alfonso, Leon (2017) tarafından yapılan araştırmada ise öğrencilerin tutkusunu ortaya çıkaran üç özel öğretmen stratejisi belirlenmiştir:

1. Öğrencilere optimum bir zorluk sağlamak
2. Sürece odaklanmak
3. Öğrencilere olumlu geri bildirimler sunmak.

Thomas (2007) ise öğretmenlerin tutkularını öğrencileriyle paylaşmak için yapabileceklerini aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

1. Sınıf içerisinde panolar oluşturabilirler. Örneğin “okumak hayatımdır” panosunu oluşturarak okumanın günlük hayattaki önemini aktarabilirler.
2. Sevdikleri kitapları öğrencileriyle paylaşabilirler. Bu kitaplar öğrencilerin ilgisini çezebedecektir.
3. Gittikleri yerlerden kartpostallar, e postalar gönderebilirler ve izledikleri film veya şovların özetini paylaşabilirler.
4. Favori şair ve yazarların eserlerini öğrencileriyle paylaşabilirler.
5. Öğrencilerin dikkatini çekecek konularda gazetelerden kestikleri yazılardan sınıfa getirebilirler.
6. Sporu seviyorlarsa tuttıkları takımın başarı ve yenilgilerinde duydukları hisleri öğrencileriyle paylaşabilirler.
7. Yazılarını öğrencileriyle paylaşabilirler; bu onlara iyi bir örnek teşkil edecektir.
8. Öğrencilerine yaşadıkları iyi olayları paylaşmaları için zaman tanımalıdırlar. Unutulmamalıdır ki deneyimler öğrencilerin birbirine ve öğretmenlerine bağlanmalarını sağlar (Thomas, 2007; akt. Bakioğlu, Ülker, 2017).

2.22. Meslek Tutkusunun Dezavantajları

Katkılarının yanı sıra, meslek tutkusunun bazı dezavantajları da vardır. Odak kaybına sebep olarak başkalarının kolaylıkla görebildiği şeylerin görülememesine yol açabilir. Tutkudan dolayı duyulan heyecan perspektif kaybı yaratarak hatalar yapılmasına da sebep olabilir. Tutkulu insanlar genellikle sınırlarını aşarlar. Bu tür tehlikelere karşı dikkatli davranmak gereklidir. (Lublin, 2008'den akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Meslek tutkusu olan bireyler sadece hedeflerine odaklanarak bunun dışındaki her şeyi bir ayrıntı olarak görebilirler (Bakioğlu ve Ülker, 2017).

2.23. Meslek Tutkusunu Arttıran ve Azaltan Etmenler

Tutkulu bireyler yaşamayı severler, ancak diğerleriyle aynı hayal kırıklıklarına maruz kalırlar. Aynı detaylar onları da zorlar, aynı yetersizliklerden onlar da mustarıptır. Yorulabilirler, sıkılabilirler ya da halsiz düşebilirler. Mükemmel ya da insan üstü değildirler ama kalpleriyle o kadar uyum içerisindedirler ki bu tür problemlerin üstesinden rahatlıkla gelebilirler. Tutkulu bireyler ve diğerleri arasındaki en önemli fark, tutkulu bireylerin tutkularını kaçmak yerine yenilenme için nasıl kullanacaklarını bilmeleridir. Tutku onları gerçekten tazeler ve yeniler (Chang, 2000'den akt. Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Serin (2017)'e göre kişisel ve sosyal duruma göre tutku arttırılır veya azaltılır. Bazen ister kariyer gerekçesiyle ister kişisel gerekçelerle (hastalık, terfi eksikliği, yaşamdaki kritik aşamalar), bazen de politikadaki değişikliklerin bir sonucu olarak yorulan ya da rutine düşen öğretmenlerin tutkularında azalmalar olabilir (Day, 2004). Öğretmenlik mesleği, öğretmenin işini yaparken hevesli olmasını gerektirir. Fiziksel ve maddi koşulların doygunluğu yani dış koşullar bir dereceye kadar yeterlidir (Serin, 2019). Ancak öğretmenlerle yapılan anketler ve görüşmeler neticesinde Serin (2019)'e göre Öğretmenlerin emekliliklerini beklemeden yıl sonunda mesleklerinden ayrılmalarda düşük öğretmen maaşlarının etkili olduğu, bu durumun sosyal yaşantılarına ve günlük yaşamlarını sürdürmekte zorlanmalarına sebep olmaktadır. Farisi (2018)'e göre öncelikle öğretmenlerin mutlaka bir planı olmalı. Ancak bazen öğretmenler kendilerini müfredatla sınırlı hissedebilir oysa etkinlikler öğrenci için önemlidir ve öğretmenler istediklerinde müfredatın önüne geçemezler. Ayrıca öğretmenler ruh halleriyle, işleri arasında dengeyi sağlayamadıkları zaman üzüntü ve anksiyete durumları öğretme performanslarını etkiler. Öğretmenler bu zorluklarla başa çıkmadığında tutkularını kaybedebilirler.

Öğretmenlerin, öğretmen eğitimcilerinin, dekanların ve profesörlerin öğretme yaşamlarının son aşamasında, (son on ya da on beş yılda), bir düzlüğe ulaştıkları ortaya çıkmıştır. Yaşam boyu sürecek öğrenme kariyerinin ulaştığı düzlükte dört ayrı yoldan birini seçmek mümkündür. Düzlükte hiçbir yere sapmadan ilerleyemeye devam edilebilir. Bu durumda değişikliklerin bireyi etkilemediği söylenebilmekte ve alışlagelen uygulamalar sürdürülebilmektedir. Ya da bu düzlükten yukarı doğru gidilebilir. Bu yolun seçilmesi; bireyden ya da dışarıdan gelen değişiklik talebine cevap verilmesi, kimi zaman zor bulunan, bireyleri hayal kırıklığına uğratan ama aslında çok sevilen öğrenme etkinliğinin haz alınarak sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Ya da meslek yaşamının sonunda sakin, durgun biri olunabilir; artık başarıya ulaşıldı hissedilebilir. Yıllar boyunca çok çalışılmıştır, istenen değişiklik talepleri getirilmiş ve sürekli bir öğrenme süreci içinde bulunulmuştur. Ya da geriye doğru gidilmiştir. Çalışma yaşamının son on yılında birey kendini hayal kırıklığına uğramış gibi hissedebilir. Yapılan iş sevilmemiş olabilir. Bu durumda birey kendine şu soruları sormalıdır: “Hangi yolu seçmek istiyorum?”, “Hangi yolda ilerliyorum?”, “Şu an neredeyim?”. Hayal kırıklığına uğramış kişilerin durumuna farklı bir açıdan bakıldığında, öğrencilerin bu kişilerden en iyi şekilde yararlanamadıkları söylenebilir. Meslektaşları da onlardan iyi şekilde yararlanamazlar. İster hizmet öncesi eğitimde ister hizmet içi eğitimde ister biyoloji ister kimya ister edebiyat alanı olsun, herkesin iki önemli sorumluluğu mevcuttur:

1. Hayal kırıklığına uğranılmamalıdır,
2. Öğretmenler ve öğrencilerin öğrenme konusunda hayal kırıklığı yaşamamalarına özen gösterilmelidir.

Söz konusu sorumlulukların çok önemli olmasının nedeni, gelişmenin anahtarının öğrenme olmasıdır (Bakioğlu, 2014).

2.24. Meslek Tutkusu Sonradan Kazanılabilir Mi?

Tutku, öğretmenlerde ve öğrencilerde olması istenen ilk 10 özellik arasında yer almaktadır. Öğretmenlerin çoğu da öğretmenlik mesleğine heyecanla girmiştir. Ancak etkili birer eğitimci olabilmek için ihtiyaç duyulan becerilerin veya özelliklerin kontrolüne sahip değildirler. Etkili eğitimci olmak için öğretmen becerileri geliştirilebilir ancak tutkunun mesleğe yeni giriş yapan öğretmenlere öğretilip öğretilemeyeceği konusunda uzlaşma mücadelesi vardır (Smoot, 2013).

Farisi (2018)'e göre, tutku sadece belirli kişilerin elinde değildir. Tutku aslında bulunabilir. Her bireyde öğretilir ve üretilir. Bazı kişilerin içinde doğal olarak vardır ve o kişilerin temel niteliklerindendir ancak tutkuya sahip olmayan insanlar da bunu kendileri ya da başkaları yardımıyla bunu oluşturabilirler.

Ek olarak Palmer (2017) da gerçekleştirdiği “Teacher Passion as a Teaching Tool” adlı araştırmasında kasıtlı tutku yani ders öncesi tutkunun planlanıp planlanamayacağına ilişkin sorgulamalar yapmıştır. Bu sorgulama doğrultusunda Palmer’ın araştırmasına göre tutkulu öğretmenlere derslerinde tutku kullanmayı planlayıp planlamadıkları sorulduğunda, birçok öğretmenin hayır dediği görülmüştür. Kasıtsız tutkunun yani planlamadan içten gelerek yapılan tutkulu öğretimin, öğretmenlerin öğretme deneyimlerini geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda tutkuyu derslerinde planlamadan kullandığını söyleyen bir öğretmen;

“Hayır, tutku planlanmış bir şey değil. Öğrencilerimle ortak bir paydada buluşabileceğim bir konu buluyorum. Kimi zaman konu onlar için çok heyecan verici olmuyor ama içine bununla ilgili video tasarlama seçeneği sunduğumda bununla ilgilenebiliyorlar. Böyle olduğunda ortak bir zeminde buluşmuş oluyoruz. Sonra ben ve öğrencilerim iş birliği içinde öğrenme ve öğretme konusunda tutkulu oluyoruz.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tutkunun planlanıp planlanmadığına yönelik başka bir öğretmen ise;

“Hayır, derse olan tutkumu planlamıyorum ama ders hakkında planlama yaparken heyecanlandığımı hissediyorum.” derken Palmer’ın araştırmasına katılan bir başka öğretmen ise benzer olarak görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Hayır ben tutkuyu değil, bilgileri nasıl aktarabileceğimi planlıyorum. Dersi sunabilirim ama anlayıp anlamadıklarını görmek için bir şeyler yapmalıyım diye düşünüyorum. Hiç yazmadan durup dinlemelerini ve konuşmalarını istiyorum. Sormalılar. Derste sessizlik istemiyorum, öğrenciler birbiriyle konuşup tartışmalılar. Farklı şeyler yapmaya çalışmak, bilgileri almalarını istemek için uğraşmak; sanırım bu bir tutku.”

2.25. Meslek Tutkusunun Devamlılığını Sağlamanın Önemi

Öğretmenlerin meslek tutkularının devamlılığı ve iyi öğretimin sürekliliği için, öğretmenlerin, entelektüel ve duygusal ihtiyaçlarıyla birlikte, okulun örgütsel ihtiyaçlarını

hedef alan mesleki gelişim fırsatlarına erişebilmelerini sağlamak gerekir (Day, 2004). Farisi (2018)'ye göre, öğretmen sürekli tekrar eden bir rutine ulaştığında, yeni varyasyonlar olmadığında, uzun zamandır kendini okula adadığında doygunluk süreciyle yüz yüze gelerek öğretmenlik mesleğini terk edebilir. Mesleki tutkularını yeniden canlandırmak için öğretmenler; çalışmalarına odaklanırken sağlıklarına dikkat etmelidir. Çok fazla görev olduğunda öğretmenler kendilerini hem fiziksel hem de psikolojik olarak yorgun hissederler ve bazen tüm görevlerini tamamlamak için fiziksel durumlarını umursamazlar. Oysa sadece işlerine öncelik vermemeli, sağlık da dikkate alınmalıdır.

Öğretmenler yaşamlarının büyük bölümünü okulları ve okullarıyla ilintili örgütlerde geçirirler. Bu durum onların okul ortamında işlerinden duydukları hazzın önemini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin işten sağladıkları doyumun düzeyi onların yaşamını da etkileyecektir. İşini haz duyarak yapan öğretmenin, yaşamının güzelleşip, ömrünün uzaması söylenebilir. Okulun amaçları olan öğrencinin niceliği ve niteliği arttırılmaya çalışılırken, aynı zamanda öğretmenlerin de işten aldıkları doyumun arttırılmaya çalışılması gerekmektedir. Eğitim örgütlerinin girdisi ve çıktısının temel ögesi insandır. Bu anlamda, eğitim örgütleri için iş doyumunun önemi ortadadır (Vural, 2004).

2.26. Meslek Tutkusunun Devamlılığını Sağlamada, Arttırmada ve Geliştirmede Öğretmenin Kendisine Düşen Görevler

Tutkulu öğretmenler her zaman yeteneklerini arttırmaya çalışır. Çünkü bu faktör sürekli öğretim için zorunludur. Ayrıca öğrenmeye ve öğretmeye olan adanmışlık öğretmenlerin davranışlarını, tutumlarını, algılarını ve performansını etkilemektedir (Thapan, 1986).

Meslek hayatı öğretmenin yaşamının bölümünden sadece biridir. Bu sebeple öğretmenin meslek hayatına dair hedeflerini belirlemeden önce, tüm yaşamına dair hedeflerini belirlemesi gerekir. Öğretmenin dünyaya ve hayata olan genel bakış açısı onun yaşam felsefesini ifade eder. Öğretmenin yaşam felsefesi dünyayı nasıl algıladığı ve kendine ilişkin yüklediği anlamdır ve bu yaşam felsefesi aynı zamanda öğretmenin yaşamına dair hedeflerini etkileme ve günlük yaşam sorunlarına yaklaşımında önemli bir etkiye sahiptir. Öğretmenin meslek hayatı dışındaki yaşamı; sevdiği aktivitelerle geçirmiş olduğu boş zaman ve sosyal yükümlülükleriyle ilgilendiği zaman olarak iki parça halinde düşünüldüğünde, öğretmen meslek hayatı dışındaki yaşamının çoğunu boş zaman olarak geçiremez. Çünkü öğretmenin sahip olduğu sosyal yükümlülükler; ev, eş ve çocuklar ile

ilgilenme, alışveriş, temizlik, fatura vb. gibi işlere de zaman ayırması gerekir. Öğretmenin yaşam doyumu bu iç yaşama gösterdiği duygusal tepkiler ve tutumlardır. Aynı zamanda yaşam doyumu öğretmenin belirlediği hedeflere ulaşma ölçütüdür. Bu sebeple öğretmenin yaşam doyumunu arttırması meslek doyumunda da önemli bir yer tutar. Öğretmenin meslek doyumunun sağlanması ise, kendine uygun (istek, kişilik ve karakter özellikleri, yetenekleri) bir meslek seçmesi ve oluşturduğu kariyer hedefleriyle ilintilidir (Vural, 2004).

Öğretmen olmak, öğretmenin kendisini nasıl gördüğü ile ilişkilidir. Bir öğretmenin kendi içine doğru derinleşerek, kendisiyle dürüst sohbet kurarak ustalaşır. Ustalık isteğe, şevke ve enerjiye dayalıdır. Bunun için kişinin ilk olarak kendini değerli görüp, yaşamında kendisini özgürce var olmaya adanmış olması, ikinci olarak da öğretmenliği, içinde yaşadığı toplum ve insanlık için kutsal bir “dava” olarak görmesi gerekir (Cüceloğlu ve Erdoğan, 2016).

Meador (2016)’a göre ise öğretmenlerin genel itibarıyla olumlu bir tutuma sahip olması önemlidir. Öğretmenler dahil herkesin korkunç günleri vardır. Herkesin üstesinden gelmesi zor kişisel problemleri olabilir. Kişisel konuların öğretmenlerin öğretme yeteneğine müdahale etmemesi önemlidir. Öğretmenler her gün derslerine olumlu bir tavırla yaklaşmalıdır. Pozitiflik aşılmaktadır. Eğer öğretmen pozitifse, öğrenciler genellikle pozitif olacaktır. Hiç kimse her zaman olumsuz olan birinin yanında olmayı sevmez.

Tutkulu öğretmenlere ilişkin taranan literatür neticesinde tutkulu öğretmenlerin en belirgin özelliklerinin, kendilerini sürekli geliştirmeye, çevreyi keşfetmeye, teşvik etmeye, bildiklerini yansıtmaya, plan yapmaya, hedef belirlemeye ve risk ve sorumluluk almaya çalışan kişiler olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin sürekli bir gelişme, değişme ve dönüşme içinde olmaları gerektiği söylenebilir.

2.27. Meslek Tutkusunu Geliştirmede Kurumlara Düşen Görevler

Öğretmenlerin mesleklerine olan tutkularının devamlığını sağlamaya katkıda bulunan faktörlerden biri idari uygulamalardır. Uyumlu idari uygulamalar öğretmenlerin mesleklerine bağlılıklarını güçlendirir (Mart, 2014).

Demokratik olarak adil, öğrenen bir toplum yaratmak için dünyanın ve ülkemizin elinde olan tek ve en önemli varlık öğretmenlerdir. Öğretmenlerin meslek yaşamları boyunca karşılarına çıkan eğitim ve gelişme fırsatları, farklı niteliklerdedir. Dünyadaki öğretmenler,

yaşam boyu koruyacakları değerleri edinmek için harcadıkları çabayı ve öğrencilerine başarılı olmayı öğretme becerilerini etkileyen farklı kültürlerde yaşamaktadırlar. Ayak uydurması oldukça zor olan teknolojik dinamizmin, rekabetçi bireyselliğin ve amaç sözcüğünün farklı yorumlanmasının etkisi ile oluşan bağlam içinde, bu problemin çözümünde okullar anahtar konumundadır. Geçmiş ile geleceğin bir arada var olduğu tek yer olan okullarda, bir yandan kültürün korunmasına, bir yandan da yenilenip gelişmesine odaklanılmaktadır. Öğretmen eğitimi üzerine çalışan akademisyenlere, kültürün korunması, ekonomik ve sosyal güçlerin etkisiyle kültürün diğer kültürlerden etkilenmesi arasında yaşanan gerilimde en önemli sorumluluğun öğretmenlere düştüğü vurgulamak gerekmektedir (Bakioğlu, 2014).

Öğretmenlik, genel kültür, alan bilgisi, meslek bilgisi (pedagojik formasyon) becerileri gerektiren, kendine özgü nitelikleri olan, profesyonel bir meslektir. Mesleğin, güçlü bir inanç ve bağlılık duygusu geliştirilerek devam ettirilebilmesi için; hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarının geliştirilmesi gerekir (Vural, 2004).

Benzer şekilde hizmet içi eğitim programları noktasında Bakioğlu (2014) hizmet öncesi öğretmen eğitiminde sorumlu kişilerin, öğretmenlerin mesleklerinin ilk birkaç yılının ötesini de kapsayan bir bakış açısına sahip olarak “Öğretmenleri yaşam boyu sürecek öğrenme sürecine nasıl hazırlıyoruz?” sorusunu kendilerine sormaları gerektiğini ifade ederek, geleceğin öğretmenlerine, sözü edilen sağlam zihinsel temeli ve mesleki becerileri kazandırmak için onlara nasıl bir eğitim verildiğinin bir kez daha gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Oysa birçok hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programı, öğretmenlerin kazanması gereken becerilerin özel niteliklerinin üzerinde yeteri kadar durmamaktadır. Öğretmenlere çalışacakları okulun sosyal ve kültürel durumunu öğretmek için ne kadar zaman harcanmaktadır? Okulların öğretmenlerin öğrenmeye devam etme isteği üzerine olumsuz etkisi olduğu bilinmektedir. Yetişkinlerin öğrenmesi söz konusu olunca okulların eğitime zarar veren zehirli yerlere nasıl dönüştüğü görülebilir. “Okullar öğrenme yerleri ise, neden yetişkinler orada öğrenme etkinliğinde bulunmamaktadırlar?” Öğrenmeye devam eden bir öğretmen, öğrenen öğrencileri, öğrenmeye devam eden bir okul müdürü ise öğrenen öğretmenleri oluşturur. Herkesin öğrenmek için bir modele ihtiyacı vardır. Kimi zaman da okullarda yeni çalışmaya başlayan öğretmenlerin, asgari de olsa başarılı olmalarını

sağlayacak ve hep ihtiyaç duyacakları öğrenme becerileri ile donatılmaları gerektiği unutulmaktadır (Bakioğlu, 2014).

Yüksek moral bir öğretmen için son derece önemlidir. Moral ile öğretimin niteliği arasında çok yakın bir ilişki vardır. Öğrencilerin morali bozuk öğretmenlerle karşı karşıya kalmaları büyük kayıplara neden olmaktadır. Sadece öğretmen bağlamında değil genellikle tüm insanlar güvensizlik duyduklarında, psikolojik ihtiyaçları karşılanmadığında, sevilmediklerinde, kendilerini değersiz, gergin, yalnız hissettiklerinde çalışma istekleri kalmaz. Bu durumda tüm öğretme ve öğrenme çabaları boşa gider. Okula ve okul yöneticisine bağlılık, okul kurallarına ve üstlerine gönüllü saygı, güçlükleri göğüsleyebilme, yüksek bir ilgi düzeyi ve okulu ile övünmek yüksek moralin belirtileridir. Okul politikalarının ve planlarının oluşturulmasında düzenli ve etkin olarak görev alan öğretmenlerin daha coşkulu ve gayretli oldukları görülür (Vural, 2004).

Meslek tutkusunun emekliliğe psikolojik olarak uyumu da önemlidir. Meslek konusunda tutkulu olmak, tutkunun uyumlu ya da takıntılı olmasına bağlı olarak emeklilikte olumlu ya da olumsuz sonuçlara yol açabilir (Houlfort vd., 2015).

Meslek tutkusunun uzun süre devam edebilmesi için işyerinde buna yönelik bir ortam oluşturulmuş olması gerekmektedir. Burada yöneticilere büyük bir sorumluluk düşmektedir. Çalışanların meslek tutkularını geliştirebilmeleri aslında kurumun da kendilerine yaklaşımıyla çok yakından ilişkilidir. Bu doğrultuda, meslek tutkusu bağlamında öncelikle çalışanların iş yerlerinden beklentilerini irdelemek daha doğru bir yaklaşım olacaktır (Bakioğlu ve Ülker, 2017).

Stapleton (2008)' e göre meslek tutkusunun devamlılığı için çalışanların, çalıştıkları kurumlardan beklentileri “anlamli iş, iş birliğı, adalet, otonomi, tanınma, gelişim, lidere ve meslektaşlara bağlılık” olarak ifade edilmiştir.

2.28. İlgili Araştırmalar

Meslek tutkusuyla ilgili yapılan literatür çalışması incelediğinde özellikle ülkemizde konuya ilişkin çok fazla araştırma yapılmamış olması sebebiyle, konuyla ilgili dünyada yapılan araştırmalar incelenmiştir. Güncel olması bakımından 2016-2019 yıllarında yapılan araştırmalara yer verilmiştir. Bu çalışmalardan biri Ruiz-Alfonso, Leon (2016)'un 2004'ten 2013'e kadar 13 makalenin birincil bulgularını sundukları “Eğitimde Tutkunun Rolü” isimli

sistematiik derleme çalışmalarıdır. Bu derleme, tutkunun kavramsallaştırılmasının en paylaşılan özelliklerinin adanmışlık, kalıcılık, özdeşleşme ve aktivite sevgisi olduğunu göstermektedir. Bir başka çalışma ise Palmer (2017)'ın öğretmenler tarafından tutkunun nasıl kullanıldığını ve kullanımının sınıfta kasıtlı olup olmadığını anlamak amaçlı yaptığı “Bir ğretim Aracı Olarak ğretmen Tutkusu” isimli nitel araştırmasıdır. Araştırma sonuçları tutkunun eğitimde kullanılması ğretim alanlarını beslediği, öğrencilerin daha etkili bir eğitim sürdüklerini göstermiştir. Bir diğeri ise Altun'un 2017 yılında gerçekleştirdiği “Etkili ğretme ve ğrenmede Tutkunun Rolü” isimli çalışmadır. Bu alışma, tutkulu öğretmenlerin yaptığı farklılıklara odaklanmakta ve tutkunun etkili öğrenme ve öğretme üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir. Araştırma sonucuna göre tutkulu öğretmenlerin yaptıkları işi sevdikleri ve ğrencilerinin gelişimini önemsedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Yine 2017 de yapılan bir başka çalışma ise Serin'in “ğrenme ve öğretmede Tutkunun Rolü” isimli çalışmasıdır. Araştırma sonuçlarına göre tutkunun motive edip heyecan yaratarak öğrenmeyi olumlu etkileyen bir faktör olduğu grlmştir. Bir diğer çalışma ise Downes, Figg'in 2019 yılında ğretmen adayları yaptıkları “ğretmen Adaylarının alışmalarına Tutkuyu Dahil Etme: Dahi Saati” isimli çalışmadır. Dahi saatinin diğital çağda tutkulu ğretim noktasında ğretmen adayları ve eğitmenleri tarafından faydalı olduğu grlmştir.

İlgili literatür ve konuya ilişkin yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde tutku olgusu kavramını oluşturan birden fazla bileşen olması ve bu bileşenlerin her öğretmede farklı farklı şekillerde var olması sebebiyle aynı tutku olgusu kavramında olduğu gibi mesleki tutku olgusu net bir tanımla ifade edilememiştir. Bu sebeple öğretmenlerle yapılacak olan görüşmelerde meslek tutkusunu oluşturan bileşenlerin irdelenmesi gerektiği dşnlmştir. Çünkü eğer meslek tutku olgusunun nasıl anlamlandırıldığı ve bu özellikteki öğretmenlerin eğitime olan katkılarının erevesi net bir şekilde çizilmesi durumunda “Tutkulu bir ğretmen nasıl yetiştirilir? Mesleki tutkunun sreklielik sağlaması için neler yapılabilir? Mesleki tutkunun azalması nasıl önlenebilir? gibi soruların cevabı daha net verilerek eğitim sektöründe nitelikli ğretmen sayısının artacağı umulmaktadır.

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada, mesleğine tutkuyla bağlanan öğretmenlerin özelliklerine, tutkunun eğitim ve öğretimdeki yerine odaklanarak, öğretmenlerin tutkularının artmasına ya da azalmasına sebep olan faktörleri açığa çıkarıp tutkularının devamlılığını sağlamak adına yapılabilecekleri derinlemesine incelemek istendiği için nitel araştırma yaklaşımı ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, teori oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır. Bu tanımda araştırma, toplanan bilgilerden yola çıkarak daha önceden bilinmeyen birtakım sonuçları birbiri ile ilişkisi içinde açıklayan bir modelleme çalışması anlamına gelmektedir. Bu da araştırmacının esnek olmasını, toplanan bilgilere göre araştırma sürecini yeniden şekillendirmesini ve gerek araştırma deseninin oluşmasında gerekse toplanan bilgilerin analizinde tümevarıma dayalı bir yaklaşım izlemesini gerektirir (Yıldırım, 1999)

Nitel araştırmalar, belli bir konu ile ilgili araştırma yaparken o konunun ‘‘ne kadar’’ ya da ‘‘ne kadar iyi’’ olduğunu öğrenmekten çok daha geniş bir bakış açısı elde etmek isterler. Örneğin bir dersin nasıl öğretildiği, bu ders için nasıl hazırlandığı, öğrencilerin neler yaptıkları, ne tür etkinliklerin işe koşulduğu, öğrenme sürecini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörlerin neler olduğu araştırılır. Bunların gerçekleştirilebilmesi için de öğrenci ve öğretmenlerin deneyimleri doğal ortamında gözlemlenmeye veya raporlanmaya çalışılır. Bu örnek bu tür araştırma yapan araştırmacıların, bir olayın ya da olgunun hangi sıklıkla ortaya çıktığını sorgulamak yerine belli bir etkinliğin niteliği üzerinde odaklandıklarını göstermektedir. Bir olayın ya da olgunun hangi sıklıkla ortaya çıktığını sorgulamak yerine belli bir etkinliğin niteliği üzerine odaklanılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Nitel araştırma, doğal ortama duyarlı olma, bütüncül bir yaklaşım izleme, algıların ortaya konmasına imkân verme, nitel verilerle tümevarımcı analizin gerçekleştirilmesi ve araştırma deseninde esnekliğin olması gibi temel özellikleri taşımaktadır (Demirli, 2007’den akt. Balcı, 2016).

Araştırma, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki tutkularına ilişkin kendi fenomenal dünyalarına odaklanarak, güncel ya da geçmiş deneyimlerinin kendi terimleriyle tanımlamaları, meslek tutkusuna ait yaşadıkları deneyimlerin anlamı, yapısı ve özünün

derinlemesine incelenmesi hedeflediği için nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Fenomenoloji, 20. yüzyılın başlarında Avrupa felsefesinden doğmuştur. Anlamanın oluşmuş algı yoluyla nasıl yaratıldığının anlaşılması adına yaşanmış deneyimlerin analizini öngörür ve derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlar. Fenomenolojide gerçek, var olan yaşanmış deneyimler, tecrübeler yoluyla anlaşılmaktadır (Starts, Trinidad, 2007'den akt. Balcı, 2016).

Fenomenoloji, bir fenomenin bireylerin ya da belli bir grubun deneyimleri açısından tanımlanmasıdır. Bu bağlamda sevdiğiniz birinin ölmesi, bir toplantı, bir hastalık ya da şampiyonlar ligi maçının kazanılması gibi bilinçli deneyimleri ele aldığı gibi, suçluluk, kırgınlık, kıskançlık gibi spesifik duygularla da ilgilenir. Fenomenolojik araştırma doğrultusunda, buradaki kilit soru: deneyimlenen bu fenomenlerin belirli bir kişi ya da kişiler için anlamı, yapısı ve özü nedir? Araştırmacılar, öznel deneyimlerin içsel dünyasını araştırmak için her bir katılımcının yaşam dünyasına ulaşmaya çalışırlar. Fenomenoloji, yaygın bir biçimde psikolojide ve psikolojiyle ilgili alanlarda kullanılır. Bunun en önemli nedeni, insanların kendi perspektiflerinden kendi bulundukları koşulu öznel olarak nasıl deneyimlediklerini belgelemelerini sağlamasıdır. Fenomenolojik araştırma yöntemi, her katılımcıdan kendi fenomenal dünyasına odaklanmasını ve deneyimlerini (güncel ya da geçmiş) kendi terimleriyle tanımlamasını ister (Aypay, 2015).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın nitel bir araştırma olması sebebiyle, genelleme yaparak evrenin bütününe ulaşma kaygısı taşımadığı için “örneklem” yerine “çalışma grubu” kavramı kullanılmıştır. Araştırmanın çalışması grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme (criterion sampling); araştırmacı tarafından araştırmaya konu olacak örnekleme belli bir kıstasın getirilmesi ile oluşur. Araştırmacı hangi tür birey ya da durumları çalışacağına karar verir ve ölçütü kendisi belirler. Bu yöntemde mantık daha önceden belirlenen bazı önem ölçütlerini karşılayan tüm durumları çalışmak ve gözden geçirmektir. Bu ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından hazırlanabilir ya da önceden hazırlanmış olabilir (Başaran, 2017). Bu çalışma özelinde belirlenen ölçütler; a) öğretmenlerin sınıf öğretmenliği branşında olması, b) özel bir okulda görev yapıyor olması ve c) meslek tutkusuna sahip sınıf öğretmenleri, okul yöneticilerinin ve okul rehber öğretmenlerinin referansı ile seçilmiş olması olarak belirlenmiştir. Buna göre araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilindeki 30 özel ilkokuldan seçilmiş 30 sınıf

öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmen seçiminde ise öncelikli olarak meslek tutkusuna sahip öğretmenler okul yöneticilerinin ve okul rehber öğretmenlerinin referansı ile belirlenmiş; sınıf öğretmenlerine çalışma hakkında bilgi verilmiş, gönüllülük esasına göre çalışmayı kabul eden öğretmenler çalışma grubuna alınmıştır.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerine Ait Demografik Bilgiler

<i>Katılımcılar</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Yaş</i>	<i>Kıdem</i>	<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Şu ana Dek Çalışılan Okul Türleri ve Çalışma Süreleri</i>	<i>Şu an Çalışılan Okul Türü</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğretmen Mevcudu</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Şu an Okutulan Sınıf Seviyesi ve Sınıf Mevcudu</i>
Ö1	E	61	41	Lisans	-27 Yıl Devlet -14 Yıl Özel	Özel	52	400	19	-4.Sınıf -18 Kişi
Ö2	K	25	3	Lisans Üstü	-3 Yıl Özel	Özel	30	250	17	-3.Sınıf -18 Kişi
Ö3	K	27	4	Lisans	-4 Yıl Özel	Özel	30	200	18	-4.Sınıf -15 Kişi
Ö4	K	30	8	Lisans	-8 Yıl Özel	Özel	50	300	16	-4.Sınıf -18 Kişi
Ö5	K	26	4	Lisans	-4 Yıl Özel	Özel	31	270	20	-4.Sınıf -15 Kişi
Ö6	K	29	5	Lisans Üstü	-5 Yıl Özel	Özel	20	120	15	-2.Sınıf -13 Kişi
Ö7	E	28	6	Lisans Üstü	-6 Yıl Özel	Özel	28	350	18	-3.Sınıf -16 Kişi
Ö8	K	62	45	Ön Lisans	-29 Yıl Devlet -16 Yıl Özel	Özel	22	200	16	-3.Sınıf -17 Kişi

Tablo 1'in devamı (1);

<i>Katılımcılar</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Yaş</i>	<i>Kıdem</i>	<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Şu ana Dek Çalışılan Okul Türleri ve Çalışma Süreleri</i>	<i>Şu an Çalışılan Okul Türü</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğretmen Mevcudu</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Şu an Okutulan Sınıf Seviyesi ve Sınıf Mevcudu</i>
Ö9	E	34	10	Lisans	-2 Yıl Devlet -8 Yıl Özel	Özel	30	350	18	-4.Sınıf -18 Kişi
Ö10	K	62	44	Lisans	-22 Yıl Devlet -12 Yıl Özel	Özel	30	400	19	-1.Sınıf -23 Kişi
Ö11	K	28	7	Lisans Üstü	-7 Yıl Özel	Özel	25	200	20	-3.Sınıf -18 Kişi
Ö12	E	27	6	Lisans Üstü	-6 Yıl Özel	Özel	20	111	15	-2.Sınıf -16 Kişi
Ö13	E	28	4	Lisans	-1 Yıl Devlet -3 Yıl Özel	Özel	20	100	15	-4.Sınıf -14 Kişi
Ö14	K	24	2	Lisans	-2 Yıl Özel	Özel	21	120	14	-2.Sınıf -12 Kişi
Ö15	K	37	15	Lisans	-15 Yıl Özel	Özel	28	373	22	-2.Sınıf -23 Kişi
Ö16	K	33	11	Lisans	-5 Yıl Özel -1 Yıl Devlet -5 Yıl Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Özel	20	111	15	-4.Sınıf -11 Kişi

Tablo 1'in devamı (2);

<i>Katılımcılar</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Yaş</i>	<i>Kıdem</i>	<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Şu ana Dek Çalışılan Okul Türleri ve Çalışma Süreleri</i>	<i>Şu an Çalışılan Okul Türü</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğretmen Mevcudu</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Şu an Okutulan Sınıf Seviyesi ve Sınıf Mevcudu</i>
Ö17	K	22	1	Lisans	-1 Yıl Özel	Özel	21	130	16	-2.Sınıf -14 Kişi
Ö18	E	23	2	Lisans	-2 Yıl Özel	Özel	40	200	15	-3.Sınıf -14 Kişi
Ö19	K	22	2	Lisans	-2 Yıl Özel	Özel	20	200	15	-1.Sınıf -19 Kişi
Ö20	K	38	16	Lisans	-16 Yıl Özel	Özel	22	330	17	-3.Sınıf -19 Kişi
Ö21	E	62	37	Lisans	-36 Yıl Devlet -1 Yıl Özel	Özel	30	360	19	-4.Sınıf -8 Kişi
Ö22	K	41	18	Lisans	-3 Yıl Özel -Yarım Dönem Devlet -14 Yıl Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	Özel	50	400	18	-2.Sınıf -14 Kişi
Ö23	K	25	2	Lisans	-1 Yıl Devlet -1 Yıl Özel	Özel	40	400	20	-3.Sınıf -18 Kişi

Tablo 1'in devamı (3);

<i>Katılımcılar</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>Yaş</i>	<i>Kıdem</i>	<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Şu ana Dek Çalışılan Okul Türleri ve Çalışma Süreleri</i>	<i>Şu an Çalışılan Okul Türü</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğretmen Mevcudu</i>	<i>Okuldaki Toplam Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Mevcudu</i>	<i>Şu an Okutulan Sınıf Seviyesi ve Sınıf Mevcudu</i>
Ö24	K	29	9	Lisans	-9 Yıl Özel	Özel	56	400	15	-1.Sınıf -10 Kişi
Ö25	K	43	20	Lisans	-20 Yıl Özel	Özel	75	600	16	-1.Sınıf -16 Kişi
Ö26	K	30	7	Lisans	-7 Yıl Özel	Özel	50	500	19	-2.Sınıf -20 Kişi
Ö27	E	31	9	Lisans Üstü	-4 Yıl Devlet -5 Yıl Özel	Özel	25	550	21	-2.Sınıf -21 Kişi
Ö28	K	30	6	Lisans	-6 Yıl Özel	Özel	25	250	20	-1.Sınıf -18 Kişi
Ö29	E	31	6	Lisans Üstü	-6 Yıl Özel	Özel	42	450	20	-1.Sınıf -17 Kişi
Ö30	K	29	6	Lisans	-6 Yıl Özel	Özel	32	400	18	-2.Sınıf -18 Kişi

Katılımcılara ait demografik bilgilerin yer aldığı tabloda da görüldüğü üzere araştırmaya 9 erkek ve 21 kadın sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmenlerin birçoğu meslek hayatlarında özel ve devlet olmak üzere çeşitli kurumlarda çalışmış olsalar da şu an için hepsinin özel okullarda görev yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin aynı cinsiyetlerinde olduğu gibi yaş, kıdem, okullarındaki öğrenci ve öğretmen sayıları ile şu an okutmakta oldukları sınıf seviyesine ilişkin bir ölçüt aranmamıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan fenomenoloji desenine uygun olarak tasarlanan bu araştırmada verilerin toplanabilmesi için yarı yapılandırılmış yüz yüze görüşme yöntemi seçilmiştir. Görüşmelerin yarı yapılandırılmış mülakat soruları ile toplanmış olmasının nedeni, yarı yapılandırılmış görüşme sorularının görüşmenin seyrine göre revize edilebilmesi ve değiştirilebilmesidir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkânı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları ve kontrolün kaybedilmesi, önemsiz konularda fazla zaman harcanması, görüşme yapılanlara belli standartlarda yaklaşılmadığından güvenilirliğin azalması gibi de dezavantajları bulunur (Büyüköztürk vd., 2016). Ayrıca Araştırma verisinin toplanması sürecinde odak grup görüşmesi yerine birebir mülakatların tercih edilmiş olmasının nedeni katılımcıların bireysel deneyimlerini daha rahat ve özgür bir biçimde ifade edebilmelerini imkân sağlanmasıdır. Araştırma verilerinin toplanması için yarı yapılandırılmış mülakat sorularının geliştirilmesinde öncelikle konuya ilişkin yapılan literatür taraması ardından 35 soruluk bir soru havuzu oluşturulmuştur. Ardından oluşturulan soru havuzu eğitim yönetimi alanında uzmanların görüşüne sunulmuş ve 17 adet soru birleştirilmiş, 18 adet soru çıkarılmış ve 17 adet soru ise yeniden yazılmıştır. Ardından oluşturulan yeni soru havuzundaki 17 adet soru, soruların anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliğinin denenmesi açısından katılımcıların ölçütlerini sağlayan 10 kişi ile pilot görüşmeler yapılarak denenmiştir. Yapılan pilot görüşmelerin ardından 17 adet soru bu çalışmada mülakatlarda kullanılacak yarı yapılandırılmış mülakat soruları olarak belirlenmiştir. Ayrıca katılımcılara yöneltilecek görüşme soruları dışında, daha çok bilgi alınabilmesi ya da katılımcıların soruyu açık bulmadığı durumlar için hatırlatıcı sonda sorular eklenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmayı kabul eden öğretmenler ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler esnasında öğretmenlerin izni olduğu takdirde ses kayıt cihazı kullanılmış, izin alınamadığı takdirde görüşmeler not edilmiştir. Görüşmeden elde edilen veriler aynı gün bilgisayarda yazılı kayıt altına alınmıştır. Görüşme en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir. Araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya bir soru hakkında derinlemesine bilgi sağlar (Büyüköztürk vd., 2016). Araştırma kapsamında gerçekleştirilen mülakatlar çoğunlukla katılımcı öğretmenlerin kendi okullarında gerçekleştirilmiştir. Bunun nedeni öğretmenlerin kendilerini daha rahat hissetmeleri ve sorulara daha içtenlikle cevap vermelerinin sağlanabilmesidir. Ayrıca görüşmeler esnasında herhangi bir kesinti yaşanmaması için genellikle okul saatinin bittiği zaman dilimleri tercih edilmiştir. Bununla beraber katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler esnasında alan notları (field notes) alınmıştır. Alan notları araştırmacılara görüşmeler esnasında araştırma konusu ile ilgili verinin analizinde yardımcı olabilecek notlardan oluşmaktadır. Bunun dışında görüşmelerin ardından transkript edilen görüşmeler katılımcılara mail yoluyla gönderilerek katılımcı teyidi alınmıştır. Katılımcı teyidi, katılımcıların yazılı hale getirilmiş görüşme dökümlerini incelemeleri ve bununla ilgili düzenlemelerini içerir.

3.5. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile, yüz yüze görüşme yapılan öğretmenlerden toplanan verilere içerik analizi yapılmıştır. Görüşmeler, gün içerisinde tüm detaylar atlanmadan bilgisayarda kayıt altına alınmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Saldana (2015)'nin önerdiği üç döngü halinde analiz edilmiştir. Buna göre ilk döngüde araştırmanın verileri yani katılımcıların ifadeleri özgünlükleri bakımından birbirinden ayrılmış ve araştırmanın amacı doğrultusunda kodlar elde edilmiştir. İkinci döngüde ise kodlar, yine araştırmanın temel amacı ve alt amaçları doğrultusunda benzerlikleri bakımından bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Son döngüde ise kategoriler anlam bütünlüğü oluşturacak şekilde bir araya getirilerek temalara ulaşılmıştır.

3.6. Geçerlik-Güvenirlik ve Araştırmacının Rolü

Bilimsel araştırmaların en önemli ölçütlerinden biri sonuçların inandırıcılığıdır. Nicel araştırmalar sayısal verilere sahip olması sebebiyle geçerlik, güvenilirlik ve güç analizi

kolaylıkla yapılabilir. Ancak nitel araştırmalarda sayısal veriler olmadığından geçerlik ve güvenirlikten ziyade inanılabilirlik artırılmaya çalışılır. İnanılabilirliği arttırmak için araştırma sürecinin ve bulguların son derece açık ve detaylı olarak ortaya konması önemlidir. Güç analizi ise yeterli örneklem seçimi ile sağlanmaktadır (Başkale, 2016). Bu araştırmada nitel araştırmalarda inanılabilirliği artırmanın stratejilerden biri olan uzun süreli etkileşime önem verilmiştir. Araştırmacı görüşmelerin yapıldığı ortamda birebir bulunarak görüşme yapılan öğretmen ile karşılıklı güveni sağlayıp görüşlerin daha anlaşılır ve eksiksiz alınması için uzun bir zaman ayırmıştır. Araştırmada araştırmacının öznel değerlendirmelerinin verilerin yanlış değerlendirilmesine sebebiyet vermemek bu doğrultuda inanılabilirliği arttırmak için katılımcı teyidine gidilmiştir. Öğretmenlere çalışmaların bulguları gönderilerek, bulguların kendi görüşlerini doğru yansıtıp yansıtmadığı sorulmuştur. Araştırılan konuya dair bilgi sahibi ve araştırma yöntemlerine ilişkin uzman kişilerden görüş alınması nitel araştırmaların inanılabilirliğini noktasında alınabilecek önemlerden bir diğeridir (Creswell, 2003'den akt. Başkale, 2016). Bu anlamda araştırma verilerinin toplanması için yarı yapılandırılmış mülakat sorularının geliştirilmesinde öncelikle konuya ilişkin yapılan literatür taraması ardından 35 soruluk bir soru havuzu oluşturulmuştur. Ardından oluşturulan soru havuzu eğitim yönetimi alanında uzmanların görüşüne sunulmuş ve 17 adet soru birleştirilmiş, 18 adet soru çıkarılmış ve 17 adet soru ise yeniden yazılmıştır. Son olarak araştırmada güç analizini sağlamak adına araştırmanın çalışması grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme (criterion sampling); araştırmacı tarafından araştırmaya konu olacak örnekleme belli bir kıstasın getirilmesi ile oluşur. Araştırmacı hangi tür birey ya da durumları çalışacağına karar verir ve ölçütü kendisi belirler. Bu yöntemde mantık daha önceden belirlenen bazı önem ölçütlerini karşılayan tüm durumları çalışmak ve gözden geçirmektir. Bu ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından hazırlanabilir ya da önceden hazırlanmış olabilir (Başaran, 2017). Bu çalışma özelinde belirlenen ölçütler; a) öğretmenlerin sınıf öğretmenliği branşında olması, b) özel bir okulda görev yapıyor olması ve c) meslek tutkusuna sahip sınıf öğretmenleri, okul yöneticilerinin ve okul rehber öğretmenlerinin referansı ile seçilmiş olması olarak belirlenmiş ve böylece araştırmanın güç analizi sağlanmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada araştırmacının rolü ise seçilen konu ve çalışma grubu kapsamında şekillenmiştir. Araştırmacı mesleğini idol aldığı öğretmeni sebebiyle isteyerek seçmiş, kendisini mesleğine tutkulu olarak kabul eden bir sınıf öğretmenidir. Naçizane topluma kazandırmaya ve yetiştirmeye çalıştığı öğrencilerine olan kişisel gözlemlerini

değerlendirdiğinde mesleğine duyduğu tutkunun yarattığı olumlu etkiyi esas alarak, her öğretmenin mesleki tutku olgusunu anlamlandırma süreçlerini genellemek yerine gözlemleyerek, kişisel deneyimlerin ve etki süreçlerinin farklı olabileceğini kabul eden ve bunları objektif bir şekilde sunmaya çalışan bir role sahip olmuştur.

BÖLÜM IV: BULGULAR

4.1. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Tanımlamalarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin kendileri için ifade boyutuna ve tanımlamalarına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, öğretmenlik mesleğinin kendileri için ifade boyutuna ve tanımlamalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmenlik mesleği sizin için ne ifade etmektedir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Tanımlamalarına İlişkin Bulgular

Öğretmenlik Mesleğinin Tanımlanması Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Toplumu	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö9, Ö13, Ö14, Ö15, Ö21, Ö27	10
Kalkındıran/Gelişim Sağlayan/ Geliştiren Kişi		
Kutsal/Önemli/Değerli Kişi	Ö7, Ö12, Ö15, Ö16, Ö23, Ö26	6
Örnek Kişi	Ö2, Ö18, Ö24	3
Sevgi	Ö4, Ö8, Ö30	3
Yaşam Tarzı/Amacı	Ö5, Ö11, Ö17	3
Sabır	Ö22, Ö30	2
Anne	Ö4, Ö19	2
Vicdan	Ö3, Ö30	2
Tutku	Ö20	1
Minik Kalplere Dokunan Kişi	Ö9	1
Kendini Gerçekleştirmek	Ö29	1
İz Bırakan Kişi	Ö28	1
Eğitim	Ö10	1
Sanat	Ö25	1

Tablo 2'de sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin kendileri için ifade boyutuna ve tanımlamalarına ilişkin görüşlerinin on yedi başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on sınıf öğretmeni, öğretmenlik mesleğini kendine göre tanımlarken “toplumu kalkındıran/gelişim sağlayan/geliştiren kişi” ifadesini kullanmıştır. Altı sınıf öğretmeni “kutsal, önemli, değerli kişi” ifadesini kullanırken, farklı farklı üç sınıf öğretmeni ise, “örnek kişi, sevgi, yaşam tarzı/amacı” ifadelerini kullanmıştır. İki sınıf öğretmeni, öğretmenlik mesleğini kendine göre tanımlarken; “sabır, anne ve vicdan” ifadelerini kullanırken, farklı farklı birer sınıf öğretmen ise “tutku, minik kalplere dokunan kişi, kendini gerçekleştirmek, iz bırakan kişi, eğitim ve sanat” ifadelerini kullanmıştır.

4.1.1. Toplumu Kalkındıran/Gelişim Sağlayan/ Geliştiren Kişi

Tabloda görüldüğü gibi sınıf öğretmenleri (10/30) öğretmenlik mesleğini kendine göre tanımlarken en çok “toplumu kalkındıran/gelişim sağlayan/geliştiren kişi” ifadesini kullanmıştır. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Öğretmenlik mesleği bence geleceğini inşa eden bir müteahhit gibidir. Binayı ne kadar sağlam yaparsan içerisindeki yaşam standartlarını da o kadar huzurlu ve rahat yaşarsın. Mesleğimizin gereği muhatap olduğumuz kitle küçük yaş gurubu olduğu için verilecek davranışlar kalıcı davranışlar olacağından çok emek sarf edip onların gelecekteki yaşamında unutulmayan bir birey olarak anılan kişi olmaktır (Ö1)” ifadelerini kullanırken benzer şekilde bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Öğretmenlik mesleği dediğimiz zaman, öğrencileri aldığımızda onlara sadece akademik bir bilgi vermekten ziyade, onlara önce sosyal becerilerini kazandıran, okulu sevdiren, evde yaşadığı hayatı mutlu kıldırma çalışan bir örnek bir insan profili gözümün önünde gelmekte (Ö2)” demiştir.

Öğretmenlik mesleğinin kendisini için tanımını yaparken daha çok mesleğin hissi noktasına sınıf öğretmenliği ile diğer branşları karşılaştırarak değinen bir sınıf öğretmeni ise;

“Öğretmenlik mesleğinin ifade noktası değil de his noktası önemli. Bu işi yaparken bir şeylerin değişme noktasında olduğumu hissediyorum. Sınıf öğretmenliği olması bakımından da önemli bir iş yapıyoruz, diğer kademelere göre etki ve yetki gücümüz daha fazla (Ö7)” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Bir başka sınıf öğretmeni ise öğretmenlik mesleğinde

yapılabilecek bir hatanın telafisinin çok zor olduğuna ilişkin düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır;

“Bir doktor bir hata yaptığında o hastaya zarar verir, hâkim bir hata yaptığında o zanlıya zarar verir fakat öğretmen hata yaptığında o nesil elinden kayıp gider. Öğretmenlik her daim bu bilince sahip olunarak yürütülmesi gereken bir meslektir. Biz aldıklarımızla yaşamımızı idame ettiririz, verdiklerimizle bir yaşam başlatırız (Ö14)”

Genel olarak öğretmenlerin mesleklerine bir ‘iş’ gözüyle bakamadıkları; her gün işlerine giderken ‘iş’ ifadesine yerine ‘okul’ ifadesini kullandıkları tüm eğitimci camiası tarafından ortak bir ifade olduğu bilinmektedir. Bu ifadeyi doğrular nitelikte bir sınıf öğretmeni ise;

“Öğretmenlik mesleği benim için birçok şeyden daha önemli. Daha çok iş olarak değil de o minik kalplere dokunabilme, geleceği yaratma mesleği olarak düşünüyorum (Ö9)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.1.2. Kutsal/Önemli/Değerli Kişi

Sınıf öğretmenleri (6/30) öğretmenlik mesleğini kendine göre tanımlarken ikinci sırada en çok “kutsal/önemli/değerli kişi” ifadesini kullanmıştır. Bu anlamda bir sınıf öğretmeni öğrencileriyle geçirdiği vaktin niteliğine de vurgu yaparak mesleğin kendisi için kutsallığını şu şekilde ifade etmiştir:

“Öğretmenlik mesleği dünyanın en kutsal mesleklerinden bir tanesidir. Çünkü öğretmenlik öyle bir meslek ki şöyle düşünün duyguların en saf ve masum şekilde bir arada olduğu çocuklarla bütün bir günü beraber geçiriyorsunuz. Kimi zaman birlikte eğleniyorsunuz kimi zaman onlara bir şey oluyor birlikte üzülüyorsunuz, birlikte öğreniyorsunuz, günün iki öğününü bile birlikte yiyorsunuz, ailenizden bile en çok çocuklarla vakit geçiriyorsunuz. Onları kendi çocuklarınız gibi görüyorsunuz. Bu inanın çok kolay bir şey değil. Bu sebeple öğretmenlik çok çok özel bir meslek (Ö12)”

Aynı şekilde bir başka sınıf öğretmeni de öğretmenlik mesleğini yaşarken hissetlerini şu sözcüklerle cümlelere dökerek kendisi için önemine değinmiştir;

“Öğretmenlik çok önemli ve değerli bir meslek bana göre, içinde onu yaşarken de tam olarak böyle hissediyorum. Çok değişik bir his öğretmen olmak, öğretmek, yol göstermek, yönlendirmek, sevmek, sevilme anlatılamayacak kadar değerli bir kişi öğretmen...(Ö16)”

4.1.3. Örnek Kişi

Sınıf öğretmenleri (3/30) öğretmenlik mesleğini kendine göre tanımlarken kullandıkları ifadelerden birinin de “örnek kişi” olduğu görülmektedir. Bu bağlamla sınıf öğretmenleri düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır;

“Öğretmenlik mesleği dediğimiz zaman, öğrencileri aldığımızda onlara sadece akademik bir bilgi vermekten ziyade, onlara önce sosyal becerilerini kazandıran, okulu sevdiren, evde yaşadığı hayatı mutlu kıldırmaaya çalışan bir örnek bir insan profili gözümün önünde gelmekte (Ö2)”

“Öğretmen benim için gelecek nesillere örnek olabilecek, onları harekete geçebilecek örnek kişi timsalidir. Duruşuyla, bakışıyla, ses tonuyla her şeyiyle...(Ö18)”

Bir sınıf öğretmenin ise öğretmenlik mesleğini kendilerine göre örnek kişi olarak tanımlayan diğer öğretmenlerden farklı olarak olan değil de olması gereken boyutunda bir değerlendirme yaptığı görülmektedir ve düşüncesini tek cümle ile şu şekilde açıklamıştır;

“Öğretmen benim için her davranışı ile örnek olması gereken birey demektir (Ö24)”

4.1.4. Sevgi

Öğretmenlik mesleği tanımlamalarında ortaya çıkan bir başka ifadenin ise sevgi olduğu görülmektedir. Bu bağlamla sınıf öğretmenleri (3/30) düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır;

“Öğretmenlik her şeyden önce sevgiyi ifade etmektedir. Başkasının çocuğunu kabullenmek, sevmek, onu kendi çocuğum gibi görebilmek ve onun kendini keşfetmesi için ona fırsatlar sunmaktadır (Ö4)”

“Mesleğimi seviyorum ve mesleğimin bana göre olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlik benim işim, kendime çok yakıştırıyorum (Ö8)”

4.1.5. Yaşam Tarzı/Amacı

Öğretmenlik mesleğini kendilerine göre tanımlayan sınıf öğretmenlerinin (3/30) kullandığı ifadelerden birinin de “yaşam tarzı/amacı” olduğu görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenleri;

“Öğretmenlik benim için bir yaşam kaynağı, hayat tarzı, hayatı yaşama şekli. Benim tüm hayatım öğretmen kimliğim çerçevesinde dönüyor. Mesleğimle o kadar bütünüm ve iç içeyim ki zaten en mutlu olduğum yer şüphesiz sınıfım ve öğrencilerimle olduğum anlar. Yani çok kelimelere dökemiyorum benim için ifadesini. Yaşam demek hayat demek diyebiliyorum sadece (Ö11)”

“Öğretmenlik benim için bir yaşam tarzı. Tüm hayatımı mesleğim üzerinden şekillendiriyorum diyebilirim. Çok isteyerek seçtiğim ve belki de meslekte çok yeni olduğum için böyle düşünüyorum bilmiyorum ama şu an kendimi mesleğime ve öğrencilerime adadığımı söyleyebilirim. Mesleğime çok bağlıyım (Ö17)” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca Kılıçoğlu (2007) de öğretmenlik tanımını yaşam tarzıyla ilişkilendirilmesini destekler şekilde, bazı meslekler sadece para kazanmak ve sosyal yaşantıyı sürdürmek için olduğunu ama öğretmenliğin bir meslek değil, bir yaşama biçimi olduğunu ifade etmiştir.

4.1.6. Sabır/Anne/Vicdan

Tabloda da görüldüğü gibi farklı farklı iki sınıf öğretmenin (2/30) öğretmenlik mesleğinin kendileri için ifade boyutunda “sabır, anne ve vicdan” kelimeleri üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır;

“Sabır... Kesinlikle en doğru kelime bence. Herkes yapamaz... Veliler bile der ya hani “Hocam biz evde 2 çocukla uğraşamıyoruz, siz nasıl bu kadar çocukla baş ediyorsunuz diye.” Tam olarak herkes de olmayan o sevgiyle perçinlenmiş sabrımız öğretmenle bağdaşmış bir kelime bence (Ö22)”

“Bir nevi annelik rolünü ifade ediyor. Bir zaman sonra siz öğrencileri evladınız onlar da sizi anneleri gibi görüyor ve aranızda anne çocuk ilişkisi gelişiyor (Ö19)”

“Öğretmenlik benim için çocuk demek, sevgi demek, vicdan demek, sabır demektir. Bu kavramların yanına ekleyecek çok şey var tabi ki ama benim için temel kavramlar öğretmenlikte bunlar (Ö30)”

4.1.7. Tutku/ Minik Kalplere Dokunan Kişi/ Kendini Gerçekleştirmek/ İz Bırakan Kişi/ Eğitim/ Sanat

Tabloda görüldüğü gibi öğretmenlik tanımlaması her sınıf öğretmenin mesleğini kendine göre ayrı içselleştirmesi ve ifadesi farklı olduğundan çok fazla tanımlama ortaya çıkmıştır. Her şeyden öte meslek anlamı kişiden kişiye farklılık göstereceğinden bu denli farklılaşmanın normal olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri (1/30) mesleklerini kendilerine göre sırasıyla “tutku, minik kalplere dokunan kişi, kendini gerçekleştirmek, iz bırakan kişi, eğitim ve sanat olmak üzere aşağıdaki şekilde ifade etmişlerdir;

“Öğretmenlik benim için bir tutku. Bana kendimi iyi hissettiren, hiçbir zaman iş gibi bakmadığım her daim tutkuyla bağlı olduğum çok özel bir meslek (Ö20)”

“Öğretmenlik mesleği benim için birçok şeyden daha önemli. Daha çok iş olarak değil de o minik kalplere dokunabilme, geleceği yaratma mesleği olarak düşünüyorum (Ö9)”

“Öğretmenlik benim için bir nevi kendini gerçekleştirmedir (Ö29)”

“Çocuklarda güzel iz bırakmak demek. Ayrıca sınıf öğretmeni olduğumdan, onların ilk öğretmenleri olma hissi güzel olduğu için öğretmen olmak benim için özel bir duygu (Ö28)”

“Öğretmenlik mesleği benim için tamamen eğitimidir. Öğretimden daha önemli eğitimidir. Evde oluşturulan yanlışlıkların düzeltilmesi, dürüstlük, kendine güven gibi kazanımları vermektir (Ö10)”

“Öğretmenlik benim için bir sanat. Bir öğrenciyi alıp, nakış gibi işliyor, hamur gibi şekil veriyor ve öğretiyorsunuz. Tüm bilgi ve donanımlarınızı ona aktararak, öğrencinin akademik eğitiminin yanında, sosyalleşmesini, ayakları üzerinde durmasını sağlıyorsunuz (Ö25)”

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Seçme Sebeplerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini seçme sebeplerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, öğretmenlik mesleğini seçme sebeplerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmen olmaya nasıl karar verdiniz?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğini Seçme Sebeplerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlik Mesleğinin Seçilme Sebepleri	Sınıf Öğretmenleri	f
İdol Alınan Öğretmen	Ö1, Ö4, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö21, Ö23, Ö25, Ö28, Ö29, Ö30	15
Kişilik, Yetenek ve Karakter Yapısına Uygunluk	Ö3, Ö6, Ö12, Ö18, Ö22, Ö26	6
Aile Desteği	Ö2, Ö15, Ö24, Ö26	4
Sınav Puanı	Ö7, Ö8, Ö10, Ö19, Ö27	5
Çocuk Sevgisi	Ö5, Ö6, Ö20	3

Tablo 3'te sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini seçme sebeplerine ilişkin görüşlerinin yedi başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on beş sınıf öğretmeni, öğretmenlik mesleğini seçme sebebini açıklarken “idol alınan öğretmen” ifadesini kullanmıştır. Altı sınıf öğretmeni “kişilik, yetenek ve karakter yapısına uygunluk” ifadesini kullanırken, farklı farklı dört sınıf öğretmeni ise, “aile desteği ve sınav puanı” ifadelerini kullanmıştır. Üç sınıf öğretmeni, öğretmenlik mesleğini seçme sebebini; “çocuk sevgisi” olarak ifade etmiştir.

4.2.1. İdol Alınan Öğretmen

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (15/30) yarısı meslek seçme sebebi olarak kendilerine idol aldıkları öğretmeni göstermişlerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri, kendilerine idol aldıkları öğretmenlerinin mesleklerini seçmede nedenli önemli olduklarını şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Öğretmen olma fikrim rahmetli ilkokul öğretmenim olan Kadir Gülsoy öğretmenimin bizlere göstermiş olduğu ve insan yetiştirmenin gelecekteki en büyük sermaye olacağı sözcüğü ile karar verdim ve eğitim öğretim hayatım boyunca bütün öğretmenlerimin değişik

karakter yapılarından bana uygun olanları seçerek meslek hayatımda bunları uyguladım (Ö1)”

“Öğretmen olmaya lisede karar verdim. Edebiyat öğretmenimi ve edebiyat derslerini çok severdim. Aynı zamanda kitap okumayı da sevdirmişti bize. İlkokul öğretmenimi de çok sevdiğim için ben de öğretmen olmak istedim onlar gibi (Ö4)” Bir başka sınıf öğretmeni ise öğretmenin etkisiyle daha küçük yaşta bile öğretmen olma arzusunu oynadığı öğretmencilik oyunuyla açıklayarak şu şekilde ifade etmiştir;

“Öğretmen olmaya kendi öğretmenim vesilesiyle karar verdim. Onu çok seviyordum ve benim hayatımdaki yeri çok kıymetliydi. Öğretmen olmayı bu yüzden seçtim. Zaten küçükken bile hep öğretmencilik oynadığımı hatırlıyorum (Ö11)” Yine meslek tercihi konusunda bu düşünceye çok benzer bir şekilde bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Öğretmen olmaya okul hayatımın daha ilk yıllarında karar vermiştim. Öğretmenimi çok seviyordum ve öğretmenin vermiş olduğu hazı daha o yıllardan kendimden bir yaş küçük kuzenlerime ders anlatırken, evcilik oyunu yerine öğretmencilik oynarken yaşamıştım (Ö14)” şeklinde düşüncesini paylaşmıştır.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise özellikle ilköğretim öğretmenin özelliklerine de değinerek neden öğretmen olmaya karar verdiğini şu cümlelerle ifade etmiştir;

“İlkokula okuma ve yazmayı öğrenecek olmanın isteği ile severek başladım. İlkokul öğretmenim işini severek yapan, idealist, öğrencilerine ışık tutan bir öğretmendi. Öğretmeni çok sevdim. Halen de görüşüyoruz. Mesleği seçmeme çocukları sevmem ve öğretmenimi sevmemden dolayı karar verdim (Ö25)”

4.2.2. Kişilik ve Karakter Yapısına Uygunluk

Sınıf öğretmenlerinin (6/30) meslek seçiminde öne çıkan bir başka ifadenin ise “kişilik ve karakter yapısına uygunluk” olduğu görülmektedir.

Kişinin mesleğinde doyum sağlaması noktasında kişinin kişilik ve karakter yapısının önemli olduğuna değinen Vural (2004)’e göre meslek hayatı öğretmenin yaşamının bölümünden sadece biridir. Bu sebeple öğretmenin meslek hayatına dair hedeflerini belirlemeden önce, tüm yaşamına dair hedeflerini belirlemesi gerekir. Öğretmenin dünyaya ve hayata olan genel bakış açısı onun yaşam felsefesini ifade eder. Öğretmenin yaşam

felsefesi dünyayı nasıl algıladığı ve kendine ilişkin yüklediği anlamdır ve bu yaşam felsefesi aynı zamanda öğretmenin yaşamına dair hedeflerini etkileme ve günlük yaşam sorunlarına yaklaşımında önemli bir etkiye sahiptir. Öğretmenin meslek hayatı dışındaki yaşamı; sevdiği aktivitelerle geçirmiş olduğu boş zaman ve sosyal yükümlülükleriyle ilgilendiği zaman olarak iki parça halinde düşünüldüğünde, öğretmen meslek hayatı dışındaki yaşamının çoğunu boş zaman olarak geçiremez. Çünkü öğretmenin sahip olduğu sosyal yükümlülükler; ev, eş ve çocuklar ile ilgilenme, alışveriş, temizlik, fatura vb. gibi işlere de zaman ayırması gerekir. Öğretmenin yaşam doyumu bu iç yaşama gösterdiği duygusal tepkiler ve tutumlardır. Aynı zamanda yaşam doyumu öğretmenin belirlediği hedeflere ulaşma ölçütüdür. Bu sebeple öğretmenin yaşam doyumunu arttırması meslek doyumunda da önemli bir yer tutar. Öğretmenin meslek doyumunun sağlanması ise, kendine uygun (istek, kişilik ve karakter özellikleri, yetenekleri) bir meslek seçmesi ve oluşturduğu kariyer hedefleriyle ilintilidir.

Bu doğrultuda mesleğine tutkulu olarak betimlediğimiz altı öğretmen, meslek seçimlerini yaparken kişilik ve karakter yapısına uygun olduğu için seçtiklerini şu sözlerle ifade etmişlerdir;

“Çocukları çok seviyorum, bir şeyler öğretmeyi çok seviyorum. Öğretirken zevk aldığımı fark ettim ve öğretmen olmaya karar verdim. Çünkü en iyi o şekilde kendimi ifade edebileceğimi düşündüm (Ö6)”

“Öğretmen olmaya karar verirken bu işi en doğru şekilde yapabileceğime inandığımı düşünerek başladım. Çünkü yapı itibarıyla kendimi değerlendirdiğimde bir öğretmenin sahip olması gereken özelliklere uygun olduğumun kanaatindeyim. Örneğin bir doktor olamam ya da bir mühendislik. Öğretmenliğin benim için biçilmiş bir kaftan olduğunu düşünüyorum ve beni tanıyan insanlar da genelde buna benzer yorumlar yapıyorlar (Ö12)” Bir diğer sınıf öğretmeni ise özellikle sosyal yaşantısındaki kendini de anlatarak mesleğinin kendine olan uygunluğunun altını çizerek düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“İlkokul 5. Sınıfta öğretmenim tarafından 2 ders 1. Sınıfların başında durma görevi verildiği gün öğretmen olmaya karar verdim. O an kendimi çok iyi hissetmişim üstelik bu görevi de iyi yaptım arkadaşlarımla sessiz sessiz oturduğumu net hatırlıyorum. Kaldı ki sosyal ilişkilerimi değerlendirdiğim zaman da hep böyle oldum. Arkadaşlarımı organize eden, genelde onlar tarafından sözü dinlenen biriydim ve birilerine bir şeyler anlatmayı,

öğretmeyi, bilgi almayı vermeyi seven de biriyim. Kısacası ben bu mesleğin bana uygun olduğunu düşündüğüm için seçtim diyebilirim(Ö22)”

Öğretmenlerinin mesleklerini severek seçmelerinin dışında yapabilirliklerini büyük ölçüde etkileme durumu olan kendine uygunluk noktasını hesaba katmalarının eğitim camiası adına önemli olduğu düşünülmektedir.

4.2.3. Aile Desteği

Tabloda da görüldüğü üzere dört sınıf öğretmeni (4/30) meslek seçimlerinde ailelerinin üzerlerinde etkisine değinerek “aile desteği” ifadesini kullanmışlardır. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri düşüncelerini şu sözlerle dile getirmişlerdir;

“Öğretmenlik mesleği benim için, anne mesleğinden bana geçiş gibi bir şey oldu. Annemin yaşadıklarından, beni derslere soktuğu zamanlardan, evde edindiğim deneyimlerden yola çıkarak öğretmen olmaya karar verdim (Ö2)”

“Ailemin yönlendirmesi ve yeteneğim doğrultusunda seçimimi yaptım ve mutluyum (Ö26)”

4.2.4. Sınav Puanı

Öğretmenlik mesleğini seçim noktasında sınıf öğretmenleri (5/30) aldıkları “sınav puanı” üzerinde durarak düşüncelerini;

“Aslında hedefim farklıydı, ailevi sebeplerle bir sene daha hazırlanmak istedim. Bir konusu özümseyip anlatma konusunda da kendimi yeterli gördüm ve sınıf öğretmenliğini tercih ettim (Ö7)”

“Köy okulunda okuyordum. Yatılı okul sınavlarına girdim ve öğretmen okulunu kazandım. Yani beni oraya sınav sonucu götürdü ama iyi ki götürmüş (Ö8)”

“Aslında çok karar vermedim. Tesadüfi oldu. Başka hayallerim vardı fakat 1977-80 arası sendromlarına maruz kaldım. Öğretmenlikte devam ettim ama severek de yapıyorum (Ö10)” şeklinde ifade etmişlerdir.

Yukarıdaki ifadelere göre de bu araştırmanın meslek tutkusuna sahip öğretmenlerle yapılmış olduğu düşünüldüğünde kimi zaman istisnai durumların da söz konusu olabileceği

düşünülmektedir. Öğretmenlerin ifadelerinde de görüldüğü üzere her ne kadar başta meslek seçimlerinde etken faktör sınav puanı olsa da “iyi ki ve severek yapıyorum” ifadelerini de kullandıkları gözden kaçmamıştır.

4.2.5. Çocuk Sevgisi

Sınıf öğretmenlerinden (3/30) az da olsa bir kısmı mesleğini seçerken çocuklara duydukları sevginin kendileri için önemini şu şekilde dile getirmişlerdir;

“Öğretmen olmaya çocuklara olan ilgimden dolayı karar verdim (Ö5)”

“Küçüklüğümde beri eksilmeyen çocuklara olan şefkatim ve sevgim “öğretmen olmalyım” dedirtti bana (Ö20)”

4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Sevgi ve Tutku Kavramlarını İlişkilendirmelerine Yönelik Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin sevgi ve tutku kavramları arasında bağ kurup kurmadıklarına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, sevgi ve tutku kavramları arasında bağ kurup kurmadıklarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Sizce sevgi ve tutku kelimeleri arasında nasıl bir bağ vardır? Mesleğini severek yapan her öğretmenin meslek tutkusuna sahip olduğu söylenebilir mi?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Sevgi ve Tutku Kavramlarını İlişkilendirmelerine Yönelik Bulgular

Sevgi ve Tutku Kavramlarını İlişkilendirme Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Birbirini besler.	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö13, Ö16, Ö18, Ö25, Ö26, Ö28, Ö29, Ö30	16
Birbirinden farklıdır.	Ö3, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö27,	14

Tablo 4'te sınıf öğretmenlerinin sevgi ve tutku kavramları arasında bağ kurup kurmadıklarına ilişkin görüşlerinin iki başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on altı sınıf öğretmeni, sevgi ve tutku kavramları arasında ilişki olduğunu ifade etmek

amacıyla “birbirini besler” ifadesini kullanmıştır. On dört sınıf öğretmeni ise sevgi ve tutku kavramları arasında çok fazla ilişki olmadığını ifade etmek amacıyla “birbirinden farklıdır” ifadesini kullanmıştır.

4.3.1. Birbirini besler.

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (16/30) büyük çoğunluğunun sevgi ve tutku kelimeleri arasında bir ilinti kurarak, birbirlerini besledikleri yönde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni çok net ifadelerle;

“Bu iki kavram da baş ile boyun gibi, el ile kol gibi ayakla bacak gibi birbirine bağlı olması gereken kavramlardır. Bir futbol takımı tutkusu o takımı sevmekle başlar. Önce seversin sonra tutkunu olursun. Hangi meslek dalı olursa olsun sevdiğin sürece başarılı olursun ve bu sevgi adeta seni tutsak eder ve tutku ile bağlanırsın. Vicdan bir tutkudur, sorumluluk bir tutkudur, çalışmak bir tutkudur, başarmak bir tutkudur. Mesleğini seven bir öğretmenin o mesleğe tutkun olmama şansı yoktur diye düşünürüm ama ne yazık ki her öğretmen için böyle düşünemiyorum (Ö1)” sevgi ve tutku kelimelerini birbirine bağlayarak anlattığı görülmektedir.

Bu görüşü destekler şekilde, sevgi ve tutku arasındaki bağlama ilişkin Zehm ve Kottler (1993) de tutkulu öğretmenleri yaptıkları işi seven kişiler olarak tanımlamışlardır. Bir başka sınıf öğretmeni ise yine iki sözcüğü birbirine bağlayarak;

“Sevgi ve tutku kelimeleri arasında bence bağ vardır. Tutku sevginin daha üst boyutudur bana kalırsa ve ne olursa olsun biz hiçbir zaman tutkularımızdan vazgeçemeyiz. Sevgimiz varsa kendimizi çok zorlamayabiliriz ancak tutkumuz olduğu zaman yapmak için mücadele ederiz. Mesleğini severek yapan her öğretmen de meslek tutkusuna sahip olabilir. Çünkü mesleğini severek yapmadığın zaman tutku gelişemez bana göre. Ancak şöyle söyleyeyim eğer zor durumlarda da mesleğini yapmaya çalışıyorsa, zor bir öğrenci ile ilgileniyorsa her anlamda zor bir çocukta bile sınırları zorluyorsa bence esas olarak o zaman tutkuya sahiptir (Ö4)” düşüncesini dile getirmiştir.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise sevgi ve tutku kelimeleri arasında bağ olduğunu ileri sürse de mesleğini severek yapan her öğretmenin meslek tutkusuna sahip olmayacağını ifade ederek şu şekilde görüş bildirmiştir;

“Mesleğini severek yapan her öğretmenin meslek tutkusuna sahip olduğu söylenemez. Evet sevmekle, tutku arasında şiddetli bir bağ vardır ama her sevgi tutkuya dönüşüyor mu dönüşmüyor, o biraz tatminle alakalı bir durum (Ö5)”

Bir sınıf öğretmeni ise tutkuyu besleyen duygunun sevgi olduğunu ifade ederek düşüncesini şöyle dile getirmiştir;

“Sevgi sizi tutkulu yapar. Eğer bir şeyi sevmiyorsanız o şey hakkında tutkunuz gelişmez. Yani sevmediğiniz bir iş sizleri günden güne canlı bir şekilde öldürüp hiçbir şekilde gömülmemenizi sağlar. Meslek olarak öğretmenlik yapmayı seviyorsanız bu işi tutkuyla yaparsınız. O işi sevmiyorsanız ıstırap halde mecburi kısmında olduğunuz için, biraz da böyle kendinizi katmadan, farklılık yaratmadan, bir şeyleri değiştirmeden; sadece yapılması gerektiği gibi yaparsınız. Sevgiyi besleyen şey tutkudur bence (Ö7)”

Yine yukarıdaki düşünceye çok benzer bir şekilde, tutkunun ön koşulu olarak sevgiyi gösteren bir sınıf öğretmeni ise şu cümleleri kurmuştur;

“Tutku demek bir işe veya bir kişiye aşırı sevgi duyup bağlanmak demektir. Tutku için sevgi ön koşuldur ancak her sevgisi olan tutkulu olmayabilir. Mesleğini seven herkes tutku ile yapmayabilir (Ö13)”

Tutku ve sevgiyi olmazsa olmaz bir bağ ile bağlayan ve biri olmadan öğretmenlik mesleğinin sürdürülemeyeceğini söyleyen bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Mesleğe tutku ile başladım ve sevgi katlanarak artmakta. Aralarında olmazsa olmaz bir bağ var. Tutku yoksa yapılan işi sevgiyle yapamayız. Öğretmenlik mesleği sevgisiz yol alacak bir alan değil (Ö26)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.3.2. Birbirinden farklıdır.

Tabloda da görüldüğü gibi öğretmenlerin (14/30) yarısına yakını ilk temaya zıt bir şekilde sevgi ve tutku kelimelerinin birbirinden farklı olduğuna yönelik görüş bildirdiği görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni ilişkilendirmeye doz anlamında yaklaşarak şu şekilde görüş bildirmiştir;

“Tutku benim için normalin üzerinde fazla olan bir duygu. Sevmek benim için yeterli. Bu anlamda ikisini farklı duygular olarak nitelendiriyorum (Ö8)” Yine benzer şekilde bir

başka sınıf öğretmeni fazla tutkunun kontrol edilemediği noktada problem oluşturacağını altını çizerek;

“Sevmek karşılıklı gönülde olmaktır, tutku bir şeye kapılmaktır, bir sele bir kalabalığa, bir rüzgâra kapılır gibi kapılmak. Eğer bu kapılma halini insan kontrol edemezse duygusu da amacını aşar. Eğer kontrollü bir şekilde bu duygusunu sürdürürse mesleğine ışıltı katar, mesleğini daha fazla benimser öğrencilerini daha içtenlikle kabullenir. Böylelikle her sabah evden ‘işe’ gidiyorum diye değil ‘okula’ gidiyorum diye çıkar. Kaç öğretmen mesleğine böyle yaklaşıyor bilmiyorum ama arzu ettiğim her sabah her öğretmenin böyle düşünerek evden çıkmasıdır (Ö14)” düşüncelerini dile getirmiştir.

Sevgi ve tutku kelimelerine doz anlamında yaklaşıp farklı olduklarına kanaat getiren bir sınıf öğretmeni ise aynı zamanda da mesleğine tutku ile yaklaşan öğretmen sayısının az oluşuna ilişkin üzüntüsünü de dile getirerek;

“Aynı tonda yaşanmayan duygulardır. Çocukları ve mesleğini sevmeden bu işi tutkuyla yapamaz iyi bir öğretmen ama tutkuyla bağlı olan da her öğretmenle aynı tonda yaşamaz bu mesleği ve bu işi tutkuyla yapanlar ise maalesef her okulda birkaç tane (Ö15)” duygu ve düşüncelerini ifade etmiştir.

Mesleğini sevmekten öte yaşam tarzı haline dönüştüren, mesleğine kendisini adayan bir öğretmenin duygu durumunun sevgiden çok öte olacağına olan inancıyla tutku ve sevgi kelimelerinin birbirinden farklı olduğunu ifade eden bir sınıf öğretmeni ise;

“Farklı duygu halleridir. Tutku sevginin kuvvetli halidir. Tutku derin bir duygu halidir, daha derinliklidir. Öğretmenlerde de bu duygu hali benzer değildir. Kimi bu mesleği öylesine seçmiştir. Kimi ise küçüklükten beri öğretmen olmak istiyor ve bu meslek onun için bir yaşam tarzı haline gelmiştir. Biri sadece mesleğini severek yapar diğeri ise bu mesleğe kendini adanmıştır. Kendini adayanın duygusuyla öylesine seçenin duygu durumunun bir olduğunu düşünmüyorum (Ö17)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenliğin bir duygu mesleği olduğunu ifade ederek tutkunun sevgiye oranla çok daha derinlikli ve güçlü bir duygu olduğunu ifade eden bir öğretmen ise düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

“Sevgi, öğretmenlik mesleğinin en önemli şartlarından biridir. Sevgi en doğal iletişim aracıdır. Tutku belli bir şeye karşı duyulan güçlü heves, güçlü bir hevesle takip edilen bir

araçtır. Tutku duyuların en anlamlı olanlarından birisidir. Tutkunun olduğu yerde sevgi de vardır. Ancak bu duygular aynıdır da diyemeyiz. Öğretmenlik bir duygu mesleğidir. Duygusal alanda eksiği olan kişilerin öğretmenlik mesleğini tam olarak yapabilmesi mümkün olamaz. Öğrencilerin duygularına, onların manevi yapılarına ve hayal dünyalarına hitap edebilecek kişiliğin belli özellikleri içinde barındırması gerekmektedir. Bu sebeptendir ki bence bir öğretmenin işini tutkuyla sürdürmesi çok önemlidir. Öğretmen olan bir kişinin mesleğini sevmeden yapmasına ben pek ihtimal vermiyorum ancak sadece sevmesi onu tutkuyla yaptığı anlamına da gelmez. Tutku daha derinlikli daha güçlü bir duygu bence... (Ö21)”

4.4. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmen Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin, mesleğine tutkulu olarak betimledikleri öğretmen özelliklerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, mesleğine tutkulu olarak betimledikleri öğretmen özelliklerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler mi? ‘Mesleğine tutkuludur?’ diye betimlediğiniz öğretmenin özellikleri nelerdir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmen Özelliklerine İlişkin Bulgular

Mesleğine Tutkulu Öğretmen Özellikleri	Sınıf Öğretmenleri	f
Yeniliklere ve Öğrenmeye Açık	Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö26, Ö28, Ö29	18
Çocukları Seven/Kendi Çocuğu Gibi Görebilen	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö20, Ö22, Ö23, Ö24	13
Özverili	Ö3, Ö6, Ö9, Ö11, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20, Ö21, Ö24	10
İşini Çok Severek Yapan	Ö1, Ö4, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö23, Ö24, Ö25	10
İdealist	Ö2, Ö6, Ö8, Ö17, Ö20, Ö21, Ö24, Ö28, Ö29	9
Sorumluluk Duyan	Ö2, Ö4, Ö5, Ö13, Ö18, Ö21	6
Kibirli Olmayan	Ö1, Ö4, Ö14, Ö17, Ö29	5
Yaşam Boyu Öğrenci Kalabilen	Ö6, Ö12, Ö20, Ö22, Ö30	5
Heyecanlı	Ö11, Ö12, Ö16, Ö17	4
Kriz Yönetebilen	Ö1, Ö9, Ö11, Ö27	4
Motivasyonu Yüksek	Ö16, Ö19, Ö20, Ö21	4
Cesur	Ö21, Ö24, Ö30	3
Sabırlı ve Hoşgörülü	Ö3, Ö22, Ö24	3
İletişim Becerileri Kuvvetli	Ö6, Ö17	2
Enerjik	Ö22, Ö28	2
Disiplinli	Ö24, Ö30	2
Donanımlı	Ö10	1

Tablo 5'te sınıf öğretmenlerinin mesleğine tutkulu olarak betimledikleri öğretmen özelliklerine ilişkin görüşlerinin otuz bir başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on sekiz sınıf öğretmeni, öğretmenlik mesleğine tutkulu olarak betimlediği öğretmen özelliğine değinirken “Yeniliklere ve Öğrenmeye açık” ifadesini kullanmıştır. On üç sınıf öğretmeni “Çocukları Seven/Kendi Çocuğu Gibi Görebilen” ifadesini kullanırken, on sınıf öğretmeni ise, “Özverili ve İşini Çok Severek Yapan” ifadelerini kullanmıştır. Dokuz sınıf

öğretmeni, öğretmenlik mesleğine tutkulu olarak betimlediği öğretmen özelliğini tanımlarken; “İdealist” ifadesini kullanırken, altı sınıf öğretmen ise “Sorumluluk Duyan” ifadesini kullanmıştır. Beş sınıf öğretmeni mesleğine tutkulu bir öğretmenin “Kibirli Olmayan, Yaşam Boyu Öğrenci Kalabilen öğretmen olduğunu ifade ederken, farklı farklı dört sınıf öğretmeni ise “Heyecanlı, Kriz Yönetebilen, Motivasyonu Yüksek” ifadelerini kullanmıştır. Üç sınıf öğretmeni, “Cesur, Sabırlı ve Hoşgörülü” ifadelerini kullanırken, farklı farklı iki sınıf öğretmeni “İletişim Becerileri Kuvvetli, Enerjik, Disiplinli” ifadelerini kullanmıştır. Son olarak bir sınıf öğretmeni ise “Donanımlı” olarak ifade etmiştir.

4.4.1. Yeniliklere ve Öğrenmeye Açık

Tabloda da görülmüş olduğu üzere sınıf öğretmenlerin (18/30) yarısından fazlasının mesleğine tutkulu olarak benimsedikleri öğretmen özelliklerinin başında “yeniliklere ve öğrenmeye açık” ifadesi gelmektedir. Bu anlamda sınıf öğretmenleri görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Mesela mükemmeliyetçi bir birey. Aslında mükemmeliyetçilik çok iyi bir şey değil ama daha tutkulu olabilir. Mesleğine tutkulu öğretmenler; işlerini severek yaparlar, öğrenme ve öğretme konusunda sorumluluk alırlar, herkesi olduğu gibi kabul ederler ve herkese eşit mesafede durmaya çalışırlar, kendi açısından şartlarını zorlarlar, kibirli olmadan, hiçbir zaman her şeyi bildiklerini düşünmez yeni şeyler öğrenmek zorunda olduklarını kabul ederler, kendilerini geliştirmeye çalışırlar (Ö4)”

“Kişinin öğrenme ve öğretme hususundaki yapısı, karakteri, doğuştan gelen özellikleri, bu kişinin bu işi yapabilmesini etkiler. Bir kişi yaptığı işi yapabildiğine inanıyorsa, bu onun tutkusunu besler. Karakter ve kişilik yapısı, kırılma noktaları olsa dahi “Ben bu işi yapabiliyorum.” diyerek o krizi daha rahat çözmesine yardımcı olur. Mesleğine tutkulu öğretmenler; yenilikçi, kendini tekrar etmeyen öğretmenlerdir (Ö7)”

“Karakteristik özellikler, kişilik yapısı ve genetik meslek tutkusunu kesinlikle etkiler. Benim genelde sert bir mizacım olduğunu söylerler ve dönüp kalıtıma baktığında ailemin de sert bir tutumu var. Haliyle bu mesleğimde de birazcık gerçekçi, otoriter, kuralları olan, disiplinli biri olmamı sağlıyor. Çünkü çocuk kurallarla büyürse, otoriteyi tanır; çok daha güzel bir geleceğinin olacağını düşünüyorum. Bir öğretmen mesleğine tutkunudur diyebilmem için önce çocukları çok sevdiğini görmem lazım, eğer öğrenciyi seviyorsa

hassasiyet gösterebilir. Özverilidir, empati kurabilir. Kurum içindeki diğer öğretmenlerle ilişkisi vardır. Öğrenmeye her zaman açıktır. Hiçbir zaman “Ben tamamım” demiyordur. Eleştiriye açıktır, sürekli kendini geliştirme çalışır. Okumayı sever. Üniversite ile kalmaz. Varsa imkânı, yüksek lisans ve doktora yapar, yoksa kitaplarla, dışarıdan ücretsiz alınan eğitimlerle, yaşam boyu eğitimini tamamlamaya çalışır. Öğretmenliği yaşantısının her tarafına sindirmiş olmalıdır (Ö6)”

Yukarıdaki öğretmenlerin görüşlerini destekler şekilde Fried (2001) de tutkulu öğretmenlerin daima mesleki gelişim çabasında olduklarını, çünkü sürekli öğrenci geliştirmeyi hedeflediklerini ifade etmiştir.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise, mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmenin sadece mesai saatlerine bağlı kalmayarak kendini yenileyen öğretmen olduğunu öne sürerek düşüncelerini;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Örneğin; bayanlarda anne olma duygusu hep çocuklara bir şey öğretme hissi verir. Babalarda da belki öyledir ama ben onu o pencereden göremiyorum. Karakter yapısı olarak bazı insanlar daha paylaşımcı daha vericidir, böyle kişiler ise öğretmen olmaya daha uygundur. Mesleğine tutkulu öğretmenler mesai saatlerine bağlı kalmaz, işin çerçevesine bağlı kalmaz, araştırır, kendini yeniler (Ö8)” şeklinde dile getirmiştir.

Benzer şekilde mesleğine tutkulu bir öğretmenin mesai saatleri dışında da mesleğine ilişkin çalışmalar yaparak kendini geliştirdiğini ifade eden bir öğretmen ise konuya ilişkin;

“Karakteristik ve kişilik özellikleri bireyin mizacı, sadece öğretmenlikte değil hemen hemen tüm mesleklerde farklılıklar gösterir ve mesleki tutkuyu etkiler. Sakin, içe kapanık, sessiz, durağan bireylerin mesleki tutkusu, hareketli, iletişimi kuvvetli, konuşkan, sıcak kanlı öğretmenlere göre daha düşük düzeydedir. Mesleğine tutkulu öğretmen; yeniliklere açıktır, eleştirilebilir, sorgulayıcıdır, hep daha iyisi daha güzeli olması için çaba gösterir, okul dışı özel zamanında da mesleği ile ilgili etkinlikler hazırlar, çalışmalar yapar, araştırmalar yapar, seminerlere katılır (Ö29)” sözlerini dile getirmiştir.

Yine bir başka sınıf öğretmeni ise; mesleğine tutkulu bir öğretmenin kalıpların dışına çıkarak yeni yol ve yöntemler arayarak yeniliklere açık olma noktasına değinerek düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu kesinlikle etkiler. Mesleğine tutkun öğretmen sıradan değildir her şeyden önce. Kalıplara sığmadan yeni yol ve yöntemler arar, yeniliklere açıktır. Sorumluluk ve endişe duyar (Ö13)”

4.4.2. Çocukları Seven/Kendi Çocuğu Gibi Görebilen

Sınıf öğretmenleri (13/30) çocukları sevmeyi ve kendi çocuğu gibi görmeyi mesleğine tutkulu öğretmenin diğer özelliklerinden biri olarak ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“Bir kere mesleğine tutkulu bir öğretmenin öğrencileri, çocukları sevmesi gerekir. Sabırlı olması, mücadele etmesi, kendinden bir şeyler vermesi, özverili çalışması gerekir. Bireyin karakteristik özellikleri de kesinlikle etkiler. Sabırsız biri mi, sevecen mi, soğukkanlı biri mi, bunlar çok etkiler (Ö3)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Eğer ben o mesleki hazza önem veriyorsan zamanla evet tutkumu da tetiklemiş olurum ama onun benim için çok önemi yoksa ben sadece işimi doğru bir şekilde yapıp bunu sevgi olarak yorumluyorsam o tutkuyu çok fazla tetiklemez. Mesleğine tutkulu bir öğretmen girip sınıfa ders anlatıp çocuğun temel ihtiyaçlarıyla ilgilenmez. Onu kendi çocuğu gibi benimseyip hem özel hayatında hem okul hayatında sonuna kadar destek olmaya çalışır (Ö5)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu bence pek etkilemez. Çünkü meslek tutku mesleğini, çocukları ne kadar sevdiğin onlara ne kadar bağlı olduğunla ilgili bir durumdur. Mesela şöyle örnek vereyim. Aynı okulda çalıştığımız bir öğretmen arkadaşım var. Sanırım bu hayatta gördüğüm en soğuk insanlardan biri olabilir. Hatta çoğu sabah günaydınlaşmaz bile... Pek arkadaşı yok, gündelik hayatta da arkadaşının olduğunu sanmıyorum açıkçası. Ancak öğrencileriyle olan ilişkileri inanılmaz ölçüde iyi. Onları o kadar çok seviyor ki, aynı şekilde de öğrencileri onu. Resmen sınıfında devleşen bir öğretmen. 2. Sınıf öğrencilerine sunum yaptırdığını gördüm. Üstelik sınıfı da ıslıl ıslıl, materyal hazırlıyor devamlı. Şimdi başa döndüğümüzde bu kızın kişilik yapısında samimiyet ve sıcaklık yok denecek kadar azken öğrencilerine olan tavrı, mesleğine bağlılığı bambaşka. Mesleğine tutkulu öğretmenin zaten en belirgin özelliği bence işini ve çocukları çok sevmesidir. Üretkendir, çalışıp yeni bir şeyler oluşturmayı ister. Yeniliklere, öğrenmeye açıktır. Heyecanı ve motivasyonu hep yüksektir (Ö16)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

4.4.3. Özverili

Sınıf öğretmenlerine göre (10/30) mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenlerin öne çıkan özelliklerinden birinin de “özveri” olduğu görülmektedir. Bu anlamda sınıf öğretmenleri düşüncelerini şu sözlerle ifade etmişler;

“Bir kere mesleğine tutkulu bir öğretmenin öğrencileri, çocukları sevmesi gerekir. Sabırlı olması, mücadele etmesi, kendinden bir şeyler vermesi, özverili çalışması gerekir. Bireyin karakteristik özellikleri de kesinlikle etkiler. Sabırsız biri mi, sevecen mi, soğukkanlı biri mi, bunlar çok etkiler (Ö3)”

“Kişinin özellikle karakteristik yapısı aile geçmişi mesleki tutkusunu çok etkiler. Her insanın çocukluğu yaptığı mesleği özellikle öğretmenliği etkiliyor. Kendini yenileyip teknoloji, doğa ve insan sevgisini derslerine yansıtabiliyorsa, bunları severek yapıyor ve özveriyle çocukların seviyesine göre kullanabiliyorsa ve her gün çocuk okula severek gözlerinde heyecanla gelebiliyorsa gerçekten o öğretmenin meslek tutkusu var demektir (Ö15)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkumuzun düzeyini belirler. Örneğin zaten sevgi dolu bir insan, sevgi dolu ailede yetişmiş bir insan hem mesleğine hem mesleğinin en önemli değeri olan öğrencilerine daha farklı yaklaşacaktır. Mesleğini çok seven, sayan, özverili, sorumluluk sahibi, öğrenmeye açık öğretmen için mesleğini tutkuyla sürdürüyordur diyebiliriz (Ö18)”

4.4.4. İşini Çok Severek Yapan

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin bir kısmı (10/30) yine tutku denince cümlelerinin içine sevgi kelimesini de katarak “işini çok severek yapan” öğretmeni mesleğine tutkulu bir öğretmenin öne çıkan özelliklerinden biri olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu tabii ki etkiler. Öğrencilerin sizi rol model aldıklarını düşünürsek yüzü asık, somurtkan, öğrencilerini görmezden gelen ve sorunlarını duymayan bir öğretmen mesleki açıdan öğrencilerine yetersizdir. Mesleğine tutkulu bir öğretmen işini çok severek yapar öğrencilerini sever, böbürlenmeden onları dinler, onlara söz hakkı verir, onları anlamaya

çalışır, üstelik bu hem öğretmene hem öğrencilerine sağlıklı bir eğitim öğretim ortamı hazırlar (Ö14)”

“Mesleğine tutkulu bir öğretmen, içindeki tutkuyu destekleyici olarak kullandığı sürece, karakterine de bağlı olarak işini severek yapan, hatta o işi yaparken iş yapıyorum hissine kapılmayan, eğlenceyi para kazanma yöntemi olarak kullanıp amacını araca çeviren birisidir. Bir öğretmen için mesleğine tutkulu diyorsak, çocukları ve onlarla vakit geçirmeyi seven, yaptığı işleri takdir toplamak için değil gönülden yapan öğretmendir (Ö23)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Mesleğine tutkulu öğrenmenler, işini severek yapar, çalışma disiplinine sahiptir, sabırlıdır, sabrından kaynaklı olarak daha hoş görülür. Çocuklarla ve diğer insanlarla daha kolay empati kurar. Enerjisi kolay kolay bitmez ve zorluklar karşısında hemen pes etmeden mücadele etme yoluna gider, bunu özellikle akademik anlamda yapmaya gayret gösterir. Çünkü her çocuğun farklı ve biricik olduğunu bilir. Bu sebeple de her birinin öğrenmesi için ayrı çaba harcar. Her öğrenciyi farklı grafikte değerlendirir. Bunu yaparken de onları sevmekten hiç vazgeçmez, çünkü işine olan bağlılığı ve sevgisi yüksektir (Ö24)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

4.4.5. İdealist

Sınıf öğretmenlerine göre (9/30) mesleğine tutku ile bağlı öğretmen özelliklerinden bir tanesinin de “idealist” olduğu öne çıkmıştır. Mesleğine tutku ile bağlı öğretmenin idealist olduğunu öne süren öğretmenlerin düşünceleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı evet mesleki tutkusunu etkiler ama genetik olarak bir etki yarattığını çok düşünmüyorum. Karakter ve kişilik olarak örneğin; bir insan kendi yaşadığı hayatta da idealist bir insansa, öğrencilik hayatında da böyleyse, öğrenmeye tutkulıysa aslında yaptığı meslekte de tutkuludur. Tutkulu olan öğretmen idealist öğretmendir. Öğrencilerini yaşamından bir parça olarak görüp onlardaki o değişim sürecine aç olan bir öğretmendir diye düşünüyorum (Ö2)”

Görüldüğü üzere yukarıdaki görüşü dile getiren öğretmen aynı zamanda öğretmenin sadece iş hayatında değil, sosyal yaşantısında ve geçmişteki öğrencilik yaşantısında da idealist olacağı şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler tabii. Her şeyden önce insanlar mesleklerini seçerken kendilerine uygun olup olmadığını düşünüyor olmalılar. Örnek veriyorum ben kan görmeye dayanamayan bir insanım. Çocuklar düşüp bir yerlerini yaralandığında revir bana en son haber verir. Diğer öğretmenler destek olur. Şimdi ben tutup çok güçlü duygularla doktor olmayı isteyip doktor olsam mesleğimde ne kadar başarılı olurum, ya da mesleğime olan tutkum ne kadar sürebilir. Bu pencereden bakmak gerek bence. Mesleğine tutkulu öğretmen dediğimizde ise idealist, her yeniliğe açık, kendinden yaşça küçük bir meslektaşından bile bir şeyler öğrenmeye hevesli, enerjisi ve heyecanı yüksek, iletişim becerileri kuvvetli, e tabi insan özellikle de çocuk sevgisine fazlasıyla sahip kişiler gözümde canlanıyor (Ö17)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise idealistlik boyutunu öğretmenin kendine devamlı olarak ne yapabileceğine ilişkin sorular sorması gerektiğinden yola çıkarak görüşünü;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu elbette etkiler. Mesleğine tutkuludur diyebilmek için bir öğretmenin her daim enerjisi ve akademik verimi koşullar ne olursa olsun en iyi durumda olması gerekir. Her daim öğrencilerini ve kendisini geliştirebilecek bir tutumda olmalı ve "Daha fazla neler yapabilirim?" sorusunu her daim kendine soruyor olması gerekir (Ö28)” şeklinde ifade etmiştir.

4.4.6. Sorumluluk Duyan

Sınıf öğretmenlerinden (6/30) bir kısmı ise mesleğine tutkulu olarak tarif ettikleri öğretmenin önce çıkan özelliklerinden birinin mesleğine ilişkin “sorumluluk duyan” tamlamasını kullandıkları görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin düşünceleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Mesela mükemmeliyetçi bir birey. Aslında mükemmeliyetçilik çok iyi bir şey değil ama daha tutkulu olabilir. Mesleğine tutkulu öğretmenler; işlerini severek yaparlar, öğrenme ve öğretme konusunda sorumluluk alırlar, herkesi olduğu gibi kabul ederler ve herkese eşit mesafede durmaya çalışırlar, kendi açısından şartlarını zorlarlar, kibirli olmadan, hiçbir zaman her şeyi bildiklerini düşünmez yeni şeyler öğrenmek zorunda olduklarını kabul ederler, kendilerini geliştirmeye çalışırlar (Ö4)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu kesinlikle etkiler. Mesleğine tutkun öğretmen sıradan değildir her şeyden önce. Kalıplara sığmadan yeni yol ve yöntemler arar, yeniliklere açıktır. Sorumluluk ve endişe duyar (Ö13)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Zaten sahip olduğunu bu kişisel özellikler onun tutkulu bir öğretmen olmasını sağlar ya da destekler. Tutkulu öğretmenin özelliklerini ise şöyle tarif edebiliriz: Meraklıdır; öğretime ilişkin bilgi ve farklı yaklaşımları vardır. Umutludur; herkesin öğrenmesine, başarmasına ilişkin motivasyon ve vizyona sahiptir. Bağlılığı vardır; sorumluluk taşır ve birey odaklı öğrenmeyi önemser. Cesur ve zorluklar karşısında ısrarcıdır. Yüksek beklentileri ve idealleri vardır (Ö21)”

4.4.7. Kibirli Olmayan

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (5/30) mesleğine tutkulu öğretmen olarak betimledikleri öğretmen özelliklerinden birinin de “kibirli olmayan” şeklinde olduğu öne çıkmıştır. Buna göre bir sınıf öğretmeni özellikle her şeyi bilmeme noktasında bir duruş göstereceğine de değinerek düşüncelerini;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Mesela mükemmeliyetçi bir birey. Aslında mükemmeliyetçilik çok iyi bir şey değil ama daha tutkulu olabilir. Mesleğine tutkulu öğretmenler; işlerini severek yaparlar, öğrenme ve öğretme konusunda sorumluluk alırlar, herkesi olduğu gibi kabul ederler ve herkese eşit mesafede durmaya çalışırlar, kendi açısından şartlarını zorlarlar, kibirli olmadan, hiçbir zaman her şeyi bildiklerini düşünmez yeni şeyler öğrenmek zorunda olduklarını kabul ederler, kendilerini geliştirmeye çalışırlar (Ö4)” şeklinde ifade etmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise özellikle öğrencilerine ilişkin böbürlenmeme noktasına değinerek onları dinlememenin eğitim öğretim ortamına da yapacağını katkıdan yola çıkarak düşüncelerini;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu tabii ki etkiler. Öğrencilerin sizi rol model aldıklarını düşünürsek yüzü asık, somurtkan, öğrencilerini görmezden gelen ve sorunlarını duymayan bir öğretmen mesleki açıdan öğrencilerine yetersizdir. Mesleğine tutkulu bir öğretmen işini çok severek yapar öğrencilerini sever, böbürlenmeden onları dinler, onlara söz hakkı verir, onları anlamaya

çalışır, üstelik bu hem öğretmene hem öğrencilerine sağlıklı bir eğitim öğretim ortamı hazırlar (Ö14)” olarak dile getirmiştir.

4.4.8. Yaşam Boyu Öğrenci Kalabilen

Bakioğlu (2014), iyi öğretmenlerin meslek yaşamları boyunca öğrenme etkinliğine tutku duyduklarını ifade etmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere Bakioğlu’nun düşüncesine benzer şekilde mesleğine tutkulu olarak betimlediğimiz öğretmenler (5/30), tutkulu bir öğretmenin yaşam boyu bir öğrenci gibi kalarak öğrenme faaliyetini sürdürdüklerine olan görüşlerini aşağıdaki gibi belirtmişlerdir;

“Karakteristik özellikler, kişilik yapısı ve genetik meslek tutkusunu kesinlikle etkiler. Benim genelde sert bir mizacım olduğunu söylerler ve dönüp kalıtıma baktığında ailemin de sert bir tutumu var. Haliyle bu mesleğimde de birazcık gerçekçi, otoriter, kuralları olan, disiplinli biri olmamı sağlıyor. Çünkü çocuk kurallarla büyürse, otoriteyi tanır; çok daha güzel bir geleceğinin olacağını düşünüyorum. Bir öğretmen mesleğine tutkunudur diyebilmem için önce çocukları çok sevdiğini görmem lazım, eğer öğrenciyi seviyorsa hassasiyet gösterebilir. Özverilidir, empati kurabilir. Kurum içindeki diğer öğretmenlerle ilişkisi vardır. Öğrenmeye her zaman açıktır. Hiçbir zaman “Ben tamamım” demiyordur. Eleştiriye açıktır, sürekli kendini geliştirme çalışır. Okumayı sever. Üniversite ile kalmaz. Varsa imkânı, yüksek lisans ve doktora yapar, yoksa kitaplarla, dışarıdan ücretsiz alınan eğitimlerle, yaşam boyu eğitimini tamamlamaya çalışır. Öğretmenliği yaşantısının her tarafına sindirmiş olmalıdır (Ö6)”

“Kişinin karakteristik özellikleri işini severek veya sevmeyerek yapması noktasında bir kriterdir. Bu durum da tutkuyu dolaylı olarak etkiler. Ancak, kişi isterse meslek sevgisine mâni olan durumları ortadan kaldırabilir. Bu durum sancılı ve zor olsa da zaman içerisinde kendini değiştirebilir. Mesleğinde tutkulu bir öğretmen kimdir denildiğinde çocukları çok seven, yaşam boyu öğrenci kalabilen, heyecanlı, yeniliklere açık, diyebilirim (Ö12)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. O yüzden kişilik yapımıza uygun meslek seçmeliyiz ki mesleğimizi tutkuyla yapabilelim. Mesleğine tutkulu bir öğretmen yaptığı işten zevk alır, risk alma duygusu yüksektir, planlı ve disiplinlidir, detaylara önem verir, bir öğrenci gibi öğrenmeyi bırakmaz (Ö30)”

4.4.9. Heyecanlı

Sınıf öğretmenlerinin (4/30) mesleğine tutkulu öğretmen özelliklerinden biri olarak öğretmenin mesleğine ilişkin duyduğu heyecana dikkat çektikleri görülmektedir. Bu bağlamda öne çıkan görüşlerden bir tanesinin;

“Kişinin özellikle karakteristik yapısı aile geçmişi mesleki tutkusunu çok etkiler. Her insanın çocukluğu yaptığı mesleği özellikle öğretmenliği etkiliyor. Kendini yenileyip teknoloji, doğa ve insan sevgisini derslerine yansıtabiliyorsa, bunları severek yapıyor ve özveriyle çocukların seviyesine göre kullanabiliyorsa ve her gün çocuk okula severek gözlerinde heyecanla gelebiliyorsa gerçekten o öğretmenin meslek tutkusu var demektir (Ö15)” şeklinde olduğu görülmektedir.

4.4.10. Kriz Yönetebilen

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (4/30) mesleğine tutkuyla öğretmen özelliklerinden bir diğerinin “kriz yönetebilen” olduğu olarak ifade edilmiştir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu kesinlikle etkiler. Tutkulu meslektaşlarının hemen hemen hepsi çevrelerinde meydana gelen olumsuz durumlara bir şekilde göğüs geren ve bu olumsuzlukları kesinlikle işine ve mesleğine yaşıtmayan kişiler. Maddi ve manevi olarak bütün olumsuzluklara direnebildikleri kadar direnen insanlar. Bunun yanında fedakârlık kelimesini bir şekilde içselleştirmiş ve diğer meslektaşlarının ekstra olarak yaptığı ya da angarya olarak gördüğü şeyleri bir şekilde mesleğinin olmazsa olmazı haline getirmiş ve bunları rutin olarak yapan kişiler (Ö27)” şeklinde dile getirmiştir.

4.4.11. Motivasyonu Yüksek

Motivasyonun sadece öğretmenler için değil, tüm meslekler için önemli bir tetikleyici olduğu bilinmektedir. Tabloda da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin (4/30) mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenlerin motivasyonlarının yüksek olduğuna ilişkin görüşlerini şu şekilde sıralanmıştır;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Örneğin dominant karakterli bir öğretmen mesleğine karşı da aynı şekilde yaklaşır.

Tuttuğunu koparır. Kendini her ortamda belli eder. Başarısızlıklar karşısında hemen pes etmez, savaşıır. Kendisinin ve öğrencilerinin haklarını bilir ve savunur. Mücadele ruhlu ise mesleğinde de öyledir. Hedeflerini açık açık belirler ve o doğrultuda yaklaşır. Farklıdır, yeniliklere son derece açıktır ve kalıpların dışına kolaylıkla çıkabilir, özgün ve yaratıcıdır. İşine çok ama çok bağlıdır. Yaptığı işten başka bir iş yapmak istemez. Öğretmenlik onun için bir yaşam kaynağıdır ve mesleğine ilişkin motivasyonu daima yüksektir (Ö19)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Zaten sahip olduğunu bu kişisel özellikler onun tutkulu bir öğretmen olmasını sağlar ya da destekler. Tutkulu öğretmenin özelliklerini ise şöyle tarif edebiliriz: Meraklıdır; öğretime ilişkin bilgi ve farklı yaklaşımları vardır. Umutludur; herkesin öğrenmesine, başarmasına ilişkin motivasyon ve vizyona sahiptir. Bağlılığı vardır; sorumluluk taşır ve birey odaklı öğrenmeyi önemser. Cesur ve zorluklar karşısında ısrarcıdır. Yüksek beklentileri ve idealleri vardır (Ö21)”

4.4.12. Cesur

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (3/30) mesleğine tutkulu olarak ifade ettikleri öğretmen özelliklerinden bir diğerinin “cesur” olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin düşünceleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Zaten sahip olduğunu bu kişisel özellikler onun tutkulu bir öğretmen olmasını sağlar ya da destekler.

Tutkulu öğretmenin özelliklerini ise şöyle tarif edebiliriz: Meraklıdır; öğretime ilişkin bilgi ve farklı yaklaşımları vardır. Umutludur; herkesin öğrenmesine, başarmasına ilişkin motivasyon ve vizyona sahiptir. Bağlılığı vardır; sorumluluk taşır ve birey odaklı öğrenmeyi önemser. Cesur ve zorluklar karşısında ısrarcıdır. Yüksek beklentileri ve idealleri vardır (Ö21)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. O yüzden kişilik yapımıza uygun meslek seçmeliyiz ki mesleğimizi tutkuyla yapabilelim. Mesleğine tutkulu bir öğretmen yaptığı işten zevk alır, risk alma duygusu yüksektir, planlı ve disiplinlidir, detaylara önem verir, bir öğrenci gibi öğrenmeyi bırakmaz (Ö30)”

Bu görüşlere göre özellikle bir öğretmenin risk alma duygunun ve cesaret edebilme yetisinin kuvvetli olmasının çocuklara dokunabilme noktasında yeni öğretim yöntem ve tekniklerini denemekten kaçınmayacağı düşünülmektedir.

4.4.13. Sabırlı ve Hoşgörülü

Sınıf öğretmenlerinin (3/30) mesleğine tutkulu olarak betimledikleri öğretmen özelliklerinden bir diğerinin ise “sabırlı ve hoşgörülü” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda öğretmen görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu tabii ki etkiler. Diğer öğretmenlerden farklıdır ve onlara oranla, yaptığı her şeye ilgi duyması, çocukları çok sevmesi, sabırlı olması, hoşgörülü olması, enerjik bir yapıda olması, gerekli donanımına sahip olması, kendini yenilemesi, devamlı öğrenmesi, araştırmacı olması gibi özellikleri daha baskın ve belirgindir (Ö22)”

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. Mesleğine tutkulu öğrenmenler, işini severek yapar, çalışma disiplinine sahiptir, sabırlıdır, sabrından kaynaklı olarak daha hoş görüliüdür. Çocuklarla ve diğer insanlarla daha kolay empati kurar. Enerjisi kolay kolay bitmez ve zorluklar karşısında hemen pes etmeden mücadele etme yoluna gider, bunu özellikle akademik anlamda yapmaya gayret gösterir. Çünkü her çocuğun farklı ve biricik olduğunu bilir. Bu sebeple de her birinin öğrenmesi için ayrı çaba harcar. Her öğrenciyi farklı grafikte değerlendirir. Bunu yaparken de onları sevmekten hiç vazgeçmez, çünkü işine olan bağlılığı ve sevgisi yüksektir (Ö24)”

4.4.14. İletişim Becerileri Kuvvetli

İletişim dilinin her meslekte olduğu gibi bariz bir şekilde öğretmenlik için de özellikle öğrencilerle, velilerle, meslektaşlar ve yöneticilerle olmak üzere mühim önem arz etmektedir. Bu araştırma bulgularında da sınıf öğretmenlerinin (2/30) mesleğine tutkulu öğretmenin öne çıkan özelliklerinden birinin de “iletişim becerilerinin kuvvetli” olması yönünde görüş bildirdiği görülmektedir ve buna göre bir öğretmen düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler tabii. Her şeyden önce insanlar mesleklerini seçerken kendilerine uygun olup olmadığını düşünüyor olmalılar. Örnek veriyorum ben kan görmeye dayanamayan bir insanım. Çocuklar düşüp

bir yerlerini yaralandığında revir bana en son haber verir. Diğer öğretmenler destek olur. Şimdi ben tutup çok güçlü duygularla doktor olmayı isteyip doktor olsam mesleğimde ne kadar başarılı olurum, ya da mesleğime olan tutkum ne kadar sürebilir. Bu pencereden bakmak gerek bence. Mesleğine tutkulu öğretmen dediğimizde ise idealist, her yeniliğe açık, kendinden yaşça küçük bir meslektaşından bile bir şeyler öğrenmeye hevesli, enerjisi ve heyecanı yüksek, iletişim becerileri kuvvetli, e tabi insan özellikle de çocuk sevgisine fazlasıyla sahip kişiler gözümde canlanıyor (Ö17)”

4.4.15. Enerjik

Sınıf öğretmenleri (2/30) mesleğine tutkulu bir öğretmenin özelliklerini sıralarken bir diğer özellik olarak öğretmenin enerjik olabileceğine değinmişlerdir. Buna göre bir sınıf öğretmeni düşüncesini;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu elbette etkiler. Mesleğine tutkuludur diyebilmek için bir öğretmenin her daim enerjisi ve akademik verimi koşullar ne olursa olsun en iyi durumda olması gerekir. Her daim öğrencilerini ve kendisini geliştirebilecek bir tutumda olmalı ve "Daha fazla neler yapabilirim?" sorusunu her daim kendine soruyor olması gerekir (Ö28)” şeklinde dile getirerek ayrıca koşullar ne olursa olsun öğretmenin enerjisinin hep en iyi durumda olmasının altını çizdiği görülmektedir.

4.4.16. Disiplinli

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (2/30) mesleğine tutkulu bir diğer öğretmen özelliği olarak “disiplin” kelimesini kullanmışlardır. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler. O yüzden kişilik yapımıza uygun meslek seçmeliyiz ki mesleğimizi tutkuyla yapabilelim. Mesleğine tutkulu bir öğretmen yaptığı işten zevk alır, risk alma duygusu yüksektir, planlı ve disiplinlidir, detaylara önem verir, bir öğrenci gibi öğrenmeyi bırakmaz (Ö30)” şeklinde düşüncesini dile getirmiştir.

4.4.17. Donanımlı

Tabloda da görüldüğü üzere bir sınıf öğretmeni ise mesleğine tutkulu bir öğretmenin “donanımlı” olması gerektiğinin altını çizerek şu sözleri dile getirmiştir;

“Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu ve öğretmenlik yolunda sağlam bir şekilde yürümesini etkiler. Mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmenin ise donanımlı olması gerekir. Dünyayı, bütün canlıları ve cansızları sevmesi gerekir (Ö10)” Ayrıca bu öğretmenin yine birçok öğretmen gibi sevgi durumunu da göz ardı etmediği dikkat çekmektedir.

4.5. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmenin Duygusal ve Akademik Açıdan Öğrenci Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre mesleğine tutkulu öğretmenlerin duygusal ve akademik açıdan öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, mesleğine tutkulu öğretmenlerin duygusal ve akademik açıdan öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Mesleğine tutkulu bir öğretmen ile öğrencilerinin arasındaki ilişkiyi duygusal açıdan değerlendirirken bu bağın önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Tutkuyla kurulan bu ilişki öğrencinin akademik gelişimini nasıl etkiler?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleğine Tutkulu Öğretmenin Duygusal ve Akademik Açıdan Öğrenci Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular

Mesleğine Tutkulu Öğretmenin, Öğrenciyi Duygusal ve Akademik Açıdan Etkileme Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Derslerinde daha başarılıdır.	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö18, Ö19, Ö21, Ö22, Ö23, Ö27, Ö29, Ö30	18
Öğretmeni ile iletişimi güçlenir.	Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö16, Ö18, Ö19, Ö23, Ö29	12
Derslerine ilgilidir.	Ö2, Ö11, Ö14, Ö18, Ö19, Ö26, Ö28, Ö30	8
Derslerini daha çok sever.	Ö14, Ö24, Ö25, Ö26, Ö30	5
Öğrenmeye özenir.	Ö13, Ö18, Ö19, Ö20	4
Okula isteyerek gelir.	Ö6, Ö11, Ö17, Ö25	4
Motive olur.	Ö19, Ö21	2
Mücadele eder.	Ö22, Ö30	2

Tablo 6'da sınıf öğretmenlerinin mesleğine tutkulu öğretmenlerin duygusal ve akademik açıdan öğrenciler üzerindeki etkilerine ilişkin görüşlerinin on başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on sekiz sınıf öğretmeni, tutkuyla kurulan öğretmen öğrenci ilişkisinin öğrenciye olan etkisini açıklarken “Derslerinde daha başarılıdır.” ifadesini kullanmıştır. On ise sınıf öğretmeni “Öğretmeni ile iletişimi güçlenir.” ifadesini kullanırken, sekiz sınıf öğretmeni ise, “Derslerine ilgilidir.” ifadelerini kullanmıştır. Beş sınıf öğretmeni, öğrenciye olan etkisini; “Derslerini daha çok sever.” şeklinde açıklarken, farklı farklı dört sınıf öğretmeni ise “Öğrenmeye özenir ve Okula isteyerek gelir.” ifadelerini kullanmıştır. İki sınıf öğretmeni ise düşüncesini “Mücadele eder ve Motive olur şeklinde dile getirmiştir. Son olarak bir sınıf öğretmeni ise “Duyusal gelişimi güçlenir” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.5.1. Derslerinde daha başarılıdır

Tabloda da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (18/30) mesleğine tutkulu bir öğretmenin öncelikli olarak öğrencilerinin akademik başarısına etki edeceğini

ifade ederek, öğrencilerin “derslerinde daha başarılı” olacağı yönünde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Bu görüşler ise şu şekilde sıralanmıştır;

“Öğrenciyle tutku ile kurulan ilişki öğrencinin akademik gelişimini çok olumlu etkiler. Öğretmen tutkuluyrsa, işini isteyerek yapıyorsa zaten bu iş için çaba gösteriyorsa; öğrencilerinde bu çabanın sonucunu mutlaka görür (Ö3)”

“Mesleğine tutkulu bir öğretmen, çocuklara sevgiyle yaklaşır ve her şartta çocuğu kabul eder. Çünkü o an için o çocuğu kabul edip ona en güzel şekilde fırsatlar sunmaya çalışıyordur. Böyle çocuklar da bu fırsatları değerlendirir ve daha başarılı olur (Ö4)”

“Kişinin yapısında insan ve çocuk sevmek varsa zaten bu kişi bir şekilde öğrencileri kendine bağlayacaktır. Sevgi iyi bir tetikleyicidir ve bu öğrencilerinin başarısına etki eder (Ö7)”

“Çocukların hangi dersi çok sevdikleri aslında tamamen öğretmenleriyle ilişkilidir. Aynı şekilde çocuklar sevmediği dersle de öğretmenleri arasında da bağ kurar. Kendimden hatırlıyorum fizik dersinde başarılı olmadığım halde fizik öğretmenimizi çok sevdiğim için dersini de seviyor ve dinliyordum. Bir de bunun tam tersi olarak matematik dersinde çok başarılıydım ama çok sıkıcı dersi monoton geçen sanki derse zoraki geldiğini hissettiğim öğretmenim yüzünden derse olan ilgim ve gelişimim azalmıştı. Kısacası öğrenci öğretmenine karşı ne kadar sevgi ve güven ile bağlı olursa akademik anlamda o derece gelişim sağlanacağını düşünüyorum. Bu da öğretmenin öğrencisine hissettirebildiği kadardır (Ö14)”

Yukarıdaki öğretmen görüşlerinden de olduğu gibi öğretmenler mesleğine duydukları tutkuyu öğrencilerine hissettirebildiği ölçüde öğrencilerini akademik yönden etkileyeceklerini ifade ettikleri görülmektedir. Her ne kadar öğretmenlerin vardıkları sonuç akademik başarı da olsa öğretmenlerin büyük çoğunluğu önce sevgi temelli bağ kurulmasının önemine dikkat çekmişlerdir. Hatta bir sınıf öğretmeni (Ö14) kendinden örnek vererek mesleki tutkusunu kendisine geçiremeyen bir öğretmen yüzünden başarılı olduğu matematik dersine olan ilgisinin azaldığından bahsederek konunun hassasiyetinin altını çizmiştir.

Yine benzer bir şekilde mesleğine tutkulu bir öğretmenin önce öğrencisinin kalbine sonra akademik başarısına dokunacağı yönünde görüş bildiren bir sınıf öğretmeni;

“Öğretmenin enerjisi sınıfa mutlaka yansıyor. Karakter olarak örnek kişilerin çoğunun zamanında bir öğretmeni onun kalbine dokunabilmiştir bu da mutlaka akademik başarısına olumlu olarak yansır (Ö15)” demiştir. Hemen hemen aynı pencereden bakan diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Mesleğine tutkuyla bağlı olan kişi öğrencileriyle çok daha iyi iletişim kurar, onlarla daha çok ve daha yakından ilgilenir. Böylece öğrenci derslerine daha ilgili ve isteki olur. Bu sayede de akademik gelişimi çok daha kolay olur (Ö18)”

“Öğrenci ile duygusal bağ kurulması çok önemlidir. Mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenin öğrencileri bu bağ daha net hissederler. Net ve samimi kurulan bu duygusal bağ sayesinde öğrenci mücadele etmeyi seçerek daha çok başarı gösterecektir (Ö22)” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise öğretmenin mesleğine duyduğu tutku sayesinde derse ve işleyişe hakimiyeti neticesinde öğrencilerinin akademik başarısına katkı sağlayacağını düşünerek;

“Mesleğine tutkulu öğretmen ders içerisinde aktif olur, ders ortamında klasik yaklaşımlar yerine, neoklasik, çağdaş yaklaşım ve yöntemler uygular. Öğrenciye değer verir, öğrenci ile iletişimi artar. Derse ve öğretmene karşı iletişimi artan öğrencisini motivasyonu artar, bu da akademik başarısını olumlu yönde etkiler (Ö29)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.5.2. Öğretmeni ile iletişimi güçlenir

Sınıf öğretmenlerinin (12/30) bir kısmı ise mesleğine tutkulu bir öğretmenin öğrencileriyle arasındaki ilişkideki en önemli çıktılardan birinin öğretmen-öğrenci ilişkisinin güçleneceği yönde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“Mesleğinde tutkulu bir öğretmen mesleğini ve mesleğini kapsayan her şeyi tam anlamıyla sever. Öğrencilerini sever, öğretmeyi sever. Dolayısıyla tutkulu bir öğretmenin öğrenciyle olan iletişimi daha detaylıdır. Daha özenli ve güçlüdür. Güvene ve sevgiye dayalı bir bağın oluşumundan söz edilebilir. Bu durumda öğrencinin akademik gelişimine doğrudan katkı sağlar. Bu da öğrencinin daha başarılı olmasına sebep olur (Ö12)”

“Tutkuyla kurulan öğrenci ve öğretmen ilişkisi neticesinde öğretmen öğrenci iletişimi güçlenir. Tutkuyla yapılan her iş öğrenciyi öğrenmeye özendirir (Ö13)”

“Mesleğine tutkuyla bağlı olan kişi öğrencileriyle çok daha iyi iletişim kurar, onlarla daha çok ve daha yakından ilgilenir. Böylece öğrenci derslerine daha ilgili ve isteki olur. Bu sayede de akademik gelişimi çok daha kolay olur (Ö18)”

“Tutkulu bir öğretmenin öğrencisi ile iletişimi güçlüdür. Güçlü iletişim akademik gelişimi olumlu etkiler. Öğrencilerin öğrenmeye olan ilgileri, hevesleri ve motivasyonları artar. Nasıl ki başarı gayelerimizden biri de ailemizi gururlandırmaksa, karşımızda bizi çok seven, güvenen, inanan bir öğretmen olduğunda aynı hisleri onun için de besler, öğretmenin fazla olan çabasına aynı şekilde karşılık veririz. En azından benim için hep böyle oldu. Öğrencilerimde de aynı durumu gözlemliyorum. Örneğin extra çalışma verdiğim öğrenciler onlara olan ilgime çalışmalarını bitirip bana göstermek için extra heyecan duyuyorlar. Bu çok mutluluk verici oluyor (Ö19)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Bir sınıf öğretmeni ise mesleğine tutkulu bir öğretmenin öğrencileriyle kurduğu iletişimin sınıfın tüm atmosferini etkileyeceğinin de altını çizerek;

“Akademik olarak iyi ilerleyen çocuklar ile öğretmenler arasında kesinlikle olumlu bir iletişim olduğunu düşünüyorum. Mesleğine tutkulu bir öğretmen her şeyden önce mesleğini ve öğrencileri çok sevdiği için öğrencilerine bunu yansıtacak ve öğrenciler de bu gerçek ve samimi duyguları fark ederek karşılık verecektir. Aralarında sevgiye dayalı sıkı bir bağ ve bunun neticesinde güzel bir iletişim olacaktır. İletişimin güçlü olduğu bir ilişkide bilgi aktarımı da kolay olur. Her iki taraf da birbirini daha net anlar. En önemlisi öğrencilerin genel problemi anlamadığı konuyu öğretmeni ya da arkadaşları tarafından gülünç duruma düşeceğini düşünerek sormaktan çekinmesidir ve böyle durumlarda öğrenme gerçekleşmez. Eğer sınıfta az önce bahsettiğim bir öğretmen öğrenci ilişkisi varsa o sınıf atmosferine de yansır ve sınıftaki tüm öğrenciler kendini rahat hisseder, ardından da başarı kendiliğinden gelir (Ö16)” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise özellikle ilk sırada “derslerinde daha başarılıdır” temasına tam zıt bir görüş olarak önemli olan esas meselenin iletişim ve duygusal bağ olduğunu öne sürerek düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır;

“Yaptığı işe tutkuyla bağlı olan kimse, Mesleğine tutkuyla bağlı öğretmen; işini çok seven, öğrencilerini ön planda tutan, akademik başarısından ziyade duygusal ve sosyal yönüyle de ilgilenen birisidir. Bu özelliklerin yansımaları doğrultusunda, sosyal açıdan motive edilen, sevgi bağına kurulmuş öğrenciler, derslerde de daha başarılıdır. Ancak ben farklı bir noktadan daha yaklaşmak istiyorum. Tutkuyu siz de ben de motive eden, destekleyici bağlamında kullandık bir de şöyle bir tutku türüne sahip öğretmen arkadaşlar gözlemliyorum. Buna tutku da denir mi bilmiyorum ama hırsın da fazlası diyeyim. Eğer duygusunu bu yönde eğriten bir öğretmen ise mükemmel bir süreçten bahsederken daha katı olabiliyor ve başarılı olan öğrencileri gurur sayarken, belki de başarısız olan bir öğrenciye karşı daha “problemlili” yaklaşıyor. Duygusunu bu şekilde yaşayan öğretmen ile öğrencilerinin arasında duygusal bir ilişki olabileceğini düşünmüyorum (Ö23)”

4.5.3. Derslerine ilgilidir

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (8/30) ön plana çıkan görüşlerinden bir tanesinin de öğrencilerin “derslerine ilgilidir” şeklinde olacağı görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Çocukların hislerinin çok kuvvetli olduğuna inanıyorum. Çocuklar bir öğretmenin mesleğine olan tutkusunu bence net bir şekilde hisseder. Çünkü mesleğine böylesine bağlı öğretmenlerin çocuklara bakışı, yaklaşımını net bir şekilde farklıdır. Bu durum da öğrencilere yansır ve öğrenciler hem akademik hem sosyal açıdan bundan etkilenirler. Okula ve derslerine karşı geliştirdiği olumlu tutum onun okula isteyerek gelip derslerine karşı daha ilgili olmasını sağlar (Ö11)”

“Mesleğine tutkuyla bağlı olan kişi öğrencileriyle çok daha iyi iletişim kurar, onlarla daha çok ve daha yakından ilgilenir. Böylece öğrenci derslerine daha ilgili ve isteki olur. Bu sayede de akademik gelişimi çok daha kolay olur (Ö18)”

“Mesleğine tutkulu bir öğretmenin tutkusu öğrencileriyle arasındaki ilişkiyi olumlu etkiler. Çünkü çocukların sevgileri ve başarıları arasında doğru bir orantı var. Öğretmenine sevgiyle bağlı bir öğrenci dersine de zevkle çalışır, ilgilidir ve başarılı olmak için çaba sarf eder (Ö30)”

Öğretmen görüşlerini destekler şekilde Bakioğlu ve Ülker (2017) mesleğine tutkuyla bağlı olarak betimlediğimiz öğretmen görüşlerine ek olarak, öğrenci ile öğretmen arasında tutkuyla kurulan bağ neticesini şu şekilde özetlemişlerdir:

1. Öğrenciler öğretmenlerini sevdiklerinde onlardan daha fazla bilgi, beceri öğrenirler.
2. Öğrencileriyle bağ kurmak için çaba sarf eden öğretmenler kelimelerini sevgiyle paylaşır ve fikirlerini çeşitli mimikler ve vücut dili kullanarak ifade etmeye çalışırlar.
3. Tutkularını bu gibi yöntemlerle öğrencileriyle paylaşan öğretmenler hem kendileri verdikleri dersten daha fazla zevk alırlar, hem öğrenciyi derse fazla dahil edebilirler.

4.5.4. Derslerini daha çok sever

Sınıf öğretmenlerinin (5/30) bir başka en çok görüş bildirdiği düşünce ise öğrencilerin dersini daha seveceği şeklinde olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili bir sınıf öğretmeni;

“Mesleğine tutkulu bir öğretmen ile öğrencilerinin arasındaki bağ diğer öğretmenlerden bana göre farklıdır. Mesleğine tutkulu öğretmene sahip olan bir öğrenci, öğretmenin derin sevgisini hisseder ve bu sevgi karşısında o da öğretmenini sever. Öğretmenini seven bir öğrenci ise okulunu ve derslerini de daha çok sever (Ö24)” şeklinde görüş bildirerek sevgi bağının dalga dalga öğretmen, okul ve ders sevgisi şeklinde ilerleyeceğine dikkat çekmiştir.

Yine bir başka sınıf öğretmeni ise mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmenin öğrencisiyle kurduğu bağ neticesinde öğrencisinin okula koş a koş a geleceğini ifade ederek;

“Mesleğine tutkun bir öğretmen mesleğini severek, yapar, öğrencisini sever, işini sever, bildiği her şeyi öğrencisine aktarır, akademik bilgisinin dışında eklemeler yapar. Kendini geliştirir. Tutkulu bir öğretmen öğrenciye hem akademik hem de sosyal yönden gerekli kazanımları verir. Böyle bir öğretmenin öğrencisi ise her sabah okula koş a koş a gelir, derslerine severek katılır (Ö25)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.5.5. Öğrenmeye özenir

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (4/30) mesleğine tutku ile bağlı öğretmenlerin öğrencileri ile kurduğu bağın öğrenciler üzerinde öğrenmeye özenecekleri şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri;

“Tutkuyla kurulan öğrenci ve öğretmen ilişkisi neticesinde öğretmen öğrenci iletişimi güçlenir. Tutkuyla yapılan her iş öğrenciyi öğrenmeye özendirir (Ö13)”

“Sevildiğini ve kabul gördüğünü bilen öğrenci sınıf ortamında öğrenmeye açık olacağı gibi, kendi kendine öğrenme yöntemleri de geliştirecektir (Ö20)” şeklindedir.

4.5.6. Okula isteyerek gelir

Sınıf öğretmenlerinin (4/30) mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenlerin öğrencileriyle olan ilişkilerinin bir diğer sonucu olarak öğrencilerin okula isteyerek geleceği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

“Çocukların hislerinin çok kuvvetli olduğuna inanıyorum. Çocuklar bir öğretmenin mesleğine olan tutkusunu bence net bir şekilde hisseder. Çünkü mesleğine böylesine bağlı öğretmenlerin çocuklara bakışı, yaklaşımını net bir şekilde farklıdır. Bu durum da öğrencilere yansır ve öğrenciler hem akademik hem sosyal açıdan bundan etkilenirler. Okula ve derslerine karşı geliştirdiği olumlu tutum onun okula isteyerek gelip derslerine karşı daha ilgili olmasını sağlar (Ö11)”

“Mesleğine tutkulu bir öğretmen ile öğrencilerinin arasındaki ilişkiyi duygusal açıdan değerlendirirken bu bağın olumlu yönde çok önemli ve etkili olduğunu düşünüyorum. Kendi öğretmenimden tekrar örnek vermek istiyorum. Gerçekten çok tatlıydı, bize kızdığını bağırdığını neredeyse hatırlamıyorum bile. Onun sayesinde de okulumu o kadar çok seviyordum ki hasta olup gidemediğimde ağlıyordum ya da bazen ailece bir yerlere gitme durumumuzda annem okula gidemeyeceğimi söylediğinde verdiğim tepkiler yüzünden gideceğimiz yerlere gitmediğimizi hatırlıyorum. Bu tamamen öğretmenimden kaynaklıydı, çünkü ilkokul yıllarımdan sonra bir daha böyle bir hisse kapılmadım. Benim öğrenmeye olan ilgim değişmediğine göre öğretmenlerimden aldığım enerji ve sinerjisin değiştiğini düşünüyorum. Çünkü hiçbir ilkokul öğretmenim kadar mesleğine bağlı ve adanmış değildi bence, emin olun bunun için tek ölçüt sevgi bile olabilir. O hem mesleğine hem öğrencilerine kuvvetli sevgi hali yani tutkuyu ben sadece ilkokul öğretmenimde hissettim. Öğretmenler arasındaki bu farkı iyi hissedip bildiğimi düşündüğüm için de idolüm olan ilkokul öğretmenim gibi olmayı arzuluyorum ve çabalıyorum zaten içimden de böyle geliyor (Ö17)”

4.5.7. Motive olur

Tabloda da görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin (2/30) görüş bildirdiği bir diğer husus öğrencilerin derslerine daha çok motive olacakları yönünde olduğudur. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“Tutkulu bir öğretmenin öğrencisi ile iletişimi güçlüdür. Güçlü iletişim akademik gelişimi olumlu etkiler. Öğrencilerin öğrenmeye olan ilgileri, hevesleri ve motivasyonları artar. Nasıl ki başarı gayelerimizden biri de ailemizi gururlandırmaksa, karşımızda bizi çok seven, güvenen, inanan bir öğretmen olduğunda aynı hisleri onun için de besler, öğretmenin fazla olan çabasına aynı şekilde karşılık veririz. En azından benim için hep böyle oldu. Öğrencilerimde de aynı durumu gözlemliyorum. Örneğin extra çalışma verdiğim öğrenciler onlara olan ilgime çalışmalarını bitirip bana göstermek için extra heyecan duyuyorlar. Bu çok mutluluk verici oluyor (Ö19)”

“Mesleğine tutkulu bir öğretmen ile öğrencilerinin arasındaki ilişkiyi duygusal açıdan değerlendirirken bu bağ önemlidir. Öğretmenlerin ve öğrencilerin duygusal uygulamaları, sınıf ortamında yaşamın varlığını temsil eden havanın en önemli elemanlarıdır. Öğretmenlerin duygularının, öğrencilerin eğitimsel deneyimlerine kadar, öğretmenlerin kendileri hakkında mesleki deneyimleri de arttırmaktadır. Duygular aynı zamanda motivasyon kaynağı olmaktadır. Eğitim sisteminde duygular, sistemin ayrılmaz bir parçasıdır. Kısacası, duygular yaşam için gerekli bilginin sağlanmasının bileşimi öğretimde başarıyı sağlamaktadır (Ö21)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

4.5.8. Mücadele eder

Konuya ilişkin bazı sınıf öğretmenlerinin (2/30) ise öğrencilerin mücadeleci olacakları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri şu şekilde görüş bildirmiştir.

“Öğrenci ile duygusal bağ kurulması çok önemlidir. Mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenin öğrencileri bu bağı daha net hissederler. Net ve samimi kurulan bu duygusal bağ sayesinde öğrenci mücadele etmeyi seçerek daha çok başarı gösterecektir (Ö22)”

“Mesleğine tutkulu bir öğretmenin tutkusu öğrencileriyle arasındaki ilişkiyi olumlu etkiler. Çünkü çocukların sevgileri ve başarıları arasında doğru bir orantı var. Öğretmenine

sevgiyle bağı bir öğrenci dersine de zevkle çalışır, ilgilidir ve başarılı olmak için çaba sarf eder (Ö30)”

4.6. Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğrenciden Alınan Geri Bildirimlerin Öğretmenlik Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre öğrenciden alınan geri bildirimlerin, öğretmenlik tutkusuna olan tesirine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, öğrenciden alınan geri bildirimlerin, öğretmenlik tutkusuna olan tesirine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler, öğrencilerin gelişim düzeyleri mesleki güdülenmeyle birlikte tutku kavramına etki eder mi?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğrenciden Alınan Geri Bildirimlerin Öğretmenlik Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular

Öğrenci Geri Bildirimlerinin Mesleki Tutkuya Tesiri Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Olumlu geri bildirimler mesleki tutkuyu artırır.	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö20, Ö23, Ö25, Ö26, Ö28, Ö29, Ö30	17
Olumsuz geri bildirimlerden öğretmen ders çıkarır, mücadele eder.	Ö4, Ö6, Ö8, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö23, Ö25, Ö26, Ö30	14
Olumsuz geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez.	Ö9, Ö12, Ö14, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö22	8
Öğretmende farkındalık yaratır.	Ö4, Ö10, Ö11, Ö15, Ö17, Ö20, Ö23	7
Geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez.	Ö1, Ö19, Ö21, Ö24, Ö27	5

Tablo 7’de sınıf öğretmenlerinin öğrenciden alınan geri bildirimlerin, öğretmenlik tutkusuna olan tesirine ilişkin görüşlerinin altı başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on yedi sınıf öğretmeni, öğrenciden alınan geri bildirimlerin

öğretmenlik tutkusuna olan tesiri açıklarken “Olumlu geri bildirimler mesleki tutkuyu artırır” ifadesini kullanmıştır. On dört ise sınıf öğretmeni “Olumsuz geri bildirimlerden öğretmen ders çıkarır, mücadele eder” ifadesini kullanırken, sekiz sınıf öğretmeni ise, “Olumsuz geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez.” ifadelerini kullanmıştır. Yedi sınıf öğretmeni, meslek tutkusuna olan etkisini; “Öğretmende farkındalık yaratır.” şeklinde açıklarken, beş sınıf öğretmen ise “Geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez.” ifadesini kullanmıştır.

4.6.1. Olumlu geri bildirimler mesleki tutkuyu artırır

Tabloda da görülmekte olduğu gibi sınıf öğretmenlerinin (17/30) yarısından fazlasının öğrencilerden alınan olumlu geri bildirimlerin öğretmenin mesleki tutkusunu arttıracığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Öğretmen çocuklarda öğrettiklerini, çocukların geri bildirimleri ile birlikte, ne kadar görürse mesleki güdülenmeyle birlikte daha da güdülenir ve yapabildiğini gördükçe insan aslında daha tutkulu hale gelir (Ö2)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Benzer şekilde yapabildiğini görmenin, yaptıklarının karşılığını almanın önemine değinen ve bu durumun mesleki tutkuyu arttıracığını düşünen bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Öğrencilerden alınan geri bildirim önemlidir. Yaptığınız için karşılığını alabiliyorsanız, bunu öğrencilerinizde gözlemleyebiliyorsanız bu sizin tutkunuzu besler (Ö7)” şeklinde düşüncesini dile getirmiştir. Yine çok benzer bir düşüncede olan bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Öğrencilerden alınan geri bildirim olumlu ise tutkulu bir öğretmen işini doğru yaptığını hisseder, mesleki tutkusu artar ve aynı çizgide devam eder. Geri bildirim olumsuz ise, işini severek yapan bir öğretmenin çıkarması gereken dersler vardır. Bu durum tutkuyu etkilemez. İşini doğru yapmaya çalışır, herkesi dinler ve adımlarını daha sağlam atar çünkü işine tutkuyla bağlıdır (Ö12)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Konuyu motive olmayla, güdülenmeyle ilintilendiren sınıf öğretmenleri ise düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

“Öğrenciye kattıklarının geri bildirimi almak motivasyonu artırır. Dolayısıyla öğretmenin mesleğine bağlılığını, tutkusunu destekler (Ö28)”

“Öğretmenin almış olduğu dönütler olumlu olursa mesleğinde başarılı olduğu hissi artar, kendini mutlu hisseder, mesleki güdülenmesi artar. Mesleğine karşı güdülenen birey ise daha fazla tutku ile mesleğini icra etmek için çaba gösterir (Ö29)”

4.6.2. Olumsuz geri bildirimlerden öğretmen ders çıkarır, mücadele eder

Sınıf öğretmenlerinin (14/30) yarısına yakını öğretmenin öğrenciden aldığı olumsuz geri bildirimler karşısında demoralize olmaktan ziyade onlardan ders çıkararak eksiklerini görüp telafi etmeye yönelik mücadele edeceklerine ilişkin görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır;

“Geri bildirimler önemlidir. Tutkulu bir öğretmen öğrenciden eleştiri geldiğinde eksikliğini görür ve kendini daha çok geliştirmesi gerektiğini düşünür. Sadece tutku kelimesine lafta takılan bir öğretmen ise buna karşı direnç oluşturur, kendini tam hissedip ona karşı gardını alabilir (Ö6)”

“Geri bildirim olumsuz ise, işini severek yapan bir öğretmenin çıkarması gereken dersler vardır. Bu durum tutkuyu etkilemez. İşini doğru yapmaya çalışır, herkesi dinler ve adımlarını daha sağlam atar çünkü işine tutkuyla bağlıdır (Ö12)”

“Olumlu ve olumsuz geri dönütler gelişim sürecinde olmalıdır. Olumlu geri dönütler ve öğrenci gelişim seviyesindeki artış güdülenmeyi ve mesleki tutkuyu da artıracaklarını düşünüyorum. Olumsuz geri dönütler ise öğretmenin mesleki tutkusunu azaltmaması gerekir. Zaten tutku dediğimiz duygu bağlılıkla ilintilidir, ufak tefek belki de daha büyük olumsuzluklar elbette ki olur, oluyor da önemli olan bu savaşımlardan nasıl galip çıktığıdır. Hemen pes edip demoralize oluyorsak mesleğimize duyduğumuz tutku durumunu da sorgulamalıyız bence (Ö14)”

“Öğretmen mesleki tutkusunu öğrencilerden aldığı olumlu geri bildirimlerle arttırmaktadır. Ancak öğrencilerden gelen olumsuz geri bildirimler de öğretmenlik tutkusunu olumsuz etkilemez. Meslek tutkusuna sahip öğretmen olumlu olumsuz her türlü geri bildirimi kendine kar sayar, mesleğine bir katkı olarak düşünür (Ö16)”

Bakioğlu (2014)'na göre de öğrencilerden gelen olumlu ve olumsuz geri bildirimler noktasında; sınıfta işler iyi gittiğinde öğretmen hoş olan duygular hissetmektedir. Genelde başarılı olan yönetim stratejileri, öğrenciler tarafından kabul görüp olumlu karşılanmadığında öfke, gerginlik, asabiyet, endişe, depresyon sinirlilik, çelişki veya bir

takım hoş olmayan duygular ortaya çıkar ve öğretmenler stres yaşamaktadırlar. Genellikle alışılmış sınıf yönetimi stratejilerine olumlu cevap vermeyenler olumsuz davranışlı öğrencilerdir, eğer bu öğrencilerin davranış bozuklukları çok çirkinse ve devam ediyorsa öğretmende güçlü duygular uyandırabilir. Bu sebeple öğretmenlerin onlara isyan eden veya meydan okuyup otoritelerine karşı koyan öğrencilerle ilgili duyguları dikkate alınmaya değerdir.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise soru her ne kadar öğrenciler üzerinden sorulmuş olsa da meslek tutkusuna sahip bir öğretmenin büyük küçük demeden herkesten bir şeyler öğrenebileceğimizi ifade ederek;

“Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler mesleki tutkusuna etki eder elbette ama bu negatif anlamda olmaz. Yani negatif duyular sadece öğrencilerden gelmez, meslektaşlar, idareciler de olumsuz geri bildirimleri sıklıkla vermelidir ki öğretmen hatalarını fark ederek devamlı gelişsin. Diğer türlü yerinde kalır, kendini yenilemeyen sıradan bir öğretmen olur. Oysa meslek tutkusuna sahip öğretmen dinler, paylaşır, akıl alır. Küçük büyük demeden bizler öğrencilerimizden de çok şey öğreniriz (Ö17)” düşüncelerini dile getirmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise olumsuz geri bildirimleri birer değerlendirme aracı görerek;

“Olumlu geri bildirimler öğretmenin mesleğini daha tutkuyla yapmasında önemli etkindir her zaman. Mesleğini tutkuyla yapan öğretmen gelen olumsuz geri bildirimleri bir fırsat olarak değerlendirip öz eleştirisini yapar, daha doğrusu yapabilmelidir (Ö20)” şeklinde görüş bildirmiştir. Yine bu düşünceye paralel şekilde bir diğer sınıf öğretmeni;

“Mesleğine tutku ile bağlı olan bir öğretmen öğrencilerden aldığı olumlu geri bildirimlerde yaptığı işi daha çok sever. Olumsuz geri bildirimlerde ise bir adım daha ileriye gidebilmek için kendisini geliştirmeye açıktır. Eksiklerini fark edip mesleki yönden kendisini değerlendirmesine ve hatalarını düzeltmesine yardımcı olur (Ö23)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Olumsuz geri bildirimleri yöntem geliştirme ve ders çıkarma olarak değerlendiren öğretmenler ise;

“Öğrencilerden aldığımız olumlu dönütler mesleğe daha da çok bağlayıcı etkidir. Olumsuz dönütlerde ise öğretmen bilgi aktarımını daha farklı nasıl yapabilirim çabasıyla kendini de yöntemlerini de geliştirmektedir (Ö26)”

“Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler, mesleki güdülenmesini doğal olarak da tutkusunu etkiler. Öğrencilerden alacağı olumlu dönütler tutkusunu daha da arttırır. Olumsuz dönütler karşısında ise tutkulu öğretmen ders çıkarması gerektiğini bilir (Ö30)” olarak düşüncelerini ifade etmişlerdir.

4.6.3. Olumsuz geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez

Tabloda da görüldüğü gibi (8/30) sınıf öğretmeni ise öğrencilerden alınan olumsuz geri bildirimlerin mesleki tutku üzerine herhangi bir etki oluşturmayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlerden bir tanesi;

“Olumsuz geri bildirimler tutkumu etkilemez, beni meslekten soğutmaz ama olumlu bir geri bildirim bana olumlu pekiştirecek gibi katkı sağlar ve beni motive eder (Ö9)” şeklinde görüş bildirirken, bir başka sınıf öğretmeni ise aynı şekilde;

“Öğretmen mesleki tutkusunu öğrencilerden aldığı olumlu geri bildirimlerle arttırmaktadır. Ancak öğrencilerden gelen olumsuz geri bildirimler de öğretmenlik tutkusunu olumsuz etkilemez. Meslek tutkusuna sahip öğretmen olumlu olumsuz her türlü geri bildirimini kendine kar sayar, mesleğine bir katkı olarak düşünür (Ö16)” düşüncesini dile getirmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise önemli olanın iç motivasyon olduğunun altını çizerek, gerçekten meslek tutkusuna sahip bir öğretmenin geri bildirimlere ihtiyaç duymadığını şu sözlerle ifade etmiştir;

“Gerçekten meslek tutkusuna sahip bir öğretmen, öğrenmeye ve öğretmeye olan tutkusunu canlı tutabilmek için aldığı geri bildirimleri önemser ama buna çok ihtiyaç da duymaz. Çünkü bu tarz öğretmenler ciddi bir iç motivasyona sahiptir. Olumlu geri bildirimlerle böbürlenip “ben oldum” demezken, olumsuz geri bildirimlerde de “ben yapamıyorum” demez. Sahip olduğu iç motivasyonla hep en iyisini yapmaya çabalar (Ö19)”

4.6.4. Öğretmende farkındalık yaratır

Sınıf öğretmenlerinin (7/30) bir kısmının ise öğrenciden alınan geri bildirimlerin olumlu ve olumsuz olması fark etmeksizin mesleğine tutkulu bir öğretmende farkındalık yaratacağı yönünde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler, öğrencilerin gelişim düzeyleri mesleki güdülenmeyle birlikte tutku kavramına etki eder bence. Olumlu geri bildirimde iyi bir şey yaptığını düşünerek o konuda daha da gelişmeye çalışır. Olumsuz geri bildirimlerde de eleştiriye açık bir öğretmen; “Evet bu konuda öğrenciler doğru düşünüyorlar, haklılar. Ben bu konuda eksik kaldım ya da onlara farklı aktardım. Biraz daha onların anlayacağı dilden konuşabilirim ya da kendimi bu noktada geliştirebilirim.” diye düşünebilir (Ö4)” şeklinde görüş bildirirken, bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler, öğrencilerin gelişim düzeyleri mesleki güdülenmeyle birlikte tutku kavramına etki eder. Bu durum öğretmenin tutkusunu tetikleyen aynı zamanda farkındalık yaratan bir detaydır. Öğretmen ortaya çıkardığı ürünle ilgili olumlu ya da olumsuz bilgilenmek ister. Bu bizler için önemlidir. (Ö11)” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Benzer bir şekilde bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler öğretmenin meslek tutkusunu tabii ki etki eder. Gerçekten tutkuyla bu işi yapanların amacı zaten hem öğrencilerde hem kendinde farkındalık yaratmaktır (Ö15)” farkındalık oluşturma detayının altını çizerek düşüncesini ifade etmiştir.

4.6.5. Geri bildirimler mesleki tutkuyu etkilemez

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (5/30) öğrenciden alınan geri bildirimlerin mesleki tutkuyu etkilemeyeceği şeklinde düşüncelerini dile getirmişlerdir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Öğretmen de nihayetinde bir insandır öğrencisinin olumlu davranışlarını alkışlayıp olumsuz davranışlarını da uyarı niteliğinde geri dönüt veriyorsa öğrencinin de öğretmeni ile ilgili düşüncelerini üslup ve sevgi saygı çerçevesinde geri bildirimde bulunması normaldir. Bu eylem tutku kavramını etkilememelidir (Ö1)” şeklinde görüş bildirerek geri bildirim alma sürecini son derece normalleştirdiği görülmektedir.

Bir diğerk sınıf öğretmenini ise geri bildirimden ziyade mühim olan konunun mesleğine tutkuyla bağılı bir öğretmenin mesleğini sahiplenışı ve mesleğine bağılılığı olduğunu vurgulayarak;

“Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler, öğrencilerin gelişim düzeyleri mesleki güdülenmeyle birlikte tutku kavramına hayır etki etmez. Mesleğine tutkuyla bağılı öğretmenin mesleğini sahiplenış ve bağılılığı aldığı ya da alacağı geri bildirimlerden daha kuvvetlidir (Ö21)” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Yine bir başka sınıf öğretmeni ise benzer şekilde meslek tutkusunun dışardan gelen etkiyle değil de öğretmenin kendi yaptıklarıyla ilgili olduğuna değinerek;

“Bence mesleğine gerçekten tutkuyla bağılı olan öğretmenlerin ortak noktaları karşılarına çıkan her türlü engellere ve olumsuzluklara karşı mücadeleyi hiç bırakmamalarıdır. Zaten bırakmadıkları bu mücadele onların sahip mesleklerine karşı duydukları tutkuyu canlı tutar. Yohunda giden durumların da bu tarz öğretmenleri körelteceğini sanmıyorum. Yani ben öğretmenin tutkusunu canlı tutmanın kendi elinde, kendi yaptıklarıyla ilgili olduğunu düşünüyorum (Ö24)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.7. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Tutku Düzeylerinde Öğrenci Yeri ve Önemine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre mesleki tutku düzeylerinde öğrencilerin yeri ve önemine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, mesleki tutku düzeylerinde öğrencilerin yeri ve önemine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmen mesleki tutkusunu daha üst düzeyde yaşamak için öğrencileri araç olarak mı görür yoksa tutkulu bir öğretmenin tek gayesi öğrencilerine sosyal ve akademik yönden gerekli kazanımlarını vermek midir? Bu hususta meslek tutkusunun yeri nedir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Tutku Düzeylerinde Öğrenci Yeri ve Önemine İlişkin Bulgular

Meslek Tutkusu	Sınıf Öğretmenleri	f
Üzerindeki Öğrenci Etkisi Boyutu		
Öğrencinin gelişimi öncelikli amaçtır.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30	30

Tablo 8'de sınıf öğretmenlerinin meslek tutkuları üzerindeki öğrenci etkisine ilişkin verdikleri yanıtların tek başlık altında toplandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamı, mesleki tutkularını üst düzeyde yaşama noktasında “öğrencinin gelişimi öncelikli amaçtır” ifadesini kullanmıştır.

4.7.1. Öğrencinin gelişimi öncelikli amaçtır

Tabloda da görüldüğü üzere araştırmaya katılan tüm sınıf öğretmenlerinin (30/30) öğretmenlerin meslek tutkularını üst düzeyde yaşamak için öğrencileri bir araç olarak görmedikleri ve kendileri için mühim olan hususun öğrencilerinin gelişimi olduğu yönünde düşüncelerini dile getirmişlerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Öğrenci bir eğitim havuzunda kesinlikle araç değildir olmamalıdır da. Aslında bu havuzda öğretmen bir araçtır. Eğitim sisteminin mesleğine uygun bir şekilde belirlemiş olduğu kazanımları çocuğa kazandıran ve sosyal yaşamında gerek gördüğünde kullanacağı kalıcı bilgileri öğrenciye öğreten araç öğretmendir. Gerçek bir öğretmen öğretirken öğrenen bir kişidir (Ö1)”

“Öğrencilerini araç olarak gören bir öğretmen için tutkulu öğretmendir diye ben diyemem açıkçası. Çünkü bu daha çok içten gelen bir şey öğretme tutkusudur. Öğretmenin tek gayesi eğer gerçekten sosyal ve akademik yönden bir gelişim sağlamaksa tutkulu bir öğretmendir. O yüzden öğrencilerini araç olarak göremez mesleki tutkuya sahip bir öğretmen (Ö2)”

“Öğretmen mesleki tutkusunu daha üst düzeyde yaşamak için öğrencileri araç olarak görmez. Bunu sadece sosyal ve akademik yönden geliştirmek olarak değerlendiremeyiz, öğretmen öğrencilerini odağına alıp onları her manada geliştirmeye çalışmalıdır (Ö3)”

“Öğretmen mesleki tutkusunu daha üst düzeyde yaşamak için öğrencileri araç olarak görmez. Onları sosyal ve akademik yönlerden iyi yerlere taşımaya hedefler (Ö4)”

Öğrencileri araçtan ziyade amaç olarak gören diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Çocuklar amacımızdır, kullandığımız yöntemler araçtır. Kendini geliştirmek için öğrenciyi kullanmak bence mümkün değil. Öğrencilerin gelişimlerini gözlemlemek, onlarda bir farklılık oluşturma adına işimizi yapıyoruz. Onları araç değil de her zaman amaç olarak görmeliyiz (Ö7)”

“Mesleğimde öğrencilerimi araç olarak görmüyorum, benim görevim onlarla birlikte yürümek. Tek başıma benim işim değil, öğrenciyle öğretmenin birlikte yaptığı bir iş. Kimse araç değil, amaç iyi bir nesil yetiştirmek (Ö8)”

“Her öğretmenin kafasında öğrencileri için yazılı bir yerde olmayan bir kazanımı olması gerekir. İdeali odur ve öğrencilerinde o ideali gerçekleştirmeye çalışır. Bu noktada öğrencilerini araç değil amaç olarak görür (Ö9)”

“Tutkulu bir öğretmenin tek gayesi öğrencilere maksimum fayda sağlamak olmalıdır. Bu hususta öğrenci araç değil amaçtır. Öğrencinin merkezde olmadığı hiçbir durumda öğretmenin mesleki hazzı tadacağını düşünmüyorum (Ö12)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise konuya etik üzerinden yaklaşarak;

“Mesleğine tutkuyla bağlı her öğretmenin gayelerinden biri öğrencilerini hem akademik hem de sosyal yönde geliştirmek ve onları sağlıklı bir birey olarak hayata hazırlamaktır. Amaçlar uğruna öğrencileri araç olarak kullanmak mesleki açıdan etik bir davranış değildir. Öğretmenin sahip olduğu meslek tutkusu onun gayelerini daha şevkle ve yoğun bir mücadele hissiyle yapmasına olanak tanır (Ö14)” düşüncesini ifade etmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise öğrencilerden ziyade bu hususta kendilerini birer eğitim ve öğretim aracı olarak düşünerek konuya şu şekilde yaklaşmıştır;

“Öğretmenlik mesleğine tutkulu olan öğretmenler kendilerini geliştirmek için çaba harcarlar. Bu çabanın sonuçları öğrencilerine de yansır elbette ancak onları ilk gayeleri öğrencilerini araç olarak görmek değil, kendilerini geliştirerek öğrencileri için bir eğitim öğretim aracı haline gelmektir. Bunu devamlı tetikleyen duygu da mesleklerine olan tutku ve heyecanlarıyla ilintilidir (Ö16)”

Benzer bir şekilde bir sınıf öğretmeni ise öğrencileri araç olarak görmekten öte merkeze kendini alarak önce kendini geliştirip sonucunda öğrencilerdeki gelişimi görerek meslek tutkusunu daha derinden ve sürekli yaşayacağını altını çizerek;

“Öğretmenin tek gayesi öğrencilerine sosyal ve akademik yönden gerekli kazanımları kazandırmaktır. Öğretmen meslek tutkusunu derinden yaşamak için öğrencilerini araç olarak görmeden önce kendi gelişimi için çaba harcar. Kendisini merkeze alıp önce kendini geliştirir, kendini geliştiren bir öğretmen de öğrencileri merkeze taşıyarak onlar, için maksimum fayda sağlamaya açıktır. Bunun sonucu olarak da yaptığı işten keyif alır, mesleğine olan tutkusunu daha derinden ve sürekli yaşar (Ö18)” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Konuya yine kendini araç olarak görerek yaklaşan bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Meslek tutkusuyla yoğurulmuş bir öğretmenin yaptığı öğretmenlikte öğrenci gelişimi amaç olmalı. Öğrenci gelişimin amaç olduğu yerde öğretmen her anlamda bir araçtır. Öğrenci bu noktada bir araç haline gelemez. Öğrencilerini her anlamda hayata hazırlamak için öğretmen dişiyle turnağıyla mücadele eder, bu mücadele halinde mesleğine duyduğu tutku durumu büyük bir yere ve öneme sahiptir (Ö20)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Kendisine bir sanatçı, öğrencilerine ise bir eser gözüyle yaklaşan bir sınıf öğretmeni ise düşüncelerini şöyle dile getirmiştir;

“Hayır, mesleki tutkusunu üst düzeyde yaşamak için öğretmen, öğrencileri araç olarak görmez. Öğretmenin tek gayesi öğrencilerine sosyal ve akademik yönden kazanımlarını vermektedir. Bunun yanında öğretmen adeta bir tasarımcı gibidir. Çünkü onun en önemli eseri öğrencileridir. Bir öğretmen zihninde oluşturduğu tasarımı öğrenci üzerinde uygulayarak sonuçta bir esere ulaşabilir. Bu eserin değeri öğretmenin tasarım gücüyle doğru orantılıdır. İşte mesleğine duyduğu tutku hali tam da burada gücünü belli edecektir (Ö21)”

Mesleğini tutkulu bir öğretmeni tutkulu yapan ve hatta onu diğer öğretmenlerden farklı kılan detayın öğrenciler için olduğu çabalama haline değinen bir sınıf öğretmeni de;

“Tutkulu bir öğretmenin tek gayesi öğrencilerine sosyal ve akademik yönden gerekli kazanımları vermektir. Bu kazanımları en idealize bir şekilde verebilmek için öğretmenliğinin ilk gününden son gününe dek çabalar ve çabalamaktan asla vazgeçmez. Onu gerçekten mesleğine tutkun hale getiren, diğer öğretmenlerden farkı kılan detay da hem kendisi hem öğrencileri için en iyisini yapmak için sürekli olan çabalama halidir (Ö22)” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise öğrencilerini araç olarak gören bir sınıf öğretmenin mesleğine olan yaklaşımını ve bakış açısını meslek tutkusundan tamamen ayırarak düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

“Mesleğini çok severek yapan tutkulu bir öğretmenin tek amacı öğrencilerine sosyal ve akademik açıdan gerekli kazanımları vermek ve hayata hazırlanmasında yardımcı olmaktır. Diğer türlü yani mesleki tutkusunu daha üst düzeyde yaşamak için öğrencilerini araç olarak gören bir öğretmen konuları hatta sınıfta yer alan bütün detayları araç olarak görür. Öğrenciye sosyal ve akademi yönden gerekli kazanımları vermekten önce, aldığı takdir ve onay ön plandadır. Bu da mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmenin mesleğine olan yaklaşımı ve bakış açısıyla uzaktan yakından ilgili olamayacak bir tutumdur (Ö23)”

Öğrencisini geliştirmek için sarf ettiği çabayı ve meslek tutkusunu mesleki yolunun benzini olduğunu betimleyen bir sınıf öğretmeni ise;

“Tutkulu bir öğretmenin tek gayesi öğrencilerine sosyal ve akademik yönden gerekli kazanımlarını vermektir amaç zaten öğrencileri her noktadan geliştirmektir. Öğretmen dışını tırnağına takar ve durmaksızın bunun için çabalar durur. Meslek tutkusu da onun bu yolda kullandığı benzindir (Ö25)” olarak düşüncelerini dile getirmiştir.

Mesleki tutkusunu yaşama noktasında öğrencilerini hem sosyal hem akademik yönden geliştirme hedefini ilk sıraya koyan diğer öğretmenler ise;

“Öğrenci araç değil amaçtır bence. Meslek tutkusuna sahip öğretmen, mesleğine olan bağlılığı ile birlikte öğrenciye olumlu kazanımlar sağlamak amaçlı hareket eder (Ö28)”

“Öğretmenin mesleki tutkusunun yaşamasında ya da artmasında öğretmenin meslekten beklentileri önemlidir. Öğretmenin beklentileri ile kurumun beklentileri çakışırsa ortak amaca ulaşmış olurlar. Bu da öğrencilerin sosyal ve akademik başarılarını artırmak olacaktır. Mesleki tutkusu yüksek olan öğretmen de bunu içselleştirmiş öğretmendir, öncelikli olarak sosyal ve akademik kazanımları kazandırmak ve bunu sağlarken de mesleki doyumunu artırmayı hedefleyecektir (Ö29)”

“Mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmen, öğrencilerine sosyal ve akademik yönden gerekli kazanımlarını vermeyi amaçlar. Çünkü bu tutkusunu daha yoğun yaşamasını sağlar. Mesleki tutkuya sahip bir öğretmen amacı uğruna daha çok çaba sarf eder. Öğrencilerini araç değil amaç olarak görür (Ö30)” şeklinde düşüncelerini dile getirmişlerdir.

4.8. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusuna Sahip Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri Açısından Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri açısından farklılaşma durumlarına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri açısından farklılaşma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Sizce mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılabilir mi?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusuna Sahip Öğretmenlerin Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri Açısından Farklılaşma Durumlarına İlişkin Bulgular

Meslek Tutkusunun Öğretim Yöntem ve Teknikler Üzerindeki Etkisi Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Meslek Tutkusuna Sahip Öğretmenin, Öğretim Yöntem ve Teknikleri Açısından Diğer Öğretmenlerden Ayrılır.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30	26
Meslek Tutkusunun Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklerindeki Etkisi Yoktur.	Ö4, Ö5, Ö8, Ö11,	4

Tablo 9'da sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin, öğretim yöntem ve teknikler üzerindeki etkisinin ifade boyutuna ilişkin görüşlerinin iki başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada yirmi altı sınıf öğretmeni, “meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılır” ifadesini kullanırken, dört sınıf öğretmenin ise “meslek tutkusunun kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinde etkisi yoktur” ifadesini kullandıkları görülmektedir.

4.8.1. Meslek Tutkusuna Sahip Öğretmenin, Öğretim Yöntem ve Teknikleri Açısından Diğer Öğretmenlerden Ayrılır

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin derslerinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklere göre diğer öğretmenlerden (kendilerine göre kısmen meslek tutkusuna sahip olan ya da olmayan) farklılaşacaklarına ilişkin görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Öğretmenlik mesleği bir sanattır bu sanatı icra ederken kullanmış olduğu değişik teknikleri olmalıdır. Bir elde bulunan beş farklı parmağın görüntüsü işlevselliği ve gücü nasıl birbirinden farklı ise sınıf ortamında bulunan öğrencilerde birbirinden çok farklıdır. Algıları, ilgileri ve yetenekleri konusunda farklı teknikleri bir arada değişik zamanlarda

kullanan öğretmen tabii ki farklılığını hissettirir. Mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmen bu farklılığı açıkça ortaya koyan öğretmendir (Ö1)”

“Evet, çünkü verdiği eğitime kendisini daha çok katar ve aslında öğretmen burada kendisini bir araç olarak görür bir şeyler öğretmeye çalışırken. Bu sebeple tabii ki yöntem ve teknikler açısından diğer öğretmenlerden, tutkulu olmayan öğretmenlerden en azından ayrılır (Ö2)”

“Her öğretmenin ders anlatış şekli bence çok farklı. Bazısı daha çok görsel kullanılır mesela ya da bazısı daha çok öğrencinin içinde bulunduğu teknikleri uygular ya da bazısı düz anlatım yapar. Burada öğretmen tutkuluyorsa daha farklı yollar bulur. Kendini geliştirmeye çalışır. Öğrenci daha iyi nasıl öğrenebilir sorusunu sorar ve bence bu şekilde hareket eder (Ö3)”

Öğretmen görüşlerinden de açıkça belli olduğu gibi öğretmenlerin mesleğine tutkulu ve mesleğine tutkulu olmayan öğretmenlerin farklılaşacağı noktaya mesleğine tutkulu bir öğretmenin kendisini daha çok geliştireceği yönünde inançları neticesiyle baktıkları görülmektedir.

Bir diğer öğretmen ise bu farklılığa meslek tutkusuna sahip öğretmenin öğrencileri daha çok seveceğinden yola çıkarak;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmenin, öğretim yöntem ve tekniklerine mutlaka farklı etkisi olur. Sonuçta mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmen; öğrenciyi çok seviyor, öğretmeyi çok seviyor. Bu şekilde öğretemedim diyerek başka şekilde öğretebilir. Kılık değiştirebilir, ses tonunu değiştirebilir, kalem tutma şeklini bile değiştirebilir. Çocuğun yerine geçebilir, çocuğu öğretmen yapabilir yani mutlaka etkisi olur (Ö6)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Başka bir sınıf öğretmeni ise meslek tutkusuna sahip öğretmenin var olana bağlı kalmayarak özgünleşeceğine olan inancıyla öğretim ve yöntem ve teknikleriyle farklılaşma düşüncesini şu şekilde dile getirmiştir;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılır, var olanların üzerine kendi tarzı kendi stili üzerine de bir şeyler ekleyebilir. Yani sadece yazılmış olanlara bağlı kalıp şu şunu yapmış, bu bunu uygulamış değil de ben bunu uyguladım, şu faydalarını gördüm der ve özgün yöntemler geliştirebilir (Ö7)”

Çok benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri ise;

Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılabilir. Çünkü kendisini devamlı geliştirmek ister. Bakmayı ve görmeyi bilir, açısını geliştirir. Boş boş konuşmaz, sessiz sedasız izler, çözmeye çalışır (Ö10)”

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden elbette ayrılır. Tutkulu bir öğretmenin ders içeriği yöntem ve teknikleri zengindir. Tek bir metodun herkes için faydalı olmayacağını bildiği için farklı yöntem ve tekniklere hâkim olması gerektiğini bilir. Bu noktada da diğer öğretmenlerden ayrılır (Ö12)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Bir sınıf öğretmeni ise mesleğine tutkulu bir öğretmenin öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılacağı yönündeki görüşünü gözlemlerine dayanarak şu şekilde ifade etmiştir;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden evet ayrılır. Çünkü şöyle düşünün birden fazla öğretmen tipi vardır. Kimi direkt olarak sunuş yöntemiyle dersini anlatır kimi ise farklı öğretim ve yöntem tekniklerini kullanarak dersi akıcı ve keyifli hale getirir. Bu farkı en çok öğrenciler hissederek. Aslında bu soru öğrencilere sorulmuş olsa daha net ve gerçekçi cevapları birinci ağızlardan alabilirsiniz. Fakat benim kendi gözlemim gerçekten mesleğini aşkla, tutkuyla, canla başla yapan öğretmenin boş vakitlerinde konuları öğrencilerine daha iyi anlatmak ve dersi daha çekici kılmak adına sürekli karton, kâğıt gibi çeşitli materyallerle devamlı bir şeyler hazırladıklarını görüyorum. O öğretmenin genel öğretmenlik kimliğine baktığımda ise mesleğine olan ilgisinin ve bağlılığın birçok öğretmenden farklı olduğu açıkça gözlemleniyor. E bu da öğretim yöntem ve tekniklerinden tutun da birçok konuda zaten diğer öğretmenlerden ayrıldığı ortaya koyuyor (Ö13)”

Yine araştırmaya katılan birçok öğretmen gibi farklılaşma noktasını öğretmenin kendine yapacağı yatırımla ilintilendiren sınıf öğretmenleri;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden kesinlikle ayrılır. Çünkü böyle öğretmen, araştırmacı, kendini devamlı yenileyen bir öğretmen olacaktır. Böyle olduğu için de farkını kendi sağlar ve öğrendiği her türlü farklı tekniği ve yöntemi, öğrencileri için kullanmaktan, denemekten asla üşenmez.

Bazı öğretmenler vardır; derse oflayarak poflayarak girer. Ancak mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenler o 40 dakikalık dersin her dakikasını nasıl verimli geçireceği üzerine düşünür ve derse bu heyecanla girer. Doğal olarak bu da öğrencilerine geçer, öğrencileri için de bu fark açıkça hissedilir (Ö15)”

“Öğretmenlik mesleğine tutkulu olan öğretmenler kendilerini geliştirmek için diğer öğretmenlere oranla daha çok çaba harcarlar. Örneğin bir kazanımı çocuğa vermenin çeşitli yolları vardır. Bir öğretmen konuyu çocuklara anlatıp geçebilir ve gerçekten çocuklar da bu kazanımı edinmiş olabilir. Bu durumda öğretmen kendini mesleğinin gereklilerinden birini yerine getirmiş sayar. Bizim burada mesleğine tutkuyla bağlı olarak nitelediğimiz öğretmen ise bu zamanı edinmelerini aynı zamanda edindikleri bu kazanımın da öğrenciler için kalıcı olmasını sağlamak için çabalar. Bu sebeple dersini farklı kılmanın, farklı tarzlarda anlatmanın gerekliliğine inanır ve ona göre davranır, dersini ona göre kurgular. Çocukları derse daha fazla katar, öğrendiklerini yaşamla bağdaştırmalarına olanak tanır. Asla dersimi anlatıp geçeyim mantığında değildir. Hiçbir öğretmen de böyle olmamalıdır ama maalesefki çok fazla var (Ö16)” şeklinde düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Farklılığın bilinçli olarak farklı olma kaygısının dışında gerçekleşeceğini ifade eden bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden evet tabi ki ayrılır. Öncelikli olarak bu tarz öğretmenin okula, eğitime, öğrenciye, derslere bakış açısı farklıdır. Bu farklı olan bakış açısı onu diğer öğretmenlerden farklı şeyler yapmaya iter. Ancak buradaki önemli husus, bunu sıyrılmak, diğerlerinden farklı olmak arzusuyla yapmaz. Bu onun içinden gelen, en iyisini yapma motivasyonu ile ilgilidir. Bu his, duygu durumu, en önemlisi bu husustaki çabası da onu öğretmenlerden ayırmaya yeterlidir (Ö18)” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden biri ise, aslında diğer öğretmenlerin belirttiği farklılaşma esaslı düşüncelerin her öğretmen tarafından yapılması gerektiğine dikkat çekerek düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden evet ayılır. Öğretmenlik mesleği gerçekten her anıyı şevkle yapılması gereken ne kadar duygusal görünse de -özellikle biz sınıf öğretmenleri için- aslında son derece profesyonel bir meslek. İş hakkını vere vere layıkıyla yapmak, tüm dersleri her

öğrenciye öğrenebileceği yöntem ve teknikleri kullanarak işlemek bir öğretmenin asli görevidir. Bunu her öğretmen ne kadar önemsiyor ne derece yerine getiriyor tartışılır (Ö19)”

Yukarıdaki görüşle örtüşen bir şekilde düşüncesini dile getiren bir sınıf öğretmeni ise;

“Ben mesleğine tutkuyla bağlı olsun ya da olmasın, her öğretmenin görevini layıkıyla yerine getirmesi gerektiğine inanıyorum. Şöyle ki her öğretmen dişini tırnağına takarak öğrencilerini her açıdan topluma kazandıracak şekilde eğitmeli. Ancak şu noktada mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmen diğerlerinden ayrılır. Mesleğinde gerçekten çok iyi olmak için kendini geliştirmek adına devamlı çalışır çabalar, doğal olarak buna çok gerek duymayan bir öğretmene oranla daha fazla birikime ve deneyime sahiptir. Bunu da öğrencileri için sonuna kadar kullanır. Böyle bir öğretmenin öğrencileri de kendisi de süreç sonunda fark yaratmış olur (Ö24)” olarak bakış açısını paylaşmıştır.

Diğer bir sınıf öğretmeni ise aslında bu hususun çok sorgulanmayacağını, çünkü her sınıfın kendine göre farklı bir dinamiği olacağını ve öğretmenin buna göre belirleyeceği yöntem ve tekniklerin kendine has olduğunun altını çizmekle birlikte, konuya ilişkin öğretmenler odasında yaşadığı bir anısını da paylaşarak;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden tabii ki ayrılır. Bir defa her yiğidin yoğurt yiyişi farklıdır, bu yüzden bir öğretmenin dersi anlatış biçimi, yöntemi, tekniği aslına bakarsanız çok sorgulanmaz. Sınıfının dinamiğini en iyi sınıf öğretmeni bilir ve kullanacağı yönteme, tekniğe, dersi işleyiş stiline kendi karar verir. Ancak bir gerçek var ki burada kendi meslektaşlarını eleştirmek zorunda kalıyorum. Elinde bir ders kitabı almış giriyor derse, sadece ondan ne isteniyorsa o kadarını yapmakla yetiniyor. Bunu bizler de yapmıyor muyuz elbette yapıyoruz ama önemli olan bunu rutine dönüştürmemek. Mesela daha yeni öğretmenler odasında geçen bir diyalogdan bahsedeceğim. Bir öğretmen arkadaşım öğrencilerinin çarpma işlemine karşı olumsuz bir tutum geliştirdiklerini fark etmiş ve bunun için bardaklara işlemler yazmış. Bunu oyun haline çevirmiş o şekilde bunu kırmaya çalışmış. Bunu da geldi bizlerle paylaştı. Bir başka öğretmen arkadaşım burun kıvrarak “yahu biz hepimiz ezberlemedik mi ezberletelim çocuklara daha kalıcı olur, benim yetiştirmem konular var zaten bununla epey ders kaybı yaşarım” dedi. Bakın şimdi nasıl ayrılmasın bu öğretmenler birbirinden (Ö22)”

düşüncelerini ifade etmiştir. Bir başka sınıf öğretmeni ise konuyu motivasyon noktasından ele alarak;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden kesinlikle ayrılır. Motivasyonu hep yüksek olacağı için hedefi için hep çalışır ve daha iyisini yapmak için uğraşır. Bu durum da öğretmenin kendisini yenilemesi sağlar (Ö27)” düşüncesini paylaşmıştır.

4.8.2. Meslek Tutkusunun Kullanılan Öğretim Yöntem ve Tekniklerindeki Etkisi Yoktur

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (4/30) az bir kısmı meslek tutkusunun kullanılan öğretim ve yöntemleri üzerinde etkisinin olmadığı yönünde düşüncelerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin düşünceleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Kendini geliştirmeye açık ve öğretmense yeni yöntemleri teknikleri araştırıp bunları deneyebilir. Tutkuyla pek ilgisi olmadığını düşünüyorum bu durumun (Ö4)”

“Öğretmenin kullandığı öğretim yöntem ve teknikleri daha çok akademik, öğretmenin aldığı eğitimle alakalı bir durum. Sadece mesleğine tutkun olduğun için iyi olmazsın genelde mesleğinde. Bu sebeple mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılıp ayrılmaması aldığı mesleki eğitimle alakalıdır (Ö5)”

Bir sınıf öğretmeni ise konuyu tamamen yetenek ile orantılayarak düşüncesini;

“Öğretim yöntem ve teknikler açısından öğretmenin farklılaşması yeteneği ile ilgilidir. Örneğin; tiyatral yeteneği fazla olan bir öğretmen dersi daha farklı anlatır. Kişi hayal gücü kadar geniş araç üretir, fikir üretir. Yani tutkulu öğretmen bu noktada farklılaşmayabilir, dediğim gibi yetenekle alakalıdır (Ö8)” şeklinde dile getirirken, bir başka sınıf öğretmeni ise olarak idealistlik penceresinden bakarak;

“Mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılmayabilir. Bu tamamen öğretmenin idealist duruşuna bağlıdır, tutkuyla çok genellenemez (Ö11)” düşüncesini ifade etmiştir.

4.9. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığında ve Artmasında Etkili Olan Faktörler İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörlere ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörler nelerdir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığında ve Artmasında Etkili Olan Faktörler İlişkin Bulgular

Meslek Tutkusunun Devamlılığını ve Artmasını Sağlayan Faktörler	Sınıf Öğretmenleri	f
Sürekli Öğrenme ve Gelişmeye Açık Olma	Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö17, Ö19, Ö20, Ö21, Ö23, Ö22, Ö24	13
Çalışma Ortamındaki Huzur	Ö1, Ö3, Ö4, Ö16, Ö18, Ö19, Ö24, Ö29	8
Geri Bildirim Alabilme	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9, Ö14, Ö30	7
Okul Yönetimin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunması	Ö15, Ö18, Ö22, Ö24, Ö26, Ö29	6
Öğrencilerinin Başarılarına Şahit Olmak	Ö3, Ö9, Ö14, Ö15, Ö16, Ö25,	6
Ekipler Arasındaki Uyum	Ö1, Ö3, Ö12, Ö19,	4
Anlayışlı Okul Yöneticisi	Ö13, Ö18, Ö19, Ö29	4
Geçin Kaygısı Yaşamama	Ö13, Ö16, Ö18	3
Çocuk Kalabilmek	Ö14, Ö20	2
Mesleki Yönden Tamamlanmış Hissetmeme	Ö14, Ö23	2
Yapılan İşten Keyif Alabilme	Ö4, Ö8	2
Öğrenciler/Veliler Tarafından Hatırlanmak	Ö15	1
Sosyal Yaşamdaki Güzel Anlar	Ö7	1
Değer Görme	Ö28	1
Tutkunun Artmasını Başka Etkenlere Bağlamamalıyız.	Ö27	1
Hareket Halinde Olma	Ö10	1

Tablo 10’da sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörlere ilişkin görüşlerinin on altı başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on üç sınıf öğretmeni, mesleki tutkunun artmasını ve devamlılığını

“Sürekli Öğrenme ve Gelişmeye Açık Olma” durumuna bağlayarak ifade etmiştir. Sekiz sınıf öğretmeni “Çalışma Ortamındaki Huzur” ifadesini kullanırken, yedi sınıf öğretmeni ise, “Geri Bildirim Alabilme” ifadesini kullanmıştır. Farklı farklı altı sınıf öğretmeni, “Okul Yönetimin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunması ve Öğrencilerinin Başarılarına Şahit Olmak” noktasında düşüncelerini dile getirirken, yine birbirinden farklı dört sınıf öğretmeni “Ekipler Arasındaki Uyum ve Anlayışlı Okul Yöneticisi” ifadelerini kullanmıştır. Üç sınıf öğretmeni meslek tutkusunun devamlılığı ve artmasına yönelik düşüncesini “Geçin Kaygısı Yaşamama” durumuyla açıklarken, farklı farklı iki öğretmen ise “Çocuk Kalabilmek, Mesleki Yönden Tamamlanmış Hissetmeme ve Yapılan İşten Keyif Alabilme” şeklinde açıkladıkları görülmektedir. Son olarak birer sınıf öğretmeni ise “Öğrenciler/Veliler Tarafından Hatırlanmak, Sosyal Yaşamdaki Güzel Anlar, Değer Görme, Tutkunun Artmasını Başka Etkenlere Bağlamamalıyız ve Hareket Halinde Olma” ifadelerini kullanmıştır.

4.9.1. Sürekli Öğrenme ve Gelişmeye Açık Olma

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (13/30) mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasında en çok “sürekli öğrenme ve gelişmeye” açık olma ifadesini dile getirmişlerdir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Meslek tutkunun artması ve devamlılığı ise sürekli öğrenme, işini iyi yaptığını işitme, meslektaşlarla iyi anlaşmaktan ziyade ortak bir paydada buluşup paylaşımda bulabilme diyebilirim (Ö12)” şeklinde görüş bildirirken, benzer görüşteki diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Öğretmenin veli ve öğrencilerinden gelen olumlu geri bildirimler, olumsuz geri bildirimler karşısında mücadele etmeyi bırakmama, kendini geliştirmek için çabalama durumu meslek tutkusunun devamlılığı ve artması için önemlidir (Ö17)”

“Mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmenin bu tutkusunun devamlılığında ya da artmasında aslında çok fazla faktör etkilidir. Bir defa öğretmen asla durmamalıdır, devamlı koşmalı koşamıyorsa bile hızlı adımlarla yürümelidir. Mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmen durağan, yavaş ve sakin bir tempoda yürüyen öğretmen değildir. Bu sebeple devamlı öğrenmeye, yeniliklere, gelişmeye açık olmalıdır. Zorluklarla karşılaştığında, örneğin zor bir idareci, zor bir veli, zor bir öğrenci, zor bir meslektaş mücadele etmeyi kesinlikle bırakmamalıdır. Değişikliklerden korkmamalı, uyum sağlamaya hazır olmalıdır (Ö21)”

“Mesleki tutkunun devamlılığında, artmasında öncelikli olarak öğretmenin kişisel çabası önemlidir. Kendisi ve öğrencileri için kendini geliştirmek adına attığı her adım onun mesleğine olan bağlılığını arttıracak bir hamledir. Bunun dışında çalıştığı eğitim kurumu da öğretmenleri desteklemeli. Hizmet içi eğitimler vermeli, yüksek lisans yapabilmemiz konusunda daha destekleyici olmalı (Ö22)”

“Mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasındaki etkili olan en önemli faktör insanın kendisini tükenmişlik noktasına getirmemesidir. Sürekli yenikleri takip etmeli, her zaman mesleki yönden kendisini eksik hissetmelidir. Gelişmeye, öğrenmeye açık olmalıdır (Ö23)” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

4.9.2. Çalışma Ortamındaki Huzur

Sınıf öğretmenlerinin (8/30) bir kısmının mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasında önemli hususlardan birinin çalışma ortamındaki huzur olduğuna değindikleri görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin öne çıkan görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Mesleki tutkunun artması, öğretmenin kendini çalıştığı okulda mutlu ve huzurlu hissetmesi, mezun ettiği öğrencilerin başarılarını duyması, okul dışındaki sorumluluklarının işine yansiyacak kadar yüklü olmaması, öğrenmeye açık ve istekli olması olabilir (Ö16)”

“Bir öğretmen yaptığı işten keyif alıyorsa, verdiği emeklerinin karşılık bulduğuna inanıyorsa, kendini çalışma ortamında rahat, huzurlu ve özgür hissediyorsa, üzerinde herhangi bir baskı yoksa, kendisini geliştirmek adına imkanlar arıyor ve bu doğrultuda müdürü tarafından da destekleniyorsa, geçimle ilgili bir kaygısı yoksa yani işini sadece para kazanmak için yapmıyorsa mesleğine olan tutkusu artarak devam eder (Ö18)”

“Mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasında; öğretmenin kendini rahat hissedebileceği bir iş ortamı, öğretmenin kendini geliştirmek adına çaba harcaması aynı zamanda okul bünyesi tarafından öğretmenin kendini geliştirmesine fırsat yaratacak ortamlar sunulması etkili olur (Ö24)”

4.9.3. Geri Bildirim Alabilme

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (7/30) meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında bir başka değindikleri nokta geri bildirim alabilme olmuştur. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Öğrenciden aldığımız geri bildirimler çok önemlidir. Kişilik özellikleri, yani öğrencilik hayatında yaptıkları, edindikleri, deneyimler, tecrübeler önemlidir. Şunu da çok önemsiyorum: Çalıştığı ortamda yöneticisinden aldığı geri bildirimler ile birlikte öğretmen daha şevkli hale gelir ama tutku dediğimiz şey biraz daha içten gelen bir duygudur. Bu şevk tutkuyu besler aslında (Ö2)” şeklinde düşüncesini açıklamıştır.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise geri bildirimlerin kendisi için bir gelişim fırsatı olduğunun altını çizerek şu şekilde düşüncesini dile getirmiştir;

“Mesleki tutkunun devamlılığında, artmasında önemli olan; her şeyden önce yaptığım işten zevk almaktır. Yaptıklarımın karşı tarafta güzel sonuçlandığını görmektir. İyi ya da kötü geri bildirimler alıp kendimi geliştirme fırsatı bulmamdır ve çalıştığım ortamın her yönden iyi olmasıdır; idareciler, veliler ve diğer öğretmen arkadaşlarım bunlar daha olumlu etkiler diye düşünüyorum (Ö4)”

Geri bildirimün önemine değinen diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Yaptığım şeylerin geri dönüşlerini olumlu olumsuz hiç fark etmez, görebiliyorsam; bu benim tutkumu arttırır. Göremiyorsan da tutkumu azaltmaz sadece hırslanmama sebep olur (Ö5)”

“Öğrenciden alınan geri bildirimler, ilerleyen zaman dilimlerinde öğrenci başarılarının karşımıza çıkması mesleki tutkumuzun devamlılığını ve artmasını sağlar (Ö9)”

“Mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasında geri dönütler çok önemlidir. Öğrencilerin öğrendiklerini uygulamaları motivasyon açısından artı bir değer kazandırır. Öğrencilerle iyi geçinebilmek, onların dilinden konuşabilmek de bir öğretmene kendini hissettirir. Bizim meslekle aslında biraz da büyümek gerekiyor, büyüyüp olgunlaşmaktan ziyade olduğunu hissetmiyorsa bir öğretmen tutkusu da büyümeye devam eder (Ö14)” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.9.4. Okul Yönetiminin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunması

Meslek tutkusunun devamlılığı ve artmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin (6/30) görüş bildirdikleri bir diğer temanın okul yönetiminin öğretmenin gelişimi için fırsat sunması olduğu görülmektedir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Mesleki tutkunun devamlılığında, artmasında öncelikli olarak öğretmenin kişisel çabası önemlidir. Kendisi ve öğrencileri için kendini geliştirmek adına attığı her adım onun mesleğine olan bağlılığını arttıracak bir hamledir. Bunun dışında çalıştığı eğitim kurumu da öğretmenleri desteklemeli. Hizmet içi eğitimler vermeli, yüksek lisans yapabilmemiz konusunda daha destekleyici olmalı (Ö22)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Hizmet içi eğitim noktasında Vural (2004)’ de öğretmenimizin görüşünü destekler nitelikte olarak; öğretmenliğin, genel kültür, alan bilgisi, meslek bilgisi (pedagojik formasyon) becerileri gerektiren, kendine özgü nitelikleri olan, profesyonel bir meslek olduğunu ve mesleğin güçlü bir inanç ve bağlılık duygusu geliştirilerek devam ettirilebilmesi için; hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarının geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Benzer görüşteki diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasında; öğretmenin kendini rahat hissedebileceği bir iş ortamı, öğretmenin kendini geliştirmek adına çaba harcaması aynı zamanda okul bünyesi tarafından öğretmenin kendini geliştirmesine fırsat yaratacak ortamlar sunulması etkili olur (Ö24)”

“Tutku sadece öğrencilerle değil aslında yaptığınız işin okul tarafından desteklenmesiyle, imkân ve koşulların uygun olmasıyla da artmakta. Güdülenmeyi sağlayan faktörlerden biri de bu diye düşünmekteyim (Ö26)” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

4.9.5. Öğrencilerinin Başarılarına Şahit Olmak

Tabloda da görüldüğü gibi meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında sınıf öğretmenlerinin (6/30) etkili olan faktörlerden birinin öğrencilerinin başarılarına şahit olmak olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Öğrenciden alınan geri bildirimler, ilerleyen zaman dilimlerinde öğrenci başarılarının karşımıza çıkması mesleki tutkumuzun devamlılığını ve artmasını sağlar (Ö9)” şeklinde düşüncesini dile geliştirmiştir. Benzer şekilde bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Mesleki tutkunun artması, öğretmenin kendini çalıştığı okulda mutlu ve huzurlu hissetmesi, mezun ettiği öğrencilerin başarılarını duyması, okul dışındaki sorumluluklarının işine yansiyacak kadar yüklü olmaması, öğrenmeye açık ve istekli olması olabilir (Ö16)” olarak görüş bildirmiştir.

4.9.6. Ekipler Arasındaki Uyum

Sınıf öğretmenlerinin (4/30) meslek tutkularının devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörlere ilişkin değindikleri bir diğer ifadenin de ekipler arası uyum olduğu görülmektedir. Buna göre göre bir sınıf öğretmeni bu durumun birlik ve beraberliği de pekiştireceğinin altını çizerek;

“Görev yapılan ortam ve o ortamda bulunan ekip arkadaşlarının uyum içerisinde çalışma azmini taşıyor olması. Birlik beraberliğin pekişmiş olması en önemlisi de bizim içerisindeki bir ben olabilme nezaketinin hissettirilmesi mesleki tutkunun devamlılığını ve artmasını sağlar (Ö1)” şeklinde düşüncesini ifade ederken, benzer bir şekilde diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Meslek tutkunun artması ve devamlılığı ise sürekli öğrenme, işini iyi yaptığını işitme, meslektaşlarla iyi anlaşmaktan ziyade ortak bir paydada buluşup paylaşımda bulabilme diyebilirim (Ö12)”

“Öğretmenin kendini durmadan geliştirme çabası, adaletsizliklerin olmadığı bir okulda çalışması, anlayışlı ve öğretmenlerinin arkasında duran bir okul müdürü, birbirinin kuyusunu kazmak yerine birbirine yol gösteren, hırslarına yenik düşmeyen zümreler meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etkilidir (Ö19)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

4.9.7. Anlayışlı Okul Yöneticisi

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (4/30) meslek tutkusunun artmasında ve devamlılığında okul yöneticisinin anlayışlı olması üzerinde durmuşlardır. Bu bağlamda bir sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Velilerin öğretmen ile iş birliği içinde olabilmesi, yaşanan zorluklarda okul yönetiminin öğretmenin yanında olduğunu hissettirmesi ve veliye karşı öğretmenini savunabilmesi, öğretmenin kendisini geliştirmek için uğraşması, çeşitli eğitimlere, seminerlere katılması, maddi anlamda çalıştığı işten hayatını rahatlıkla idame ettirebilecek düzeyde gelir elde edebilmesi mesleki tutkunun artmasında etkilidir (Ö13)”

“Öğretmenin kendini durmadan geliştirme çabası, adaletsizliklerin olmadığı bir okulda çalışması, anlayışlı ve öğretmenlerinin arkasında duran bir okul müdürü, birbirinin kuyusunu kazmak yerine birbirine yol gösteren, hırslarına yenik düşmeyen zümreler meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etkilidir (Ö19)”

“Mesleki tutkunun devamlılığında, artmasında olumlu okul ortamı ve iklimi, eğitim kurumunun yönetim kadrosunun çalışanlara bakışı, pozitif iletişim ve destekleyici yönetim tarzı etkilidir (Ö29)”

4.9.8. Geçim Kaygısı Yaşamama

Meslek tutkusunun devamlılığına ve artmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin (3/30) değindikleri bir başka ifadenin ise geçim kaygısı yaşamama olduğu görülmektedir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Velilerin öğretmen ile iş birliği içinde olabilmesi, yaşanan zorluklarda okul yönetiminin öğretmenin yanında olduğunu hissettirmesi ve veliye karşı öğretmenini savunabilmesi, öğretmenin kendisini geliştirmek için uğraşması, çeşitli eğitimlere, seminerlere katılması, maddi anlamda çalıştığı işten hayatını rahatlıkla idame ettirebilecek düzeyde gelir elde edebilmesi mesleki tutkunun artmasında etkilidir (Ö13)” şeklinde görüş bildirirken benzer bir şekilde bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Bir öğretmen yaptığı işten keyif alıyorsa, verdiği emeklerinin karşılık bulduğuna inanıyorsa, kendini çalışma ortamında rahat, huzurlu ve özgür hissediyorsa, üzerinde herhangi bir baskı yoksa, kendisini geliştirmek adına imkanlar arıyor ve bu doğrultuda müdürü tarafından da destekleniyorsa, geçimle ilgili bir kaygısı yoksa yani işini sadece para kazanmak için yapmıyorsa mesleğine olan tutkusu artarak devam eder (Ö18)” olarak düşüncesini ifade etmiştir.

4.9.9. Çocuk Kalabilmek

Tabloda sınıf öğretmenlerinden (2/30) az da olsa bir kısmının meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında çocuk kalabilmek temasına değindikleri görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasında geri dönütler çok önemlidir. Öğrencilerin öğrendiklerini uygulamaları motivasyon açısından artı bir değer kazandırır. Öğrencilerle iyi geçinebilmek, onların dilinden konuşabilmek de bir öğretmene kendini hissettirir. Bizim meslekle aslında biraz da büyümek gerekiyor, büyüüp olgunlaşmaktan ziyade olduğunu hissetmiyorsa bir öğretmen tutkusu da büyümeye devam eder (Ö14)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Bir diğer sınıf öğretmeni ise “insan hissettiği yaştadır” cümlesini kanıtlarcasına duygu ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Kendi gözümünden bu soruyu cevaplandırarak olursam, öğrencilerimin gözlerindeki ışık mesleğime duyduğum tutkuyu arttıran temel faktör benim için. Onların o merak dolu bakışları, heyecanları; benim de merakımı ve heyecanımı canlı kılıyor. Biz birlikte öğreniyor, birlikte eğleniyor, birlikte gülüyor, birlikte üzülüyoruz. 38 yaşında olabilirim ama ben de çoğu zaman kendimi onlardan biri gibi görüyorum, öyle hissediyorum. Çocuk kalabilmek ve bitmeyen bir merakla devamlı bir şeyler öğrenebilmek bana göre kilit nokta (Ö20)”

4.9.10. Mesleki Yönden Tamamlanmış Hissetmeme

Sınıf öğretmenlerinin (2/30) meslek tutkunun devamlılığında ve artmasında değindikleri bir başka ifadenin ise kendini mesleki yönden tamamlanmış hissetmeme olduğu görülmektedir. Bu göre bir sınıf öğretmeni;

“Mesleki tutkunun devamlılığında ve artmasındaki etkili olan en önemli faktör insanın kendisini tükenmişlik noktasına getirmemesidir. Sürekli yenikleri takip etmeli, her zaman mesleki yönden kendisini eksik hissetmelidir. Gelişmeye, öğrenmeye açık olmalıdır (Ö23)” şeklinde düşüncesini dile getirmiştir.

4.9.11. Yapılan İşten Keyif Alabilme

Sınıf öğretmenlerinin (2/30) bir kısmının meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında işaret ettikleri bir diğer faktörün yapılan işten keyif alabilme olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“Mesleki tutkunun devamlılığında, artmasında önemli olan; her şeyden önce yaptığım işten zevk almaktır. Yaptıklarımın karşı tarafta güzel sonuçlandığını görmektir. İyi ya da kötü geri bildirimler alıp kendimi geliştirme fırsatı bulmamdır ve çalıştığım ortamın her yönden iyi olmasıdır; idareciler, veliler ve diğer öğretmen arkadaşlarım bunlar daha olumlu etkiler diye düşünüyorum (Ö4)”

“Öğretmeyi sevmek, çocukları sevmek, mesleğe ara vermeden soğutmadan, kopmadan devam etmek, yeni şeyler öğrenmenin keyfini yaşamak tutkunun devamlılığını ve artmasını sağlar (Ö8)” şeklinde düşüncelerini dile getirmişlerdir.

4.9.12. Öğrenciler ve Veliler Tarafından Hatırlanmak

Tabloda da görüldüğü üzere bir sınıf öğretmeni (1/30) meslek tutkusunun artması ve devamlılığına öğrenciler ve veliler tarafından hatırlanmak olarak bakmıştır. Bu bağlamda;

“Mezun ettiğim öğrencilerimin beni ziyarete gelmesi, arayıp sormaları, eski velilerimin araması, öğrencilerimin akademik bilgilerden daha çok günlük hayatla ilgili bilgileri diğer insanlarla paylaşıp örnek olmaları bunu öğretmenimden öğrendim demeleri, bazı bulunduğum projelerde müdürüm tarafından desteklenmek ve müdürüm, öğretmen arkadaşlarım tarafından takdir edilmek meslek tutkumu arttırmıştır (Ö15)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.9.13. Veli ile İş birliği Yapabilme

Bir sınıf öğretmenin (1/30) ise veli ile iş birliği yapabilmeyi meslek tutkusunun devamlılığını ve artması sağlayan faktör olarak değerlendirdiği ve bu düşüncelerini şu şekilde dile getirdiği görülmektedir;

“Velilerin öğretmen ile iş birliği içinde olabilmesi, yaşanan zorluklarda okul yönetiminin öğretmenin yanında olduğunu hissettirmesi ve veliye karşı öğretmenini savunabilmesi, öğretmenin kendisini geliştirmek için uğraşması, çeşitli eğitimlere,

seminerlere katılması, maddi anlamda çalıştığı işten hayatını rahatlıkla idame ettirebilecek düzeyde gelir elde edebilmesi mesleki tutkunun artmasında etkilidir (Ö13)”

4.9.14. Değişikliklere Uyum Sağlayabilme

Bir başka sınıf öğretmeni ise (1/30) meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında değişikliklere uyum sağlayabilme hususuna değinerek düşüncelerini;

“Mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmenin bu tutkusunun devamlılığında ya da artmasında aslında çok fazla faktör etkilidir. Bir defa öğretmen asla durmamalıdır, devamlı koşmalı koşamıyorsa bile hızlı adımlarla yürümelidir. Mesleğine tutkuyla bağlı bir öğretmen durağan, yavaş ve sakın bir tempoda yürüyen öğretmen değildir. Bu sebeple devamlı öğrenmeye, yeniliklere, gelişmeye açık olmalıdır. Zorluklarla karşılaştığında, örneğin zor bir idareci, zor bir veli, zor bir öğrenci, zor bir meslektaş mücadele etmeyi kesinlikle bırakmamalıdır. Değişikliklerden korkmamalı, uyum sağlamaya hazır olmalıdır (Ö21)” şeklinde ifade etmiştir.

4.9.15. Sosyal Yaşamdaki Güzel Anlar

Bir sınıf öğretmeni (1/30) ise sosyal yaşamdaki güzel anların önemine değinerek, meslek tutkusunun devamlılığına ve artmasına ilişkin düşüncelerini şu şekilde ifade ettiği görülmektedir;

“Mesleki tutkunuzun devamlılığında ve artmasında insan sosyal bir varlık olduğu için çok fazla faktör etkileyeceği olabilir. Sabah okula geldiğinizde yaşadığınız çok güzel bir olay sizi motive edebilir. Bu konuda sosyal yaşam önemlidir (Ö7)”

4.9.16. Değer Görme

Bir diğer sınıf öğretmenin (1/30) ise değer görme faktörünün meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etken olduğunu şu ifadelerle belirttiği görülmektedir;

“Mesleki tutkunuzun devamlılığında, artmasında; mesleğimize verilen değer önemli. Sosyal çevrenin, çalışılan kurumun, velinin, kısacası ülkenin mesleğe verdiği değere göre bağlılık artar ama mesleğine gerçekten tutkuyla bağlı bir öğretmen değer görmediği noktada içindeki tutkuyu söndürmez. O zaten mesleğine herkesten daha fazla değer verip tutkuyla bağlıdır (Ö28)”

4.9.17. Hareket Halinde Olma

Bir sınıf öğretmeninin (1/30) hareket halinde olmayı meslek tutkusunun devamlılığını ve artmasını sağlayan faktör olarak değerlendirdiği görülmektedir ve bu bağlamda;

“Biz öğretmenler topluluk, kalabalık, hareketli yerlerde bulunmaya alışmış insanlarız. Bu şekilde güncellenir, yenilenir ve tutkumuzu devam ettiririz (Ö10)” şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

4.9.18. Tutkunun Artmasını Başka Etkenlere Bağlamamalıyız

Meslek tutkusunun devamlılığını ve artmasını insanın kendisi dışında başka faktörlere bağlamayan bir sınıf öğretmeninin ise düşüncelerini şu şekilde dile getirdiği görülmektedir;

“Bence sadece öğretmenin kendisidir. Eğer tutkuyu başka etkenlere bağlarsak, tutkuyu kaybetmek için çok bahanemiz olabilir (Ö27)”

4.10. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Azalmasına Sebep Olan Faktörlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre meslek tutkusunun azalmasına sebep olan faktörlere ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, meslek tutkusunun azalmasına sebep olan faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Mesleki tutkunun azalmasına sebep olan faktörler nelerdir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Azalmasına Sebep Olan Faktörlere İlişkin Bulgular

Meslek Tutkusunun Azalmasına Sebep Olan Faktörler	Sınıf Öğretmenleri	f
Meslek Tutkusunu Azaltacak Dışarıdan Bir Faktör Yoktur.	Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö30	9
Gelişime Kapalı Olmak	Ö12, Ö14, Ö22, Ö23, Ö24	5
Veliler Tarafından Değer Görmemek	Ö13, Ö14, Ö15, Ö29	4
Okul Yönetimin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunmaması	Ö15, Ö18, Ö24	3
Geçim Kaygısı Yaşamak	Ö7, Ö13, Ö18,	3
Kendini Yorgun Hissetmek	Ö16, Ö17, Ö21,	3
Çalışma Ortamındaki Huzursuzluk	Ö1, Ö21	2
Mobing	Ö18, Ö20	2
Mekansal Değişiklik Yaşamak	Ö10, Ö21	2
Eğitim Sistemindeki Değişiklikler	Ö19	1
Kötü Giden Özel ve Sosyal Hayat	Ö29	1
Öğretmenliği Devlet Memuru Olarak Görmek	Ö12	1

Tablo 11'de sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüşlerinin on iki başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada dokuz sınıf öğretmeni, meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüşlerini açıklarken “Meslek Tutkusunu Azaltacak Dışarıdan Bir Faktör Yoktur” ifadesini kullanmıştır. Beş sınıf öğretmeni “Gelişime Kapalı Olmak” ifadesini kullanırken, dört sınıf öğretmeni konuya “Veliler Tarafından Değer Görmemek” noktasında bakmıştır. Farklı farklı üç sınıf öğretmeni ise, “Okul Yönetimin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunmaması, Geçim Kaygısı Yaşamak, Kendini Yorgun Hissetmek” ifadelerini kullanmıştır. Birbirinden farklı iki sınıf öğretmeni, meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüşlerini; “Çalışma Ortamındaki Huzursuzluk, Mobing, Mekansal Değişiklik Yaşamak ifadelerini kullanarak dile getirirken, farklı farklı birer sınıf öğretmeni ise “Eğitim Sistemindeki Değişiklikler, Kötü Giden Özel ve Sosyal Hayat, Öğretmenliği Devlet Memuru Olarak Görmek” ifadelerini kullanmıştır.

4.10.1. Meslek Tutkusunu Azaltacak Dışarıdan Bir Faktör Yoktur

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (9/30) en çok meslek tutkusunu azaltacak dışarıdan bir faktör olmadığı ifadesinde yoğunlaşmışlardır ve bu bağlamda bir sınıf öğretmeni konuya içsel motivasyonun gücünden bakarak;

“Benim tamamen içsel motivasyonumla alakalı bir durum. Yani mesleğimi seviyorum ve ben neden bu mesleği yapıyorum. O ilkelerimle, kendi vizyonumla alakalı. Yani dışarıdan gelen herhangi bir olumsuz durum beni belki anlık etkileyebilir ama uzun vadede mesleğimi gerçekten sevdiğim için her zaman kendini geliştirmem gerektiğini bildiğim için bu bilinçte davranışlar sergileyeceğim (Ö6)” şeklinde görüş bildirirken, bir diğer sınıf öğretmeni ise net bir dille;

“Ben kendi adıma konuşacak olursam mesleki tutkunun azalabileceğine imkân vermiyorum. Bu işe tutkuyla başladıysan o devam eder, azalıyorsa bence hiç yeşermemiştir (Ö11)” düşüncesini ifade etmiştir.

Meslek tutkusunu hiç kaybetmediğini ve emeklilik kararını nasıl alacağını kendi bile tahlil etmekte zorlanan bir sınıf öğretmeni ise düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

“Mesleki tutkum çalışmaya başladığım ilk günden bugüne kadar herhangi bir şekilde azalmadığı için ben gerçekten çalışmaya bu şekilde başlayan öğretmenlerin de ne olursa olsun tutkularının azalmayacağını düşünüyorum. Emekliye ayrıldığımda bunu tekrar konuşalım öğretmenim, açıkçası ben de merak ediyorum bu kararı nasıl ve ne için alacağım günü (Ö25)”

Yine benzer şekilde tutkularının daim kalacağını düşünen diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Tutkunun azalması noktasında ise dıştan ya da içten gelen faktörlerin çok etkisi olacağını düşünmüyorum. Çünkü tutku dediğimiz duygu evet artması kolaydır ama azalması kolay değildir (Ö26)”

“Mesleki tutkumu azaltacak bir faktör olduğunu sanmıyorum. Öğrencilerimden aldığım olumsuz dönütler beni etkiler ama düzeltmek için fazlasını yaparım. Bu durum bile benim tutkumu azaltmaz (Ö30)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

4.10.2. Gelişime Kapalı Olmak

Sınıf öğretmenlerinin (5/30) meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüşlerini açıklarken değindikleri bir diğer konunun gelişime kapalı olmak olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“Meslek tutkusunu azaltan gelişmeler, kendini tekrar etmek, gelişime kapalılık, öğretmenliği devlet memurluğu olarak görmek olabilir. Hepsi de her öğretmen için çok tehlikelidir (Ö12)”

“Eğer bir öğretmen üniversitede öğrendiği, edindiği bilgi birikimini yeterli bulup kendini geliştirmek adına herhangi bir çaba harcamıyorsa bir zaman sonra öğretmen kendini tekrar etmeye başlar. Mesleğine ne kadar bağlı ne kadar olumlu tutumlar içinde olsa da kendisi ve mesleği için extra çabaya girmemesi ya da bu çabayı bir süre sonra yeterli görüp bırakması mesleğine duyduğu tutkunun körelmesine sebep olur (Ö22)”

“Mesleki tutkunun azalmasına, öğretmenin yeniliklere kapalı olması, “ben oldum artık tamamım” şeklinde düşünmesi, mesleğine “iş” olarak bakması. Bu mesleğine “iş” olarak bakma olayını biraz açıklamak istiyorum. Biz öğretmenler evden çıkarken çoğu zaman “işe” gidiyorum değil de “okula” gidiyorum diye çıkarız. Bu öğretmenlik dışında hiçbir meslekte böyle değildir. Eğer öğretmen bu bakış açısından sıyrılırsa mesleğine bir iş gözüyle bakar ve o derinden bağlılık durumu sarsılır. Bakın bu bizim mesleğimiz için gerçekten çok önemlidir (Ö23)”

“Huzursuz bir iş ortamı, öğretmenin kendini geliştirmek için çaba harcamaması, aynı şekilde okul bünyesi tarafından da öğretmenlerin gelişimleri için gerekli ortamların sunulmaması öğretmenin sahip olduğu meslek tutkusunun azalmasına sebebiyet verir (Ö24)” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.10.3. Veliler Tarafından Değer Görmemek

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (4/30) meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüşlerini açıklarken veliler tarafından değer görmeme noktasına da işaret etmişlerdir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Mesleki tutkunun azalmasında veli faktörü önemli sayılabilir. Haksız eleştiriler mesleki anlamda deforme sağlayabilir. Öğretmenin mesleki anlamda kendini geliştirmeye

ihtiyaç duymaması, kendini olmuş hissetmesi bırakın mesleki tutkusunun azalmasını mesleğini bırakmasına bile sebep olabilir. Biz öğretmenler için bu düşünce çok zarar verici sonuçlar doğurabilir (Ö14)”

“Tüm uğraşlarıma rağmen öğrencilerim ve velilerim tarafından değer görmemek, projelere katılmam konusunda müdürüm tarafından destek görememek, başarılarım neticesinde takdir görememek benim meslek tutkumun azalmasına sebep olabilir (Ö15)”

“Mesleki tutkunun azalmasında bireyin kötü giden özel ve sosyal hayatı, toplumun mesleğimize gereken değeri vermemesi, olumsuz veli grubu etkili olabilir (Ö29)”

4.10.4. Okul Yönetimin Öğretmenin Gelişimi İçin Fırsat Sunmaması

Sınıf öğretmenlerinin (3/30) az da olsa bir kısmının meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin düşüncelerini ifade ederken okul yönetiminin kendileri için gelişim fırsatı sunmamaları hususuna değindikleri görülmektedir. Bu bağlamda özellikle eğitimini bir üst basamağa taşımak isteyen bir sınıf öğretmeni;

“Öğretmen üzerinde ciddi bir baskı hissediyor, bu baskıdan dolayı işine gitmek ona zor geliyorsa, kendi gelişimi için yarattığı fırsatları değerlendiremiyorsa mesleki tutkusu gerçekten azalabilir. Biraz detaylandırmam gerekirse, yüksek lisans yapmak istiyorum ancak mesai saatlerimin ile üniversite ders saatlerim çakıştığı için yapamıyorum. Bu beni gerçekten rahatsız ediyor. Tercih etme durumunda kaldığımda da geçimle ilgili sıkıntım olduğu için işime devam etmek durumunda kalıyorum. Öğretmenin bunu yaşamaması lazım aksine çalıştığımız kurumların bunlar için imkanlar yaratıyor olması lazım (Ö18)” şeklinde görüşlerini ifade ederek durumun kendisini de ne kadar incitmiş olduğu da aşıkardır.

Sınıf öğretmenin bu görüşünden yola çıkarak özellikle tam zamanlı çalışma sistemi olan özel okullardaki yöneticilerin öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine yönelik fırsatları daha mümkün kılmaları konusunda desteklemeleri gerektiği düşünülmektedir. Çünkü aynı zamanda kendini yetiştirmiş ve geliştirmiş bir öğretmenin kuruma ne denli katkı sağlayacağı açıktır. Her şeyden öte bu konuda hevesli bir öğretmenin bu şekilde hevesinin kırılması ve desteklenmemesi uzun vadede kurumun kendisini geliştirme durumunu da olumsuz etkilemesi mümkündür.

Konuya ilişkin çok benzer bir şekilde görüş bildiren bir diğer sınıf öğretmeni düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Huzursuz bir iş ortamı, öğretmenin kendini geliştirmek için çaba harcamaması, aynı şekilde okul bünyesi tarafından da öğretmenlerin gelişimleri için gerekli ortamların sunulmaması öğretmenin sahip olduğu meslek tutkusunun azalmasına sebebiyet verir (Ö24)”

4.10.5. Geçim Kaygısı Yaşamak

Tabloda da görülmekte olduğu sınıf öğretmenleri (3/30) meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüş bildirirken geçim kaygısına da değinmişlerdir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“İnsan sosyal bir varlık yolda yürürken karşılaştığı bir olumsuzluk bile o gün onu demotive edebilir. Örneğin kurumda yaşanan maddi aksaklıklar iş tutkusunu değil ama çalışma enerjisini etkileyebilir (Ö7)”

“Okul yönetiminin ve ailelerin öğretmene ilişkin olumsuz tavırları, sınıfın çok hareketli ve olumsuz tavırlardan oluşan bir öğrenci kitlesinden oluşması, öğretmene duyulan saygının gün gittikçe azalması, kazanılan para miktarının öğretmenin hayatını idame ettirebilmesi için yetersiz olması bir öğretmenin mesleki tutkusunun azalmasına sebep olabilir (Ö13)” şeklinde duygu ve düşüncelerini dile getirmişlerdir.

4.10.6. Kendini Yorgun Hissetmek

Meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin (3/30) üzerinde durdukları bir diğer konu ise öğretmenlerin özellikle zamanla doğru orantılı olarak kendini yorgun hissetmek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Mesleki tutkunun azalması kişinin yaşı ile ilgili olabilir. Çünkü yaşla birlikte hayatımızdaki extra sorumluluklarımızın artması, bununla birlikte bedenimizin yaşlanıp yorgun düşmeye ve eskiden daha pratik bir şekilde yerine getirdiğimiz sorumlulukları yaparken zorlanmamız mümkündür (Ö16)”

“Öğretmenin iş hayatı dışındaki yaşadıkları veya işte geçirdiği süre ve süreç onun yaşam kalitesini düşürüyorsa bu ruhsal durumunu olumsuz etkileyebilir. İşine isteksiz, fiziksel ve ruhsal olarak yorgun gelmeye başladığı takdirde mesleki tutkunun azalması söz konusu olabilir. İşte tam bu noktada öğretmen süreci iyi yönetebilecek kadar güçlüyse her

şey yoluna girdiğine mesleğine olan tutkusunu arttırmış bile olur. Her şey kişinin elinde, kişinin mücadele gücünde (Ö17)”

“Öğretmen zamana yenik düşebilir. Yani şöyle ki yıllarca kendisi, mesleği, öğrencileri için çabalar durur ve geçen zamanla birlikte yorulmuş ya da kendini mesleki açıdan olmuş hissedebilir. Bu durumda mesleğine olan tutkusu ve ilgisi azalır. Mesleki hayatı dışında edindiği yaşam tecrübeleri dolayısıyla kişisel özelliklerindeki farklılaşmalar mesleki tutkusuna yansıyabilir ve azalmasına sebep olabilir. Öğretmen mekânsal olarak bir değişiklik yaşayabilir. Örneğin taşınabilir, taşındığı yere bir türlü adapte olamaz. Bu da onu olumsuz etkileyebilir. İdarecisiyle ve meslek arkadaşlarıyla çeşitli problem yaşayabilir. Bütün bunlar da meslek tutkusunun azalmasına sebep olur (Ö21)”

Yukarıdaki görüşleri destekler şekilde; Bakioğlu (2014)’ e göre de halkın öğretmenler hakkındaki düşünceleri ve bürokratik uygulamaların artması, birçok öğretmenin ve öğretmen eğitimcisinin başarılı öğretmenlere hayat veren umudunu, iyimserliğini ve kendine olan inancını yitirmesine neden olmaktadır. Yapılan araştırmalar yüksek orandaki stresin öğretmenlerin iş yaşamlarını olumsuz etkilediğini göstermektedir. Öğretmenlerin ve öğretmen eğitimcilerinin meslek yaşamlarının son aşamasında işlerine olan bağlılıklarını, yoğun çalışma düzenlerini ve enerjilerini korumakta zorluk çektikleri konusunda herkes hemfikirdir. Yaşlanmayla birlikte fiziksel ve duygusal enerji azalmaktadır. Bu duruma uyum sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

4.10.7. Çalışma Ortamındaki Huzursuzluk

Tabloda da belli olduğu üzere sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüşlerini ifade ederken bir diğer hususun çalışma ortamındaki huzursuzluk olduğu görülmektedir. Buna göre bir sınıf öğretmeni ortamla birlikte ortamdaki tüm ekip arkadaşlarını da meseleye dahil ederek;

“Görev yapılan ortam ve o ortamda bulunan ekip arkadaşlarının uyum içerisinde çalışma azmini taşııyorsa, ekip arkadaşlarından ayrılmak, farklı olmak gibi bir gayesi varsa, durumlara hep “ben” penceresinden yaklaşıyorsa bu durum öğretmenlere kişisel olarak yansır. Olumsuz iş ortamı onu da olumsuz etkiler ve ister istemez bu durum mesleki şevkine yansır. Çalışma ortamı ve ortamdaki kişiler gerçekten sadece bizim meslek için değil her meslek grubu için son derece önemlidir (Ö1)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.10.8. Mobing

Sadece eğitim camiasında değil her türlü meslek grubunda mobing konusunun ne kadar yıpratıcı bir süreç olduğu bilinmektedir. Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (2/30) az da olsa ne yazık ki bir kısmının meslek tutkusunu azaltan faktörlerden birinin de mobing olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bağlamda sadece kendisi için değil başka bir meslektaşına bile yapılmasının kendini demoralize ettiğini belirten bir sınıf öğretmeni;

“Kendi adıma mesleğime duyduğum tutkunun kolay kolay azalmasına ihtimal vermiyorum ancak zaman zaman şöyle durumlar yaşayabiliyorum. Örneğin bazen bazı öğrencilere çok fazla emek vermeme rağmen öğrencimde istediğim gelişmeyi göremiyorum. Bunu da bir tecrübe sayarak emek vermekten vazgeçmiyorum, benden daha tecrübeli ya da yetkin olduğunu düşündüğüm öğretmenlere danışıyorum ama ona rağmen olmadığı anlar oluyor. Böyle zamanlar için mesleki tutkum azalıyor diyemem ama kendimi kötü hissettiğimi söyleyebilirim. Bir de mobing beni gerçekten kimi zaman yoruyor. Sadece benim değil meslektaşlarımın bile yöneticisinden mobing gördüğüne şahit olmak açıkçası beni demoralize ediyor (Ö20)” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

4.10.9. Mekânsal Değişiklik Yaşamak

Atanma ve yer değiştirme süreçlerinin öğretmenler için çoğu zaman yıpratıcı ve yorucu olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüş ifade ederken sınıf öğretmenlerinin (2/30) mekânsal değişiklik yaşama noktasına da değindikleri görülmektedir. Görüşlerden biri ise şu şekildedir;

“Öğretmen zamana yenik düşebilir. Yani şöyle ki yıllarca kendisi, mesleği, öğrencileri için çabalar durur ve geçen zamanla birlikte yorulmuş ya da kendini mesleki açıdan olmuş hissedebilir. Bu durumda mesleğine olan tutkusu ve ilgisi azalır. Mesleki hayatı dışında edindiği yaşam tecrübeleri dolayısıyla kişisel özelliklerindeki farklılaşmalar mesleki tutkusuna yansıyabilir ve azalmasına sebep olabilir. Öğretmen mekânsal olarak bir değişiklik yaşayabilir. Örneğin taşınabilir, taşındığı yere bir türlü adapte olamaz. Bu da onu olumsuz etkileyebilir. İdarecisiyle ve meslek arkadaşlarıyla çeşitli problem yaşayabilir. Bütün bunlar da meslek tutkusunun azalmasına sebep olur (Ö21)”

4.10.10. Eğitim Sistemindeki Değişiklikler

Eğitim sisteminin bir çark ve öğretmeninden öğrencisine yöneticisinden velisine kadar her bir değerin bu çarkın bir dişlisi olduğu bilinmektedir. Doğal olarak dişlinin herhangi bir noktasında yapılan değişikliğin tüm sistemi ve sistemdeki her bir değeri etkileyeceği muhtemeldir. Sınıf öğretmenlerinden (1/30) birinin ise meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüşünü açıklarken eğitim sistemindeki değişiklikler noktasına değindiği görülmektedir ve görüşünü şu şekilde ifade etmiştir;

“Sınıflardaki öğrenci düzeyi mesleki tutkunun az da olsa azalmasına sebebiyet verebilir. Örneğin ben bu yıl 1. sınıf öğrencilerini okutuyorum. Bu öğrencilerin bir kısmı az çok okuma yazma biliyordu, bir kısmı hiç bilmiyordu, bir kısmı da biliyordu. Yani sınıfımın dinamiği çok karmaşıktı. Eğitim materyallerim sanki sınıfta tek düzey öğrenci grubu varmış gibi hazır gelmişti. Ben devamlı olarak her bir gruba ayrı ayrı hitap etmeye çalışıp her bir grup için ayrı materyaller hazırlamaya başladım. Birleştirilmiş sınıf desen değil, demesen değil yani düzenimi çok zor oturtmaya çalıştım. Hala bile oturtmuş olduğum söylenemez. Tabi bu devamlı aktif olma hali bana mesleki açıdan iyi de geliyor inkâr edemem fakat aynı zamanda özel okul eğitim öğretim dışında farklı sorumluluklar da vardır. Bir ara yapamıyorum galiba diyerek mesleğime olan bağlılığımı sorguladığımı itiraf etmeliyim. Bunun dışında eğitim sistemindeki değişiklikler de öğretmenlerin genel olarak kafasını karıştırıp onları olumsuz etkileyebilir (Ö19)”

4.10.11. Kötü Giden Özel ve Sosyal Hayat

Tabloda bir sınıf öğretmenin (1/30) meslek tutkusunu azaltan faktörlere ilişkin görüş bildirirken üzerinde durduğu noktanın kötü giden özel ve sosyal hayat olduğu görülmektedir ve bu bağlamda;

“Mesleki tutkunun azalmasında bireyin kötü giden özel ve sosyal hayatı, toplumun mesleğimize gereken değeri vermemesi, olumsuz veli grubu etkili olabilir (Ö29)” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

4.10.12. Öğretmenliği Devlet Memuru Olarak Görmek

Bir sınıf öğretmenin (1/30) ise konuya farklı bir pencereden bakarak meslek tutkusunu azaltan faktörlerden birinin öğretmenliği devlet memuru olarak görmek olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Buna göre düşüncesini net bir dille;

“Meslek tutkusunu azaltan gelişmeler, kendini tekrar etmek, gelişime kapalılık, öğretmenliği devlet memurluğu olarak görmek olabilir. Hepsi de her öğretmen için çok tehlikelidir (Ö12)” şeklinde açıklamıştır.

4.11. Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Yöneticisinin, Öğretmenlerin Meslek Tutkusunun Azalmasına ya da Artmasına Olan Etkisine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre okul yöneticilerinin, öğretmenlerin meslek tutkusunun azalmasına ya da artmasına olan etkisine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, okul yöneticilerinin, öğretmenlerin meslek tutkusunun azalmasına ya da artmasına olan etkisine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin mesleki tutkusunun artmasında veya azalmasında etkili midir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Sınıf Öğretmenlerine Göre Okul Yöneticisinin, Öğretmenlerin Meslek Tutkusunun Azalmasına ya da Artmasına Olan Etkisine İlişkin Bulgular

Okul Yöneticisinin, Öğretmenin Meslek Tutkusuna Olan Tesir Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkili Değildir.	Ö2, Ö4, Ö11, Ö17, Ö19, Ö20, Ö22, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28, Ö30	12
Okul Yöneticisi, Öğretmenin Yalnız Meslek Tutkusunun Artmasında Etkilidir.	Ö6, Ö7, Ö9 Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö21, Ö25	10
Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkilidir.	Ö1, Ö3, Ö5, Ö8, Ö10, Ö18, Ö23, Ö29	8

Tablo 12’de sınıf öğretmenlerine göre okul yöneticisinin öğretmenlerin meslek tutkusunun artmasına ya da azalmasına olan etkisine ilişkin görüşlerinin üç başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on iki sınıf öğretmenin “Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkili Değildir” şeklinde görüş bildirdiği görülürken, diğer sırada on sınıf öğretmenin “Okul Yöneticisi, Öğretmenin

Yalnız Meslek Tutkusunun Artmasında Etkilidir” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Son olarak ise sekiz sınıf öğretmenin diğer sınıf öğretmenlerinden kısmen zıt görüşte olacak şekilde “Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkilidir” şeklinde düşüncelerini ifade ettiği görülmektedir.

4.11.1. Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkili Değildir

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (12/30) okul yöneticisinin meslek tutkusunun artmasına ya da azalmasına olan etkileri üzerine en çok görüş bildirdikleri ifadenin okul yöneticisinin öğretmenin meslek tutkusunun artmasında ve azalmasında etkili olmayacağı yönünde olduğudur. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin mesleki tutkusunun artmasında veya azalmasında etkili değildir. Öğretmen kapıdan içeri girdiği anda bütün her şeyi unutup o an için hedeflerine, öğrencilerine odaklanmalıdır. Tabi ki idarecisi ile iş birliği içerisinde olursa daha güzel ürünler ortaya koyabilir. Diğer türlü biraz zorlanır diye düşünüyorum o iletişim dilini yakalayabilmek için idarecisi ile sıkıntılar yaşayabilir (Ö4)”

“Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin mesleki tutkusunun artmasında veya azalmasında etkisi yoktur. Yönetici dahil çevresel faktörler, kişiler önemlidir ama tutkuyu etkileyecek ölçüde önemli değildir. Tutku kişiseldir (Ö11)”

Bir sınıf öğretmenin ise konuya tamamen okul yöneticisinin yıl sonunda kendisini zaten objektif bir şekilde değerlendirmeyeceğine olan inancıyla yaklaşarak duygu ve düşüncelerini;

“Ben şahsen okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin mesleki tutkusunun artmasında ve azalmasında çok fazla bir etkisi olduğunu düşünmüyorum. Olumlu veya olumsuz geri bildirimi önemserim ama okul müdürü beni ne kadar iyi tanıyor ki, sınıftaki öğrencilerin durumuna ne kadar hâkim? Muhtemelen bunu yıl sonu sınıftaki öğrenci kayıtları ile değerlendirecek ve bu da bana çok gerçekçi gelmeyeceği için yönetici tavırlarını önemserim ama mesleki tutkum üzerinde bir etki oluşturması şu an için zor gibi geliyor (Ö17)” şeklinde ifade etmiştir.

Bir diğerk sınıf öğretmenini ise karşılaşmış olduğı yönetici portföylerinden yola çıkarak duygu ve düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

“Ben 18 yıllık meslek hayatımda gerçekten çok enteresan müdürlerle karşılaştım. Koltuk sevdası uğruna kalp kırınlardan tutun da ne olursa olsun öğretmenini koruyup kollayan kırmamak için uğraşına kadar çeşit çeşit müdürler gördüm. İnsanız tabi elbette etkilediğim, özellikle olumsuz durumları kafama çok taktığım zamanlar da oldu ama bu hiçbir zaman benim mesleğime duyduğum heyecanı azaltmadı ve biraz düşündüğümde de arttırdı da diyemiyorum (Ö22)”

Bir sınıf öğretmenini ise olaya çok daha pozitif bir pencereden bakarak, okul yöneticileriyle olumlu ilişkiler kurduğu halde bu durumu meslek tutkusıyla ilişkilendirmeden;

“Benim şansına mı bilmiyorum ama bu zamana dek karşıma hep çok pozitif okul müdürleri çıktı. Hiçbir zaman üzerimde müdür baskısı hissetmedim. Genelde idare eden pozisyonlarda oldular. Bu sebeple de tutkumun ne artmasında ne de azalmasında pek etkili olduklarını söyleyemeyeceğim (Ö24)” olarak düşüncesini dile getirmiştir.

4.11.2. Okul Yöneticisi, Öğretmenin Yalnız Meslek Tutkusunun Artmasında Etkilidir

Okul yöneticisinin meslek tutkusu üzerine sınıf öğretmenlerin (10/30) görüş bildirdiğı bir diğerk hususun ise okul yöneticisinin öğretmenlerin yalnızca meslek tutkularının artmasına ilişkin etkili olabileceğı yönünde olduğu görölmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Dışsal motivasyon öğretmeni mutlaka etkileyecektir. Takdir görmek, başarısının övülmesi yetişkin olsa bile öğretmeni kamçılایacak ve daha çok başarı göstermesini sağlayacaktır (Ö6)” şeklinde kendinde yaratacağı pozitif etkiyi dile getirirken, benzer şekilde diğerk sınıf öğretmenleri ise;

“İşini yapan yönetici değil de lider bir kişi ile karşılaştığınız zaman size ne yapmanız gerektiğini değil daha doğrusu nasıl yapmanız gerekenin ötesinde geri dönüşler sağlar. Bu da sizin daha özgüvenli olmanızı sağlar. Bu açıdan yöneticinin tutkuyu tetikleme noktasında büyük etkisi olduğu kanaatindeyim (Ö7)”

“Okul Yöneticisi, öğretmenin meslek tutkusunun artmasında etkilidir. Öğretmeni motive eden, problem çözme becerisi yüksek bir idareci öğretmenlerini mutlu eder. Bu durum öğretmenin tutkusunu canlı tutar. Tersine bir idareci düşünüldüğünde meslek tutkusu kaybolmaz. İşini tutku ile yapan bir öğretmen tutkusunu canlı tutacak koşulları kendi oluşturabilir (Ö12)”

“Okul Yöneticisi, öğretmenin meslek tutkusunun artmasında etkilidir. Yönetici yapıcı ve esnek olabilmelidir. Öğretmene emir yağdıran değil de danışan, fikirlerini alan ve ricacı olabilen yönetici öğretmenini olumlu yönde etkileyebilir. Diğer türlü yöneticiler öğretmenin tutkusunu etkileyebilecek nitelikte ve güçte asla değildir (Ö13)”

“Okul yöneticisinin öğretmenin tutkusunu azaltmaktan ziyade artmasında etkili olduğunu düşünüyorum. Güler yüz ve hoşgörünün olduğu ortamda eğitim daha sağlıklı ilerler. Korku ile değil sevgi ile bağlılık manevi açıdan çok daha fazla değerlidir. Üstelik şartların olumlu yönde gelişmesi öğretmenin daha verimli hale gelmesini sağlayacaktır (Ö14)” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Bir sınıf öğretmeni ise okul yöneticisinin kendisine olumlu geri bildirimler veriyor olmasını meslek tutkusu üzerinde pozitif olarak değerlendirse de yapmaması durumunun da tutkusunu azaltmayacağına işaret ederek;

“Okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları öğretmenin meslek tutkusu üzerinde olumlu yönde etkili olur. Kim ne derse desin yaptığı işin iyi olduğunu birilerinin görmesi ve bunu dile getirmesi insana kendini iyi hissettirir ama bir yönetici bunu yapmıyor diye de öğretmenin kendi içinde büyüüttüğü mesleki duygularının azalacak hali yoktur (Ö15)” şeklinde görüş bildirmiştir. Yine çok benzer bir şekilde bir diğer sınıf öğretmeni ise durumu;

“Okul yöneticilerinin yönlendirici ve kibar tutumları öğretmenleri her anlamda olumlu olarak etkilemektedir. Ancak böyle davranmadıklarında da mesleğine gerçekten tutkulu bir öğretmen bunu kendine çok fazla dert edinmez, hatta bir problem seziyorsa gidip yöneticisiyle bunu açık açık konuşur ve çözmeye çalışır. Çözülüyorsa bu yine öğretmenin meslek tutkusunda bir azalmaya sebep olmaz (Ö16)” olarak açıklamıştır.

Yine çok defa öğretmenlerin üzerinde durduğu gibi öğretmenin mesleğini sahiplenişinin ve bağlılığının birçok detaydan daha önemli olduğunu ifade eden bir sınıf öğretmeni duygu ve düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Okul yöneticilerinin öğretmenlere destek sağlamaları, motive etmeleri, duygusal açıdan güvenilir ortamlar yaratmaları ve öğretmenlere gereken değeri vermeleri, onlara katkı sağlamaları gerekmektedir. Kurum, öğretmenlere yeni materyaller ve kaynaklar sağladığında, aynı zamanda farkında olmadan araştırma ve öğrenmeye teşvik eder. Motivasyonu geliştirir. Bu da öğretmenin mesleki tutkusunu artmasını körükler ama bunları yapmadığında da tutkusu söner diyemeyiz daha önce dediğim gibi mesleğine tutkuyla bağlı öğretmenin mesleğini sahipleniş ve bağlılığı aldığı ya da alacağı geri bildirimlerden daha kuvvetlidir (Ö21)”

4.11.3. Okul Yöneticisi, Öğretmenin Meslek Tutkusunun Artmasında ve Azalmasında Etkilidir

Tabloya bakıldığında sınıf öğretmenlerinin (8/30) okul yöneticisinin meslek tutkusunun artmasında ve azalmasında etkisine yönelik olarak her ikisi açısından da etkili olabilecekleri yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu görüşlerden önce çıkanlar şu şekilde sıralanmıştır;

“Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin mesleki tutkusunun artmasında veya azalmasında çok önemli bir etkidir. Öğretmen yetişkin bir birey de olsa uğraştığı kişiler çocuk olduğu için bir nevi çocuk psikolojisinin etkisinde kalabilir. Hal böyleyken idarecisi tarafından olumlu tutum ve davranışlar hissettiğinde de performansı sürekli yüksek olur, aksi olduğunda da öğretmen kendini kötü hissedebilir (Ö1)”

“Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin mesleki tutkusunun artmasında da azalmasında da etkilidir. Özellikle mobing yapıyorsa çok olumsuz durumlarla karşılaşabiliriz (Ö3)”

“Okul yöneticisi önemlidir. İdareci vardır sizi kamçılar, idareci vardır sizi soğutur. İdareci vardır özenirsiniz, sorumluluklarınızı yapmadığınızda ona ayıp olacağını düşünürsünüz ya da buna rağmen yapmalıyım dediğiniz insanlar olur (Ö8)”

“Yani kesinlikle müdürlerin öğretmenlerin duyguları üzerinde etkileri olduğuna inanıyorum. Örneğin benim okul müdürüm benim kendimi geliştirmem için bulduğum imkanlar karşısında asla yanımda olmuyor. Tek düşündüğü kurum kurum kurum ve onu bu noktada anlayamıyorum. Oysa şunu düşünmeli benim kendime yaptığım her katkı kuruma yaptığım katkıdır ama o pencereden bakmıyor. Okulda olmadığım her saati öğrenciler, veliler ve kendisi açısından bir tehlike olarak görüyor. Bu da beni açıkçası yoruyor. Tam tersi olsa mesela kendimi çok daha motive hissedeceğim (Ö18)”

“Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin, mesleki tutkusunun artmasında ve azalmasında kesinlikle etkilidir. Okul yöneticinin baskıcı, olumsuz yönleri ağır basan eleştiriler yapması öğretmenin mesleki bilgisinden şüphe duymaya başlamasına neden olur. Mesleki tutkusu fazla olan bir insan dışarıdan olumsuz aldığı tepkileri daha çok düşünür, sürekli kendisinde tamamlanmayacağını düşündüğü bir eksik arar. Tamamlamaya çalışır, olmadığına inanır. Tutkusu artarak saplantıya dönüşür. Yaptığı iş sürekli olumsuz eleştiri alan her insan, sevdiği işi yapıyor olsa bile bir süre sonra yapamadığını düşünerek o işten uzaklaşır (Ö23)”

“Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları mesleki tutkunun artmasında ve azalmasında çok fazla etkilidir. Klasik yönetim yaklaşımlarını esas alan bir yönetici varsa öğretmene değer vermez, x kuramı bakış açısı ile bakarsa öğretmenin tutkusunun azaltır ya da tam tersi y kuramı merkezli bir yönetim olur, öğretmene değer verir, onun maddi ve maddi olmayan ihtiyaçlarını karşılanması için ortamlar oluşturursa mesleki tutkunun da pozitif yönde artmasını sağlamış olur (Ö29)”

4.12. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleki Doyum Noktasında Meslek Tutkusunun Yerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre mesleki doyum noktasında meslek tutkusunun yerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, mesleki doyum noktasında meslek tutkusunun yerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmenin mesleğinden aldığı doyum ile mesleki tutkusu arasında sizce bir ilişki var mıdır? Nasıl?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Sınıf Öğretmenlerine Göre Mesleki Doyum Noktasında Meslek Tutkusunun Yerine İlişkin Bulgular

Mesleki Doyumun, Meslek Tutkusu ile İlişkilendirilmesi Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Artar.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö28, Ö29	25
Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Azalır.	Ö7, Ö30	2
Meslek Doyumu ile Meslek Tutkusu Arasında Bir Bağ Yoktur.	Ö11, Ö27	2
Meslek Doyumu, Meslek Tutkusu Kadardır.	Ö9	1

Tablo 13'te sınıf öğretmenlerinin mesleki doyum ile meslek tutkusu arasındaki ilintiye ilişkin görüşlerinin dört başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun yani yirmi beş sınıf öğretmenin “Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Artar” şeklinde görüş bildirdiği görülürken, tam tersi yönünde yalnızca iki sınıf öğretmenin ise “Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Azalır” şeklinde görüş ifade ettiği görülmektedir. İki sınıf öğretmeni konuya ilişkin “Meslek Doyumu ile Meslek Tutkusu Arasında Bir Bağ Yoktur” diyerek düşüncesini dile getirirken, yalnızca bir sınıf öğretmenin “Meslek Doyumu, Meslek Tutkusu Kadardır” şeklinde düşüncesini dile getirdiği görülmektedir.

4.12.1. Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Artar

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (25/30) meslek doyumunu ile meslek tutkusu arasında doğru orantı kurdukları düşünülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Öğretmen bilgisini öğrencisi ile paylaşır. Olumlu sonuçlar ve başarı gözlemlediği zaman harcamış olduğu direncini fazlasıyla geri toplar mutlu olur ve doyuma ulaşır. Tutkusu devam ettiği halde öğrencilerine yetemiyorsa artık doyuma ulaşması risk altındadır

ve tadında noktayı koyması gerekmektedir (Ö1)” şeklinde düşüncesini dile getirirken, benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Öğretmen mesleğinden doydukça, ürününden yani öğrencisinden olumlu dönütler gördükçe mesleğine daha çok tutkulu olur. Mesleki doyum, mesleki tutkuyu artırır (Ö3)”

Öğretmenin mesleğinden aldığı doyum ile mesleki tutkusu arasında ilişki vardır. Öğretmen mesleğinden doyum aldıkça mesleğine olan tutkusu da artar (Ö4)”

“Öğretmenin aldığı mesleki haz, aldığı mesleki doyum; mesleki tutkusunu artırır diye düşünüyorum. Çünkü iyi hisseder kendini, bir şeyleri doğru yaptığını düşünür ve bundan da etkilenir (Ö5)”

“Doyum tutkuyu artırır. Ne kadar çok “Ben yaptım, bugün gerçekten öğretmenliğimin hakkını verdim, bu yıl çok başarılı öğrenciler yetiştirdim.” dedikçe seneye daha tutkulu bir şekilde başlayacaktır (Ö6)”

“Her gün eve gittiğimde şöyle bir düşünüyorum. “Ben bugün ne yaptım? Ne eksik kaldı? Oldu mu? Oturdu mu?” diye günün muhasebesini mutlaka zihnimden yaparım. Böyle olduğunda da mesleğimden doyum aldığımı hissediyorum, doyum aldıkça da mesleğime olan tutkum devam ediyor (Ö8)” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin görüşlerini destekler nitelikte olarak; meslek doyumunu noktasında Vural (2004)’ e göre de öğretmenler yaşamlarının büyük bölümünü okulları ve okullarıyla ilintili örgütlerde geçirirler. Bu durum onların okul ortamında işlerinden duydukları hazın önemini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin işten sağladıkları doyumun düzeyi onların yaşamını da etkileyecektir. İşini haz duyarak yapan öğretmenin, yaşamının güzelleşip, ömrünün uzaması söylenebilir. Okulun amaçları olan öğrencinin niceliği ve niteliği arttırılmaya çalışılırken, aynı zamanda öğretmenlerin de işten aldıkları doyumun arttırılmaya çalışılması gerekmektedir. Eğitim örgütlerinin girdisi ve çıktısının temel ögesi insandır. Bu anlamda, eğitim örgütleri için iş doyumunun önemi ortadadır.

Yine benzer şekilde düşünen diğer sınıf öğretmenleri de düşüncelerini şu şekilde dile getirmişlerdir;

“Öğretmen mesleğinden doyum aldıkça mesleki tutkusu artar. Gün içinde mesleki anlamda konuşma limitini doldurup, öğrencilerini onları sever, onları çözer, uyarır. Yani

gün içinde mesleki anlamda yapması gerekenleri yaptığını hissettiği noktada mesleki tutkusu da artar (Ö10)”

“Bence mesleki anlamdaki doyum meslek tutkusuyla doğru orantılıdır. Mesleğini tutkuyla yapan öğretmenler mesleki açıdan doyuma ulaşacaklardır (Ö14)”

“Öğretmenin mesleğinden aldığı doyum ile mesleki tutkusu arasında evet ilişki vardır. Kişinin mutlu olabilmesi için yaptığı işten keyif alması gerekmektedir. Bir şeyi öğretiyorsunuz ve ondan keyif alıyorsunuz. Öğretme tutkusu, öğrettiğin şeyden mutluluk duymaktır. Öğrettiğin her şey seni heyecanlandırır. Yaptıkça coşarsın, verdikçe, öğrencilerin gözlerini gördükçe, bu coşkunuz artar. Böylelikle mesleğinden aldığın bu doyum, mesleki tutkunuzu arttırır (Ö21)”

Bir öğretmenin ise mesleğinden doyum alamayan bir öğretmenin mesleğini zaten tutkuyla yapamayacağını ifade eden sözlerle düşüncelerini;

“Öğretmenin mesleğinden aldığı doyum ile mesleki tutkusu arasında elbette ilişki vardır. Mesleğinden doyum alan bir öğretmenin meslek tutkusu artar, doyum alamayan zaten tutkuyla yapamaz (Ö22)” şeklinde dile getirirken mesleğini tutkuyla yapan öğretmenin de aynı zamanda doyumsuz olduğunun da altını çizerek şu şekilde görüş bildirmiştir;

“Öğretmenin mesleğinden aldığı doyum, yaptığı işe ne kadar tutkuyla bağlı olduğuyla elbette alakalıdır. Mesleğine gerçekten tutkuyla bağlı bir öğretmen çocuklarının yaptığı en küçük doğrularda büyük doyumlara ulaşır. Ama şöyle de bir gerçek var ki aynı zamanda mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen için sınır noktası yoktur, hep daha fazlasını ister, doyumsuzdur (Ö23)”

Yine benzer şekilde mesleğinden doyum alamayan bir öğretmenin mesleğini zaten tutkuyla yapamayacağını ifade eden bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Mesleki doyum aldıkça birey mesleğine daha fazla ilgi gösterir. İlgisi artıkça tutkusu da artacaktır. Doyum almayan bir öğretmenin mesleki tutku göstermesi beklenemez (Ö29)” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

4.12.2. Öğretmen Mesleğinden Doyum Aldıkça, Mesleğine Olan Tutkusu Azalır

Tabloda da görüldüğü üzere meslek doyumu ve meslek tutkusu arasındaki ilişkiye ters orantılı olarak bakan sınıf öğretmenlerinin (2/30) görüşleri ise şu şekildedir;

“Tam olarak mesleki doyum sağlayan insan var mıdır? Yaşla belki ilgili olabilir ya da yaşanmışlıkla ilintili olabilir. Mesleki anlamda doyduğunuzu hissettiğinizde zaten artık gelişmeye, gelişime ve yeniliklere kendinizi kapatmış demektesinizdir. “Ben oldum.” dediğinizde zaten tutkunuz da artık gelişim göstermiyordur (Ö7)”

“Tutkulu öğretmen mesleğine tam anlamıyla hiçbir zaman doyamaz. Tutku sonsuz bir duygu benim için. Mesleki açıdan doyunluk hissettiği zaman tutku eskisi gibi olmayacağını düşünüyorum (Ö30)”

4.12.3. Meslek Doyumu ile Meslek Tutkusu Arasında Bir Bağ Yoktur

Tabloya bakıldığında sınıf öğretmenlerinin (2/30) az da olsa meslek doyumu ve tutkusu arasında bir bağ kurmadıkları da görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri;

“Meslek doyumu ile tutku arasında bir bağ kuramadım. Öğretmen tutkulu olduğu için mesleğinden doyum sağlamaz ya da mesleğini doyum sağlamak için yapmaz. Mesleğini güzel nesiller yetiştirmek için tutkuyla yapar (Ö11)”

“Eğer doyum ile tutku arasında doğrudan sıkı bir bağ olsaydı kamuda görev yapan öğretmenlerin birçoğunun bu durumdan negatif olarak etkilenmesi beklenirdi. Ancak Doğu Anadolu da görev yapan birçok öğretmen arkadaşım var ve durum böyle olsaydı birçoğunun olumsuz şartlara, kötü yönetimlere, akademik olarak düşük öğrenci profiline rağmen heyecanını ve tutkunu devam ettirmesine şahit olmazdım (Ö27)” olarak görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.12.4. Meslek Doyumu, Meslek Tutkusu Kadardır

Bir sınıf öğretmeni (1/30) mesleki doyumun tutku kadar olduğunu ifade ederek düşüncesini şu şekilde dile getirdiği görülmektedir;

“Öğretmenin mesleğinden aldığı doyum mesleki tutkusu kadardır. Mesleğine olan tutkusu ne kadar fazla ise aldığı doyum da o kadar fazla olacaktır (Ö9)”

4.13. Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaş ve Tecrübenin Meslek Tutkusuyla Orantılanabilirliğine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre yaş ve tecrübenin meslek tutkusuyla orantılanabilirliğine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, yaş ve tecrübenin meslek tutkusuyla orantılanabilirliğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Tecrübelerinizi genel olarak değerlendirdiğinizde, mesleki tutku mesleğe yeni başlayan öğretmenlerde daha mı fazla olur? Yoksa öğretmenin yaşı ilerledikçe mi bu durum gelişir? Mesleki tutkunun yaş ile doğru orantılı olduğunu düşünüyor musunuz?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Sınıf Öğretmenlerine Göre Yaş ve Tecrübenin Meslek Tutkusuyla Orantılanabilirliğine İlişkin Bulgular

Yaş ve Tecrübenin Meslek Tutkusu ile Orantılanabilme Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Meslek Tutkusu Yaş ve Tecrübe ile İlintili Değildir.	Ö1, Ö2, Ö5, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö22, Ö25, Ö26	14
Meslekte Yeni Öğretmenin Tutkusu Daha Fazladır.	Ö4, Ö7, Ö8, 13, Ö27, Ö28, Ö30	7
Meslekte Yeni Öğretmenin Tutkusu Daha Azdır.	Ö9, Ö10, Ö21, Ö23,	4
Meslek Tutkusu Tecrübe ile İlintilidir	Ö7, Ö24, Ö29	3
Meslek Tutkusu Hem Yaş Hem Tecrübe İlintilidir.	Ö3, Ö6	2
10-15 Arası Kıdemde Meslek Tutkusu Fazladır.	Ö16	1

Tablo 14'te sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile orantılanabilme boyutuna ilişkin görüşlerinin altı başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on dört sınıf öğretmeni, “Meslek Tutkusu Yaş ve Tecrübe ile İlintili Değildir” şeklinde görüş bildirirken, yedi sınıf öğretmenin ise “Meslekte Yeni Öğretmenin Tutkusu Daha Fazladır” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Dört sınıf öğretmeni ise durumu “Meslekte Yeni

Öğretmenin Tutkusu Daha Azdır” şeklinde ele alırken, üç sınıf öğretmeni “Meslek Tutkusu Tecrübe ile İlintilidir” olarak ele aldığı görülmektedir. İki sınıf öğretmeni “Meslek Tutkusu Hem Yaş Hem Tecrübe İlintilidir” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Yalnızca bir sınıf öğretmeni ise kıdem aralığı vererek meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile ilintisine “10-15 Arası Kıdemde Meslek Tutkusu Fazladır” olarak baktığı görülmektedir.

4.13.1. Meslek Tutkusu Yaş ve Tecrübe ile İlintili Değildir

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (14/30) yarısına yakını meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile ilinti olmayacağı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni öğretmenliğin bir gönül mesleği olduğuna dem vurarak;

“Tecrübe insanın kendisini geliştirme ve yenilemesiyle güzelleşir. Uzun yıllar meslekte kalıp yeniliklere kapalıysanız ben her şeyi biliyorum diye bir egonuz mevcutsa ve genç nesillere örnek olacak bir davranışınız yoksa çok tutkulu olduğunuz söylenemez sadece bulunduğunuz kulvarda ilerleyerek geçimini sağlayan bir birey olmanın ötesine gidemezsiniz. Mesleki tutku yaşla çok ilgilendirebileceğim bir duygu değil. Bu meslekte yıllarını verip belirli bir kalıbın dışına çıkmayı beceremeyen meslektaşlarımda olduğu gibi mesleğin henüz başında olup inanılmaz enerjisi ve isteği olan genç meslektaşlarımda oldu. Bu meslek gönül işi, aynaya baktığında nasıl kendimizi görüyorsak geleceğimizin de güzel olması için bize emanet edilen öğrencilerimizi aynamız olarak görebilmeyi hedeflemek zorundayız (Ö1)” şeklinde görüş bildirirken bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Aslında bunun birazcık şans olduğunu düşünüyorum. Çünkü çalıştığımız ortam çok önemli, çalıştığımız öğrenciler çok önemli, çalıştığınız yönetici kadrosu çok önemli. Çok fazla tutku ile başlayan bir öğretmenin bu faktörlerin doğrultusunda mesleğine olan tutkusunun etkileneceğini düşünüyorum. Bu sebeple bunun da biraz şansa bağlı olduğu kanısındayım. Yani yaş ve tecrübe ile ilgili olduğunu çok fazla düşünmüyorum (Ö2)” durumu daha çok şans üzerinden ifade ederek, tutku faktörünü yaş ve tecrübe dışında bırakmıştır.

Meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile ilintili olmadığını ifade eden diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Meslek tutkusu ne yaş ne de tecrübe ile bağlantılı değildir. Tutku insanın içinden gelen bir duygudur. Ne yaş ne de tecrübe tanır (Ö11)”

“Mesleki tutkunun azlık ya da fazlalık oranını yeni öğretmen/deneyimli öğretmen olarak sınıflamak doğru değildir. Tutkunun deneyimle ve yaş ile ilgisi olduğunu düşünmüyorum (Ö12)”

“Çoğunlukla bütün öğretmenler mesleğine ilk tutkuyla başlar ama amaçlar vizyon beklenti değiştikçe ya bu tutku azalır ya da artar. Bu tamamen kişisel bir durum olmakla birlikte yaş ve tecrübe ile orantılı değildir (Ö15)”

“Ben meslek tutkusunun ne yaşa ne tecrübeye çok bağlı olduğunu düşünmüyorum. Burada farklı değişkenler mevcuttur. Daha önce de belirtmiş olduğum gibi meslek tutkusu tamamen kişinin kendi elinde kendi mücadele gücündedir (Ö17)” şeklinde görüşlerini dile getirmişlerdir.

Meslek tutkusunun kişiden kişiye değişecek bir faktör olduğunu öne süren diğer sınıf öğretmenleri ise düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Hayır, ben mesleki tutkunun yaş ve tutku arasında bir bağlantı olduğunu düşünmüyorum. Bu kişiden kişiye göre değişen bir durumdur (Ö19)”

“Mesleki tecrübenin yaş ve tecrübe ile doğru orantılı olduğunu düşünmüyorum. Yeni mezun olmuş bir öğretmen de mesleğini tutkuyla yapabilir ya da mesleğine yıllarını vermiş bir öğretmen de tutkusundan hiçbir şey kaybetmemiş olabilir. Karakteri, ilgi ve yetenekleriyle alakalı olduğunu düşünüyorum (Ö22)”

“Mesleğe olan tutkun benim başladığım günden bu yana hiç değişmedi. Öğretmenlik mesleğini severek yapıyorum. Mesleğin hakkını da vermek gerek. Mesleğe olan tutku bence değişmez kişi işini seviyor, severek yapıyorsa problem değil (Ö25)”

“Yaş ve tecrübe ile ilgili olduğunu düşünmüyorum. İçinizde bu tutku varsa hiç sönmemeli (Ö26)”

4.13.2. Meslekte Yeni Öğretmenin Tutkusu Daha Fazladır

Meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile ilintisi durumuna meslekte yeni öğretmenin tutkusunun daha fazla olacağı yönüyle bakan sınıf öğretmenlerinin (7/30) görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Yeni başlayanlar tecrübeli olanlara göre heyecan faktörü sebebiyle bence biraz daha tutkulu olabilirler. Zaten eğer ki gerçekten de öğretmenlik mesleğini isteyerek seçmişlerse tutkuları giderek artar (Ö4)”

“Genç öğretmenin tutkusu yakar, tecrübeli öğretmenin sakindir. Elbette gençlerden öğreneceğimiz çok şey var. Heyecanları, mesleklerine duydukları heyecan önemli ama ben baktığım zaman aşağı yukarı başıma ne geleceğini biliyorum (Ö8)”

“Sanırım mesleğe yeni başlayanlarda meslek tutkusu daha çok. En büyük sorunda heyecanını yitirmiş öğretmenlerin yenileri etkilemeye çalışması (Ö27)”

“Mesleğe başlanan ilk yıllar tabii ki çok önemli. Enerji taze, heves var dolayısıyla performansta her zaman daha fazla olur. Yıllar ilerledikçe kırılmalar yaşanabileceği, işleyiş rutine dönebileceği için bence tutku ilk yıllarda daha fazladır ama diyemem ki yıllar sonra azalır ya da biter. Benim demek istediğim sadece ilk yıllarda açıkladığım sebeplerden ötürü daha fazla olabileceği (Ö28)”

“Yaş ile ters orantılı olduğunu düşünüyorum. Bu konuda genelleme yapacağım. Çevremde gördüğüm meslektaşlarımdan yola çıkacak olursam, göreve yeni başlayan ya da daha genç arkadaşlar daha hevesli ve tutkulu oluyor. Sürekli başka ne yapabilirim düşüncesi, çocuklara olan bağlılık daha fazla oluyor. Zaman içerisinde mesleki doygunluğa ulaşan daha deneyimli olan öğretmen arkadaşlarımda ise o heyecanı göremiyorum. Daha monoton bir yapı sergiliyorlar (Ö30)”

Genel manada öğretmen görüşlerine bakıldığında öğretmenlerin mesleğin ilk yıllarında tutkunun daha fazla olmasının esas sebebini kendilerine göre heves, heyecan, gençlik olarak ilintilendirdikleri gözden kaçmamaktadır.

4.13.3. Meslekte Yeni Öğretmenin Tutkusu Daha Azdır

Sınıf öğretmenlerinin (4/30) bir kısmının meslekte yeni olan öğretmenin meslek tutkusunun daha az olacağına yönelik görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Tutku mesleğe yeni başlayanlarda tecrübesizlikten kaynaklı olmayabilir. Tecrübesizlik onda kafa ve duygu karışıklığı yaratabilir. Bu olabilecek bir durumdur. Diğer durum ise 5-

10 yıllık öğretmenlerde tutku daha fazla görülebilirken, yaş ve görev süresi çok ilerledikçe tutku azalabilir ama bir kesinlikten bahsetmek doğru olmaz (Ö13)”

“Mesleki tutku mesleğe yeni başlayan öğretmenlerde daha az olur. Bunun en önemli nedeni, mesleğe yeni başlayanların idealist yapıları sebebiyle, ortamları arasında çelişkiler yaşar. Oysa öğretmenlerin yaşları yükselip tecrübeleri arttıkça, öğretme tutkusunu etkileyen etmenlere ilişkin olumlu görüşleri de artış kazanır. Kıdemi 30 yıl ve üstü olan öğretmenlerle, kıdemi 6-10 yıl arasında olan öğretmenler arasında, 30 yıl ve üstü öğretmen lehine fark ortaya çıkar (Ö21)”

“Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerde başlangıçta duydukları endişe yüzünden meslek tutkularında gelgitler yaşanabilir ama sonrasında etkileyen şey, yaş ve tecrübe değil kişilik yapısıdır (Ö23)”

4.13.4. Meslek Tutkusu Tecrübe ile İlintilidir

Tabloda meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile orantılanma hususuna sınıf öğretmenlerinin (3/30) az da olsa bir kısmının sadece tecrübe ile ilintilendirdiği görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Meslek tutkusunun yaş ile ilgili olduğunu düşünmüyorum ama deneyim ve tecrübe etkilidir diye düşünüyorum. Örneğin kişi mesleğinde daha 5 yıllık bir öğretmen olabilir ama öyle kalıcı deneyim ve tecrübeler yaşamıştır ki var olan meslek tutkusu arşa çıkmıştır ya da öyle kötü deneyim ve tecrübeler yaşar ki meslek tutkusunda azalmalar söz konusu olabilir (Ö24)” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.13.5. Meslek Tutkusu Hem Yaş Hem Tecrübe İlintilidir

Sınıf öğretmenlerinin (2/30) meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile ilinti olduğunu belirten görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Yani ilk başlarda daha heyecanlı oluyoruz ama tecrübe de çok önemli. Mesela şimdi ben tekrar 1. sınıfa döndüğüm zaman çok daha farklı şekilde olabileceğini düşünüyorum. Yani mesleki tutku durumunda tecrübenin de etkisi var ama o yaşı vermiş olduğu heyecanın da etkisi çok var tabii ki (Ö3)”

“Kişi eğer öğretmenliği severek okuduysa, bir an önce okulunun bitip işe başlamayı istediye mutlaka o heyecanı, inişleri, çıkışları daha fazla olacaktır. Tecrübenin de yadsınamaz bir gerçeği vardır. Zamanla öğretmen öğrenciye baktığı an onu okumaya başlar, ona göre müdahalelerde bulunur. Yani her ikisinin de ayrı ayrı seviyesi vardır (Ö6)”

4.13.6. 10-15 Arası Kıdemde Meslek Tutkusu Fazladır

Bir sınıf öğretmenin (1/30) meslekte kıdem aralığı vererek 10-15 arası kıdemde meslek tutkusunun daha fazla olacağına yönelik şu şekilde görüş bildirdiği görülmektedir;

“Mesleki tutkunun yaş arttıkça az da olsa azalabileceğini fakat tecrübe artışının da mesleki tutku üzerinde olumlu olacağını düşünmekteyim. Yani mesleğimizin ne başı ne sonu değil, ortaları tutkunun en derinden yaşandığı zamanlar olabilir. Somutlaştırmam gerekirse mesleğin 10. ve 15. yılları arası diyebilirim (Ö16)”

4.14. Sınıf Öğretmenlerine Göre Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Meslek Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna tesirine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna tesirine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmenin sosyal yaşantısındaki duygu durumu mesleki tutkusuna yansır mı? Yansıtmasını doğru bir tavır olarak değerlendirebilir miyiz? Örneğin; ailevi problemleri olan bir öğretmenin değişen öncelikleri mesleğine duyduğu tutkuyu değiştirebilir mi? (Ya da tam tersi sosyal yaşantısındaki mutlulukları)” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15. Sınıf Öğretmenlerine Göre Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Meslek Tutkusuna Tesirine İlişkin Bulgular

Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Meslek Tutkusuna Tesir Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansımamalı.	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23, Ö25, Ö26	16
Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansır.	Ö2, Ö3, Ö5, Ö8, Ö10, Ö13, Ö14, Ö23, Ö25, Ö29	10
Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusunu Etkilemez.	Ö7, Ö20, Ö24, Ö26, Ö27, Ö28, Ö30	7
Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Gücüne Göre Meslek Tutkusu Etkilenir/ Etkilenmez.	Ö1, Ö6, Ö22	3

Tablo 15'te sınıf öğretmenlerinin sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna yansımaya ilişkin görüşlerinin dört başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on altı sınıf öğretmeni, “Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansımamalı” şeklinde görüş bildirirken on sınıf öğretmeni ise “Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansır” şeklinde görüş bildirmiştir. Yedi sınıf öğretmeni “Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusunu Etkilemez” olarak düşüncesini açıklarken üç sınıf öğretmeni sosyal yaşantıdaki duygu durumunun ağırlığına dem vurarak “Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Gücüne Göre Meslek Tutkusu Etkilenir/ Etkilenmez” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir.

4.14.1. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansımamalı

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (16/30) büyük çoğunluğu sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna yansımaya doğru olmadığına olan inançlarından yola çıkarak düşüncelerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Öğretmenin duygu durumunu yansıtmaması gerekiyor özellikle ders içinde. O kapıdan girdiğimiz anda her şeyi unutmamız gerekiyor ama ister istemez etkilediğini düşünüyorum (Ö3)”

“Gerçekten öğretmenlik bu noktada zor bir meslek. Her şeyi kapıdan içeri girerken bırakmak gerekir diye düşünüyorum. Onun için hedeflerimize, öğrencilerimize odaklanır ve bu sorunları sonraya ertelersek çocuklarımıza çok fazla yansıtmamış oluruz. Bu noktada da çaba göstermemiz gerek. Çünkü bizim duygu durumumuzla onların bir bağları yok, mesleğimizle sosyal hayatımızı karıştırmamak gerekiyor (Ö4)”

“Öğretmen okul çatısı altına girdiği an diğer dış dünyada yaşadığı sıkıntıları, sorunları işine yansıtmaması gerekir. Aslında iş demek de doğru değil, iş olsa işe yansır ama bizimki bir iş olmadığı için, vicdani bir boyut olduğu için hiçbir şekilde ne kadar sıkıntı yaşarsak yaşayalım; öğrencilerinin gözlerinin içine baktığımızda bütün dertlerimizin, sıkıntılarımızın tutkulu bir öğretmende bittiğini düşünüyorum (Ö9)”

Bir sınıf öğretmeni ise duruma yaşanan olayı pozitif ve negatif olarak ayırarak;

“Öğretmenin sosyal yaşantısındaki pozitif duygu durumu mesleki tutkusuna yansır onun dışındaki yaşadığı olumsuzlukların hiçbirinin mesleki tutkusuna yansımaması gerekir (Ö11)” şeklinde görüş bildirirken, bir diğer sınıf öğretmeni ise önemli olan meselenin öğretmen tutkulu olsun ya da olmasın duyguları yönetmek olduğunu ifade ederek;

“Öğretmenin sosyal yaşantısındaki duygu durumu mesleki tutkusuna yansımamalı. Zaten duygularını yönetemeyen bir ‘tutkulu’ öğretmen mutsuz olmaya mahkumdur. Hal böyleyken mutsuz bir öğretmenin ise işine olan sevgisi ve aidiyeti azalacağı için tutku zamanla azalır veya kaybolur (Ö12)” düşüncesini dile getirmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise sosyal yaşantıdaki duygu durumunu yansıtmamasının öğretmenin mesleğine olan tutkusunu kaybetmesine sebebiyet vereceğine ilişkin görüşlerini;

“Tabii ki bir öğretmenin sosyal yaşantısındaki problemleri yansıtmaması gerekir. Yansıtma gafletine düştüğü noktada zaten öğretmen mesleğine duyduğu tutkuyu kaybeder. Kafasını başka şeyler meşgul etmeye başladığında mesleğine kanallıze olması nasıl beklenir. Öğretmenin buna izin vermemesi gerekir. Bu aynı zamanda kişilikle ilgili bakış açısidir (Ö15)” olarak dile getirirken çok benzer şekilde bir diğer sınıf öğretmeni de düşüncelerini;

“Hayatında olumsuzluklar yaşayan ve bu olumsuzlukları da meslek hayatına yansıtan bir öğretmen mesleki tutkusunu kaybedebilir. Örneğin geçim derdi yaşayan bir öğretmen, her gün bunu düşünerek okula geldiğinde öğrencilerine ne kadar faydalı olabilir ki. O yüzden öğretmenlik gerçekten zor bir meslek, çok fazla sorumluluğumuz var. Bir şirkette masa başı çalışanı olsan işini yaptıktan sonra kimse senin ruh halinle ilgilenmez ama bizim meslekte öyle mi? Suratınız biraz asık olsun, çocuk kalbi bunu hemen hisseder, üzülür, dert edinir. Her şeyden öte sadece bunu düşünerek 40 dakikalık da olsa gündelik hayat problemlerimizi bir kenara koyarak çocuklarımızın karşısına çıkmamız gerekir (Ö18)” şeklinde ifade etmiştir.

Bir diğer öğretmen ise sosyal yaşantıdaki duygu durumunu bir öğretmenin mesleğine yansıtması neticesinde önce tutkusunu daha sonra da öğrencileri kaybedeceğine ilişkin düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

“Bir öğretmen sınıf kapısından içeri girdiğinde tüm sorunlarını bırakıp öyle girmeli. Eğer bunu yapamıyorsa önce mesleğine duyduğu tutkuyu, ardından da öğrencilerini kaybeder. Bu bizim mesleğimizde çok kabul edilebilir bir durum değildir (Ö19)”

Yine benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri sosyal yaşantıdaki duygu durumunu mesleğe yansıtmanın doğru bir tavır olmadığını sırasıyla şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Bir öğretmen sosyal yaşantısındaki duygu durumunu asla yansıtmamalı, bu doğru bir tavır değildir. Öğretmenin duygusal açıdan sağlıklı bir yapıya ve iyi bir ruh sağlığına sahip olması gereklidir. Ailevi veya sosyal çevresinde problemleri olan bir öğretmen, mutlu olamayacaktır, böylelikle başkalarını da mutlu edemeyecek ve mesleğine duyduğu tutku da giderek azalacaktır. Benliğini yenerek, kafası dinç, aydın ve hoşgörülü olması gereklidir (Ö21)”

“Sosyal yaşantılardaki iniş çıkışlar her durumu etkilediği gibi mesleki tutkuyu da etkiler. Bunun yansıtılması ise doğru değildir. İş ve normal hayat birbirinden çok farklı bile olsa dengeyi iyi korumak gerekir (Ö23)”

“Öğretmenin olumsuz duygularını meslek yaşantısına yansıtmasını doğru bulmuyorum. Tutkuyu değiştireceğini düşünmüyorum fakat ülkede yaşadığımız sosyo ekonomik sıkıntılar bizi pek mutlu bir insan yapmıyor bu da ders içerisindeki duruşu genel

tavri olumsuz etkileyen faktör olabiliyor ama dediğim gibi tutkumuz üzerinde etkili olacak dozda değil (Ö26)”

4.14.2. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusuna Yansır

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (10/30) konuya insanı açıdan yaklaşarak sosyal yaşantıdaki duygu durumunun ister istemez meslek tutkusuna yansıtacağına ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Hepimiz insanız mottosu ile baktığım için hayata. Tabii ki özel hayatımızda yaşadığımız şeyler bir nebze bizi iş ortamında etkiler. Bunun yaşla daha çok bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Ne kadar etkilememesi gerektiğini düşünsek de bu insan olmamız sebebiyle aslında biraz otomatik olarak gerçekleşir ama yaşı ilerleyen, olgunlaşan insan olumsuz durumla ne kadar baş etmesi gerektiğini öğreneceği için yansıtırken biraz daha kendini engellemeye çalışır (Ö2)”

“Sosyal yaşamdaki duygu durumunu ister istemez yansıtıyoruz. Babam çok hastaydı her gün Çorlu’ya gidip geliyordum. Bir gün telefon geldi durumunun çok ağırlaştığını söylediler. Ben pencereye döndüm, göz yaşlarımı sildim ve “Devam ediyoruz çocuklar.” dedim. Akşam velim aradı ve bugün bir şey olup olmadığını sordu. Ben yansıtmadığımı zannetmiştim ama çocuklar görüyor (Ö8)”

“Biz insanız, yansıtmamaya çalışsak da bilinç dışı yansır. Mimiklerimizden, ses tonumuzdan belli olur (Ö10)”

“Öğretmende insan olduğu için sosyal yaşantısındaki duygu durumu mesleki tutkusuna ister istemez yansıyabilir. Doğru ya da yanlış çok tartışmaya açık bir konu olduğunu düşünmüyorum. Kimse kimsenin ne yaşadığını bilemez (Ö13)”

“Aslında profesyonel bir iş olduğu için mesleki tutkusunu etkilememesi gerekir. Ancak öğretmende bir insan ve işinin gereği olarak da insanla iletişim halinde olduğu için sosyal yaşamdaki duygu durumunu etkiler. Ailevi hayatı kötü olan öğretmen, tutkusunu artırması çok zordur ki mutsuz olan birey tutkuyu artırmak bir tarafa kimse ile iletişime geçmek istemez. Mutlu olan bireyler ise bunu okul ortamında da sürdürmek ister, daha eğlenceli keyifli olur, mesleğini yaparken de mutlu olur bu da tutkusunu artıracaktır (Ö29)”

4.14.3. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumu Meslek Tutkusunu Etkilemez

Sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusunu etkileyemeyeceğini düşünen sınıf öğretmenlerinin (7/30) düşüncelerinin ise şu şekilde sıralandığı görülmektedir;

“Özel yaşantıda yaşanan durumlar öğretmenin anlık performansı etkileyebilir ama tutkuyu yok edemez. Elbette ki hayati durumları etkileyecek kadar fiziksel rahatsızlıkları bu durumun dışında tutuyorum (Ö20)”

“Sosyal yaşantıdaki duygu durumundaki değişiklikler meslek tutkusunu kesinlikle etkilemez. Öğretmen kendisini çok derinden sarsan olaylar yaşamaz olabilir ama bunun mesleğine duyduğu tutku ile bir alakası olamaz. O öğretmenin özel hayatında çözmesi gereken bir problemdir (Ö24)”

“Öğretmenin olumsuz duygularını meslek yaşantısına yansıtmasını doğru bulmuyorum. Tutkuyu değiştireceğini düşünmüyorum fakat ülkede yaşadığımız sosyo-ekonomik sıkıntılar bizi pek mutlu bir insan yapmıyor bu da ders içerisindeki duruşu genel tavrı olumsuz etkileyen faktör olabiliyor ama dediğim gibi tutkumuz üzerinde etkili olacak dozda değil (Ö26)”

“Genel olarak insanın içinde bulunduğu ruh hali o insanın var olduğu bütün mecralarda olumlu olumsuz etkisini gösterir ancak tutkulu bir öğretmen öğrencilerini gördüğü zaman gerçekten bütün olumsuzlukları kapının diğer tarafında bırakabilir (Ö27)”

4.14.4. Sosyal Yaşantıdaki Duygu Durumunun Gücüne Göre Meslek Tutkusu Etkilenir/ Etkilenmez

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (3/30) az da olsa bir kısmının sosyal yaşantıda yaşadıklarının kendilerinde yarattığı etkiye göre meslek tutkularının etkilenip etkilenmeyeceği yönünde görüş ifade etmişlerdir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Sosyal yaşantıdaki duygu durumunun mesleki tutkusuna yansımaları öğretmenin duygu durumunun ve sosyal yaşam kriterlerinin süresiyle doğru orantılıdır. Sonuçta öğretmen de bir insandır. Karakterine doğrudan etki etmese de etkisinde kaldığı yaşanmışlıklar olabilir. Cenazesi varsa üzgün ve duygusal olması gayet normaldir. Mutlu bir gününde daha fazla neşeli olması da normaldir, küçük ekonomik sıkıntılar geçiriyor olması zaten hayatımızın içinde olması gereken bir süreçtir. Ancak kısa süreli olan yaşanmışlıklar tutkuya çok fazla

zarar vermez diye düşünürüm ancak devamlılık süresi fazla olabilecek olumlu ve olumsuz öğeler karşısında da ister istemez etkisinde de kalabilir (Ö1)” şeklinde görüş bildirirken bir diğer sınıf öğretmeni ise meseleye bir yakını kaybetme noktasından yaklaşarak görüşlerini;

“Bu hususta ben ölüm kalım meselesini ayrı bir yere koyuyorum. Böyle bir durumsa öğretmen gerçekten bundan çok etkilenebilir ve işi dahil her şeye ilişkin tutkusunu kaybedebilir. Fakat günlük sıradan problemler bir öğretmenin mesleğine duyduğu tutkusunu değiştirmez (Ö22)” olarak dile getirmiştir.

4.15. Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğretmenin Sahip Olduğu Sosyal Desteğin Meslek Tutkusunu Destekleyebilirliğine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre öğretmenin sahip olduğu sosyal desteğin meslek tutkusunu destekleyebilirliğine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, öğretmenin sahip olduğu sosyal desteğin meslek tutkusunu destekleyebilirliğine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmenin sahip olduğu sosyal destek (eş, aile, arkadaş, sevgili, kardeş) var olan tutku durumunu destekleyici bir faktör müdür? Neden?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Sınıf Öğretmenlerine Göre Öğretmenin Sahip Olduğu Sosyal Desteğin Meslek Tutkusunu Destekleyebilirliğine İlişkin Bulgular

Sosyal Desteğin Meslek	Sınıf Öğretmenleri	f
Tutkusunu Destekleme Boyutu		
Sosyal Destek Meslek Tutkusunu Besler.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25, Ö27, Ö28, Ö29, Ö30	24
Sosyal Destek Eksikliği Meslek Tutkusunu Azaltır.	Ö2, Ö3, Ö4, Ö8, Ö13, Ö29	6
Sosyal Desteğin Meslek Tutkusuyla Bir İlintisi Yoktur.	Ö5, Ö7, Ö18, Ö19, Ö24, Ö26	6

Tablo 16’da sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları sosyal desteğin meslek tutkusunu desteklemesine ilişkin görüşlerinin üç başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada yirmi dört öğretmenin yani öğretmenlerin neredeyse tamamının konuya ilişkin görüşün “Sosyal Destek Meslek Tutkusunu Besler” noktasında birleştiği görülürken, altı sını

öğretmeninin “Sosyal Destek Eksikliği Meslek Tutkusunu Azaltır” yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Son olarak yine altı farklı sınıf öğretmeni ise “Sosyal Desteğin Meslek Tutkusuyla Bir İlintisi Yoktur” şeklinde görüşlerini ifade ettiği görülmektedir.

4.15.1. Sosyal Destek Meslek Tutkusunu Besler

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (24/30) büyük çoğunluğu sosyal desteğin meslek tutkularını besleyeceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Bir günü öğrencileriyle birlikte yaşayan ve değerlendiren bir öğretmen bedensel yorgunluklarıyla eve geldiğinde evde onu pozitif bir şekilde karşılayan eş, arkadaş, kardeş tutku durumunu destekleyen olumlu bir faktördür (Ö1)” şeklinde düşüncesini dile getirirken benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Sosyal destek tabii ki bizi daha çok ileriye götürür, daha çok şevklendirir, hızımızı, motivasyonumuzu arttırır. Gülen yüzümüze etki eder (Ö6)”

“Sosyal destek tutku durumuna tesir eder. Evinde mutsuz bir öğretmen bunu ister istemez duygularına yansıtır. Şöyle de olabilir. Sosyal yaşantısı öğretmen çevresinden oluşuyorsa, paylaşımları neticesiyle mesleki olarak kendini geliştirebilir (Ö8)”

“Sosyal destek öğretmenin önünü açar, moralini bozmaz, canını sıkamaz ve yolunda güçlenerek devam etmesini sağlar (Ö9)”

“Güzel şeylerle buluşmak, sosyal destek tutkumuzu elbette güçlendirir. Bize kendimizi iyi ve güçlü hissettirir (Ö10)”

“Öğretmenin sahip olduğu sosyal destek var olan tutku durumunu destekleyici bir faktördür. Öğretmenin morali yükselir, motivasyonu güçlenir, okul dışında keyifli vakitler geçirmek öğretmene her manada iyi gelir (Ö11)” olarak düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Mutluluğun bulaşıcı olduğuna dem vurarak duygu ve düşüncelerini dile getiren bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Öğretmenin sahip olduğu sosyal desteğin tutku durumunu sadece pozitif anlamda destekleyeceğini düşünüyorum. Mutluluk bulaşıcıdır, insan çevresinden destek gördüğü sürece daha mutlu daha verimli daha tutkulu çalışmasına yardımcı olacaktır. (Ö14)”

durumu özetlemiştir. Ev ve aile ortamının huzurunun önemine değinen diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Öğretmenin evinde ve ailesinde ona destek olanlar olduğunda mesleğinde daha başarılı olur. Çünkü kendini daha güvende, daha rahat hisseder. Bu kafa rahatlığı öğretmene psikolojik olarak çok iyi gelir ve bu durum mesleğinden tutun da her türlü yaşantısını pozitif etkiler. Kişinin ev ve aile ortamında huzurlu olması çok önemlidir (Ö16)”

“İyi bir aile yaşantısına sahip, huzurlu, mutlu bir öğretmenin iş yaşamı da daha huzurlu ve mutlu olur. Güzel olan her duygu da var olan iyi, kötü her duygumuzu daha da güzelleştirir diye düşünüyorum. Bu da öğretmenin var olan tutku durumunu destekleyen bir faktördür (Ö17)”

“Öğretmenin özellikle aile yaşamında desteklenmesi işine yoğunlaşmasına yardım eden faktörlerden biridir. Evden mutlu çıkan bir öğretmen işinde de daha mutlu olur diye düşünüyorum (Ö20)”

“Bir öğretmen için ailenin desteği, var olan tutku durumunu destekleyici bir faktördür. Öğretmenin eş, aile, arkadaş çevresi ile iletişimi kuvvetli olduğunda mesleki tutkusunu destekler (Ö21)” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Konuya sadece öğretmenlik için değil tüm meslekler için güç ve motivasyon kaynağı olacağını düşünen bir sınıf öğretmeni ise;

“Sosyal destek kesinlikle mesleki tutkuyu destekleyici bir faktördür. Sadece öğretmenlik için değil bütün mesleklerde arkanızda sizi destekleyen sevdiklerinizin olduğunu bilmek ayrı bir güç ayrı bir motivasyon kaynağı olur (Ö22)” olarak görüş bildirmiştir.

Kişide tutku oluşması için öncelikle içsel motivasyonun önemine değinen ve bunu da ortaya çıkaran faktörlerden birinin sosyal destek olduğunu düşünen bir sınıf öğretmeni ise;

“Sahip olunan sosyal destek tutku durumunu etkiler. Çünkü tutkuların oluşması için bireyin içsel motivasyonunun gerçekleşmiş olması gerekir. Eş, aile, arkadaş vb. bu içsel motivasyonu oluşmasına etki eder ve var olan motivasyonun aktif şekilde ortaya çıkmasında duygu durumuna göre olumlu ya da olumsuz olarak etkiler (Ö29)” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

4.15.2. Sosyal Destek Eksikliği Meslek Tutkusunu Azaltır

Sınıf öğretmenlerinin (6/30) sosyal destek eksikliğinin meslek tutkusunu azaltacağına ilişkin görüşlerinden öne çıkanların şu şekilde olduğu görülmektedir;

“Aile yaşantısı, arkadaş çevresi; bunlar insanın mutlu olması için önemli şeyler. Mutlu da edebilir, mutsuz da edebilir. Mutlu bir birey daha pozitif olur, daha olumlu düşünür diye düşünüyorum. Ancak dediğim gibi eğer olumlu taraflar bizi tamam mutlu ediyor ama olumsuz yönleri kafamıza takarsak bizim tutkumuz da öğretmenliğimiz de olumsuz şekilde etkilenir (Ö4)”

“Sosyal destek tutku durumuna tesir eder. Evinde mutsuz bir öğretmen bunu ister istemez duygularına yansıtır. Şöyle de olabilir. Sosyal yaşantısı öğretmen çevresinden oluşuyorsa, paylaşımları neticesiyle mesleki olarak kendini geliştirebilir (Ö8)”

4.15.3. Sosyal Desteğin Meslek Tutkusuyla Bir İlintisi Yoktur

Sosyal desteğin meslek tutkusuyla bir ilintisi olmayacağını düşünen sınıf öğretmenlerinin (6/30) ise görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Öğretmenin sahip olduğu sosyal destek var olan tutku durumunu destekleyici bir faktör değildir. Ben oldum olası her zaman onları ayrı bir noktada tutmuşumdur, mesleğimi ayrı bir noktada tutmuşumdur. Öbür türlü çok fazla sallantı yaşanır meslek içinde (Ö5)”

“Okulun dışındaki sosyal desteğiniz iyi de olsa, kötü de olsa sizin tutkunuz okul içerisinde. Tutkunuzu kişisel olarak desteklemeye devam ettiğiniz takdirde o ateş bence hiçbir zaman sönmeyecektir (Ö7)”

“Öğretmenin sahip olduğu sosyal destek evet bireyi hayatının her noktasında daha fazla motive eder ama mesleki tutku bağlamında kişi üzerinde çok fazla destekleyici bir unsur olarak yer alabileceğini düşünmüyorum. Mesela benim arkadaş çevrem tarafından gördüğüm destek ve samimiyet mesleğime olan tutkumu ne şekilde etkileyebilir pek ilişki kuramadım (Ö18)”

“Öğretmenin sosyal çevresinin keyifli olması onun pozitif kişiliğiyle doğru orantılıdır. Cana, yakın sevecen, anlayışlı ve bilumum özelliklere sahip kişiler sosyal çevresinden destek

görür, destek verir. Bunun ne varlığının ne yokluğunun meslek tutkusu üzerinde etkisi yoktur (Ö19)”

“Sosyal desteğin öğretmen meslek tutkusu üzerinde bir etkisi olduğunu sanmıyorum. Sosyal desteği çok iyi olan bir öğretmen işinde mutsuz da olabilir, mutlu da. Bunu bilemeyiz (Ö24)”

“Öğretmenin sahip olduğu tutku içsel bir durum. Eğer bu dünyaya öğretmen olarak gelmişseniz sosyal desteğin olmasının ya da olmamasının pek etkili olacağını düşünmüyorum (Ö26)”

4.16. Sınıf Öğretmenlerine Göre Kaybedilen Mesleki Tutku ile Mesleki Tükenmişlik Orantısına İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre kaybedilen mesleki tutku ile mesleki tükenmişlik orantısına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, kaybedilen mesleki tutku ile mesleki tükenmişlik orantısına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyebilir miyiz? Neden?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Sınıf Öğretmenlerine Göre Kaybedilen Mesleki Tutku ile Mesleki Tükenmişlik Orantısına İlişkin Bulgular

Kaybedilen Mesleki Tutku ile Mesleki Tükenmişliğin Orantılanması Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşar.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö30	23
Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşamaz.	Ö2, Ö5, Ö13, Ö24, Ö29	5
Tutku Kaybedilmez.	Ö6, Ö8	2

Tablo 17’de sınıf öğretmenlerinin kaybedilen mesleki tutku ile mesleki tükenmişlik orantısına ilişkin görüşlerinin üç başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada

yirmi üç sınıf öğretmeni, “Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşar” şeklinde görüş bildirirken, tam tersi görüş olarak beş sınıf öğretmeni ise “Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşamaz” şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. İki sınıf öğretmeni ise tutkuyu dış faktörlere bağlamayarak “Tutku Kaybedilmez” şeklinde görüş bildirmiştir.

4.16.1. Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşar

Sınıf öğretmenlerinin (23/30) büyük bir kısmının kaybedilen tutkunun mesleki olarak tükenmişliğe yol açacağı şeklinde görüş bildirdiği görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni keskin bir ifadeyle tutkusunu kaybetmiş bir öğretmenin mesleği bırakması gerektiğini;

“Kesinlikle evet bunun tedavisi de çok mümkün değil en kısa yoldan sağlığını da kaybetmeden jübilesini yapması gerekir. Çünkü gelecekte kendisini hatırlayacakları öğrencilerinde olumsuz yönleri daha kalıcı olabilir. Halbuki iyi ve unutulmayan öğretmen olarak anılmak her zaman güzel olandır (Ö1)” olarak dile getirirken bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyebiliriz. Çünkü artık bunu bir zorunluluk gereği sadece meslek yapmak haline getirebilir. Bu da bence öğretmenliği çok etkiler. Çünkü burada sadece iş olarak görmüyoruz biz bu mesleği bu apayrı bir şey (Ö3)” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir. Benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Tükenmişlik ve tutku arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Siz mesleki anlamda kendisini bitirmiş, yenilenmeyen bir öğretmenin bir öğretmen tutkusunu hiçbir zaman diri tutamazsınız (Ö7)”

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen o dakikadan sonra o eğitim kurumda çok faydalı olamaz. Tükenmişlik bizim mesleğimizde pek olmaz, öğrenci öğretmeni güncelleyen bir faktördür. O yüzden ben tükenmişliği kabul etmiyorum ama tutkusunu kaybetmediyse tabi ki (Ö9)”

“Mesleki tutkusunu kaybetmişse bu mesleği yapmak istemez, yapamaz zaten. Bizim 20 öğrencimiz varsa 20si de ayrı bir birey, her birine ayrı bakmak gerekiyor. Tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen bunu yapamaz, tükenmişlik yaşar (Ö10)”

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için kesinlikle mesleki tükenmişlik yaşıyor deriz. Meslek tutkusunun kaybedilme gerçeği bana açıkçası uzak geliyor ve şöyle düşünüyorum. Gerçekten öğretmen öyle sıkılmış, öyle yorulmuş, öyle bunalmış, öyle şeyler yaşamış ki mesleki tutkusunu kaybetmiş ki zaten kaybettiğini düşündüğünü an benim gözümde aslında mesleğini de kaybetmiş olur (Ö11)” şeklinde görüşlerini paylaşmışlardır.

Öğretmenliğin mükemmel ve tam yapılması gereken bir meslek olduğuna dem vuran bir sınıf öğretmeni ise şu şekilde düşüncesini dile getirmiştir;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyebiliriz. Çünkü tutku ile yapılmayan hiçbir işte mükemmel olunamaz. Öğretmenlik ise her anlamda mükemmel ve tam yapılması gereken, hataya yer olmayan bir meslektir (Ö12)”

Bir öğretmen ise tutku kaybının başka kayıpları da beraberinde getireceğini ve bunun neticesinde tükenmişlik içine girebileceğini şu şekilde açıklamıştır;

“Özellikle öğretmenlik mesleği manevi anlamda diğer mesleklere göre daha ayrı bir meslektir. Eğer ki bir öğretmen tutkuyla birlikte mesleğine karşı olan inancını, öğrencilerine karşı olan sevgisini kaybedebilir bu da tükenmişlik içine girmesine sebep olur ve bu çok ciddi bir durumdur, acilen bir çözüm bulunmalıdır. (Ö14)”

Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmenin öğrencilerine fayda sağlayamayacağını ve neticesinde meslek değiştirmesi gerektiğine inanan bir sınıf öğretmeni ise;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen öğrencilere de faydalı olamaz. Mesleğine ilişkin böyle bir duygu hissettiği an öğrencilerden uzaklaşarak eğitim alanında başka bir yerde çalışabilir. Örneğin sınıf öğretmeni iken yöneticilik gibi. Çünkü tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen gerçekten öğrencilere dokunmaz, öğretmenlik anlamında misyonunu tamamlamıştır (Ö16)” olarak düşüncesini ifade etmiştir.

Tutkusunu kaybeden bir öğretmenin mesleğini de sürdürmemesi gerektiğine inanan bir başka sınıf öğretmeni ise düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyebiliriz. Sadece meslek değil herhangi bir detaya ilişkin bile tutkusunu kaybeden biri eskisine oranla duyduğu heyecanı ve ilgiyi de kaybeder. Öğretmen önceden heyecanla yaptığı çalışmaları belki daha az heyecanla yapabilir, öğrencilere olan yaklaşımı değişebilir, okula gidip

gelirken ki istek durumu azabilir. Daha ortadan konuşuyorum ama gerçekleşmesi çok da muhtemel olan durumlar. Öğretmen bunu fark ettiği an bir süre inzivaya çekilmeli ya da tamamen bırakmalı bence. Baş olmasa bile sonu tükenmişliğe kesin gider (Ö17)”

Tükenmişlik durumuna gelmenin çok zor olduğunu ifade eden bir sınıf öğretmeni ise;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyebiliriz. Çünkü tutkusunu kaybeden birey bence tükenmiş birey olur. Tutkunun oluşması da canlı tutulması da kolay değildir. Birçok bağ ile kurulur. Düşünün öğretmen öyle bir noktaya geliyor ki bütün bağları koparıp tutkusu kayboluyor. Bu kolay bir şey değil. İşte bu noktada da tükettiği her şeyle birlikte tükenmiş bir öğretmen olmuş olur (Ö18)” şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Yine net bir dille tutkusunu kaybedip tükenmişlik yaşayan öğretmenin mesleğini sürdürmemesi gerektiğine inanan sınıf öğretmenleri görüşlerini şu şekilde paylaşmıştır;

“Tutkusunu, heyecanını kaybetmiş bir meslek artık sadece para kazandığın rutin bir alışkanlığa dönüşür. Böyle bir durumda da kişi gerekli verimi gösteremez. Artık emekliye ayrılmalıdır (Ö22)”

“İşini severek yapma tutkusunu kaybeden bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyordur diyebiliriz çünkü sürekli tekrarladığı işten keyif alamıyor demektir. Bu da artık o işten yorulduğunun göstergesidir (Ö23)”

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen benim için keskin bir şekilde mesleki tükenmişlik yaşıyordur. Bu meslek bana kalırsa tutku olmadan sürdürülemez (Ö25)”

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyebiliriz. Mesleğine karşı ilgisi ve sabrı azalmıştır ve meslekten çekilmelidir (Ö28)”

4.16.2. Tutkusunu Kaybetmiş Öğretmen Mesleki Tükenmişlik Yaşamaz

Sınıf öğretmenlerinin (5/30) az da olsa bir kısmının tutkusunu kaybetmiş bir öğretmenin mesleki tükenmişlik yaşamayacağı yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyemeyiz. Çünkü bu tutku dediğimiz şey aslında içten gelen bir şeydir. Mesleki tükenmişlik yaşayan

öğretmen ise benim için yaşadığı şeylere yani çok fazla deneyime sahip olup artık doyan, bundan keyif almayan insandır ama tutkunun azalması da buna biraz sebep olabilir (Ö2)” şeklinde düşüncelerini ifade ederken benzer şekilde bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyemeyiz, o bir geçiş dönemi de olabilir. Sonuçta biz hepimiz farklı öğrencilerle karşılaşıyoruz, bir sınıfla bir ömür boyu gitmiyoruz. 4 yılda bir öğrencilerimiz değişiyor. Tabii ki de yeri gelecek pes etme noktasına geleceğiz ve o zaman tutkumuzu hissedemeyebiliriz ama o tutku içimizden gitmez, bunu hissetme noktasında bir düşüş yaşayabiliriz (Ö5)” olarak düşüncelerini ifade etmiştir.

Bir başka sınıf öğretmeni ise tutku bitse bile meslek sevgisinin devam edeceğini dile getirerek düşüncelerini şu şekilde açıklamıştır;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyerek bir genelleme yapılamaz. Mesleki tükenmişlik çok olumsuz bir kavramdır. Tutku yitse bile sevgi ile devam edilebilir. Öğretmen mesleğinin gerekliliklerini yerine getirmeye devam eder, tutku faktörünün yitirilmiş olması elbette üzücüdür ama tükenmişlik boyutunda tek başına yeterli değildir (Ö13)”

Başka bir pencereden bakan bir sınıf öğretmeni ise, meslekte profesyonel hale gelmiş bir öğretmenin tutkusunu kaybettiği halde görevini layıkıyla dile getireceğini şu sözlerle açıklamıştır;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor dememiz kesin bir yargı olur. Elbette ki her öğretmen mesleğine tutkusunu kaybetmesin, mesleğine tutkulu olsun isteriz ama mesleki tükenmişlik daha farklı bir durumdur. Tutkusunu kaybettiği halde mesleğinde öyle kalifiye bir hale gelmiştir ki öğretmen yapması gerekenleri tıkr tıkr yapar. Sevgisini de ihmal etmediğinde bu öğretmen tükenmiş sayılmaz (Ö24)”

Yine çok benzer bir şekilde bir başka sınıf öğretmeni ise duygu ve düşüncelerini;

“Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyemeyiz. Çünkü tutkusu olmayan öğretmen, derslerinin ya da kurumun beklentilerini karşılayacak düzeyde çalışabilir ya da belli bir tecrübeye sahip olduğu için nerde ne yapacağını bilir. Bunu yapması için mesleki tutkusunun olması şart değildir. Duygusal olarak tükenmişlik yaşasa bile mesleğinin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirebilir. Mesleki tutku olmasa

da mesleki çalışmalar yapabilir, sorumluluklarını bilen, beklentileri karşılayabilen başarılı bir öğretmen olabilir (Ö29)” olarak dile getirmiştir.

4.16.3. Tutku Kaybedilmez

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (2/30) tutkunun kaybedilemeyeceğine olan inançlarını şu şekilde dile getirmişlerdir;

“Ben tutkunun kaybedileceğine inanmıyorum. Tutku her durumda sevebilmek demektir. Sadece seven bir şeyler iyi iken sever, kötüyse bitebilir ama ortada bir tutku varsa kötü bir şeyler olduğunda da vazgeçmez. O yüzden o öğretmen bir noktada vazgeçip tükenmişlik yaşıyorsa belki de gerçekten tutkulu değildir, sadece öğretmendir (Ö6)”

“Bir öğretmen kolay kolay mesleki tutkusunu kaybetmez. İnsanlar zaman zaman yorulabilir ama tutku öyle hemen kaybedilecek bir duygu değildir (Ö8)”

4.17. Sınıf Öğretmenlerine Göre Eğitim Sistemindeki Değişikliklerin Meslek Tutkusuna Olan Tesirine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre eğitim sistemindeki değişikliklerin meslek tutkusuna olan tesirine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, eğitim sistemindeki değişikliklerin meslek tutkusuna olan tesirine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir eder mi?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18. Sınıf Öğretmenlerine Göre Eğitim Sistemindeki Değişikliklerin Meslek Tutkusuna Olan Tesirine İlişkin Bulgular

Eğitim Sistemindeki Değişikliklerin Meslek Tutkusuna Olan Tesir Boyutu	Sınıf Öğretmenleri	f
Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Etmaz.	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö27, Ö30	20
Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Eder.	Ö3, Ö4, Ö5, Ö10, Ö12, Ö13, Ö16, Ö26, Ö28, Ö29	10

Tablo 18'de sınıf öğretmenlerinin eğitim sisteminde değişikliklerin meslek tutkusuna olan tesirine ilişkin görüşlerinin iki başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada yirmi sınıf öğretmenin “Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Etmez” şeklinde görüş bildirdiği görülürken, on sınıf öğretmenin tam zıttı olarak “Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Eder” şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir.

4.17.1. Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Etmez

Sınıf öğretmenlerinin (20/30) eğitim sisteminde oluşan herhangi bir değişikliğin öğretmenin meslek tutkusuna tesir etmeyeceği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu görüşlerden öne çıkanlar şu şekilde sıralanmıştır;

“Özellikle biz yaş grubunda eğitim sistemindeki değişikliklerin meslek tutkumuz üzerinde çok fazla etkisi olmaz. Çünkü 40 yıllık süreçte sistemde bazı değişiklikler yapılamaya çalışıldı ancak çapı çok küçük olan bir çemberin içerisinde dolaşıldı tecrübeli öğretmenler yeni denilen sisteme ayak uydurmada zorlanmadı ancak kısa bir süre sonra değişiklikler olduğunu gördüğünde eskisinden kopmadığının yararını gördü. İlkokulda el yazısının sisteme girip geri çıkarıldığı gibi (Ö1)”

“Eğitim sistemindeki olumsuzluklar karşısında öğretmen için şunu düşündürüyor olabilir: “Yani sistem böyleyken ben tek başıma ne değiştirebilirim?”. Aslında buna da şu örneklerle bakmamız gerektiğini düşünüyorum. Belki bir deniz yıldızını denize atsanız, tüm deniz yıldızları için bir anlamı yok ama o deniz yıldızı için çok büyük bir anlamı olur. Bu sebeple zaten tutkulu öğretmen genel değil, kendini bir araç olarak gördüğü için eğitimde, tamamen kendi elindeki örneklem üzerinden giderek güzelleştirmek çalışır. Bu şekilde düşündüğümüzde de eğitim sisteminde değişikliklerin öğretmenin tutkusuna çok fazla tesir etmeyeceğini söyleyebilirim (Ö2)”

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna çok fazla tesir etmez. Sınıf öğretmeni değişikliklerin çoğunu kendi içerisinde süspanse edebilen yetki olmasa bile etkiye sahiptir. Bazı değişiklikleri kendi lehine çevirebilir (Ö7)”

Bir sınıf öğretmeni ise değişiklikleri lehine çevirme olarak yorumlayarak;

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir etmez. Tutkulu öğretmen değişikliklere direnç göstermeyeceği için olumlu taraflarını kendine almasını bilir (Ö11)” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğretmenin mesleğine ve öğrencilerine fokus olmasından dolayı değişikliklerden mesleki tutku anlamında etkilenmeyeceğini dile getiren bir sınıf öğretmeni düşüncelerini şu şekilde örneklendirmiştir;

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir etmez. Öğretmen mesleğine ve öğrencilerine fokus bir şekilde görevini layıkıyla yerine getirir. Bu süreçte yaşanan değişimler olumlu ya da olumsuz öğretmenin o fokus haline tesir etmez. Özellikle ben özel okulda çalışan bir öğretmen olarak buna çok hazırlıklı olarak mesleğime başladım. Hocalarım da bu sıkça söylüyordu. Yönetim değiştiği an bizim kendi içimizdeki sistem de değişebilir. Böyle şeyler de çok olmuş. Bunların özellikle kendi adıma bir öğretmenin mesleki tutkusuna tesir edebileceğini sanmıyorum (Ö17)”

Eğitim sistemindeki değişikliklerin öğretmenin mesleki tutkusuna olumlu manada tesir edeceğini düşünen bir sınıf öğretmeni ise;

“Eğitim sistemindeki değişiklikler mesleğine tutkulu bir öğretmeni etkilemez. Bu tarz öğretmenler aynı zamanda idealist olduğu için kendine çizdiği bir yol, koyduğu bir hedef vardır. Bu yolda karşısına kimi zaman güzellikler kimi zaman engeller çıkabileceğini kabul etmiştir. Bunları kendine fırsat olarak görebilmeye çalışır ve yoluna devam eder. Mesleğine tutkusu bundan etkilenmez (Ö18)” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Değişikliklere hizmet içi eğitimlerle çabuk adapte olup mesleki tutkusunu koruyabileceğine inanan bir sınıf öğretmeni ise;

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir etmez. Çünkü araştıran, öğrencilerine en iyi şekilde nasıl eğitebilirim duygusu ve eylemi içinde bulunan öğretmenler, kendilerine alternatif müfredatlar geliştirmişlerdir. Bu noktada hizmet içi eğitim önemlidir. Hizmet içi eğitim, öğretmenin karşılaştığı olumsuzluklara rağmen tutkusunu geliştirebilir (Ö21)” olarak düşüncesini dile getirmiştir.

Eğitim sistemindeki değişikliklere çabuk adapte olunması ve alternatif oluşturulması gerektiğine inanan sınıf öğretmenlerinin düşünceleri ise şu şekilde sıralanmıştır;

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir etmez. Bir öğretmen hele ki mesleğine tutkuyla bağlıysa gerek eğitim sisteminde gerek okulda gerek sınıfta her türlü değişikliğe hazır olmalı. Hep bir alternatifi olmalı, olmasa bile duruma uygun alternatifler yaratabilmeli (Ö22)”

“Bence eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir etmez. Çünkü eğitim sisteminin değişmesi ya da değişmemesi öğretmeni kısıtlamadığı sürece yeniliğe açık olmasıyla ilgilidir. Öğretmen kendi eğitiminin sistemi olabilmelidir. Kurulan sistemin, alt basamağı yine öğretmendir (Ö23)”

“Hayır, eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir etmez. Meslekte 9. yılım 3 defa kurum değiştirdim, çok defa yeni durumlara ayak uydurmak zorunda kaldım. Her okulun kendine göre işleyişi var çünkü. Bunların benim mesleğime duyduğum tutkuda en ufak bir etkisi olmadı. İşin kuralı gibi geliyor bana değişiklikler sanırım ve ben daima adapte olmaya hazırım (Ö24)”

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusunu etkilemez. Öğretmen değişikliklere açık, her değişikliğe hızlıca uyum sağlayabilecek potansiyelde olduğu için tutkusunda bir değişiklik olmaz (Ö30)”

4.17.2. Eğitim Sistemindeki Değişiklikler Öğretmenin Mesleki Tutkusuna Tesir Eder

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (10/30) eğitim sistemindeki değişikliklerin öğretmenin meslek tutkusuna tesir etmeyeceği yönündeki görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir eder. Gelişen durumlar bizi motive eder, mutlu eder ama 4+4+4 değişikliğinden sonra atanma durumların zorlaşması gibi durumlar da olumsuz etkiler (Ö3)”

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusunu etkileyebilir. Çünkü o değişikliklerin içinde biz de olduğumuz için yeni şeyleri benimsemek biraz daha uzun bir süreçtir (Ö4)”

“Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna edebilir. Çünkü bir öğretmen genelde kendine göre bir yol belirler ve o yol üzerinde ilerler. Müfredattaki değişiklikler, sistemindeki değişiklikler; yeri geliyor önümüze engel olarak çıkabiliyor. Bu da evet tutku durumunu az çok etkileyebilir (Ö5)”

Yenilikler noktasında olabilecek değişikliklere Bakioğlu (2014) da Bir yenilik ile karşılaşıldığında, önemli olan onu uygulayabilmektir. Kimi zaman yenilikleri doğru bir şekilde uygulayacak zaman olmayabilmektedir. Ancak yenilikler öğretmen eğitimcileri ve okullardaki öğretmenler tarafından doğru uygulanamazsa amaçlarına ulaşamaz. Kimi zaman program hazırlamaya çok zaman harcayıp, o programın istenen şekilde nasıl uygulanacağına ilişkin çalışmalara daha az zaman ayrılmaktadır. Kimi zaman dışarıdan yapılması istenen yenilikler, karmaşaya, iş yükünün artmasına, öğretmenlerin çalışmalarının yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Halkın, zaman zaman öğretmenlerin iyi hizmet verme yeteneklerine olan güveninde azalma olmaktadır. Bunu fark eden öğretmenler ise mesleki kimlik bunalımına girebilmektedirler.

Benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Eğer eğitimdeki değişiklikler öğretmenin öğreteceğini sınırlıyorsa mesleki tutkuyu olumsuz etkiler (Ö26)”

“Tabi ki eğitim sistemindeki öğretmene zarar veren uygulamalar, beklentilerine aykırı çalışmalar, yasa ve yönetmelikler mesleki tutkusunun azalmasına neden olabilir (Ö29)” şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

4.18. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Öğretmenin Kişisel Olarak Yapabileceklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre meslek tutkusunun devamlılığı için öğretmenin kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, meslek tutkusunun devamlılığı için öğretmenin kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için kişisel olarak neler yapabilir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Öğretmenin Kişisel Olarak Yapabileceklerine İlişkin Bulgular

Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Öğretmenin Kişisel Olarak Yapabilecekleri	Sınıf Öğretmenleri	f
Devamlı Öğrenme/Gelişim İçinde Olmalı	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö29, 30	20
Öğrencilerini Çocuğu Gibi Görebilmeli	Ö1, Ö6, Ö14, Ö26, Ö29,	5
Mücadeleyi Bırakmamalı	Ö11, Ö18, Ö19, Ö21, Ö24	5
Farklı Uğraşlar/Hobiler Edinmeli	Ö6, Ö15, Ö20, Ö30	4
İlgisini/Heyecanını Canlı Tutmalı	Ö10, Ö12, Ö22	3
Meraklı Olmalı	Ö11, Ö12, Ö17	3
Özverili Olmalı	Ö1, Ö11, Ö19	3
Geleceği İnşa Etmekten Keyif Almalı	Ö1, Ö19	2
Sosyal Hayat Problemlerini İşine Yansıtmamalı	Ö14, Ö28	2
Tutku İçten Gelir	Ö9	1

Tablo 19'da sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun devamlılığı için kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin görüşlerinin on başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada yirmi sınıf öğretmeni, meslek tutkusunun devamlılığı için öğretmenin kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin “Devamlı Öğrenme/Gelişim İçinde Olmalı” ifadesini kullanmıştır. Beş sınıf öğretmeni “Öğrencilerini Çocuğu Gibi Görebilmeli” ifadesini kullanırken, beş sınıf ise “Mücadeleyi Bırakmamalı” ifadesini kullanmıştır. Konuya ilişkin dört sınıf öğretmeni düşüncesini “Farklı Uğraşlar/Hobiler Edinmeli” olarak ifade ederken, farklı farklı üç sınıf öğretmeni ise, “İlgisini/Heyecanını Canlı Tutmalı, Meraklı Olmalı ve Özverili Olmalı” ifadelerini kullanmıştır. İki sınıf öğretmeni konuyu “Geleceği İnşa Etmekten Keyif Almalı ve Sosyal Hayat Problemlerini İşine Yansıtmamalı” noktasından ele alırken, bir sınıf öğretmeni ise “Tutku İçten Gelir” ifadesini kullanmıştır.

4.18.1. Devamlı Öğrenme/Gelişim İçinde Olmalı

Sınıf öğretmenlerinin (20/30) büyük çoğunluğunun meslek tutkusunun devamlılığı için kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin görüş bildirdikleri konunun öğretmenin devamlı

öğrenme ve gelişme içinde olması gerektiği görülmektedir. Bu bağlamda öne çıkan sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Daha çok eğitime katılmak, yüksek lisans yapıp bu alanda uzmanlaşmak ve devamlı öğrenip bilgilere yenisini katmak açıkçası benim tutkumu arttıran bir şey. Öğrenme tutkusu arttıkça yeni yöntemler gördükçe mesleki tutkunun da devamının geleceğine inanıyorum (Ö2)”

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için kendini her an geliştirmeli, sabit kalmamalı, her konuda fikir sahibi olmalı. Sadece akademik olarak değil, sosyal ve kültürel anlamda da öğretmen kendini çok geliştirmeli (Ö3)”

“Her anlamda öğretmen kendini geliştirmelidir. Yani her seviyedeki etkinliği her sınıfa aynı şekilde yaptığı zaman, bu zamanla öğretmeni de öğrenciyi iter ama sürekli yenilik sürekli yenilik olduğunda, yeni etkinlik ararken extra başka konularla ilgili de bilgi ediniliyor ve bu da bence tutkuyu, hazzı artırıyor (Ö5)”

“Hem kendini hem öğrencilerini geliştirmek için devamlı öğrenmeli, bu konuda olabildiğince fedakâr, özverili ve mücadeleci olmalı. Bol bol araştırmalar yapmalı, çevresini iyi gözlemlemeli ve dersler çıkarmalı. Merak duygusunu asla kaybetmemeli (Ö11)”

Kendini geliştirme noktasında kurs ve seminerlere katılıp kültürel faaliyetlere de dikkat çeken bir sınıf öğretmeni ise;

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için kendini geliştirmekten vazgeçmemeli. Kurs ve seminerlere katılmalı, bol bol kitap okuyup genel kültürünü geliştirici çeşitli aktivitelerde bulunmalı. Bunu öğrencileriyle de yapabilir, birlikte kitap okuma, müze ve tiyatro gezilerine katılma etkinlikleri düzenleyebilir. Bir öğretmen kendi ışığını yansıtıp sonra ışığı kendine döndürebilir (Ö13)” görüşlerini dile getirirken çok benzer şekilde bir diğer sınıf öğretmeni ise düşüncelerini;

“Öğretmen her zaman öğrenmeye açık olmalı ve kendini geliştirmek adına çalışmalarda bulunmalıdır. Fakat bunları yaparken de hayatını sadece mesleği üzerinden de yürütmemeli, çok yönlü olabilmeli. Bir öğretmen arkadaşım var mesela gerçekten her konuda bilgisi var ve bunu derslerine de entegre ettiğine eminim. Bu beni bile heyecanlandıran bir durumken o farklı bilgilerini öğrencileri ile paylaştığı anda öğrencilerinin gözündeki heyecanın onu da heyecanlandığına eminim. İşte gerçek tutkulu bir öğretmek kendi içindeki heyecanı

çevresindeki herkese geçirebilendir. Bunu yapabilmesi için de çok okuması, çok gezmesi, görmesi, öğrenmesi gerekir diye düşünüyorum (Ö16)” olarak ifade etmiştir.

Bir öğrenci gibi öğrenmenin önemine değinen bir sınıf öğretmeni ise görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için, öncelikle sosyal gelişimine önem vermelidir. Hem kendi alanında hem de en az farklı bir alanda gelişmeleri takip etmelidir. Yeniliklere açık olmalıdır. Her zaman okumaktan öğrenmekten geri kalmamalıdır. Aynı zamanda iyi bir öğrenci olmalıdır. Öğrenmeyi öğrenmelidir. Duygusal olarak mesleğine ve mesleğinin gerektirdiği yaş grubu öğrencilerine karşı pozitif bakış açısı geliştirmelidir (Ö29)”

4.18.2. Öğrencilerini Çocuğu Gibi Görebilmeli

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenlerinin (5/30) meslek tutkusunun devamlılığında kişisel olarak yapabilecekleri noktasında öğrencileri kendi çocukları gibi görmeleri gerektiğine inanan görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Geleceği inşa etmekten keyif almalı. Hayata hazırlamaya çalıştığı öğrencilerine başkasının çocuğu gibi bakmamalı kendi çocuğu olduğunda göstereceği özveri ve fedakarlığın daha fazlasını gösterebilmeli. Öğrencisi, velisi ve arkadaşları ile olan iletişimlerinde samimi olabilmeli ve empati oluşturmayı becerebilmeli (Ö1)”

“Öğretmenler mesleki tutkusunun devamlılığı için sosyal hayatta yaşadıklarını okula yansıtmamalı ve değişen sisteme ve öğrenci profillerine ayak uydurmalıdır. İşini severek yapan, sınıfını ve öğrencilerini ailesinden bir parça gibi kabul eden, değişimlere ayak uyduran bir öğretmen uzun yıllar öğrencilerine faydalı ve mutlu bir şekilde mesleğini icra eder (Ö14)”

“Kendini geliştirmek en önemli etkidir, devamlı yenilikleri takip etmek ve öğrencileri kendi çocuğun gibi görmek (Ö26)”

4.18.3. Mücadeleyi Bırakmamalı

Meslek tutkusunun devamlılığı için sınıf öğretmenlerinin (5/30) kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin değindikleri bir diğer konunun mücadeleyi bırakmama olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri düşüncelerini şu dile getirmişlerdir;

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için kendini geliştirebilmeli ve bunu zorunlu olduğu için istediği için, içinden gelerek yapmalı. Mesleği için gereken mücadeleyi verme zorunda özverili olmalı (Ö19)”

“Öğretmenliğe tutkuyla bağlanmasını sağlayan kişisel özelliklerine sahip çıkmalı. Öğrenmeye, yeniliklere ve gelişmelere olan heyecanını kaybetmemeli. Değişiklikler karşısında korkmadan “Bunu da yapabilirim, üstesinden gelebilirim.” diyebilmeli (Ö21)”

Mesleğini sevmekten, kendisi ve öğrencileri için mücadele etmekten vazgeçmemeli. Devamlı kendini geliştirmek için uğraşmalı. Çünkü kendimizi geliştirdiğimiz zaman çocukları da geliştirebiliriz (Ö24)”

4.18.4. Farklı Uğraşlar/Hobiler Edinmeli

Tabloda sınıf öğretmenlerinin (4/30) meslek tutkularının devamlılığı için üzerinde durdukları bir konunun farklı uğraşlar ve hobiler edinmek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Bir öğretmen mesleğine olan tutkusunu devam ettirmek istiyorsa en başta mesleğine olan heyecanını kaybetmemek adına kendisini hem mesleki hem meslek dışı heyecanlandıracak detaylar aramalı. Kendimden örnek verecek olursam 6 yıl önce akıl oyunları ve ardından drama eğitmenliği almıştım. Bu eğitimleri alma süreci de benim için çok keyifliydi. Devamlı yeni bir şeyler öğreniyor ve bunları öğrencilerimle paylaşmak için sabırsızlanıyorum. Sonra özellikle akıl oyunları öğrencilerimin de çok ilgisini çekti. 8 farklı oyun vardı ve bunları hepsini gruplayarak onlara paylaştırdım. Oyunlara çalıştılar, oyunlar hakkında bilgiler öğrenip sunumlar hazırladılar, sonra da arkadaşlarıyla paylaşıp benim hakemliğinde arkadaşlarıyla oynadılar. Çok keyifli anlar yaşadık. Yansımalarını ise matematik dersinde alıyorduk, seri ve pratik olmuşlardı. Bu süreç hem beni hem onları çok olumlu etkiledi. Olumlu etkileri ise beni devamlı yeni şeyler aramaya, öğrenmeye itti. Mesleğimden gerçek daha keyif alır hale geldim (Ö15)” olarak görüşünü ifade ederken bir diğer sınıf öğretmeni ise bu sayede stres atabileceğine de değinerek düşüncesini

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için en başta gelişime ve değişime direnmemeli. “Kimden ne öğrenebilirim” diye düşünerek devamlı bir gelişim halinde olmalı. Bunlar dışında da hayatını güzelleştirme çabası içinde olmalı. Kendine mesleği dışında farklı uğraşlar, hobiler, stresini atacak farklı yollar aramalıdır (Ö20)” olarak dile getirmiştir.

4.18.5. İlgisini/Heyecanını Canlı Tutmalı

Sınıf öğretmenlerinin (3/30) meslek tutkusunun devamlılığında kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin değindikleri bir diğer konunun öğretmenlerin ilgisini ve heyecanını canlı tutmak olduğu görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin düşünceleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için her zaman heyecanını yüksek tutmalı, yeni şeyler üretmeli (Ö10)”

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için öncelikle yapması gereken sürekli öğrenci kalmak kalmalıdır. Meraklı küçük çocukları canlandırın gözünüzde bir öğretmen de işte çoğu zaman her konuda meraklı küçük bir çocuk gibi olmalıdır. Ancak öyle olursa bir öğretmen mesleğine ilişkin heyecanını, ilgisini, sevgisini yani tutkusunu korur ve devamlılığını sağlar (Ö12)”

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için mesleğine olan ilgisini, sevgisini, bilgisini daima canlı tutmalı, sürekli öğrenme halinde ve yeniliklere açık olmalıdır (Ö22)”

4.18.6. Meraklı Olmalı

Meslek tutkusunun devamlılığında öğretmenlerin kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin olarak sınıf öğretmenlerinin (3/30) merak unsuruna değindikleri görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Hem kendini hem öğrencilerini geliştirmek için devamlı öğrenmeli, bu konuda olabildiğince fedakâr, özverili ve mücadeleci olmalı. Bol bol araştırmalar yapmalı, çevresini iyi gözlemlemeli ve dersler çıkarmalı. Merak duygusunu asla kaybetmemeli (Ö11)” şeklinde görüş bildirirken, bir diğer sınıf öğretmeni ise

“Daha çok gözlem yapan, daha çok merak eden, daha çok araştıran, sadece mesleki olarak değil her konuda kitaplar okuyan, söyleşilere, konferanslara katılan, çocuk sevgisini içinde hep canlı tutan öğretmen aynı zamanda mesleki tutkusunun devamlılığı için de çabalayan öğretmendir (Ö17)” olarak düşüncesini ifade etmiştir.

4.18.7. Özverili Olmalı

Sınıf öğretmenlerinin (3/30) meslek tutkusunun devamlılığında öğretmenlerin kişisel olarak yapabilecekleri noktasında üzerinde durdukları bir diğer konunun ise özverili olma olduğu görülmektedir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Hem kendini hem öğrencilerini geliştirmek için devamlı öğrenmeli, bu konuda olabildiğince fedakâr, özverili ve mücadeleci olmalı. Bol bol araştırmalar yapmalı, çevresini iyi gözlemlemeli ve dersler çıkarmalı. Merak duygusunu asla kaybetmemeli (Ö11)” şeklinde düşüncesini ifade ederken, benzer şekilde bir başka sınıf öğretmeni ise;

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için kendini geliştirebilmeli ve bunu zorunlu olduğu için istediği için, içinden gelerek yapmalı. Mesleği için gereken mücadeleyi verme zorunda özverili olmalı (Ö19)” olarak görüşünü paylaşmıştır.

4.18.8. Geleceği İnşa Etmekten Keyif Almalı

Tabloda sınıf öğretmenlerinin (2/30) meslek tutkusunun devamlılığında öğretmenlerin kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin geleceği inşa etmekten keyif alma hususuna değindikleri görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir;

“Geleceği inşa etmekten keyif almalı. Hayata hazırlamaya çalıştığı öğrencilerine başkasının çocuğu gibi bakmamalı kendi çocuğu olduğunda göstereceği özveri ve fedakarlığın daha fazlasını gösterebilmeli. Öğrencisi, velisi ve arkadaşları ile olan iletişimlerinde samimi olabilmeli ve empati oluşturmayı becerebilmeli (Ö1)”

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için kendini geliştirebilmeli ve bunu zorunlu olduğu için istediği için, içinden gelerek yapmalı. Mesleği için gereken mücadeleyi verme zorunda özverili olmalı (Ö19)”

4.18.9. Sosyal Hayat Problemlerini İşine Yansıtmemalı

Tabloda da görüldüğü üzere sınıf öğretmenleri (2/30) az da olsa meslek tutkusunun devamlılığı için sosyal hayatta yaşadıkları problemleri işlerine yansıtılmaları gerektiğine vurgu yapan düşüncelerini şu şekilde paylaşmışlardır;

“Öğretmenler mesleki tutkusunun devamlılığı için sosyal hayatta yaşadıklarını okula yansıtmemalı ve değişen sisteme ve öğrenci profillerine ayak uydurmalıdır. İşini severek yapan, sınıfını ve öğrencilerini ailesinden bir parça gibi kabul eden, değişimlere ayak uyduran bir öğretmen uzun yıllar öğrencilerine faydalı ve mutlu bir şekilde mesleğini icra eder (Ö14)”

“Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için iş-özel hayat dengesini doğru kurmalı. Bireysel olarak sadece kendisi için değil nesil yetiştirmek için bu mesleği yaptığını unutmamalı (Ö28)”

4.18.10. Tutku İçten Gelir

Bir sınıf öğretmeni (1/30) ise diğer öğretmenlerden farklı olarak tutkunun içten geleceğini yani öğretmenin kişisel olarak extra bir şey yapmasına gerek olmadığını şu sözlerle ifade etmiştir;

“Meslek tutkusu içten gelen bir şeydir. Öğretmenin bunun için kişisel olarak çok bir şey yapmasına gerek yoktur (Ö9)”

4.19. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Kurumun Rolüne ve Stratejilerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde sınıf öğretmenlerine göre meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Sınıf öğretmenlerine, meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü var mıdır, devamlılığı için kurumlar ne gibi stratejiler izlemelidir?” şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20. Sınıf Öğretmenlerine Göre Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Kurumun Rolüne ve Stratejilerine İlişkin Bulgular

Meslek Tutkusunun Devamlılığı İçin Kurumun Rolü ve Stratejileri	Sınıf Öğretmenleri	f
Öğretmene Huzurlu Bir Ortam Sunmalı	Ö4, Ö11, Ö13, Ö15, Ö16, Ö19, Ö25, Ö27, Ö29, Ö30	10
Öğretmenin Arkasında Durabilmeli /Güvenmeli	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9, Ö14, Ö22, Ö24, Ö28	9
Öğretmenlerle İletişim Halinde Olmalı	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö9, Ö11, Ö15, Ö22, Ö26	9
Öğretmene Kendini Geliştirmesi İçin Fırsatlar Sunmalı	Ö12, Ö15, Ö18, Ö20, Ö21, Ö26, Ö28, Ö30	8
Öğretmen Üzerinde Baskı Kurmamalı	Ö4, Ö5, Ö11, Ö16, Ö20, Ö23, Ö24, Ö29	8
Motive Eden Etkinlik Planlamalı	Ö2, Ö3, Ö10, Ö15, Ö20, Ö30	6
Öğretmene Saygı Duymalı	Ö1, Ö14, Ö22, Ö27	5
Çalışma Şartlarını İyileştirmeli	Ö21, Ö25, Ö27, Ö29	4
Öğrenci Kayıtlarından Öğretmeni Uzak Tutmalı	Ö11, Ö17	2
Öğretmenini Takdir Etmeli	Ö28	1

Tablo 20'de sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerinin on başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. İlk sırada on sınıf öğretmeni, meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin “Öğretmene Huzurlu Bir Ortam Sunmalı” ifadesini kullanmıştır. Dokuz sınıf öğretmeni “Öğretmenin Arkasında Durabilmeli /Güvenmeli” ifadesini kullanırken, dokuz sınıf ise “Öğretmenlerle İletişim Halinde Olmalı” ifadesini kullanmıştır. Konuya ilişkin sekiz sınıf öğretmeni düşüncesini “Öğretmene Kendini Geliştirmesi İçin Fırsatlar Sunmalı” olarak ifade ederken, farklı sekiz sınıf öğretmeni de “Öğretmen Üzerinde Baskı Kurmamalı” olarak düşüncesini dile getirmiştir. Altı sınıf öğretmeni ise, “Motive Eden Etkinlik Planlamalı” olarak görüşünü ifade ederken, beş sınıf öğretmeni ise “Öğretmene Saygı Duymalı” ifadesini kullanmıştır. Dört sınıf öğretmeni konuya ilişkin “Çalışma Şartlarını İyileştirmeli” olarak düşüncesini ifade etmiştir. İki sınıf öğretmeni konuyu

“Öğrenci Kayıtlarından Öğretmeni Uzak Tutmalı” noktasından ele alırken, bir sınıf öğretmeni ise “Öğretmenini Takdir Etmeli” ifadesini kullanmıştır.

4.19.1. Öğretmene Huzurlu Bir Ortam Sunmalı

Sınıf öğretmenlerinin (10/30) meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerinin en çok kurumun kendilerine huzurlu bir ortam sunmaları etrafında birleştiği görülmektedir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Bence bu öğretmenin tutkusu için çok çok önemli. Örneğin ben 8 yıldır aynı kurumda çalışıyorum. Burada çalışmamın en önemli sebebi de kendimi her şeyden önce rahat ve özgür hissedebilmem. İdarecilerimin her zaman destekleyici davranmaları, olumsuzlukları bana güzel bir şekilde ifade ederek anlamamı sağlamaları benim için önemli. Ben bu sebepten kurumun çok etkili olacağını düşünüyorum. Çünkü öğretmeni rahat çalıştırdıkları zaman; veli, öğrenci arasında öğretmeni ayrı tuttukları zaman, öğretmen kendini değerli hisseder ve kuruma da öğrencilere de daha çok hizmet edebilir diye düşünüyorum (Ö4)” şeklinde görüş bildirirken, bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü vardır elbette. Öğretmenin rahat bir ortamı yaratmasında destekçisi olabilir. Eğitim öğretim bir süreçtir ve her çocuk birbirinden farklıdır. Bu sebeple eğer o direksiyon öğretmende ise ki öyle, kurumda da öğretmene güvenilip hem kurum içinde hem sosyal hayatında öğretmen maddi ve manevi anlamda rahat ettirilmelidir (Ö13)” olarak düşüncelerini paylaşmıştır.

Kurumda kendini rahat hisseden bir öğretmenin mesleki potansiyelini de ortaya daha rahat koyabileceğine inanan bir sınıf öğretmeni ise düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Eğer kurumlar öğretmenin kendini rahat, özgür, pozitif hissetmesine katkı sağlarsa öğretmen var olan mesleki potansiyelini daha rahat açığa koyar, yani yapmasa da öğretmenin içinden gelen coşkunun durdurulabileceğini sanmıyorum ama bir öğretmenin kendi rahat, özgür ve pozitif hissetmesi elbette güzel şeyler (Ö19)”

4.19.2. Öğretmenin Arkasında Durabilmeli /Güvenmeli

Meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin (9/30) görüşlerinin kurumun öğretmenin arkasında durarak ona

güvenmesi yönünde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü kesinlikle vardır. Öğretmeni motive eden bir kurum, öğretmenin yanında olan öğretmeni destekleyen bir kurumda öğretmenin tutkusunda mutlaka devamlılık sağlanır. İdareciler öğretmenlerin yanında olmalı, onların fikirlerini önemsemeli (Ö3)”

“Bence bu öğretmenin tutkusu için çok çok önemli. Örneğin ben 8 yıldır aynı kurumda çalışıyorum. Burada çalışmamın en önemli sebebi de kendimi her şeyden önce rahat ve özgür hissedebilmem. İdarecilerimin her zaman destekleyici davranmaları, olumsuzlukları bana güzel bir şekilde ifade ederek anlamamı sağlamaları benim için önemli. Ben bu sebepten kurumun çok etkili olacağını düşünüyorum. Çünkü öğretmeni rahat çalıştırdıkları zaman; veli, öğrenci arasında öğretmeni ayrı tuttukları zaman, öğretmen kendini değerli hisseder ve kuruma da öğrencilere de daha çok hizmet edebilir diye düşünüyorum (Ö4)”

“Öğretmenine değer veren, onları arkasında olduğunu hissettiren kurumlarda öğretmenler motivasyonu yüksek bir şekilde eğitime devam eder, aidiyet duygusu gelişir. Mutlu öğretmenler mutlu nesiller yetiştirir (Ö14)”

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü kesinlikle vardır. Öğretmenine değer veren bir kurum, insani değerleri göz önünde bulundurarak öğretmenin de bir insan olduğunun farkında olan bir kurum, maddi ve manevi öğretmenin sorunlarına duyarlı olan bir kurum, bir sorun yaşıyorsa sen de bu kurumun bu ailenin bir parçasısın diyerek karşısına alıp konuşan durumu açıklayan ve ne yapılacaksa birlikte yapalım diye dürüst ve samimi açıklamalarda bulunan bir kurum daima kazanır (Ö22)”

“Ben öğretmenin tutkusunu canlı tutmanın kendi elinde, kendi yaptıklarıyla ilgili olduğunu düşünenlerdenim ama öğretmene değer veren, öğretmeni üzerinde baskı kurmayan, öğretmenin yanında olduğunu hissettiren kurumlar öğretmenin mesleki tutkusunu sürdürmesine katkı sağlar (Ö24)”

4.19.3. Öğretmenlerle İletişim Halinde Olmalı

Tabloda sınıf öğretmenlerinin (9/30) meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerinden birinin de kurumun öğretmenleriyle iletişim halinde olması gerektiği olarak görülmektedir. Bu bağlamda bir sınıf öğretmeni;

“Bence bu öğretmenin tutkusu için çok çok önemli. Örneğin ben 8 yıldır aynı kurumda çalışıyorum. Burada çalışmamın en önemli sebebi de kendimi her şeyden önce rahat ve özgür hissedebilmem. İdarecilerimin her zaman destekleyici davranmaları, olumsuzlukları bana güzel bir şekilde ifade ederek anlamamı sağlamaları benim için önemli. Ben bu sebepten kurumun çok etkili olacağını düşünüyorum. Çünkü öğretmeni rahat çalıştırdıkları zaman; veli, öğrenci arasında öğretmeni ayrı tuttukları zaman, öğretmen kendini değerli hisseder ve kuruma da öğrencilere de daha çok hizmet edebilir diye düşünüyorum (Ö4)” şeklinde düşüncelerini ifade ederken, benzer bir şekilde diğer sınıf öğretmenleri ise;

“Kurumun çalışanlarıyla diyalogları kuvvetli olmalı, ne demek istediğini öğretmenlerine çok güzel anlatabilmelidir (Ö6)”

“Kurum öğretmenin önünü açmak için vardır. Öğretmenin samimiyetine inanıp öğretmeni dinlemek ve dediklerini önemsemek kurumların asli görevi olmalıdır. Merkez öğretmendir, kurum öğretmen üzerine şekillenmelidir (Ö9)”

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü vardır. Kurumlar öğretmenini sadece bir çalışanı olarak görmeyip onunla sağlam iletişim kurmalıdır, rahatça çalışabilecekleri bir ortam sağlamalıdır, öğretmenleri sıkıştırmamalıdır, öğrenci kayıtlarında öğretmeni kesinlikle kapı dışında bırakmalıdır (Ö11)”

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü büyüktür. Bir kurum öğretmenin gelişimi, ilerlemesi, kendini huzurlu ve rahat hissetmesi için gerekli destekleri ve olanakları sağlamalı sonuna kadar sağlamalı. Öğretmenlerden gelen fikirlere, eleştirilere açık olmalı ve bunlara değer vermeli. Kurumlar ticarethane değil eğitim yuvası olmalı. Öğretmenler de bu eğitim yuvalarının mihenk taşları olduğundan kurumlar bunu öğretmenlere hissettirmelidirler. Çeşitli eğitim fırsatları yanında moral ve motivasyon yükseltecek sosyal etkinlikler de planlamalıdır (Ö15)” iletişimin önemine değinerek fikirlerini paylaşmışlardır.

4.19.4. Öğretmene Kendini Geliştirmesi İçin Fırsatlar Sunmalı

Sınıf öğretmenlerinin (8/30) meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerinin kurumun öğretmene kendini geliştirmesi için fırsatlar sunması etrafında birleştiği görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekilde sıralanmıştır;

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü vardır. Kurumlarda hizmet içi eğitimler verilmeli, öğretmenlerin kendini geliştireceği ve gerçekleştirebileceği ortamlar oluşturulmalıdır (Ö12)”

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü net vardır. Benim görüşmemiz boyunca bahsettiğim yüksek lisans yapmaya hevesimi kurumun desteklememesi. Yani kendi kendime bulduğum kendimi geliştirme fırsatında bile önüme engel koyuluyor. Ben şimdi bu soruya nasıl cevap vereyim. Benim bulduğum fırsatın yanından teğet geçen kurumlar mı bana kendimi geliştirmem için fırsatlar yaratacak hiç sanmıyorum. Bu sebeple kurum bir şey yapmasın istemiyorum, beni engellememesi bana yapacağı en büyük iyilik olur inanın (Ö18)”

“Evet bir kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü büyüktür. Öğretmen yetiştirmeye yönelik programlar vasıtasıyla eğitimleri iyileştirmek, öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişim faaliyetlerinin niteliğini arttırmak, öğretmenlik mesleğinin statüsünü güçlendirmek, öğretmenlerin çalışma şartlarını iyileştirmek, kurumlar ve bölgeler arası farklılıklara göre iyileştirici tedbirler almak çok önemlidir (Ö21)”

“Kurumlar öğretmene her zaman destek olmalı. Öğretmenin gelişmesi için her zaman yanlarında olmalı. Özel sektör çalışanı olarak kendi gelişimim için yönetimle diyaloga girmekten çekinmemeliyim. Öğretmenine destek veren kurumlara baktığımızda her zaman bir adım önde ve mutlu bir kurum olarak görmekteyiz. Unutmamalıyız ki mutlu öğretmen demek, mutlu öğrenci ve mutlu bir ülke demektir (Ö26)”

4.19.5. Öğretmen Üzerinde Baskı Kurmamalı

Tabloya bakıldığında sınıf öğretmenlerinin (8/30) meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerinin, kurumların öğretmen üzerinde baskı kurmaması etrafında birleştiği görülmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte bir sınıf öğretmeni;

“Ben öğretmenin tutkusunu canlı tutmanın kendi elinde, kendi yaptıklarıyla ilgili olduğunu düşünenlerdenim ama öğretmene değer veren, öğretmeni üzerinde baskı kurmayan, öğretmenin yanında olduğunu hissettiren kurumlar öğretmenin mesleki tutkusunu sürdürmesine katkı sağlar (Ö24)” olarak düşüncesini ifade ederken, benzer bir şekilde bir diğer sınıf öğretmeni ise;

“Kurum mesleki tutkunun devamlılığında en önemli faktörlerden birisidir. Çünkü öğretmenden daha fazla yetkiye sahip, öğretmen üzerinde hiyerarşik olarak üstün olan kurumun öğretmene bakış açısı mesleki tutkunun devamlılığında önemlidir. Klasik yaklaşımlar bakışı ile öğretmene bakan, onun maddi olmayan ihtiyaçlarının farkında olmayan, x kuramı olarak yönetim sağlarsa, mesleki tutkunun artmasını engellenir. Mesleki tutkunun devamlılığı için kurum öğretmene değer vermeli, neoklasik ve çağdaş yaklaşımlardaki bakış açısı ile bakmalı, öğretmenin maddi olmayan ihtiyaçlarının da farkında olmalı, ona bir birey olarak da değer vermeli, onu önemli hissettirmelidir. Öğretmenini çevre (üst amir-veli-öğrenci) olumsuzluklara karşı korumalı, kendini mutlu hissedebileceği aktif bir çalışma ortamı sağlamalıdır. Bu şekilde okul ikliminin ve okul kültürünün oluştuğu kurumlarda mesleki tutku artacaktır (Ö29)” olarak düşüncesini paylaşmıştır.

4.19.6. Motive Eden Etkinlik Planlamalı

Tabloya göre sınıf öğretmenlerinin (6/30) kurumun motive eden etkinlik planlanmasının, meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerden biri olduğu görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenleri sırasıyla şu cümlelerle düşüncelerini paylaşmışlardır;

“Tutkunun daha çok içten gelen bir şey olduğunu düşünüyorum ama tutkusunun devamlılığı konusunda kurumların yapacağı şey belki biraz motivasyonu arttırıcı etkinlikler olabilir (Ö2)”

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü vardır. Özellikle özel kurumlar öğretmeni daha fazla sosyalleştirmeli (Ö10)”

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü büyüktür. Bir kurum öğretmenin gelişimi, ilerlemesi, kendini huzurlu ve rahat hissetmesi için gerekli destekleri ve olanakları sağlamalı sonuna kadar sağlamalı. Öğretmeden gelen fikirlere, eleştirilere

açık olmalı ve bunlara değer vermeli. Kurumlar ticarethane değil eğitim yuvası olmalı. Öğretmenler de bu eğitim yuvalarının mihenk taşları olduğundan kurumlar bunu öğretmenlere hissettirmelidirler. Çeşitli eğitim fırsatları yanında moral ve motivasyon yükseltecek sosyal etkinlikler de planlamalıdırlar (Ö15)”

“Öğretmen gelişimini destekleyen, bunun yanında öğretmenine mobing yapmayan, öğretmeni robot gibi görmeyip onun da sosyalleşmeye, keyiflenmeye ihtiyacı olduğunu düşünüp öğretmene değer veren kurumlar mesleki tutkuyu daha da artırır (Ö20)”

4.19.7. Öğretmene Saygı Duymalı

Her meslekte olduğu gibi kişinin kendine saygı duyulduğunu hissetmesinin öğretmenlik mesleğinde de çok önemli olduğu aşıkardır. Sınıf öğretmenlerinin (5/30) de meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerinin saygı çerçevesinde birleştiği görülmektedir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Kurumlar kurumsal olmalı ve profesyonel davranmalı, kurumda yetkisi olan bireylerin zaman zaman öğretmenler odasındaki havayı solumalı. Boşa zaman kullandırmak yerine etkili zaman kullanılmasını önemsemeli. Yetki sahibi olan insanların her pozisyonda öğretmenin en yakınında olabileceklerine inandırmalı. Öğrencisine sevgi, öğretmenine saygı duyabilmeli (Ö1)” şeklinde görüş bildirirken, benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri de;

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü kesinlikle vardır. Öğretmenine değer veren bir kurum, insani değerleri göz önünde bulundurarak öğretmenin de bir insan olduğunun farkında olan bir kurum, maddi ve manevi öğretmenin sorunlarına duyarlı olan bir kurum, bir sorun yaşıyorsa sen de bu kurumun bu ailenin bir parçasısın diyerek karşısına alıp konuşan durumu açıklayan ve ne yapılacaksa birlikte yapalım diye dürüst ve samimi açıklamalarda bulunan bir kurum daima kazanır (Ö22)”

“Kurumlar öğretmene sağlıklı ve verimli bir çalışma ortamı hazırlamalılardır. Personelin ihtiyaçları azami ölçüde giderilmeli ve öğretmenlerin zamanını çalmadan gerçek işlerini yapmaları için onlara fırsat tanınmalıdır. Angarya ve gereksiz bütün işlerden öğretmenler el çektirilmelidir. Öğretmenlerin toplum içinde ve veli nezdinde saygınlığını arttıracak tedbirler alınmalıdır (Ö27)” olarak görüşlerini dile getirmişlerdir.

4.19.8. Çalışma Şartlarını İyileştirmeli

Meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin (4/30) bir kısmının çalışma şartlarının iyileştirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Buna göre bir sınıf öğretmeni;

“Evet bir kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü büyüktür. Öğretmen yetiştirmeye yönelik programlar vasıtasıyla eğitimleri iyileştirmek, öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişim faaliyetlerinin niteliğini arttırmak, öğretmenlik mesleğinin statüsünü güçlendirmek, öğretmenlerin çalışma şartlarını iyileştirmek, kurumlar ve bölgeler arası farklılıklara göre iyileştirici tedbirler almak çok önemlidir (Ö21)” şeklinde düşüncesini paylaşıırken, benzer şekilde diğer sınıf öğretmenleri de düşüncelerini;

“Kurumunda huzurlu, mutlu çalışan öğretmen, mesleki tutkusu ile birlikte daha rahat çalışır. Mesleğine tutkulu olan, işini tam anlamıyla yapan öğretmeni kurum kaybetmemeye çalışmalıdır. Öğretmenin iş doyumunu arttırıcı etkenlerin yani güvenlik, ücret, çeşitli sosyal hakların iyileştirilmesi için kurumlar elinden geleni yapmalıdır (Ö25)”

“Kurumlar öğretmene sağlıklı ve verimli bir çalışma ortamı hazırlamalıdır. Personelin ihtiyaçları azami ölçüde giderilmeli ve öğretmenlerin zamanını çalmadan gerçek işlerini yapmaları için onlara fırsat tanınmalıdır. Angarya ve gereksiz bütün işlerden öğretmenler el çektirilmelidir. Öğretmenlerin toplum içinde ve veli nezdinde saygınlığını arttıracak tedbirler alınmalıdır (Ö27)” olarak ifade etmişlerdir.

4.19.9. Öğrenci Kayıtlarından Öğretmeni Uzak Tutmalı

Özellikle özel okullarda öğrenci kayıtlarının kurumların devamlılığı için önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Sınıf öğretmenlerinin (2/30) meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerini ifade ederken bu konuya da değinmiş oldukları görülmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

“Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü vardır. Kurumlar öğretmenini sadece bir çalışanı olarak görmeyip onunla sağlam iletişim kurmalıdır, rahatça çalışabilecekleri bir ortam sağlamalıdır, öğretmenleri sıkıştırmamalıdır, öğrenci kayıtlarında öğretmeni kesinlikle kapı dışında bırakmalıdır (Ö11)”

“Kurumun öğretmenlerin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü vardır. Kurumların öğretmenleri yıl sonundaki sınıfta olan öğrencilerden kaçısı kayıt oldu kaçısı kayıt olmadı şeklinde değerlendirmeler yaparak bunaltmamalıdır. Ben daha bununla karşılaştım diyemem ama bunu sezinliyorum. Benden daha tecrübeli öğretmenlerden de bunu duyuyorum. Hatta geçmiş yıllarda toplantılarda müdürler herkesin içinde hangi sınıfta kimler kayıt olmuş kimler kayıt olmamış diye isim verip toplu değerlendirmeler yapıyorlarmış. Bunu duymak bile beni çok rahatsız etti. Bunu yapmayıp benim verdiğim eğitimle, öğrencilerimin mutluluğuyla beni değerlendirsinler yeter. Ben de isterim zaten 4 yıl boyunca emek verdiğim öğrencilerle devam etmek ama velinin durumunu bilemem ki belki geçen sene kayıt olurken parası vardı bu yıl yok. Bunda şimdi benim öğretmenliğimin eksisi nerede. Kısacası okullar öğretmeni kayıt konusunda sıkıştırmamalı, öğretmen ile veliyi parasal konularda karşı karşıya asla getirmemeli (Ö17)”

4.19.10. Öğretmenini Takdir Etmeli

Meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin bir sınıf öğretmeni (1/30) kurumun öğretmeni takdir etmesi gerektiğini şu cümlelerle ifade ettiği görülmektedir;

“Kurum bu konuda ilk rolü oynayanlardandır. Kurum politikası öğretmeni savunan koruyan ve geliştiren bir tutum sergiliyorsa, öğretmeninde kuruma ve mesleğe karşı bakış açısı olumlu olur. Veliye karşı öğretmenin yanında olmak, öğretmenin akademik becerisine saygı duymak ve gelişimini desteklemek, takdir göstermek gibi stratejiler uygulanabilir (Ö28)”

Özetleyecek olursak araştırmada, sınıf öğretmenlerinin öğretmenliği kendilerine göre çok çeşitli ifadelerle tanımladıkları, bu ifadelerden öne çıkanın toplumu kalkındıran, gelişim sağlayan, geliştiren kişi olduğu; öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine seçmelerinde en önemli rolün kendilerine idol aldıkları öğretmen olduğu, sınıf öğretmenlerinin mesleğine tutkulu olarak tanımladıkları en belirgin öğretmen özelliğinin yeniliklere ve öğrenmeye açık olduğu, tutkuyla kurulan öğretmen ve öğrenci ilişkisinin öğrenciyi derslerinde daha başarılı olarak etkilediği aynı zamanda öğrenciden alınan olumlu geri bildirimlerin öğretmenlerin mesleki tutkularını arttıracak, meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleri açısından, meslek tutkusuna sahip olmayan öğretmenlere göre farklılaşabilecekleri, meslek tutkusunun artmasını ve devamlılığını sağlayan en önemli

faktörün sürekli öğrenme ve gelişmeye açık olunması olduğu, meslek tutkusunun azaltabilecek dışarıdan bir faktör olmadığı, öğretmenin mesleğinden doyum aldıkça mesleki tutkusunun artacağı, meslek tutkusunun yaş ve tecrübe ile ilintili olmadığı, sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna yansımaması gerektiği aynı zamanda sosyal desteğin mesleki tutkuyu besleyeceği, tutkusunu kaybetmiş bir öğretmenin mesleki tükenmiş yaşayacağı, eğitim sistemindeki değişikliklerin mesleki tutkuya tesir etmeyeceği, kurumların öğretmenlerin mesleki tutkularını devam ettirebilmeleri için öğretmenlere huzurlu bir ortam sağlamaları gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

BÖLÜM V: SONUÇ ve TARTIŞMA

Eylemlerimize ve düşüncelerimize yön veren kavramlar genellikle zihinsel bir olgu olarak algılanırlar. Oysa kavramlar başka insanlar olan ilişkilerimizden, dünyada kendimizi nereye koyduğumuzdan, neyi nasıl algıladığımıza kadar birçok hususu etkilemekte ve dahası kavram sistemlerimiz yaşamsal gerçeklerimizi belirlemede önemli bir rol oynamaktadır (Lakoff, Johnson, 1980; Yılmaz vd., 2013). Bu bağlamda eğitim sisteminin yapı taşı olan öğretmenlik mesleğinin öğretmenler tarafından hangi şekillerde ifade edilip algılandığının, eğitim sisteminde düzenleneme ve gelişim adımları için önemli bir başlangıç olabilir. Araştırma bulguları değerlendirildiğinde sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin kendileri için ifade boyutuna ve tanımlamalarına ilişkin görüşlerinin en çok “toplumu kalkanıran, gelişim sağlayan, geliştiren kişi” başlığı altında toplandığı görülmektedir. Araştırmasının bu bulgusu öğretmenlerin mesleklerini algılayış biçimlerinde çoğunlukla kendilerini toplumun kalkınmasına ve gelişimine katkı sağlayan kişiler olarak görmekte olmalarının mesleklerine ilişkin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır. İlgili literatür incelendiğinde kavramlarını algılayış biçimimizin önemini ortaya koyan çalışmaların olduğu da görülmektedir. Bu çalışmalardan biri olan Yılmaz vd. (2013)’nin gerçekleştirdiği öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini algılayış biçimlerine ilişkin olarak araştırma sonuçlarımızla benzer şekilde öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini ı ışık, yol gösterici, rehber, çoban gibi ifadelerle benzeştirdikleri görülmektedir. Bu çalışmada olduğu gibi Yılmaz vd. (2013)’nin gerçekleştirdiği çalışmada da öğretmenlik mesleğinin daha çok eğitsel yönünün ön planda tutulduğu görülmektedir. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini algılayış biçimlerine ilişkin sonuçların Karaman (2009)’un bulgularıyla da örtüştüğü görülmektedir. Karaman (2009)’un bulgularına göre, öğretmenlerin mesleklerini; toplum görevi olmak, önemli bir görev olmak gibi ifadelerle tanımladıkları görülmektedir. Ardından bu çalışmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini algılayış ve ifade ediş biçimlerine göre en çok görüş bildirilen ifadeden en aza doğru olarak sırasıyla; kutsal/önemli/değerli kişi, örnek kişi, sevgi, yaşam tarzı/amacı, sabır, anne, vicdan, tutku, minik kalplere dokunan kişi, kendini gerçekleştirmek, iz bırakan kişi, eğitim, sanat olduğu görülmektedir. Bu ifadelerden yola çıkarak öğretmenlerin öğretmenlik mesleğini nesillerin yaşantılarına yön vererek onları şekillendiren bir meslek olarak benimsedikleri söylenebilir. Şişman (2012)’a göre Türk eğitim tarihinde de bilge kişilerin ve öğretmenlerin hep saygın bir yeri olmuş, öğretmen denince toplumda davranış modeli bir

insan anlaşılmıştır. Öğretmen, insan mimari, insan mühendisi, insanın kişiliğini biçimlendiren bir sanatkâr olmaktadır. Şişman (2012)'nın öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleriyle örtüşen şekilde Vural (2004) de Öğretmenlik mesleğini, yetişmekte olan nesli, ailesi, çevresi, ulusu, devleti ve vatani için daima yararlı, yapıcı, üretici, iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirme sanatı olarak ifade etmektedir. Bu bağlamda araştırmadaki öğretmenlik mesleğine ilişkin ifadelerin öğretmen özellikleriyle ilgili literatürle paralellik gösterdiği görülmektedir. Ancak öğretmenlik mesleğinin bir sanatkâr gibi gelecek nesilleri yetiştirme, şekillendirme, onlara yol gösterme, rehberlik etme gücünün herkesçe biliniyor olmasına karşın istenilen nitelikte öğretmen eğitiminin günümüzce arka plana atılmış sorunlarından olması düşündürücüdür.

Karslı vd. (2004)'ne göre meslek hem bireysel hem de toplumsal açıdan kritik önemdedir. Bu nedenle her iki bağlamda ele alınması gereken bir olgudur. Bireysel açıdan ele alındığında; meslek bireyin toplumsal iş bölümünde üstleneceği rolü ve rolün toplumdaki önemine bağlı olarak statüsünü, sosyal sınıfını, elde edeceği kazancı, gizil güçlerini geliştirme olanağını, yeteneklerini kullanabildiği ölçüde elde edeceği psikolojik doyumu ve yaşam kalitesini belirleyen, bireyin yaşamına damgasını vuracak hayati etkinlik alanıdır. İlgili literatür taraması yapıldığında da mesleğin hem kişinin hem de toplumun yaşantısındaki önemi açıktır. Böylesine bir hususun seçiş şeklinin ve sebebinin de kişinin mesleğini icra ederken önemli olacağı düşünülmektedir. Buna ilişkin araştırmanın bir diğer sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini seçme sebeplerinin en çok “idol alınan öğretmen” başlığı altında toplandığı görülmektedir. Buradan yola çıkarak öğretmenlerin nesillerin hayatında sadece eğitsel yönden değil ömürlerinin neredeyse büyük çoğunluklarını geçirecek meslek seçimlerinde dahi etken oldukları söylenebilmektedir. Bu bağlamda Metcalfe ve Game'in (2006) da Avustralyalı öğretmenlerle gerçekleştirdiği araştırmasında öğretmenlerin hayatlarını değiştiren öğretmen özellikleri tanımlamalarında idol aldıkları öğretmenlere sıklıkla değindikleri görülmektedir. Bu durum araştırmaların öğretmenlik mesleğinin nesillerinde hayatında yarattığı pozitif ve değerli etkileri örneklendirirken ne yazık ki araştırmamızda tam tersi durumlar toplumumuzca zaman zaman şahit olunan çarpıcı sonuçlarından biri olarak karşımıza çıkmıştır. Bu istenmeyen sonuçlardan bir tanesi bir öğretmenin matematik dersini çok sevdiği ve başarılı olduğu halde öğretmenin dersine karşı olan tavrı yüzünden dersten soğuduğunu ifade etmesidir. Bu ifadeden de anlaşıldığı gibi araştırma sonuçlarında her ne kadar öğretmenlerin meslek seçimlerine kendilerine idol olarak aldıkları öğretmeni işaret etmelerine karşın zaman zaman

böyle durumların söz konusu olduğuna da araştırma bulgularında rastlanmıştır. Bu anlamda öğretmenlerin mesleklerini icra ederken gösterdikleri her tavrın ne denli önemli olduğunun altı bir kez daha araştırmamızca çizilmektedir. Ardından araştırma bulgularına göre öğretmenlerin mesleklerini seçme sebeplerinin en çoktan en aza doğru olarak sırasıyla; kişilik, yetenek ve karakter yapısına uygunluk, aile desteği, sınav puanı, çocuk sevgisi olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre otuz sınıf öğretmeninden yalnızca beş tanesinin öğretmenlik mesleğini seçerken sınav puanının etkili olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Her ne kadar bu başta kısmen bizleri mesleklerini ilk etapta isteyerek seçmedikleri sonucuna götürüyor gibi görünse de öğretmenlerin açıklamaları bu yanılgıyı düzeltmektedir. Öğretmenlerin ifadelerinde de görüldüğü üzere her ne kadar başta meslek seçimlerinde etken faktör sınav puanı olsa da “iyi ki ve severek yapıyorum” ifadelerini de kullandıkları gözden kaçmamıştır. Bunun dışında geriye kalan yirmi beş öğretmenin tamamının mesleğini isteyerek seçmiş olmasının araştırmanın çalışma grubunu oluşturan, yöneticilerin ve okul rehberlik öğretmenlerin referans verdikleri mesleğine tutkulu öğretmenlerden seçilmiş olması bağlamında araştırma sonucu açısından sevindirici bir durumdur. Her ne kadar mesleğini isteyerek seçmiş öğretmenlerin kesin olarak meslek tutkusuna sahip olduklarını yahut mesleğini isteyerek seçmemiş öğretmenlerin de meslek tutkusuna sahip olmadığını genellemek doğru bir tavır olmasa da mesleğini isteyerek seçen ve yürüten öğretmenlerin eğitim sistemi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Konuya ilişkin Serin (2019)’un gerçekleştirdiği araştırma sonucuna göre; öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğini seçerken isteyerek seçmelerinin mesleklerine olan bağlılıkları üzerinde etkili olduğu görülürken, öğretmenliği isteyerek seçme durumunu meslek tutkusuyla ilişkilendirme bağlamında Karaman (2009)’ın gerçekleştirdiği araştırmasında araştırmaya katılan öğretmenlerin, mesleklerinin ilk tercihleri olmamasına rağmen, öğretmen olmayı küçük yaştan beri isteyen öğretmenlere yakın oranda öğretme tutkusuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç da bizi genelleme yapmamanın ne denli önemli olduğu sonucuna götürmektedir. Aynı zamanda bu sonuç insanların çalışma ortamlarının ve çevresel faktörlerinin meslek tutkularına pozitif etki edebileceğini göstermektedir.

Tutku olgusu kavramına ilişkin literatür incelendiğinde tutku olgusunun birçok duygu ile karıştırıldığı görülmüştür. Öğretmenlerin tutku olgusunu tam olarak ifade edebilme durumlarını inceleyerek mesleklerine olan sevgilerini mesleki tutku olarak değerlendirip değerlendirmeme durumlarının hem literatürdeki karmaşıklık hem de bir eksiklik olması sebebiyle üzerinde durulmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Karaman (2009) sevgiyi,

öğretmenlik mesleğinin olmazsa olmazlarından kabul ederek, öğretmenden ziyade her insanın insan sevgisine sahip olmasını her şeyden öte kurulan en doğal iletişim yöntemi olmasına bağlayarak ifade etmiştir. Vallerand vd. (2003) ise sevgiyi tutkunun bileşenlerinden bir olarak ifade ederek insanların sevdiği, önemli bulduğu, zaman ve enerji harcadığı bir aktiviteye yönelik güçlü bir eğilimin tutku olduğunu ifade etmişlerdir. Carbonneau vd. (2008) ise tutkuyu tanımlarken Vallerand v.d (2003)'nin bahsettiği sevgiyi aşka yaklaştırarak tutku ve sevgi arasında bağlantı kurmuştur. Ruiz-Alfonso ve Leon (2016) da gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarına göre de öğretmenler tutkuyu kavramsallaştırırken bağlılık ve sevgi kelimelerinin üzerinde durdukları sonuçları da ulaşılmıştır. Literatüre detaylıca bakıldığında da benzer sonuçlar görülmekte yani tutku ve sevgi kavramlarıyla ilgili araştırmacılar tarafından tam olarak net bir çerçeve çizilememiştir. Bu çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin sevgi ve tutku kelimelerini ilişkilendirme noktası değerlendirildiğinde öğretmenler en çok sevgi ve tutku kelimelerinin birbirlerini beslediği noktasında görüş bildirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bir kısmı ise özellikle duygu şiddeti bağlamında birbirinden farklı olduğuna yönelik görüş bildirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma bulgularında öğretmen görüşleri her ne kadar birbirini besler ya da birbirinden farklıdır olarak iki ayrı görüş bildiriyormuş gibi görünseler de neredeyse hepsinin ortak olarak kanaat getirdiği konunun sevgi kavramının tutku olgusunu belirleyici faktörlerden biri olduğudur.

Sevgi ve tutku ilişkilendirmesi yanında Ruiz-Alfonso, Leon (2016)'un yürüttükleri tutku ve eğitimle ilgili son sistematik bir inceleme isimli çalışmalarında, farklı araştırmacılar ve yazarlar tarafından farklı tanımlanan tutku kavramı tanımlamak için kullanılan tutku karakteristiklerini belirlemeye çalışmışlardır. Farklı eserleri analiz ederek tutku kavramı tanımlamak için farklı yazarlar tarafından kullanılan tutkunun dokuz özelliğini ortaya çıkarmışlardır. Bu özelliklerin “sevilen faaliyetler, kimlik tespiti, özveri, devamlılık, ilgi, olumlu ilişkiler, destekleyici bağlam, olumlu duygular, etki alanına özgü olma” şeklinde olduğu görülmektedir. Aktarılan literatürden de görüldüğü üzere meslek tutkusu olgusu birden fazla boyutunun olduğu görülmektedir. Bu olguyu besleyen, dönüştüren, şekillendiren birden çok faktör vardır ve bu faktörlerin hepsi öğretmenlerin meslek tutkusu olgusunu anlamlandırma süreçlerini etkilemektedir. Bunun esas sebebinin meslek tutkusu olgusunun çok boyutlu bir kavram olması ve bu boyutların her öğretmende farklı farklı bileşenlere sahip olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Meslek tutkusu olgusunu oluşturan bileşenlerin öğretmenler tarafından nasıl anlamlandırıldığını belirlemek amaçlı sınıf öğretmenlerinin mesleğine tutkulu olarak betimledikleri öğretmen özellikleri

çözümlemeye çalışıldığında; görüşlerin en çok “yeniliklere ve öğrenmeye açık” ifadesi altında toplandığı görülmüştür. Ardından öğretmenlerin en çok görüş bildirilen ifadeden en aza doğru olarak sırasıyla; çocukları seven/kendi çocuğu gibi görebilen, özverili, işini çok severek yapan, idealist, sorumluluk duyan, kibirli olmayan, yaşam boyu öğrenci kalabilen, heyecanlı, kriz yönetebilen, motivasyonu yüksek, cesur, sabırlı ve hoşgörülü, iletişim becerileri kuvvetli, enerjik, disiplinli, donanımlı olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin meslek tutkusu olgusuna yönelik çizdikleri öğretmen özelliklerinin aynı literatürde olduğu gibi fazla ve birbirinden değişik olması sebebiyle meslek tutkusu olgusunun ve dolayısıyla meslek tutkusuna sahip öğretmen özelliklerinin net bir çerçevesinin çizilmesi zorlaşmaktadır. Yapılan araştırmalar incelediğinde de bu araştırma sonuçlarına benzer nitelik taşıdığı görülmektedir. Fried (2001) tutkulu bir öğretmeni, bilgi alanına âşık olan, dünyamızı değiştiren fikirler hakkında derinden heyecanlı olan ve her gün sınıfa gelen gençlerin potansiyelleri ve ikilemleriyle yakından ilgilenen biri olarak tanımlamış olduğu görülürken, Serin (2017) ise tutkulu öğretmenlerin ilk özelliğinin güçlerini, bilgilerini ve sevgilerini öğrencilerle paylaşmaları olduğunu söylemektedir. Benzer nitelikte bir çok özelliğin kesişmesi bakımında Karaman (2009), gerçekleştirdiği sonucuna göre de; öğretme tutkusuna sahip öğretmen özelliklerinin; donanımlı olma, öğrenciler için çaba harcama, araştırma - yenilikleri takip etme, mesleki gelişim fırsatları yaratma, umursama - önemseme, hoşgörü - pozitif düşünce, çocuk sevgisine sahip olma-sevecen olma, farklı yöntem ve materyaller kullanma, canlı - hareketli yapı, tutarlı ve kararlı olma, kararları sahiplenme, paylaşım, iletişim, öğretmeye istekli olma, mesleği seçmek isteme, sevmek ve önemseme, mücadeleci - zorluklara katlanan, özveri ve fedakarlık gösterme ifadeleri altında toplandığı görülmektedir. Phelps ve Benson (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise yine araştırma sonucumuzda ve diğer araştırmalarda olduğu gibi öğretmenlerin birbirinden farklı farklı tutkulu öğretmenlerin özelliklerine değindikleri görülmektedir. Bu özellikler; olumlu tutum, değişimi kabul etme, iş birliği yoluyla profesyonel gelişme ve diğerleriyle iyi ilişkiler kurma olarak sıralanmıştır. İş birliği noktasında Bakioğlu (2014) Yıllar boyunca birçok ülkede yapılan araştırmalar; en yüksek kalitede teknolojik yeterlik ile donatılan öğretmenin, öğrencileri ile iş birliğine yanaşmayan, adalet duygusundan yoksun ve yalnız kendisini düşünen kişiler olduğunda başarılı olmadığının altını çizmiştir. Araştırma sonuçlarımızda öne çıkan; çocukları seven/kendi çocuğu gibi görebilen, özverili, işini çok severek yapan, idealist, sorumluluk duyan ifadelerin Palmer (2017)’ın tutkulu öğretmenlerle ilgili gerçekleştirdiği araştırmasındaki sınıf gözlemiyle de örtüştüğü görülmektedir. Palmer (2017) araştırma sonuçlarına göre tutkulu öğretmenlerin öğrencilere olan ilgilerinin sadece

onlara anlattıkları konuyu anlamaları için temel bir kaygıdan daha fazlası olduğu görülmüştür. Bu öğretmenlerin öğrencilerinin refahı için endişe duydukları, hafta sonlarının nasıl geçtiğini sordukları, neler yaptıklarını merak ettikleri, bunlar dışında sınıf çalışmalarında kendilerine nasıl yardımcı olabileceklerini öğrenmeye çalıştıkları ve aldıkları cevapları da özellikle gülümseyerek paylaştıkları görülmüştür. Benzer şekilde Meador (2016)'ın çalışmasında öğrencilerin okul dışındakileri yaşamlarına ilgi olmanın, katıldıkları ders dışı aktiviteler hakkında konuşmanın, öğretmenlerin aynı tutkuyu paylaşmalar bile öğrencilerinin ilgi alanlarına özen göstermenin önemine değinmiştir. Ayrıca Palmer (2017) mesleğini tutkuyla gerçekleştiren öğretmenlerin ders verirken olan davranışlarını; biraz daha yüksek sesle konuşma, daha hareketli, daha enerjik, daha mizahi, daha fazla el hareketi kullanma, daha fazla sevgi ifade etme olarak gözlemlemiştir. Araştırma sonuçları ve konuya ilişkin yapılan araştırmalar değerlendirildiğinde tutku olgusu kavramını oluşturan birden fazla bileşen olması ve bu bileşenlerin her öğretmende farklı farklı şekillerde var olması sebebiyle aynı tutku olgusu kavramında olduğu gibi mesleki tutku olgusuna sahip öğretmen özellikleri de net bir tanımla ifade edilememiştir. Her öğretmenin duygusunu anlatış ve dile getiriş stilinin farklı olması mesleklerine duydukları tutku olgusunu ifade ederken de yaşanmıştır. Bu sebeple bu konuya ilişkin özellikle nitel araştırmalar devam etmesinin literatürün aydınlatılmasına imkân tanıyacağı düşünülmektedir. Çünkü eğer meslek tutku olgusunun nasıl anlamlandırıldığı ve bu özellikteki öğretmenlerin eğitime olan katkılarının çerçevesi net bir şekilde çizilmesi durumunda “Tutkulu bir öğretmen nasıl yetiştirilir? Mesleki tutkunun süreklilik sağlaması için neler yapılabilir? Mesleki tutkunun azalması nasıl önlenebilir? gibi soruların cevabı daha net verilerek eğitim sektöründe nitelikli öğretmen sayısının artacağı umulmaktadır.

Meslek tutkusu olgusuna sahip öğretmenlerin tutkularını anlamlandırma süreçlerinde yaşadıkları deneyimlerden yola çıkarak bu öğretmenlerin eğitime olan katkılarının çerçevesini çizmek üzere öğretmen görüşlerinin irdelenmesi gereği hissedilmiştir. Literatür incelediğinde de meslek tutkusu olgusuna sahip öğretmenlerin eğitime katkı sağlayacağı yönünde araştırmamızı destekleyici çalışmalara da rastlanmıştır. Roeger (2012)'a göre öğrenme, öğrencinin zihninde çimlenir ve genişler, sonra daha yüksek ve genişletilmiş öğrenme sarmalına dönüşür. Bu nedenle, pozitif tutkusu olan bir öğretmen, düşüncelerin genişletildiği ve yükseltildiği, öğrenme potansiyelini artıran pozitif bir öğrenme sarmalı oluşturabilir. İncelenen diğer ampirik araştırmalar ise tutkulu öğretmenlerin, öğrencilerinin tutkulu öğretim tarafından motive edildiğinde aslında çok daha fazla şey öğrendiklerine

inandığını belgelemektedir (Carbonneau vd., 2008). Bu bağlam araştırmamızda sınıf öğretmenlerinin mesleğine tutkulu öğretmenin duygusal ve akademik açıdan öğrenci üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerinin en çok “öğrencilerin derslerinde daha başarılı olacağı” etrafında toplandığının görülmesi ve genel olarak mesleğine tutkulu öğretmenlerin öğrencileriyle olan iletişimlerinin güçleneceği, öğrencilerin derslerine daha ilgili olup daha çok sevecekleri, buna takiben okula isteyerek gelecekleri, motive olup öğrenmeye özenecekleri şeklinde; mesleğine tutkulu olan öğretmenlerin öğrencilerine etkisinin her açıdan olumlu olacağı yönünde öğretmenlerin görüş birliğinde olduğu sonuçlarına ulaşılması araştırmamızın literatür ile uyumluluk gösterdiğini ve diğer araştırma sonuçlarıyla da örtüştüğünü göstermektedir. Mesleki tutkuyla sahip öğretmenin öğrencileriyle güçlü iletişim kuracakları sonucumuza benzerliği bağlamında Sönmez ve Özen’in (2020) de gerçekleştirdiği nitel araştırma sonuçlarına göre de öğrenciyi anlamamak, öğrenciye ulaşmamak ve karşılıklı yanlış algılamalara sahip olmak öğretmenler tarafından mesleki hata olarak tanımlanmaktadır. Bu konuyla ilgili öğretmen görüşleri ele alındığında sağlıklı kurulmayan bir iletişimin anlamamaya ve anlaşılmamaya yol açacağı söylenebilir. İletişim sorunlarının olduğu bir ortamda nitelikli bir eğitim öğretim faaliyetinin yer alması mümkün olmayacaktır. Bu nedenle öğretmenlerin olumsuz iletişim durumlarını mesleki açıdan hata olarak ifade etmeleri daha iyi anlaşılmaktadır. Ayrıca araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olarak Patrick vd. (2000)’nin gerçekleştirdiği araştırmasında, öğretmen tutkusunun sözel olmayan ve sözel coşkuyla sergilendiği, tutkuyla ilişkili niteliklerin, öğrencilerin öğrenmesini etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Benzer şekilde Palmer (2017)’in araştırma sonuçlarına göre tutkuyla kurulan iletişim ve deneyimler öğretmenlerin kendi davranışlarını da değiştirdiği, öğretmenlerin öğrencilerle daha güçlü ilişkiler kurduğu ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Ruiz-Alfonso & Leon (2016)’un gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarına göre de eğitimde tutku anlayışı öğrencilerin uyum sağlama ve bilgilerinin geliştirilmesinde önemli olduğuna ulaşılmıştır. Benzer olarak Serin (2017)’in gerçekleştirdiği araştırmasında da motive edici bir faktör olmanın yanı sıra tutkunun heyecan ve eylem yaratarak öğrenme ve öğretmeyi olumlu yönde etkileyebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. Dahası Palmer (2017) araştırmasında tutkulu öğretmenlerin öğrencileriyle daha fazla etkileşime girdiklerinde onlarla kişiler bir bağ kurduklarını, öğrencilerin davranışlarına karşı ön yargılarını ortadan kaldırdıklarında ise öğretme yeteneklerini arttıklarını gözlemlemiştir. Ayrıca öğrencilere olan düzeltilmiş davranış beklentilerinin öğrenci davranışlarını da daha iyi hale getirerek öğretimi geliştirdiği de gözlemlenmiştir. Söz konusu araştırmaların neredeyse tamamında meslek tutkusu olgusuna

sahip öğretmenlerin her birinin öğrencilerinin kimi zaman duygusal kimi zaman akademik olsa da hayatlarına mutlaka pozitif etki ettiğinin açık olduğunun görülmesi sebebiyle araştırma sonuçları bizi öğretmenlerde meslek tutkusu olgusunu geliştirmeye yönelik çalışmaların ivme kazanması gerektiğine götürmektedir. Bu gerekliliği doğrular bir şekilde ise Meador (2016) iyi öğretmenlerin öğrencilerinin tüm potansiyelini ortaya çıkarma ve güvene dayalı ilişkiler kurma konusunda da iyi olup olmadığını belirlemek için yaptığı çalışmasında da iyi öğretmenlerin öğrencilerle güçlü ilişkiler geliştirmelerinin aynı zamanda akademik başarı için önemli olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Öğretmenler ile öğrenciler arasında güçlü ilişkiler geliştirmenin bir yolunun geri bildirim alma ya da verme olduğu düşünülmektedir. Geri bildirimi, Erdem (2010) kaynağın (öğretmenin) göndermiş olduğu mesaja, hedef kitlenin (öğrencilerin) vermiş oldukları mesaj olarak tanımlamakta ve geri bildirimi iletişimin olmazsa olmazlarından biri olarak nitelendirmektedir. Eğitimsel anlamda baktığımızda öğretmenin öğrencilerine aktarımlarının öğrenciler üzerinde nasıl bir etki oluşturduğu daha doğrusu oluşturup oluşturmadığının öğrenilmesinin bir yolunun öğrencilerin öğretmenlerine verdiği geri bildirim yoluyla anlaşılacağı şeklinde olduğudur. Öğretmenin kendine ilişkin çıkarımlar ve değerlendirmeler yapabilmesi sebebiyle bu hususun önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerden aldıkları geri bildirimlerin mesleki tutkularına tesirinin belirlenmesi de konuya ilişkin mevcut araştırmaların azlığı bağlamında irdelenme gereği ihtiyacı hissedilmiştir.

Araştırma bulgularına göre öğrenciden alınan geri bildirimlerin, öğretmenlik tutkusuna olan tesirine ilişkin araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin en çok “olumlu geri bildirimler mesleki tutkuyu arttıracak” yönünde olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Palmer (2017)’in gerçekleştirdiği araştırmasında da öğrencilerin öğrenme durumlarında başarılı olmalarının, olumlu geri bildirimleri (örneğin; öğrencilerin baş sallamaları, gülümsüyor olmaları, ilgili yüz ifadeleri, not almaları, soru sormaları gibi) öğretmenlere ilham vererek öğretme çabalarını tutkulu bir şekilde teşvik ettiği görülmüştür. Ayrıca mesleğine tutkular öğretmenlerin, öğrencilerinin bir konuyla görünür bir şekilde ilgilendiklerinde, onlara öğretmek için daha çok çalıştıkları; olumlu öğrenci geri bildirimleriyle öğretmenlerin öğrettikleri konusunda daha azimli ve mesleklerine daha tutkulu hale geldikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonuçları ve literatürü destekler şekilde Day (2009)’in araştırmasına göre de öğretmenler, öğrencilerinden olumlu geri bildirimler aldıklarında öğrettikleri derse ilişkin kendilerini daha iyi hissederek, öğretmenlik

deneyiminden daha çok şey aldıklarını açıklamışlardır. Görüldüğü üzere her ne kadar araştırma katılan öğretmenler çoğu zaman içsel motivasyonları sebebiyle mesleklerine tutku duyduklarını dile getirirler de emeklerinin karşılığını almayı öğrencilerin gözünden görmeyi bekledikleri görülmektedir. Durum böyle olduğunda ise mesleklerine duydukları tutkularının arttığını ifade etmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Geri bildirimler konusundaki araştırma bulgularının öğretmenlerin olumsuz geri bildirimler karşısında öğretmenin ders çıkarıp mücadele edeceği, olumsuz geri bildirimlerin mesleki tutkuyu etkilemeyeceği ama öğretmende farkındalık yaratacağı yönünde olduğu görülmüştür. Ancak az da olsa öğretmenlerin geri bildirimlerin mesleki tutkuyu etkilemeyeceği, tersi olarak da olumsuz geri bildirimlerin mesleki tutkuyu azaltacağı yönünde görüş bildirdikleri de görülmüştür.

Geri bildirim vererek öğretmenlerinin mesleki tutkularının artmalarına sebep olan öğrencilerin başka hangi durumlarda öğretmenlerinin mesleki tutku düzeylerinde etkin rol oynadıklarını tasvir etmek amacıyla konunun araştırılmasının önemli olduğu düşünülmüştür. Araştırma sonuçlarına göre ise araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin tamamının mesleki tutku düzeylerinde öğrencilerin yeri ve önemine ilişkin aynı perspektif içinde oldukları görülmüştür. Öğretmen görüşlerinin; öğretmenlerin mesleki tutkularını, meslek hazlarını üst düzeyde yaşamak için öğrencilerinin bir araç olarak görülmesinin doğru olmadığı, hedeflenen ilk amacın öğrenci gelişimi etrafında toplandığı görülmüştür. Benzer bir şekilde Palmer (2017)'in araştırmasına katılan dokuz öğretmenden sekiz tanesinin meslek tutkularını yaşamaları noktasında merkeze öğrencileri alarak öğrencilere özen göstermek ve onlarla çalışıp yardımcı olmanın büyük önem arz ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Mevcut araştırma sonuçlarıyla ilintili olarak Ramirez (2013)'in çalışmasında öğretmenin kendi tutkularını öğrencilerine geçirerek öğrenmeyi bir tutku haline getirmesinin gerektiği, çalışmasındaki öğretmenlerin de, tutkularının öğrenciler üzerinde olumlu etkileri ve öğretmen olarak hissettikleri duygular sebebiyle tutkuyu bir öğretim aracı olarak kullandıkları, ki zaten mesleğine tutkulu bu öğretmenlerin öğrencileri için olumlu bir öğretim deneyimi yaratmak adına öğretimde ellerinden gelen her şeyi yapmaya gönüllü oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Aynı şekilde Serin (2017)'in araştırmasının da benzer nitelikte sonuçlar taşıdığı görülmektedir. Buradan hareketle öğrencilerin öğretmenlerin mesleki tutkularını arttırmada önemli bir faktör olarak görüldüğü net olsa da öğretmenlerin asıl hedeflerinin tutkulunu üst düzeye taşıma noktasında öğrencilerini araç olarak görmeyip

asıl hedeflerinin onları daha iyi yerlere taşımak olduğunun görülmüş olmasının eğitim sistemi açısından sevindirici olduğu düşünülmektedir.

Bakioğlu (2014) iyi öğretmenlerin, meslek yaşamları boyunca öğrenme etkinliğine tutku duyduklarını söylemektedir. Altun (2017) ise öğrenmenin, tutkuyla yakından ilgili ve tutkunun eğitime katkı sağlayan bir faktör olduğunu ifade ederek tutkunun sadece öğretmenleri öğretmeye zorlamadığını, aynı zamanda öğrencileri etkili ve verimli bir şekilde öğrenmeye zorlayacağına işaret eder. Bulger vd. (2002)'nin araştırmasına göre tutkunun etkili öğretimin dört asından birinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre "Eğer öğretmekten nefret ederse, öğrencilerin de bunu öğrenmekten nefret edeceği, tersine göre, eğer öğretmen öğretmeyi seviyorsa, öğrencilerin de onu öğrenmeyi çok sevebileceği ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Serin (2017)'in araştırmasında da eğitim ve öğretim çalışmalarına büyük önem veren mesleğine tutkulu öğretmenlerin, öğrencilerin başarısında olumlu bir fark yaratabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin sınıf içinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerinin son derece önem arz ettiği düşünülmektedir. Mesleki tutku olgusuna sahip öğretmenlerin ise bu noktada farklılaşıp farklılaşmadığını çözümlemeye çalışmanın bizi araştırmanın önemli sonuçlardan biri olduğuna götürmektedir. Araştırma bulguları incelediğinde ise sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri açısından farklılaşma durumlarına ilişkin görüşlerin büyük oranda meslek tutkusuna sahip öğretmenler ve diğerleri olarak ayrışacakları yönünde olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitlilik göstereceği konusunda hem fikir oldukları görülmüştür. Bu durum ise son derece dikkat çekici ve düşündürücüdür. Çünkü bir öğretmenin meslek tutkusuna sahip olsun ya da olmasın aldığı üniversite eğitimi neticesiyle de öğretmenlik etiği doğrultusunda bilgilerini öğrencilerine aktarma konusunda üst düzey performans göstermesi beklenmektedir. Her öğrencinin öğrenme düzeylerinin birbirinden farklı olduğu aşikardır. Bu noktada öğretmenlerin öğrencilere uygun farklı öğretim yöntem ve teknikleri uygulaması bir farklılıktan ziyade mutlak bir gerekliliktir. İlgili literatür incelediğinde de araştırma sonuçlarını doğrular nitelikte mesleki tutku olgusuna sahip öğretmenlerin, öğretim yöntem ve tekniklerinin farklılaşarak çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda araştırmasında tutkulu öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerini inceleyen Palmer (2017), öğretmenlerin genel olarak, öğrencileri etkin bir şekilde derse katma konusunda bu öğretmenlerin yetenekli olduğunu gözlemlemiştir. Sık sık olumlu geri bildirim verdikleri,

anlattıkları konuyla ilgili kendi yaşantılarından örnekler verip hikayeler anlattıkları, öğrencileri proje oluşturmaları ve projelerini sunmaları konusunda cesaretlendirdikleri ve ses tonlamalarına, mimiklerine önem verdikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Roeger (2012)'ın araştırmasına göre de mesleğine tutkulu öğretmenlerin, öğretimini, öğrencilerinin hayata ilişkin farkındalık yaratarak sürdürdüğü sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretim yöntem ve sonuçlarına ilişkin mevcut araştırma ve ilgili araştırma sonuçlarına takiben Day'e göre (2009) de öğretmen kalitesi sadece bilgi ve becerilerle değil, aynı zamanda çalışmalarına getirdiği tutku ile de ilgilidir. Mevcut araştırma sonuçlarını destekler şekilde Wolpert-Gawron'un (2011) de tutku temelli eğitim sistemini benimseyen eğitimci Sheryl Nussbaum ile yaptığı söyleşi de Sheryl Nussbaum'un Gürcistan'da bu anlayış ile oluşturdukları okuldaki gözlemine göre; öğrencilerin ders kitabında olduğu için değil, tutkulu oldukları bir etkinliği yaşama fırsatı bulduklarında konu hakkında bilgi edinmelerinin gerçekleştiğini açıklamıştır. Özetle araştırma sonucu, ilgili literatür taraması ve yapılan çalışmalar neticesinde mesleğine tutkulu olsun ya da olmasın her öğretmene öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin çeşitliliklerini artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Öğrenmenin yalnızca zihinsel değil, aynı zamanda duygusal bir etkinlik olduğunun altını çizen Bakioğlu (2014), geleceğin öğretmenlerine ve halen öğretmenlik yapanlara, mükemmel ve kaliteli eğitime ulaşmak için kendi duygularını ve başkalarının duygularını nasıl yönetmenin gerektiğinin sorulması gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Kaliteli eğitim almak için artan beklentiler ışığında öğretmenlerin yüksek motivasyona sahip, duygusal zekâsı yüksek, nitelikli, bilgili ve düşünceli bireyler olması gerektiğini, bu özelliklere sahip olmak yalnızca başlangıç noktası niteliğinde olup, meslek yaşamları boyunca öğretmenlerin bunları yitirmemeleri gerektiğini ifade etmiştir. Bu noktada özellikle öğretmenlerin meslek tutkularının devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörlerin bilinmesinin son derece önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın bir diğer bulgularından biri olan sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörlere ilişkin oldukça fazla seçenek sundukları görülmüştür. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin mesleki tutkularını muhafazaları ve tetiklemeleri yönünde alternatiflerinin çeşitli olmasının her branştan öğretmene katkısı olacağı düşünülmektedir. Öğretmen görüşlerine göre bu muhafazayı ve tetiklemeyi sağlamada en görevin yine öğretmenin kendisine düştüğü görülmüştür. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu öğretmenin sürekli öğrenmesi ve gelişmeye açık olmasına değinmişlerdir. Bunun yanında öğretmenin çalıştığı kuruma ait örgüt kültürü; özellikle huzur bağlamında yöneticisinden, takım arkadaşına kadar birçok noktada

öğretmenlerin mesleki tutkularının sürekliliğini ve artmasını etkileyen önemli bir faktör olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin gerek yetiştirdiği öğrencilerden gerekse yöneticisinden geri bildirim almalarının da mesleki tutkuları bağlamında önemsedikleri bir husus olduğu görülmüştür. Geri bildirim noktasında Palmer (2017)'in araştırmasında da öğretmenlerin mesleki tutkularını devam ettirmelerinde öğrencilerinden aldıkları geri bildirimlerin önem arz ettiğinin altı tekrar çizilmek istenmektedir. Mevcut araştırma sonuçlarında öne çıkan meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında öğretmenlerin dile getirdiği yapılan işten keyif alma hususunu destekler şekilde Bulger vd. (2002)'nin gerçekleştirdiği araştırmasına göre de; öğretmenlerin öğrettikleri konudan keyif alarak konuya tutku göstererek, öğrenci isimlerini kullanarak, öğrenci katılımını teşvik ederek ve öğrenciler arasında hareket edip sınıfı aktif olarak kullanarak olumlu bir öğrenme ortamını besleyebilecekleri sonucuna varmışlardır. Tutkunun öğrencilerle bulaşıcı olduğu; bir öğretmen tutkuyu ne kadar çok kullanırsa, öğretme yeterliliğini ve güvenini öğrencilerine o kadar çok yansıyacağı araştırmanın başka sonuçlarındandır. Yapılan işten keyif alma bulgusunu destekler şekilde Karaman (2019)'ın araştırma sonucuna göre de öğretme konusunda tutkuya sahip öğretmenlerin, bu tutkularını anlatma yeteneği, paylaşım ve en önemlisi öğretme işini yaparken keyif aldıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle yapılan işten keyif alma sürecinde hem öğrencilere öğretmekten keyif alma, sonucunda uzun vadeli sonuçlardan keyif alma ve paylaşımın tek taraflı ve ana dair olmadığını görmek meslek tutkunun da devamlılığını sağlayabileceğine işaret etmektedir.

Tahmin edildiği üzere mesleki tutkuya ilişkin her zaman pozitif durumlar da yaşanmamaktadır. Bakioğlu ve Ülker (2017)'e göre tutkulu bireyler yaşamayı severler, ancak diğerleriyle aynı hayal kırıklıklarına maruz kalırlar. Aynı detaylar onları da zorlar, aynı yetersizliklerden onlar da mustarıptır. Yorulabilirler, sıkılabilirler ya da halsiz düşebilirler. Serin (2017)' e göre ise kişisel ve sosyal duruma göre tutku artırılır veya azaltılır. Bazen ister kariyer gerekçesiyle ister kişisel gerekçelerle (hastalık, terfi eksikliği, yaşamdaki kritik aşamalar), bazen de politikadaki değişikliklerin bir sonucu olarak yorulan ya da rutine düşen öğretmenlerin tutkularında azalmalar olabilir (Day, 2004). Öğretmenlik mesleği, öğretmenin işini yaparken hevesli olmasını gerektirir. Fiziksel ve maddi koşulların doygunluğu yani dış koşullar bir dereceye kadar yeterlidir (Serin, 2019). Ancak öğretmenlerle yapılan anketler ve görüşmeler neticesinde Serin'e (2019) göre Öğretmenlerin emekliliklerini beklemeden yıl sonunda mesleklerinden ayrılma kararlarında düşük öğretmen maaşlarının etkili olduğu, bu durumun sosyal yaşantılarına ve günlük yaşamlarını

sürdürmekte zorlanmalarına sebep olmaktadır. Farisi'e göre (2018), öncelikle öğretmenlerin mutlaka bir planı olmalı. Ancak bazen öğretmenler kendilerini müfredatla sınırlı hissedebilir oysa etkinlikler öğrenci için önemlidir ve öğretmenler istediklerinde müfredatın önüne geçemezler. Ayrıca öğretmenler ruh halleriyle, işleri arasında dengeyi sağlayamadıkları zaman üzüntü ve anksiyete durumları öğretme performanslarını etkiler. Öğretmenler bu zorluklarla başa çıkmadığında tutkularını kaybedebilirler. İlgili literatür taraması ve yapılan araştırmalar incelediğinde mesleki tutkunun birtakım sebeplerden ötürü azabileceğinin mümkün olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bu sebeplerin ortaya çıkarılmasının hızlı önlem alma noktasında son derece önemli olduğu ve araştırmanın bu mühim konuya pansuman yapabileceği ön görülerek özellikle okul yöneticileri ve öğretmenlere problem tespiti yapılması noktasında çözüm yollarının daha kolay bulunabileceği noktasında katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Buna takiben araştırma sonucuna göre, sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun azalmasına sebep olan faktörlere ilişkin düşüncelerinin, aynı meslek tutkusunun devamlılığında ve artmasında etkili olan faktörlerde olduğu gibi çok çeşitli olduğu görülmüştür. Bu soruya ilişkin öğretmenlerin 3'te 1'in görüşlerinin mesleki tutkularını azaltacak bir faktör olamayacağı noktasında birleştiği görülmüştür. Bu görüşün ortaya çıkmasında; araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin mesleki tutkularının yoğun olmasına dikkat edilerek seçilmesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Devamında öğretmenlerin meslek tutkusunun azalmasına sebep olan faktörler içinde en fazla, aynı tutkularının sürekliliğini ve artmasını etkileyen temel değişkenin kendilerinin olduğunu ileri sürdükleri gibi bu noktada da gelişime kapalı olmaktan bahsederek yine temel değişkene öğretmenin kendisini koydukları görülmüştür. Mesleki anlamda kendini tamamlanmış hissetmekle birlikte özellikle veliler tarafından değer görmeme durumunun da mesleki tutkularını azaltan faktörler içinde ilk sıralarda yer aldığı görülmüştür. Yine yönetici tavrının, ekip arkadaşlarıyla olan ilişkilerin ve çalışma ortamındaki huzursuzluğun mesleki tutkuyu arttırdığı kadar azalttığı düşünülen faktörler içinde yer aldığı görülmüştür. Kimi öğretmenin ise bunlar dışında kişinin sosyal hayatında yaşadığı durumların da mesleki tutkunun azalmasına yol açan faktörler içinde olabileceğine değindiği görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin mesleki tutkularının artmasında da azalmasında da okul yöneticilerine değindikleri görülmüştür. Buna takiben araştırma sorularından birinin okul yöneticilerin meslek tutkusuna tesiri olmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu düşüncüyü destekler şekilde Mart (2014) öğretmenlerin mesleklerine

olan tutkularının devamlılığını sağlamaya katkıda bulunan faktörlerden birinin idari uygulamalar olduğunu ve özellikle uyumlu idari uygulamalar öğretmenlerin mesleklerine bağlılıklarını güçlendireceğine işaret etmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun devamlılığında, artmasında ve azalmasında spesifik olarak okul yöneticinin etkisi bağlamında görüşlerinin birbirlerinden çok uzak olmadığı görülmüştür. Yakın oranda öğretmenlerin bir kısmı mesleki tutku üzerinde etkisi olmadığının düşünürken, bir kısmının yalnızca mesleki tutkunun artmasında, yine neredeyse diğer bulgularla çelişmeyecek şekilde aynı oranda hem artmasında hem de azalmasında etkili olabileceğini düşündükleri görülmüştür. Palmer (2017)'ın araştırması da okul yönetiminin de tutkuyla yapılan öğretim konusunda payı olduğu, yönetim özellikle tutkuyu, öğretmenler arasında iyi ilişkiler kurarak okulda profesyonelce birleştirmek için kullanılması gerektiği sonuçlarına işaret etmektedir. Mesleki tutkuya tesiri boyutunda okul yöneticisinin önemine değinen Vural (2004) ise yüksek moral bir öğretmen için son derece mühim olduğunun ve moral ile öğretimin niteliği arasında çok yakın bir ilişki olduğunu ifade ederek öğrencilerin morali bozuk öğretmenlerle karşı karşıya kalmaları büyük kayıplara neden olacağını ifade etmektedir. Ona göre; okula ve okul yöneticisine bağlılık, okul kurallarına ve üstlerine gönüllü saygı, güçlükleri göğüsleyebilme, yüksek bir ilgi düzeyi ve okulu ile övünmek yüksek moralin belirtileridir. Okul politikalarının ve planlarının oluşturulmasında düzenli ve etkin olarak görev alan öğretmenlerin daha coşkulu ve gayretli oldukları görülür. Bu bağlamda bir okul yöneticisinin öğretmen üzerinde ne denli etkili olduğunun altı araştırmamızda bir kez daha çizilmektedir.

Bir diğer araştırma sonuçlarından biri olan sınıf öğretmenlerinin mesleki doyum noktasında meslek tutkusunun yerine ilişkin görüşlerinin çok büyük oranda mesleklerinden aldıkları doyumun artmasıyla birlikte mesleklerine olan tutkularının da artacağı yönünde olduğu görülmüştür. Kişinin mesleğinde doyum sağlaması noktasında kişinin kişilik ve karakter yapısının önemli olduğuna değinen Vural (2004)'e göre meslek hayatı öğretmenin yaşamının bölümünden sadece biridir. Bu sebeple öğretmenin meslek hayatına dair hedeflerini belirlemeden önce, tüm yaşamına dair hedeflerini belirlemesi gerekir. Öğretmenin dünyaya ve hayata olan genel bakış açısı onun yaşam felsefesini ifade eder. Öğretmenin yaşam felsefesi dünyayı nasıl algıladığı ve kendine ilişkin yüklediği anlamdır ve bu yaşam felsefesi aynı zamanda öğretmenin yaşamına dair hedeflerini etkileme ve günlük yaşam sorunlarına yaklaşımında önemli bir etkiye sahiptir. Öğretmenin meslek hayatı dışındaki yaşamı; sevdiği aktivitelerle geçirmiş olduğu boş zaman ve sosyal

yükümlülükleriyle ilgilendiği zaman olarak iki parça halinde düşünüldüğünde, öğretmen meslek hayatı dışındaki yaşamının çoğunu boş zaman olarak geçiremez. Çünkü öğretmenin sahip olduğu sosyal yükümlülükler; ev, eş ve çocuklar ile ilgilenme, alışveriş, temizlik, fatura v.b. gibi işlere de zaman ayırması gerekir. Öğretmenin yaşam doyumu bu iç yaşama gösterdiği duygusal tepkiler ve tutumlardır. Aynı zamanda yaşam doyumu öğretmenin belirlediği hedeflere ulaşma ölçütüdür. Bu sebeple öğretmenin yaşam doyumunu arttırması meslek doyumunda da önemli bir yer tutar. Öğretmenin meslek doyumunun sağlanması ise, kendine uygun (istek, kişilik ve karakter özellikleri, yetenekleri) bir meslek seçmesi ve oluşturduğu kariyer hedefleriyle ilintilidir. Bu bağlamda araştırma sonuçları mesleki doyumun artmasının tutkuyu arttıracığına işaret etse de görüldüğü üzere önce mesleki doyumun arttırılmasının başka sebeplerle ilinti olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Karaman (2009) da iç kontrolü yüksek olan öğretmenlerin ancak iyi sonuçlar aldığında iş doyumuna sahip olacağını, ancak kötü sonuçlar aldıklarında da kendilerini kötü hissederek iş doyumlarının düşeceğini ifade etmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin meslekleri boyunca iç ve dış kontrollerini dengeli yürütmeleri gerekmektedir. Kısacası öğretmenlerin meslek tutkularını arttırmalarında meslek doyumunu bir kıstas olarak görmelerinden önce meslek doyumunu arttırmalarının başka sebeplere bağlı olduğu görülmektedir. Buna takiben meslek doyumunu çeşitli faktörleri organize ederek sağlayan bir öğretmenin haliyle de meslek tutkusunu arttıracığı yönünde bir görüş bildirmenin yanlış olmayacağı düşünülmektedir. Bu noktada öğretmenlerin kendilerine inanmalarının ve güvenmelerinin önemli olacağı beklenmektedir.

Smoot (2013)' e göre öğretmenlerin çoğu da öğretmenlik mesleğine heyecanla girmiştir. Ancak etkili birer eğitimci olabilmek için ihtiyaç duyulan becerilerin veya özelliklerin kontrolüne sahip değildir. Etkili eğitimci olmak için öğretmen becerileri geliştirilebilir ancak tutkunun mesleğe yeni giriş yapan öğretmenlere öğretilip öğretilmeyeceği konusunda uzlaşma mücadelesi vardır. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin yaş ve tecrübenin meslek tutkusuyla orantılanabilirliğine ilişkin araştırma sonuçlarına göre mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin sahip oldukları meslek tutkusuna ilişkin bir kısmının meslekte yeni öğretmenin tutkusunun fazla olduğunu ifade ederken bir kısmının ise daha az olduğu söylediği görülmektedir. Ancak konuya ilişkin öğretmelerin neredeyse yarısının meslek tutkusuyla ne yaşı ne de tecrübenin ilintisi olmadığı yönünde görüş birliğinde bulunduğu görülmüştür. Öğretmenlerin diğer yarısının ise kendi yaşantı çıkarımlarına ve gözlemlerine bağlı olarak bu konuda görüşlerinin çoğunlukla birbirinden farklı ve zıt olduğu görülmüştür.

Farisi (2018)'ye göre ise tutkuyu aynı bu araştırmada olduğu gibi yaş ve tecrübe gibi kriterlere bağlamadan sadece belirli kişilerin elinde olmadığını, tutkunun aslında bulunabileceğini ve her bireyde öğretilip üretileceğini söylemektedir. Ona göre tutku yaşa ve tecrübeye bağlı kalmaksızın bazı kişilerin içinde doğal olarak vardır ve o kişilerin temel niteliklerindendir ancak tutkuya sahip olmayan insanlar da bunu kendileri ya da başkaları yardımıyla bunu oluşturabilirler. İlgili literatür ve araştırma sonuçları değerlendirildiğinde aslında tutku yaş ve tecrübe gibi detaylarla kimi zaman ilintilendirilebilir olsa da esas konunun geliştirilebilir olması olduğu düşünülmektedir. Bu sebep önemli olanın meslekte yeni olan bir öğretmen de meslek tutkusuna sahip olabilirken, mesleğinde yıllanmış bir öğretmen de mesleğinde tutkusunu muhafaza edebileceği ve esasen tutkunun kişide geliştirilmeye açık bir olgu olduğu düşünülmektedir.

Bir diğer araştırma bulgularına göre, sınıf öğretmenlerinin sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna tesirine olan etkisine ilişkin görüşlerinin genel anlamda olması gereken ve olan etrafında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Öğretmenlerin yarısının sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna yansımaması gerektiğini düşünürken, üçte birinin ise insani boyut çerçevesinde insanın elinde olmadan sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna yansıyacağına kanaat ettiği görülmüştür.

Meador (2016)'ın çalışmanın sonuçları da öğretmenlerin sosyal yaşantıdaki duygu durumunun meslek tutkusuna yansımaması konusunda bu araştırma sonuçlarına paralelize ifadeleri bulunmaktadır. Meador'a (2016) göre öğretmenlerin genel itibarıyla olumlu bir tutuma sahip olması önemlidir. Öğretmenler dahil herkesin korkunç günleri vardır. Herkesin üstesinden gelmesi zor kişisel problemleri olabilir. Kişisel konuların öğretmenlerin öğretme yeteneğine müdahale etmemesi önemlidir. Öğretmenler her gün derslerine olumlu bir tavırla yaklaşmalıdır. Pozitiflik aşılmaktadır. Eğer öğretmen pozitifse, öğrenciler genellikle pozitif olacaktır. Bu noktada Palmer (2017)'in araştırmasına katılan öğretmenlerin de bazı günlerin diğer günlerden daha iyi olduğunu itiraf ettikleri, ancak bunun her güne tutkuyla öğretme niyetlerini değiştirmedeği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlar neticesinde her ne kadar kolay olmasa da öğretmenlerin sosyal yaşantılarındaki duygu durumlarını mesleklerine tutkulu olsunlar ya da olmasınlar yansıtmamaları gerekmektedir. Öğretmenler eğer bu konuda ciddi problemler yaşıyorlarsa konuyu meslek hayatlarına aktarmadan sosyal hayatlarında destek almaları önerilmektedir. Bu anlamda sosyal desteğin önemine değinen bir diğer araştırma bulgusunun bu noktada meslektaşlara fikir vereceği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğretmenin sahip olduğu sosyal desteğin meslek tutkusunu destekleyebilirliğine

ilişkin araştırma sonuçlarına göre ise sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin oldukça büyük oranda sosyal desteğin meslek tutkusunun beslemesi yönünde olduğu görülmüştür. Sınıf öğretmenlerinin bir kısmı sosyal destek eksikliğinin meslek tutkusunu azaltacağını söylerken bir kısmının da ilinti kurmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca konuya ilişkin literatür incelediğinde bu konunun eksikliğine ve daha detaylı araştırılması gerektiğinin altının çizilmesi gereği hissedilmektedir.

Sosyal desteğin, duygusal olarak kendini güçlü ve iyi hissetmenin meslek tutkusu üzerinde etkili olduğu araştırmamızca görülmüştür. Ancak durumun her zaman bu şekilde cereyan etmeyeceği de açıktır. Karaman (2009)'a göre kişilerin kendilerini duygusal olarak yıpranmış ve yorgun hissetmeleri duygusal tükenme olarak tanımlanmaktadır. Kişinin duygusal olarak çöküşe geçtiğini hissetmesi aynı zamanda enerjisinin azalmasına da sebebiyet vermektedir ve bu gibi durumlar bazen öylesine şiddetli olmaktadır ki kişi bu eksiklikleri kapatma noktasında yapabileceklerinin bittiği hisseder. Bu bağlamda araştırmanın bir diğer bulgusunun sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin, kaybedilen mesleki tutku ile mesleki tükenmişlik orantısına ilişkin görüşlerinin büyük oranda meslek tutkusunu kaybetmiş öğretmenin, mesleki tükenmişlik yaşayacağı yönünde olduğu görülmüştür. Bu durum bizleri aynı zamanda araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleklerinde tutkuyu ne denli önemi büyük bir yere koydukları açıktır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu mesleğine karşı tutkusunu kaybetmiş bir öğretmenin mesleğini sürdürmemesi gerektiğine işaret etmektedir.

Araştırma sonuçlarında görüldüğü üzere tutkuya kimi zaman öğrenciler kimi zaman yöneticiler kimi zaman yaş ve tecrübe kimi zaman ise sosyal destek tesir edebilmektedir. Bunların birçoğunun öğretmenin kişisel olarak değiştirebileceği ya da etkileyebileceği faktörler olduğu düşünülmektedir. Ancak eğitim sistemi gibi öğretmenin tek bir hamlede tesirinin hemen etkili olmayacağı bir konudan mesleki tutkuya yaklaşıldığında sonuçların şaşırtıcı olduğu görülmektedir. Eğitim sistemindeki değişikliklerin meslek tutkusuna tesiri noktasındaki araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin çoğunluk olarak herhangi bir tesiri olmayacağı yönünde fikir belirttikleri görülmüştür. Bu noktada öğretmenlerin sistemsel değişikliklere tesirlerinin kolay olmadığını bilmeleri sebebiyle meseleyi tutkularından uzak tuttukları düşünülmektedir. Ancak elbette ki genel geçer bir kesinlik olarak ifade etmek doğru olmayacaktır. Oysa Palmer (2017)'in araştırma sonuçları tam tersi bir şekilde sistemsel değişikliklerin kimi zaman öğretmenleri etkilediğini göstermektedir.

Thapan (1986)'ya göre tutkulu öğretmenler her zaman yeteneklerini arttırmaya çalışır. Çünkü bu faktör sürekli öğretim için zorunludur. Ayrıca öğrenmeye ve öğretmeye olan adanmışlık öğretmenlerin davranışlarını, tutumlarını, algılarını ve performansını etkilemektedir. Cüceloğlu ve Erdoğan (2016)'a göre ise öğretmen olmak, öğretmenin kendisini nasıl gördüğü ile ilişkilidir. Bir öğretmenin kendi içine doğru derinleşerek, kendisiyle dürüst sohbet kurarak ustalaşır. Uсталık isteğe, şevke ve enerjiye dayalıdır. Bunun için kişinin ilk olarak kendini değerli görüp, yaşamında kendisini özgürce var olmaya adanmış olması, ikinci olarak da öğretmenliği, içinde yaşadığı toplum ve insanlık için kutsal bir “dava” olarak görmesi gerekir. Bu anlamda öğretmenlerinin meslek tutkusunun devamlılığı için öğretmenin kişisel olarak yapabileceklerine ilişkin araştırma sonuçlarına göre, büyük oranda devamlı öğrenme ve gelişim içinde olma noktasında hem fikir oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin öğrencileri çocukları gibi görmenin, mücadeleyi bırakmamaları gerektiğinin, farklı hobiler, uğraşlar edinmelerinin araştırmanın öne çıkan sonuçlarından olduğu görülmüştür. Tutkulu öğretmenlere ilişkin taranan literatür neticesinde tutkulu öğretmenlerin en belirgin özelliklerinin, kendilerini sürekli geliştirmeye, çevreyi keşfetmeye, teşvik etmeye, bildiklerini yansıtmaya, plan yapmaya, hedef belirlemeye ve risk ve sorumluluk almaya çalışan kişiler olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin sürekli bir gelişme, değişim ve dönüşüm içinde olmaları gerektiği söylenebilir.

Bakioğlu (2014)'na göre demokratik olarak adil, öğrenen bir toplum yaratmak için dünyanın ve ülkemizin elinde olan tek ve en önemli varlık öğretmenlerdir. Öğretmenlerin meslek yaşamları boyunca karşılarına çıkan eğitim ve gelişim fırsatları, farklı niteliklerdedir. Dünyadaki öğretmenler, yaşam boyu koruyacakları değerleri edinmek için harcadıkları çabayı ve öğrencilerine başarılı olmayı öğretme becerilerini etkileyen farklı kültürlerde yaşamaktadırlar. Ayak uydurması oldukça zor olan teknolojik dinamizmin, rekabetçi bireyselliğin ve amaç sözcüğünün farklı yorumlanmasının etkisi ile oluşan bağlam içinde, bu problemin çözümünde okullar anahtar konumundadır. Geçmiş ile geleceğin bir arada var olduğu tek yer olan okullarda, bir yandan kültürün korunmasına, bir yandan da yenilenip gelişmesine odaklanılmaktadır. Öğretmen eğitimi üzerine çalışan akademisyenlere, kültürün korunması, ekonomik ve sosyal güçlerin etkisiyle kültürün diğer kültürlerden etkilenmesi arasında yaşanan gerilimde en önemli sorumluluğun öğretmenlere düştüğü vurgulamak gerekmektedir. Bu konuya ilişkin sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun rolüne ve stratejilerine ilişkin görüşlerinden öne

çıkanların kendilerine huzurlu bir ortam sunmaları, kendilerinin arkasında durarak güvenmeleri ve kendileriyle iletişim halinde olmaları olduğu görülmüştür. Ayrıca kurumun öğretmene kendini geliştirmesi için fırsatlar sunması, öğretmen üzerinde baskı kurmaması, motive eden etkinlik planlaması araştırmanın öne çıkan sonuçlarındandır. Serin (2019)'ın araştırmasında da bir eğitim kurumunun verimliliğini arttırmada tutkunun büyük bir rol oynadığı, kurumların hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olma noktasında coşkuyla çalışan tutkulu öğretmenlerin varlığının önemli olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bağlam düşünüldüğünde de öğretmenlerin kurumlar için geliştirdikleri bu önerilerin esasen kurumlara fayda sağlamaları hususunda mühim olduğu düşünülerek öğretmenlerin görüşlerinin önemi açıktır. Mevcut araştırma sonuçlarından biri olan meslek tutkusunun devamlılığı için kurumun öğretmeni motive etmesi durumunu destekler nitelikte Dörnyei (2018)'nin de araştırmasında öğretmenler ve araştırmacılar tarafından motivasyonun öğrenci başarısını etkileyen anahtar faktörlerden biri olduğu kabul edilmiştir. Ancak bunun için önce öğretmenlerin motive edilmesi gerektiği, eğer bir öğretmenin motive edilirse öğrencilerini harekete geçirebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır. Benzer şekilde Ruiz-Alfonso, Leon (2016)'nın araştırma sonuçlarına göre de kurumun destekleyici yaklaşımı ve pozitif ilişkileri tutkunun gelişiminde en etkili faktörlerden olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Konuya bir başka gözden bakan Karaman (2019) ise eğer öğretmenlerin çok fazla dış denetime bağlı oldukları durumu mevcutsa bu öğretmenlerin meslek tutkusuna sahip olmalarının pek mümkün olmadığı, meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin işlerini yaparken ödül beklemeden sevdikleri için yaptıkları açığa çıkmıştır. Ancak Karaman'ın çalışmasındaki öğretmen görüşleri özellikle öğretme tutkusunun geliştirilebilir olması sebebiyle yapılacak çalışmaların öğretme tutkusuna fayda sağlayabileceği nitelikte olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM VI: ÖNERİLER

Eğitim Liderleri İçin Öneriler:

1. Araştırma sonuçlarına göre meslek tutkusuna sahip öğretmenler mesleki tutkuların genel olarak içten gelen bir duygu olduğunu ve çevresel faktörlerden etkilenmediğini ifade etmeleri sebebiyle, eğitim liderlerine öğretmenlerin bu duygularını muhafaza edebilmeleri sebebiyle huzurlu bir ortam sağlamaları önerilmektedir.
2. Araştırma sonuçları mesleki tutkuyla yapılan eğitim ve öğretimin öğrencileri akademik anlamda daha başarılı kıldığını göstermektedir. Bu anlamda eğitim liderleri meslek tutkusuna sahip öğretmenlerle bir paylaşım ortamı oluşturarak deneyimlerini tüm öğretmenlerle paylaşımlarını sağlayabilmesini önerilmektedir.
3. Araştırma sonuçlarına göre sınıf öğretmenlerinin meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerinin farklılaştığı görülmektedir. Bu durumun okuldaki tüm öğretmenlere katkı sağlayabilmesi için öğretim yöntem ve tekniklerin çeşitlenmesi için hizmet içi eğitimlerin artırılması önerilmektedir.
4. Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin özellikle sık sık bahsettiği lisans üstü eğitim noktasında eğitim liderlerinin öğretmenlerin derslerini ayarlama, izin verme gibi hususlarda desteklerini arttırmaları önerilmektedir.

Öğretmenler İçin Öneriler:

1. Araştırma sonuçlarında genel olarak öğretmenler mesleki tutkularını arttırmada en işlevsel sonuçların kendilerine düştüğünü ifade etmeleri sebebiyle, sürekli gelişim ve öğrenme süreçlerini bırakmadan meslek hayatlarına devam etmeleri önerilmektedir.
2. Araştırma sonuçları meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin öğrencileriyle olan kurdukları iletişimin güçlü olacağı ve bunun özellikle akademik başarıya tesir edeceği görülmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin öğrencileriyle güçlü ilişki kurmanın yollarını bulmaya çalışmaları önemlidir. Buna ilişkin öğretmenlere zaman zaman öğrencileriyle bireysel görüşme ve onlarla sohbet etmek için planlama yapmaları önerilmektedir.
3. Araştırmada meslek tutkusuna sahip öğretmenlerin kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri açısından farklılaşma durumlarına ilişkin görüşlerin büyük oranda meslek tutkusuna sahip öğretmenler ve diğerleri olarak ayrışacakları yönünde olduğu

görülmüştür. Oysa her öğrencinin öğrenme düzeylerinin birbirinden farklı olduğu aşıkardır. Bu noktada öğretmenlerin öğrencilere uygun farklı öğretim yöntem ve teknikleri uygulaması bir farklılıktan ziyade mutlak bir gerekliliktir. Mesleğine tutkulu olsun ya da olmasın her öğretmene öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin çeşitliliklerini artırılması önerilmektedir.

4. Araştırma sonuçlarına göre sosyal yaşantıdaki olumsuz duygu durumunun meslek tutkusuna yansımaması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada öğretmenlere meslekleri dışında kendilerini iyi hissettirecek sosyal ve kültürel faaliyetlere katılabilmeleri önerilmektedir.

Araştırmacılar İçin Öneriler:

1. Araştırma sonuçları mesleki tutku olgusunun ve meslek tutkusuna sahip öğretmen özelliklerin çok çeşitli olduğunu göstermektedir. Bu sebeple mesleki tutkuya ilişkin nitel araştırmaların arttırılarak konunun çerçevesinin daha net çizilmesinin literatüre katkı sağlayacağı önerilmektedir.
2. Araştırma sonuçlarına göre meslek tutkusu olgusuna sahip öğretmenlerin her birinin öğrencilerinin kimi zaman duygusal kimi zaman akademik olsa da hayatlarına mutlaka pozitif etki ettiğinin açık olduğunun görülmesi sebebiyle araştırmaların sınıf öğretmenleri dışında diğer branş öğretmenleriyle de yürütülmesi önerilmektedir.
3. Mesleğinde tutkulu olduğu düşünülen daha fazla öğretmene ulaşarak aralıklı yapılacak görüşmelerle tutkularını nasıl devam ettirebildikleri daha net gözlemlerle araştırılarak sonuçları ortaya konulması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Altun, M. (2017). The role of passion in effective teaching and learning. *International Journal of Social Sciences and Educational Studies*, 3(3), 155-158.
- Aypay, A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Bakioğlu, A. (2014). *Çağdaş Sınıf Yönetimi*, 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bakioğlu, A., Ülker N. (2017) Öğretmenlerin meslek tutkusu, Bakioğlu A. (Edt) *Öğretmenlerin Mesleki (Profesyonel) Hayatları*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, 16. Baskı. İstanbul: Pegem Akademi Yayınları.
- Başaran, Y. (2017). Sosyal Bilimlerde Örneklem Kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*.5(47), 480-495.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bonneville-Roussy, A., Vallerand, R. J., & Bouffard, T. (2013). The roles of autonomy support and harmonious and obsessive passions in educational persistence. *Learning and Individual Differences*, 24, 22– 31.
- Burke, A., Heuer, F., & Reisberg, D. (1992). Remembering emotional events. *Memory & Cognition*, 20(3), 277–290.
- Bulger, S. M., Mohr, D. J., & Walls, R. T. (2002). Stack the deck in favor of your students by using the four aces of effective teaching. *Journal of Effective Teaching*, 5(2).
- Bülbül, S. (2019). *Okul müdürlerinin kullandıkları etkileme taktikleri ile öğretmenlerin işe tutkunluk düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak K., Akgün Ö., Karadeniz Ş. ve Demirel, F., (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (22. Baskı). İstanbul: Pegem Akademi Yayınları.
- Cambridge Dictionary Online (2019). *Meaning Of "Passion"*. Available Online At: Erişim Tarihi: 01.07.2019, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/turkish/passion>
- Carbonneau, N., Vallerand, R. J., Fernet, C., & Guay, F. (2008). The role of passion for teaching in intrapersonal and interpersonal outcomes. *Journal of Educational Psychology*, 100(4), 977-987.
- Coke, P. K. (2018). Using Genius hour to change what we do with what we know. *English Journal*, 107(6), 26-30.
- Coleman, L. J., Guo, A. (2013). Exploring children's passion for learning in six domains. *Journal for the Education of the Gifted*, 36(2), 155–175.
- Csikszentmihalyi, M., Csikszentmihalyi, I.S. (1988). *Optimal experience: Psychological studies of flow in consciousness*. Cambridge: UK: Cambridge University Press.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(1), 95-107.
- Cüceloğlu, D., Erdoğan, İ. (2016). *Öğretmen Olmak Bir Can'a Dokunmak*, 16. Baskı. İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- Dağlı, E., & Çalık, T. (2016). İlköğretim okullarında müdürlerin kullandıkları etkileme taktiklerinin öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranışları ve okul farkındalığı ile ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(1), 29-58.
- Day, C. (2004). *A passion for teaching*. London, England: Routledge.
- Day, C. (2004). The passion of successful leadership. *School Leadership & Management*, 24(4), 425–437.
- Day, C. (2009). A passion for quality: Teachers who make a difference. *Tijdschrift Voor Lerarenopleiders*, 30(3), 4-13.

- Downes, T., & Figg, C. (2019). Including Passion within Teacher-Candidate Assignments: How Genius Hour has created a more positive perspective on teaching and learning. *Teaching & Learning*, 12 (1), 58-71.
- Dörnyei, Z. (2018). Motivating students and teachers. *The TESOL encyclopedia of English language teaching*, 1-6.
- Erdem, A. İletişim Sürecinde Geri Bildirimin Önemi ve İletişime Olan Katkısı. *Erciyes İletişim Dergisi*, 1(3), 125-132.
- Hansen, D.T. (2001). *Exploring the Moral Heart of Teaching: Toward a Teacher's Creed*. New York: Teachers College Press.
- Hatfield, E., Cacioppo, J. L. & Rapson, R. L. (1993). Emotional contagion. *Current Directions in Psychological Sciences*, 2, 96-99.
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. New York, NY: Routledge Taylor & Francis.
- Houliort, N., Fernet, C., Vallerand, R. J., Laframboise, A., Guay, F., & Koestner, R. (2015). The role of passion for work and need satisfaction in psychological adjustment to retirement. *Journal of Vocational Behavior*, 88, 84-94.
- Howell, S., & O'Donnell, B. (2017). *Digital Trends and Initiatives in Education*. Ontario Media Development Corporation.
- Farisi, S.A. (2018,). *Urgensi Dan Peran Renjana Dalam Mengajar*. Erişim tarihi: 26 Haziran 2019, <http://www.researchgate.net/publication/329935220>
- Fink, L.D. (2003). *Creating Significant Learning Experiences*. San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Forest, J., Mageau, G. A., Sarrazin, C., & Morin, E. M. (2011). "Work is my passion": The different affective, behavioural, and cognitive consequences of harmonious and obsessive passion toward work. *Canadian Journal of Administrative Sciences/Revue Canadienne des Sciences de l'Administration*, 28(1), 27-40.

- Fredricks, J. A., Alfeld, C., & Eccles, J. S. (2010). Developing and fostering passion in academic and nonacademic domains. *Gifted Child Quarterly*, 54(1), 18–30.
- Fried, R.L. (1995). *The passionate teacher: A practical guide*. Boston, MA: Beacon Press.
- Karaman, T. (2009). *Öğretmenlerin öğretme tutkusunun sürekliliğini etkileyen faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karşlı, M.D., Gündüz, B. H., Ural, A., Cerit, Y., Yiğit, B., İskender, M., Yıldırım, B., Turan, S., Yıkılmış, A., Yıldız, K., Akgün, N. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş Alternatif Yaklaşım*, 2. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kılıçoğlu M. (2007). *Aktif Öğrenme İçin Etkili Öğretmen*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kılıç, F. (2009). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Öğrenen Örgüte İlişkin Algı Düzeyleri (Bolu İli Örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Liston, D. P., Garrison, J. W. (2004). *Teaching, learning, and loving: Reclaiming passion in educational practice*. New York: Routledge.
- Mart, C. T. (2014). A passionate teacher: Teacher commitment and dedication to student learning. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 2(1), 437-442.
- McGovern, T. V., & Miller S. L (2008). Integrating teacher behaviors for character strength and faculty development. *Teaching of Psychology*, 35, 278-285.
- Meador, D. (2016). *Strategies for teachers to develop positive relationships with students*. NewYork, NY: About, Inc. / ThoughtCo. Erişim Tarihi: 05 Temmuz 2019, <https://www.thoughtco.com/develop-positive-relationships-with-students-3194339>
- Merriam Webster Collegiate Dictionary Online (2019). *Meaning Of "Passion"*. Available Online At: Erişim Tarihi: 01.07.2019, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/passion>

- Metcalfe, A., & Game, A. (2006). The teacher's enthusiasm. *The Australian Educational Researcher*, 33(3), 91-106.
- Olson, D.L. (2003). Principles, Impracticality, and Passion. *Phi Delta Kappan*, 85(4): 307-309
- Palmer, B. L. (2017). "Teacher Passion as a Teaching Tool". *Electronic Theses and Dissertations*. Paper 3269. <https://dc.etsu.edu/etd/3269>
- Patrick, C.B. Hisley, J., & Kempler, T., (2000). What's everybody so excited about? The effects of teacher enthusiasm on student intrinsic motivation and vitality. *The Journal of Experimental Education*, 68(3), 217-36.
- Phelps, P. H., Benson, T.R. (2012). Teachers with a passion for the profession, *Action in Teacher Education*, 34(1), 65-76.
- Pontefract, D. (2011). *Time's up – learning will forever be part formal, part informal and part social*. Erişim Tarihi: 02 Temmuz 2019. <https://www.danpontefract.com/times-up-learning-will-forever-be-part-formal-part-informal-and-part-social/>
- Ramirez, A. (2013). *Passion-based learning*. Erişim Tarihi: 02 Temmuz 2019. <http://www.edutopia.org/blog/passion-based-learning-ainissa-ramirez>
- Roeger E.B. (2012). *A Qualitative Inquiry Into Community College Students' Perceptions Of Teacher Passion*. Erişim Tarihi: 03 Temmuz 2019. https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/31054/Roeger_Elizabeth.pdf
- Ruiz-Alfonso, Z., Leon, J. (2016). The role of passion in education: A systematic review. *Educational Research Review*, 19, 173-188.
- Saldaña, J. (2015). *The coding manual for qualitative researchers*. Sage.
- Schaufeli, W., & Salanova, M. (2007). Work engagement. *Managing social and ethical issues in organizations*, 135-177.
- Serin, H. (2017). The Role of Passion in Learning and Teaching. *International Journal of Social Sciences and Educational Studies*, 4(1), 60-64.

- Smoot, B. (2013). *Passion and awareness: What great teachers have in common*. Erişim Tarihi: 27 Haziran 2019. <https://www.higheredjobs.com/blog/postDisplay.cfm?post=412>
- Serin, H. (2019). The influence of corporate commitment educators on the efficiency of educational institutions. *Revista Amazonia Investiga*, 8(19), 595-604.
- Sönmez, H, Özen, H. (2020). Öğretmenlerin Hata Yönelimli Motivasyona İlişkin Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(1), 521-538.
- Şişman, M. (2002). *Öğretmenliğe Giriş*, 5. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Thapan, M. (1986). Forms of Discourse: A Typology of Teachers and Commitment. *British Journal of Sociology and Education*, 7(4): 415-431.
- TDK (2019). <http://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 26 Haziran 2019
- Wolpert-Gawron, H. (2011). *Passion-based learning: An interview with Sheryl NussbaumBeach*. [Online]. San Rafael, CA: George Lucas Educational Foundation, *Edutopia*. Erişim Tarihi: 03 Temmuz 2019. <https://www.edutopia.org/blog/passionate-learning-teaching-heather-wolpert-gawron-interview>
- Vallerand, R. J., Blanchard, C., Mageau, G. A., Koestner, R., Ratelle, C., Léonard, M., & Marsolais, J. (2003). Les Passions de l'Ame: On Obsessive and Harmonious Passion. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(4), 756-767.
- Vallerand, R. J., Salvy, S.-J., Mageau, G. A., Elliot, A. J., Denis, P. L., Grouzet, F. M. E., & Blanchard, C. M. (2007). On the role of passion in performance. *Journal of Personality*, 75(3), 505–534.
- Vallerand, R. J. (2008). On the psychology of passion: In search of what makes people's lives most worth living. *Canadian Psychology/Psychologie Canadienne*, 49(1), 1-13.
- Vural B. (2004). *Yetkin, İdeal, Vizyoner Öğretmen*, İstanbul: Hayat Yayıncılık.

- Yang, Y. T. C. (2012). Cultivating critical thinkers: Exploring transfer of learning from preservice teacher training to classroom practice. *Teaching and Teacher Education*, 28, 1116–1130.
- Yıldız, Y., & Çelik, B. (2017). Commitment to the teaching profession. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 4(2), 93-97.
- Yıldırım, A., Ünal, A. & Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 92-109.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim*, 7-17.
- Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: Bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 151-164.
- Zehm, S. J., & Kottler, J. A. (1993). *On Being a Teacher: The Human Dimension*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

EKLER

Ek-1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

DEMOGRAFİK BİLGİLER	
Cinsiyet	
Kıdem	
Yaş	
Eğitim Durumu (Lisans/Lisansüstü)	
Şu ana Dek Çalışılan Okul Türleri ve Çalışma Süreleri (Devlet ve özel okul bazlı)	
Şu an Çalışılan Okul Türü (Devlet/Özel)	
Okuldaki Toplam Öğretmen Mevcudu	
Okuldaki Toplam Öğrenci Mevcudu	
Sınıflardaki Ortalama Öğrenci Mevcudu	
Şu an Okutmakta Olduğunuz Sınıf Seviyesi ve Sınıfınızın Mevcudu	

1. Öğretmenlik mesleği sizin için ne ifade etmektedir? Öğretmen olmaya nasıl karar verdiniz?
2. Sizce sevgi ve tutku kelimeleri arasında nasıl bir bağ vardır? Mesleğini severek yapan her öğretmenin meslek tutkusuna sahip olduğu söylenebilir mi?

3. Bireyin karakteristik özellikleri, kişilik yapısı ve genetik mesleki tutkusunu etkiler mi? ‘Mesleğine tutkuludur?’ diye betimlediğiniz öğretmenin özellikleri nelerdir?
4. Mesleğine tutkulu bir öğretmen ile öğrencilerinin arasındaki ilişkiyi duygusal açıdan değerlendirirken bu bağın önemli olduğunu düşünüyor musunuz? Tutkuyla kurulan bu ilişki öğrencinin akademik gelişimini nasıl etkiler?
5. Öğretmenin öğrencilerinden aldığı olumlu veya olumsuz geri bildirimler, öğrencilerin gelişim düzeyleri mesleki güdülenmeyle birlikte tutku kavramına etki eder mi?
6. Öğretmen mesleki tutkusunu daha üst düzeyde yaşamak için öğrencileri araç olarak mı görür yoksa tutkulu bir öğretmenin tek gayesi öğrencilerine sosyal ve akademik yönden gerekli kazanımlarını vermek midir? Bu hususta meslek tutkusunun yeri nedir?
7. Sizce mesleğine tutku ile bağlı bir öğretmen, öğretim yöntem ve teknikleri açısından diğer öğretmenlerden ayrılabilir mi?
8. Mesleki tutkunun devamlığında, artmasında ya da azalmasında etkili olan faktörler nelerdir?
9. Bir okul yöneticisinin öğretmene karşı tutum ve davranışları, öğretmenin mesleki tutkusunun artmasında veya azalmasında etkili midir?
10. Öğretmenin mesleğinden aldığı doyum ile mesleki tutkusu arasında sizce bir ilişki var mıdır? Nasıl?
11. Tecrübelerinizi genel olarak değerlendirdiğinizde, mesleki tutku mesleğe yeni başlayan öğretmenlerde daha mı fazla olur? Yoksa öğretmenin yaşı ilerledikçe mi bu durum gelişir? Mesleki tutkunun yaş ile doğru orantılı olduğunu düşünüyor musunuz?
12. Öğretmenin sosyal yaşantısındaki duygu durumu mesleki tutkusuna yansır mı? Yansıtmasını doğru bir tavır olarak değerlendirebilir miyiz? Örneğin; ailevi problemleri olan bir öğretmenin değişen öncelikleri mesleğine duyduğu tutkuyu değiştirebilir mi? (ya da tam tersi sosyal yaşantısındaki mutlulukları)
13. Öğretmenin sahip olduğu sosyal destek (eş, aile, arkadaş, sevgili, kardeş) var olan tutku durumunu destekleyici bir faktör müdür? Neden?
14. Mesleki tutkusunu kaybetmiş bir öğretmen için mesleki tükenmişlik yaşıyor diyebilir miyiz? Neden?
15. Eğitim sistemindeki değişiklikler öğretmenin mesleki tutkusuna tesir eder mi?

16. Bir öğretmen mesleki tutkusunun devamlılığı için kişisel olarak neler yapabilir?
17. Kurumun öğretmenin mesleki tutkusunun devamlılığında rolü var mıdır, devamlılığı için kurumlar ne gibi stratejiler izlemelidir?

